

Regeringens proposition

1981/82:197

om reformerad inkomstbeskattning

beslutad den 1 april 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag fram om en reformerad inkomstbeskattning. Reformen, som i huvudsak bara berör den statliga inkomstskatten för fysiska personer, har två väsentliga inslag.

För det första sänks marginalskatterna kraftigt och skattesatsen i den statliga inkomstskatten föreslås uppgå till högst 20% för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna. För det andra begränsas det skattemässiga värdet av underskottsavdragen och då också till 20% vid den statliga beskattningen. Med antagande om 30% kommunal skattesats innebär detta att både marginalskatten och det skattemässiga värdet av underskottsavdrag begränsas till 50%.

För skattskyldiga med inkomster över den s.k. brytpunkten vid 16 basenheter, vilket motsvarar 110 400 kr. innevarande år, skall den särskilda avdragsbegränsningen verka. För att uppnå detta föreslås att den statliga inkomstskatten klyvs i två delar vilka kallas grundbelopp och tilläggsbelopp.

I fråga om grundbeloppet föreslås att det liksom dagens inkomstskatt tas ut på den beskattningsbara inkomsten, dvs. på inkomsten efter underskottsavdrag. Den högsta skattesatsen för grundbeloppet blir 20%. Denna skattesats skall gälla även för inkomstdelar över brytpunkten och utan någon begränsning uppåt.

Tilläggsbeloppet skall däremot beräknas i princip på inkomsten före underskottsavdrag. Detta underlag benämns underlag för tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp skall bara tas ut om underlaget överstiger brytpunkten.

Skatteskalen för tilläggsbeloppet har därför ett nollskikt upp till brytpunkten. När underlaget för tilläggsbeloppet växer därutöver stiger skattesatserna från 5% till som högst 30%. Progressiviteten i den statliga inkomstskatten kommer därmed över brytpunkten att ligga helt i skatteskalen för tilläggsbeloppet. Reglerna om tilläggsbelopp beräknas komma att beröra endast ca 10% av samtliga inkomsttagare.

Reformen medför ändringar även i fråga om ett antal särskilda regler för skatteberäkningen. Bl. a. begränsas sambeskattningen av makars B-inkomst och vidare förenklas tillämpningen av den s. k. marginalskattespärren.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Genomförandet av reformen föreslås ske under en treårsperiod. Såväl marginalskattesänkningen som avdragsbegränsningen föreslås alltså ske successivt.

Ändring föreslås även i fråga om sjömansskatten för att anpassa denna till skattereformen.

Samtidigt läggs förslag fram om vissa förenklingar i syfte att underlätta taxeringsförfarandet. Ett schablonavdrag om 1 000 kr. föreslås för löntagare. Vidare föreslås att avdragsrätten för s. k. frivilliga periodiska understöd samt för premier på kapitalförsäkringar slopas. Dessa ändringar, som berör även den kommunala beskattningen, föreslås gälla fr. o. m. 1984 års taxering.

Slutligen föreslås att skattereformens första steg skall finansieras genom införande av en allmän löneavgift om två procentenheter från den 1 januari 1983. Avgiften föreslås helt följa de regler som gäller för socialavgifter.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt¹

dels att i 20 § 2 mom. angivna 10 § 3 mom. och 11 § 1 mom. skall bytas ut mot 10 b § respektive 11 § 3 mom.,

dels att 9 § 1 och 3–5 mom., 10 § 1–3 mom., 10 a §, 11 § 1 mom. samt 12 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas nya bestämmelser, 9 a §, 10 § 4–6 mom., 10 b § och 11 § 3 mom., av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

1 mom.² Skattskyldigs beskattningsbara inkomst skall, med iakttagande av vad nedan i 11 § stadgas, fastställas enligt de i 2–4 mom. angivna grunder.

3 mom.³ Ha makar, som under beskattningsåret levt tillsammans och under någon del därav varit bosatta här i riket, båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst för dem båda beräknas enligt följande.

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunal-skattelagen, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.

Beskattningsbar A-inkomst utgörs av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges A-inkomst minskat med allmänna avdrag, förlustavdrag och sådant avdrag som avses i 2 mom. första stycket. Beskattningsbar A-inkomst avrundas nedåt till helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Beskattningsbar B-inkomst utgörs av skillnaden mellan den

1 mom. Skattskyldigs beskattningsbara inkomst skall, med beaktande av bestämmelserna i 11 §, fastställas enligt de i 2 och 4 mom. angivna grunderna.

3 mom. Inkomst utgör A-inkomst eller B-inkomst enligt följande.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 770.

² Senaste lydelse 1970: 163.

Nuvarande lydelse

skattskyldiges beskattningsbara inkomst, beräknad enligt 2 eller 4 mom., och den beskattningsbara A-inkomsten.

4 m.o.m.⁴ För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmåles i 10 § 1 mom., angivas i helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller. I fråga om makar, som levt tillsammans men icke varit här i riket bosatta under någon del av beskattningsåret och som båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst beräknas för dem båda, varvid 3 mom. gäller i tillämpliga delar.

5 m.o.m.⁵ Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder, då beräknad beskattningsbar inkomst för skattskyldig uppgår till minst 100 kronor.

Föreslagen lydelse

4 m.o.m. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

5 m.o.m. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder i fråga om skattskyldiga som avses i 10 a §, då beräknad beskattningsbar inkomst uppgår till minst 100 kronor.

9 a §

Statlig inkomstskatt utgår i form av grundbelopp och tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp beräknas bara för skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom.

Den beskattningsbara inkomsten är underlag för grundbeloppet. Underlaget för tilläggsbelopp fastställs enligt bestämmelserna i 10 § 3 mom.

Nuvarande lydelse

10 §

1 m.o.m.⁶ (första-tredje styckena) Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

³ Senaste lydelse 1979: 1156.

⁴ Senaste lydelse 1970: 163.

⁵ Senaste lydelse 1970: 163.

⁶ Senaste lydelse 1981: 1000.

Nuvarande lydelse

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst *icke* överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10§ 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men icke 7 basenheter: grundbeloppet för	4 basenheter och	4% av återstoden;
7 " " 8 " :"	" 7 "	" 9% " "
8 " " 9 " :"	" 8 "	" 14% " "
9 " " 10 " :"	" 9 "	" 23% " "
10 " " 12 " :"	" 10 "	" 26% " "
12 " " 13 " :"	" 12 "	" 29% " "
13 " " 14 " :"	" 13 "	" 33% " "
14 " " 15 " :"	" 14 "	" 38% " "
15 " " 16 " :"	" 15 "	" 44% " "
16 " " 17 " :"	" 16 "	" 45% " "
17 " " 20 " :"	" 17 "	" 48% " "
20 " " 30 " :"	" 20 "	" 53% " "
30 basenheter :"	" 30 "	" 58% " "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 58 procent av denna inkomstdel.

Föreslagen lydelse

10§

1 mom. För fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser beräknas grundbelopp och tilläggsbelopp enligt följande skalor.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst *inte* överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977: 1071) om basenhet;

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte 9 basenheter: grundbeloppet för	4 basenheter och	4% av återstoden ;
9 " " 10 " :"	" 9 "	" 15% " "
10 basenheter :"	" 10 "	" 20% " "

Tilläggsbeloppet utgör:

när underlaget för tilläggsbelopp enligt 3 mom. *inte* överstiger 19 basenheter:

5 procent av den del av underlaget som överstiger 16 basenheter;

när underlaget överstiger

Föreslagen lydelse

19 men inte 21 basenheter: tilläggsbeloppet för 19 basenheter och 10% av återstoden ;			
21 " " 23 " :	"	21 "	" 15% " "
23 " " 26 " :	"	23 "	" 20% " "
26 " " 45 " :	"	26 "	" 25% " "
45 basenheter :	"	45 "	" 30% " "

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

1 mom. (fjärde stycket) Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

2 mom. Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

3 mom. Underlaget för tilläggsbelopp utgörs av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst

1. ökad med belopp varmed avdrag har medgetts enligt 4 § 1 mom. för eget underskott i förvärvskälla, om inte annat följer av 4 mom., eller enligt 11 § 1 mom. för makes underskott i förvärvskälla

2. ökad med förlust för vilken avdrag har medgetts enligt 4 a §

3. minskad med underskott som skall avräknas enligt 5 mom.

4. ökad med räntetillägg enligt 6 mom.

Har summan av skattskyldigs underskottsavdrag och övriga allmänna avdrag överstigit det sammanlagda beloppet av inkomsterna från olika förvärvskällor, skall den skattskyldige anses ha fått avdrag för underskott först sedan övriga allmänna avdrag har utnyttjats. Motsvarande gäller för det fall att, sedan den skattskyldiges egna allmänna avdrag har utnyttjats, avräkning har skett av andra makens icke utnyttjade avdrag.

Underlaget för tilläggsbelopp avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

4 mom. Vid tillämpning av 3 mom. första stycket 1 skall den

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

skattskyldiges underskott av fastighet som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) minskas med den vid taxeringen fastställda inkomsten av kapital, dock högst 30 000 kronor. Vidare skall — om den skattskyldige yrkar det — den skattskyldiges underskott av kapital minskas med den vid taxeringen fastställda inkomsten

av tjänst: i den mån underskottet hänförs till ränta på skuld avseende förvärv av den skattskyldige vid beskattningsårets utgång tillhöriga aktier eller andelar i fämansföretag som är aktiebolag eller ekonomisk förening, dock att underskottet inte får minskas med större belopp än vad den skattskyldige under beskattningsåret har uppburit i kontant lön från företaget,

av jordbruksfastighet, annan fastighet som avses i 24 § 1 mom. kommunalskattelagen eller rörelse: i den mån underskottet hänförs till

a) ränta på skuld för arvsskatt eller gåvoskatt avseende fastigheten eller rörelsen eller

b) ränta på den skattskyldiges skuld avseende förvärv av andelar i handelsbolag som innehar eller bedriver fastigheten eller rörelsen.

5 mom. Underskott av jordbruksfastighet, annan fastighet som avses i 24 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) eller rörelse får — om den skattskyldige yrkar det — avräknas vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp vid en senare taxering, dock högst med belopp motsvarande den vid taxeringen fastställda inkomsten av samma förvärvskälla. Avräkning får ske senast vid den taxering som sker sjätte året efter det då taxering för underskottsåret har ägt rum. Avräkningen får fördelas på två eller flera år. Avräkning får ske bara för underskott som har uppkommit

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

under beskattningsår för vilket den skattskyldige enligt 22 § 1 mom. första stycket 1, 2 eller 3 eller tredje stycket taxeringslagen (1956:623) har varit skyldig att avlämna självdeklaration och även har fullgjort deklarationsskyldigheten under taxeringsåret. Den skattskyldige skall visa i vad mån rätt till avräkning föreligger.

6 mom. Skall den skattskyldige ta upp värde av bostadsförmån som intäkt av jordbruksfastighet skall vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp tillägg göras med ett belopp motsvarande den del av räntekostnaderna på låneskulder i förvärvskällan som belöper på den egna bostaden. På bostadsbyggnaden och därtill hörande tomtmark skall anses belöpa så stor del av dessa räntekostnader som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av värdet av samliga tillgångar i förvärvskällan.

Vid tillämpning av första stycket skall räntetillägget minskas med dels underskott som har uppkommit i den ifrågavarande förvärvskällan,

dels den vid taxeringen fastställda inkomsten av kapital, dock högst 30 000 kronor, till den del denna inkomst inte har avräknats enligt 4 mom.

Har den skattskyldige vid beräkning av inkomst av fastighet eller rörelse yrkat avdrag för kostnader för en i räkenskaperna upptagen bil, båt eller liknande tillgång skall tillägg göras med ett belopp motsvarande en beräknad ränta på tillgångens värde i den mån denna har använts för privat bruk.

Har den skattskyldige erhållit lån från arbetsgivare eller uppdragsgivare och understiger den faktiskt erlagda räntan på lånet sedvanlig ränta skall tillägg göras med ett belopp motsvarande skillnaden. Sådant tillägg skall göras även om

Nuvarande lydelse

10 § 2 mom.⁷

Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, ekonomiska föreningar som ingår i jordbrukskasserörelsen, svenska aktiefonder, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.:

förtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sådana, som ingår i jordbrukskasserörelsen, och samlingsföreningar ävensom för Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar samt sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet och som skola erlägga skatt för inkomst:

trettiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för livförsäkringsanstalter såvitt angår försäkringsrörelsen:

tio procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

Föreslagen lydelse

lånet har lämnats till sådan den skattskyldige närstående person som avses i 35 § 1 a mom. nionde stycket kommunalskattelagen (1928:370). Med lån från arbetsgivare eller uppdragsgivare likställs annat lån om det finns anledning anta att denne har förmedlat lånet. Bestämmelserna i detta stycke tillämpas inte i fall som avses i fjärde stycket av nyssnämnda moment.

10 a §

För nedan angivna skattskyldiga utgör grundbeloppet:

a) för svenska aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, ekonomiska föreningar som ingår i jordbrukskasserörelsen, svenska aktiefonder, svenska försäkringsanstalter som inte är aktiebolag samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 10 § 1 mom.:

förtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten inte skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sådana, som ingår i jordbrukskasserörelsen, och samlingsföreningar ävensom för Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar samt sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet och som skall erlägga skatt för inkomst:

trettiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för livförsäkringsanstalter såvitt angår försäkringsrörelsen:

tio procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 10 § 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

⁷ Senaste lydelse 1975: 261.

Nuvarande lydelse

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

10 § 3 mom.⁸

Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela kronantal.

1 mom.⁹ Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst, varvid anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928: 370) äga motsvarande tillämpning.

Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmåles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst.

Avdrag, som i 9 § 2 mom. första stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig, varvid bestämmelserna i 52 § 1 mom. fjärde och femte styckena kommunalskattelagen (1928: 370) tillämpas.

I fall då endast ena maken har beskattningsbar inkomst, beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

Har båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt sjätte-åttonde styckena.

Skatt på beskattningsbar A-inkomst beräknas för vardera maken för sig.

Beskattningsbar B-inkomst hos make, som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten, sammanläggs med andra makens beskattningsbara inkomst. Därefter beräknas skatt med tillämpning av 10 § 1 mom. på summan av nämnda B-inkomst och andra makens beskatt-

Föreslagen lydelse

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

10 b §

Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, varvid skattebeloppet vid öretal över femtio skall avrundas uppåt och vid annat öretal nedåt till närmaste hela kronantal.

11 §

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras envar för sin inkomst, varvid anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928: 370) tillämpas.

Har ena maken helt eller delvis inte kunnat utnyttja sådant avdrag som avses i 4 § 1 mom., avräknas bristen från andra makens inkomst.

3 mom. Vid beräkning av tilläggsbelopp för makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, gäller följande.

Har makarna B-inkomster som sammanlagt överstiger 5000 kronor skall A-underlag och B-underlag beräknas för var och en av dem enligt följande.

B-underlag utgörs av den skattskyldiges B-inkomst. Av B-inkomsten behandlas dock som A-inkomst ett belopp om 2500 kronor samt – i förekommande fall – det belopp varmed andra makens B-inkomst understiger 2500 kronor. B-underlaget, som avrundas nedåt till helt hundratal kronor, får inte överstiga underlaget för tilläggsbelopp.

A-underlag utgörs av skillnaden

⁸ Senaste lydelse 1953: 275.

⁹ Senaste lydelse 1979: 1156.

Nuvarande lydelse

ningsbara inkomst. Skatten på makarnas B-inkomster utgör skillnaden mellan den sålunda beräknade skatten och den skatt som belöper på den i nämnda summa ingående beskattningsbara A-inkomsten. Skatten på B-inkomst fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. skall därvid iakttas.

Vid tillämpning av detta moment skall, om det sammanlagda beloppet av makars B-inkomster inte överstiger 2000 kronor, dessa inkomster anses som A-inkomst. Vidare skall minst 4500 kronor av vardera makens beskattningsbara inkomst anses som beskattningsbar A-inkomst.

Sammanlagda beloppet av skatt på makes beskattningsbara A-inkomst och B-inkomst utgör makes statliga inkomstskatt.

10 a §¹⁰

Vid beräkning av statlig inkomstskatt gäller följande i fråga om fysisk person, som varit bosatt här i riket under hela eller någon del av beskattningsåret, och för oskiftad dödsbo efter den som vid sin död var bosatt här.

Statlig inkomstskatt tas inte ut i den mån den tillsammans med kommunal inkomstskatt överstiger 80 procent av någon del av den beskattningsbara inkomsten upp till 30 basenheter och 85 procent av någon del av den beskattningsbara inkomsten därutöver.

Har skattskyldig inkomst som enligt kommunalskattelagen (1928: 370) beskattas i annan kommun än hemortskommunen anses inkomst i hemortskommunen utgöra den högsta delen av den sammanlagda inkomsten. Har skattskyldig inkomst i två eller flera kommuner utom hemortskommunen skall den största av dessa inkomster anses

¹⁰ Senaste lydelse 1979: 1156.

Föreslagen lydelse

mellan underlaget för tilläggsbelopp och B-underlaget.

Tilläggsbelopp på A-underlag beräknas för vardera maken för sig.

B-underlag hos make, som har det lägsta A-underlaget, sammanläggs med andra makens underlag för tilläggsbelopp, varefter tilläggsbelopp beräknas på summan. Skillnaden mellan det sålunda beräknade tilläggsbeloppet och tilläggsbeloppet på det i nämnda summa ingående A-underlaget fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras B-underlag. Vad som belöper på vardera maken utgör, avrundat enligt bestämmelserna i 10 b §, tilläggsbelopp på makens B-underlag.

Sammanlagda beloppet av sålunda beräknade tilläggsbelopp på makes A-underlag och B-underlag utgör makens tilläggsbelopp.

12 §

Vid beräkning av tilläggsbelopp gäller följande i fråga om fysisk person, som har varit bosatt här i riket under hela eller någon del av beskattningsåret, samt för dödsbo efter den som vid sin död var bosatt här.

Tilläggsbelopp tas inte ut i den mån det på någon del av underlaget överstiger vad som motsvarar 60 procent minskat med den kommunala skattesatsen.

Med den kommunala skattesatsen avses skattesatsen i den kommun, där den skattskyldiges till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomst är störst. Är därvid inkomsterna lika stora i två eller flera kommuner, avses den högsta av skattesatserna i dessa kommuner. Om inkomsten i den kommun, vars skattesats enligt vad nu sagts skall ligga till grund för beräkningen, skall beskattas i flera församlingar, gäller motsvarande i

Nuvarande lydelse

utgöra den högsta delen av den sammanlagda inkomsten i nämnda kommuner. Uppgår inkomst i två eller flera kommuner till samma belopp skall inkomst i den kommun som har den högsta skattesatsen, anses utgöra den högsta delen av den sammanlagda inkomsten. Motsvarande skall gälla vid sådan fördelning som avses i 60 § kommunalskattelagen.

Skall makars inkomster läggas samman enligt 11 § 1 mom. beräknas statlig inkomstskatt med utgångspunkt i de regler som enligt tredje stycket ovan gäller för make som har den högsta beskattningsbara A-inkomsten. Bestämmelserna tillämpas därvid som om denne make var skattskyldig även för andra makens beskattningsbara B-inkomst. Har makarna skilda hemortskommuner anses hemortskommunen för maken med den högsta beskattningsbara A-inkomsten vara makarnas gemensamma. Är makarnas beskattningsbara A-inkomster lika stora skall den kommun där skattesatsen är högst anses som hemortskommun.

12 §

Varje år bestämmes med vilka procenttal av de i 10 § 1 mom. omnämnda grundbelopp statlig inkomstskatt skall ingå i preliminär skatt dels för nästkommande budgetårs förra hälft dels ock för detta budgetårs senare hälft; därvid iakttages att procenttalet för nästkommande budgetårs förra hälft skall vara lika med procenttalet för det löpande budgetårets senare hälft. Slutlig skatt på grund av taxering visst år skall utgå efter det procenttal av grundbeloppen, som bestämts med avseende å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Föreslagen lydelse

fråga om skattesatserna i de olika församlingarna.

Vid beräkning av tilläggsbelopp på underlag, som sammanläggs enligt 11 § 3 mom., tillämpas den kommunala skattesats som enligt tredje stycket gäller för den make som har det högsta A-underlaget eller – om makarnas A-underlag är lika stora – den högsta kommunala skattesats som enligt tredje stycket gäller för någon av makarna.

Föreskrifter om ikraftträdandet av denna lag meddelas i lagen (1982: 000) om ikraftträdande av lagen (1982: 000) om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

2 Förslag till

Lag om ikraftträdande av lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering om inte annat följer av 2–13 §§ nedan. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

2 § Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte 7 basenheter: grundbeloppet för	4 basenheter och	4% av återstoden;
7 " " 8 " : "	" 7 " "	" 7% " "
8 " " 9 " : "	" 8 " "	" 11% " "
9 " " 10 " : "	" 9 " "	" 20% " "
10 " " 12 " : "	" 10 " "	" 24% " "
12 " " 13 " : "	" 12 " "	" 26% " "
13 " " 14 " : "	" 13 " "	" 29% " "
14 " " 15 " : "	" 14 " "	" 32% " "
15 " " 17 " : "	" 15 " "	" 36% " "
17 " " 19 " : "	" 17 " "	" 38% " "
19 " " 20 " : "	" 19 " "	" 39% " "
20 " " 26 " : "	" 20 " "	" 40% " "
26 " " 30 " : "	" 26 " "	" 41% " "
30 basenheter : "	" 30 " "	" 44% " "

3 § Vid 1984 års taxering utgör tilläggsbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när underlaget inte överstiger 19 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

2 procent av den del av underlaget som överstiger 16 basenheter;

när underlaget överstiger

19 men inte 20 basenheter: tilläggsbeloppet för	19 basenheter och	3% av återstoden;
20 " " 23 " : "	" 20 " "	" 5% " "
23 " " 26 " : "	" 23 " "	" 7% " "
26 " " 45 " : "	" 26 " "	" 8% " "
45 basenheter : "	" 45 " "	" 10% " "

4 § Vid 1985 års taxering utgör grundbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger					
4 men inte	7 basenheter:	grundbeloppet för	4 basenheter och	4 %	av återstoden;
7 " "	8 " "	: "	" 7 " "	" 6%	" "
8 " "	9 " "	: "	" 8 " "	" 7%	" "
9 " "	10 " "	: "	" 9 " "	" 17%	" "
10 " "	12 " "	: "	" 10 " "	" 22%	" "
12 " "	13 " "	: "	" 12 " "	" 23%	" "
13 " "	14 " "	: "	" 13 " "	" 25%	" "
14 " "	15 " "	: "	" 14 " "	" 26%	" "
15 " "	16 " "	: "	" 15 " "	" 28%	" "
16 " "	20 " "	: "	" 16 " "	" 29%	" "
20 " "	30 " "	: "	" 20 " "	" 30%	" "
30 basenheter		: "	" 30 " "	" 32%	" "

5 § Vid 1985 års taxering utgör tilläggsbeloppet i stället för vad som anges i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt:

när underlaget inte överstiger 19 basenheter enligt lagen (1977: 1071) om basenhet:

3 procent av den del av underlaget som överstiger 16 basenheter;

när underlaget överstiger

19 men inte 20 basenheter:					
20 " "	21 " "	: "	" 20 " "	" 8%	" "
21 " "	23 " "	: "	" 21 " "	" 10%	" "
23 " "	26 " "	: "	" 23 " "	" 13%	" "
26 " "	45 " "	: "	" 26 " "	" 17%	" "
45 basenheter		: "	" 45 " "	" 20%	" "

6 § Vid 1984 och 1985 års taxeringar skall de nya bestämmelserna i 11 § 3 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt inte tillämpas. I stället tillämpas vid dessa taxeringar äldre bestämmelser i 9 § 3 och 4 mom. samt 11 § 1 mom. fjärde—nionde styckena samma lag. Därvid skall dock, i stället för de äldre bestämmelserna i 11 § 1 mom. åttonde stycket första meningen nyssnämnda lag, tillämpas de nya bestämmelserna i 11 § 3 mom. tredje stycket andra meningen samma lag.

7 § Vid 1984 års taxering skall, i stället för de nya reglerna i 12 § andra stycket lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, gälla att grundbelopp inte skall tas ut i den mån det överstiger ett belopp motsvarande

72 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som inte överstiger 30 basenheter,

76 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 30 men inte 45 basenheter,

74 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 45 basenheter.

8 § Vid 1985 års taxering skall, i stället för de nya reglerna i 12 § andra stycket lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, gälla att grundbelopp inte skall tas ut i den mån det överstiger ett belopp motsvarande

63 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som inte överstiger 30 basenheter,

65 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 30 men inte 45 basenheter.

62 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 45 basenheter.

9 § Vid 1984 och 1985 års taxeringar skall vad som i 12 § första och fjärde styckena lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt sägs om tilläggsbelopp, A-underlag och B-underlag i stället avse grundbelopp, beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

10 § Vid 1984 års taxering skall i fråga om förvärvskälla för vilken beskattningsåret har börjat före den 17 april 1982 iakttas följande. Underlaget för tilläggsbelopp skall inte ökas med sådant avdrag för underskott i förvärvskällan som avses i 10 § 3 mom. första stycket 1 lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt i den mån underskottet belöper på tid före nyssnämnda dag. Härvid skall – om den skattskyldige inte visar annat – så stor del av underskottet anses hänförligt till tid före den 17 april 1982 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller före nämnda dag och hela beskattningsåret. Motsvarande skall gälla i fråga om räntetillägg enligt 10 § 6 mom. första–tredje styckena.

11 § Vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp skall den beskattningsbara inkomsten inte ökas med

förlustavdrag som hänför sig till beskattningsår för vilket taxering skall ske år 1983 eller tidigare,

avdrag för underskott som hänför sig till beskattningsår som nyss nämnts men enligt 4 § 1 mom. första stycket 3 lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt inte fått dras av,

underskott som har uppkommit till följd av att reparationskostnader hänförliga till sådant beskattningsår som nyss nämnts fördelats med stöd av reglerna i punkt 8 av anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen (1928: 370).

12 § Vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp får avräkning enligt de nya bestämmelserna i 10 § 5 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt inte ske av underskott som har uppkommit under beskattningsår för vilket taxering skall ske år 1983 eller tidigare.

13 § Beslut enligt äldre bestämmelser i 12 § lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt tillämpas sista gången i fråga om förra hälften av budgetåret 1982/83.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt samt 1–3 §§ lagen skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om basenhet

Nuvarande lydelse

Basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt fastställs av regeringen varje år före utgången av september månad.

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 6400 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1980. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner.

Föreslagen lydelse

1 §

Basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt fastställs av regeringen *från och med år 1985* varje år före utgången av september månad.

2 §¹

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 8100 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

3 §²

Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1984. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Basenheten skall vara 7300 kronor för taxeringsåret 1984, 7700 kronor för taxeringsåret 1985 och 8100 kronor för taxeringsåret 1986.

¹ Senaste lydelse 1980: 1060.

² Senaste lydelse 1980: 1060.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 3–6 §§ lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid prövning av skattebegränsningen *fastställs* ett spärrbelopp med hänsyn till den beskattningsbara inkomst som beräknats för den skattskyldige enligt lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt *för det år vartill skatten hänför sig.*

Den beskattningsbara inkomsten, *minskad med 4500 kronor,* skall

ökas med särskilt investeringsavdrag,

ökas med påförda egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter och avdrag för avsättning för egenavgifter,

minskas med restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter samt till beskattning återfört avdrag för avsättning för egenavgifter,

allt under förutsättning att den skattskyldige vid beräkningen av den beskattningsbara inkomsten erhållit avdrag eller beskattats för intäkt av här angivet slag.

Om den skattskyldige erlagt sjömansskatt under beskattningsåret, skall den beskattningsbara inkomsten ökas med den till sjömansskatt beskattningbara inkomsten och enligt 1 § 2 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt skattepliktig dagpenning.

Föreslagen lydelse

3 §²

Vid prövning av skattebegränsningen *fastställs* ett spärrbelopp med hänsyn till den beskattningsbara inkomst *och det underlag för tilläggsbelopp* som beräknats för den skattskyldige enligt lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, *i förekommande fall efter sådan justering som skall ske enligt andra och tredje styckena.*

Den beskattningsbara inkomsten *och underlaget för tilläggsbelopp* skall ökas med *vid taxeringen medgivet* särskilt investeringsavdrag.

Om den skattskyldige erlagt sjömansskatt under beskattningsåret, skall den beskattningsbara inkomsten *och underlaget för tilläggsbelopp* ökas med den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten och dagpenning *som är skattepliktig enligt 1 § 2 mom. lagen (1958: 295) om sjömansskatt.*

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 772.

² Senaste lydelse 1981: 1151.

Nuvarande lydelse

Spärrbeloppet utgör 80 procent av den del av den skattskyldiges enligt första stycket beskattningsbara inkomst, ökad eller minskad enligt andra och tredje styckena, som ej överstiger 30 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och 85 procent av överskjutande belopp.

Föreslagen lydelse

Spärrbeloppet utgörs av summan av

1. 50 procent av den justerade beskattningsbara inkomsten,

2. 25 procent av det justerade underlaget för tilläggsbelopp till den del detta underlag inte överstiger 45 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet,

3. 30 procent av det justerade underlaget för tilläggsbelopp till den del detta underlag överstiger 45 basenheter enligt nämnda lag.

4 §³

Spärrbelopp enligt 3 § jämförs med sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt, kommunal inkomstskatt och egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter som beräknats för den skattskyldige på grund av taxeringen (skattebeloppet). I skattebeloppet inräknas även sjömansskatt, om den skattskyldige erlagt sådan skatt under beskattningsåret.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 mom. uppbördslagen (1953:272), 2 § lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer eller 5 § lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.

5 §⁴

Om skattebeloppet enligt 4 § är högre än spärrbeloppet nedsätts den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten med överskjutande belopp. Förmögenhetsskatten får dock med tillämpning av denna lag inte bli lägre än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet.

Om skattebeloppet enligt 4 § är högre än spärrbeloppet nedsätts den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten med överskjutande belopp. Nedsättning av statlig inkomstskatt får avse både grundbelopp och tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp får dock inte nedsättas med större belopp än som motsvarar tilläggsbelopp beräknat på den beskattningsbara inkomsten enligt lagen (1947:576) om statlig

³ Senaste lydelse 1981: 1151.

⁴ Senaste lydelse 1981: 1151.

Nuvarande lydelse

Nedsättning sker av den statliga förmögenhetsskatten om inte en annan ordning kan antas vara förmånligare för den skattskyldige. Skattnedsättning som avses i 4 § andra stycket verkställs sedan nedsättning har skett enligt första stycket i denna paragraf.

För makar som levt tillsammans under beskattningsåret skall, såvitt angår senare beskattningsår än det under vilket äktenskapet ingåtts, skattebegränsningen ske med hänsyn till makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomst och deras sammanlagda skattebelopp enligt 4 §.

Föreslagen lydelse

inkomstskatt. Förmögenhetsskatten får inte nedsättas så att skatten blir lägre än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet.

Nedsättning sker av den statliga förmögenhetsskatten om inte en annan ordning kan antas vara förmånligare för den skattskyldige. *I fråga om inkomstskatt skall nedsättning i första hand ske av grundbelopp.* Skattnedsättning som avses i 4 § andra stycket verkställs sedan nedsättning har skett enligt första stycket i denna paragraf.

6 §

För makar som levt tillsammans under beskattningsåret skall, såvitt angår senare beskattningsår än det under vilket äktenskapet ingåtts, skattebegränsningen ske med hänsyn till makarnas sammanlagda *justerade* beskattningsbara inkomst, *sammanlagda justerade underlag för tilläggsbelopp* och sammanlagda skattebelopp enligt 4 §. *Det belopp, varmed nedsättning av tilläggsbelopp högst får medges enligt 5 § första stycket, beräknas dock med utgångspunkt i den beskattningsbara inkomsten för var och en av makarna. Har vid beräkning av tilläggsbelopp B-underlag hos ena maken sammanlagts med andra makens underlag för tilläggsbelopp skall vid denna beräkning motsvarande belopp av förnämnda makes beskattningsbara inkomst, dock högst hela denna inkomst, sammanläggas med den andra makens beskattningsbara inkomst. Är makarnas A-underlag lika stora skall sammanläggningen ske hos den make, vars beskattningsbara inkomst med lägst belopp understiger underlaget för tilläggsbelopp. Spärrbelopp och det belopp, varmed nedsättning av tilläggsbelopp högst får medgivas, fördelas på makarna efter förhål-*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**landet mellan deras justerade beskattningsbara inkomster.*

Om beskattningsbar förmögenhet fastställs gemensamt för makar eller för föräldrar och barn enligt 12 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, skall beräkning enligt 5 § första stycket av den statliga förmögenhetsskatten ske på 50 procent av den gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten.

I fall som avses i andra stycket fördelas det belopp, varmed nedsättning av skatt högst får medgivas, på makar och barn efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter.

Bestämmelserna i första, andra och tredje styckena om makar äger motsvarande tillämpning på skattskyldiga som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928:370).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången i fråga om skatt som påförs på grund av 1984 års taxering. I fråga om 1984 års taxering skall dock de i 3 § tredje stycket angivna procenttalen vara 67, 8 och 10 samt i fråga om 1985 års taxering 58, 17 och 20.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 7 och 8 §§, 9 § 2 mom., 12 § 1 mom. samt de tabeller som avses i 7 § 1 mom. och 8 § lagen (1958: 295) om sjömansskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

1 mom.² Här i riket bosatt sjöman samt sjöman bosatt i Danmark, Finland, Island eller Norge skall erlägga sjömansskatt på beskattningsbar månadsinkomst,

a) vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i fjärrfart, enligt vid denna lag fogad tabell F, samt

b) vid anställning ombord på annat fartyg enligt vid denna lag fogad tabell N.

a) vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i fjärrfart, enligt vid denna lag fogade tabellerna F och FT, samt

b) vid anställning ombord på annat fartyg enligt vid denna lag fogade tabellerna N och NT.

Därvid erlägger

1. ogift sjöman utan barn skatt enligt kolumn 1.
2. gift sjöman skatt enligt kolumn 2–3, samt
3. ogift sjöman med barn skatt enligt kolumn 4.

Skattebelopp enligt tabellerna utgår i helt kronor, varvid öretal över femtio avrundas uppåt och annat öretal bortfaller.

Bestämmelserna i 65 § kommunalskattelagen äga motsvarande tillämpning i fråga om sjömansskatt.

2 mom.³ I särskilda fall må sjömansskattenämnden föreskriva, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabell F jämväl vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i närfart.

Nämnden må i särskilda fall medgiva, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast användes i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart samt är försett med giltig sjömansrulla. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabell N.

(Se vidare anvisningarna.)

2 mom. I särskilda fall må sjömansskattenämnden föreskriva, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabellerna F och FT jämväl vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i närfart.

Nämnden må i särskilda fall medgiva, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast användes i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart samt är försett med giltig sjömansrulla. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabellerna N och NT.

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Lagen omtryckt 1970: 933.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 777.

² Senaste lydelse 1974: 777.

³ Senaste lydelse 1974: 777.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §⁴

För sjöman, som icke skall erlägga sjömansskatt enligt 7 § 1 mom. (*utländsk sjöman*), skall sjömansskatt utgå på beskattningsbar månadsinkomst

a) vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i fjärrfart, enligt vid denna lag fogad tabell F kolumn U, samt

b) vid anställning ombord på annat fartyg enligt vid denna lag fogad tabell N kolumn U.

Skatt enligt första stycket utgår icke, om sjömannen på godtagbart sätt visar, att han är skattskyldig i annat land för inkomsten ombord.

Bestämmelserna i 7 § 1 mom. tredje stycket och 7 § 2 mom. äga motsvarande tillämpning i fråga om skatt enligt denna paragraf.

(Se vidare anvisningarna.)

Bestämmelserna i 7 § 1 mom. tredje stycket och 7 § 2 mom. tillämpas också i fråga om skatt enligt denna paragraf. Därvid skall dock i fall som avses i 7 § 2 mom. första stycket skatt erläggas enligt tabell F kolumn U och i fall som avses i andra stycket av samma lagrum enligt tabell N kolumn U.

(Se vidare anvisningarna.)

9 §

2 mom.⁵ Skatten på engångsbelopp beräknas för sig och utgår med den procentandel, som skatten på den beskattningsbara månadsinkomsten under den månad, när engångsbeloppet avräknas, utgör av månadsinkomsten jämte värdet av fri kost. Har sjömannen icke varit anställd i redarens tjänst under nämnda månad, bestämmes procenttalet med hänsyn till hans närmast dessförinnan uppburna månadsinkomst och värdet av fri kost. Ojämnt procenttal jämnas uppåt till närmast hela tal. Skatten på engångsbelopp erlägges i helt antal kronor, varvid överskjutande öretal bortfaller.

(Se vidare anvisningarna.)

2 mom. Skatten på engångsbelopp beräknas för sig och utgår med den procentandel, som skatten på den beskattningsbara månadsinkomsten under den månad, när engångsbeloppet avräknas, utgör av månadsinkomsten jämte värdet av fri kost. *Beräkningen skall i förekommande fall ske särskilt för skatt enligt tabell F och skatt enligt tabell FT eller skatt enligt tabell N och skatt enligt tabell NT.* Har sjömannen icke varit anställd i redarens tjänst under nämnda månad, bestämmes procenttalet med hänsyn till hans närmast dessförinnan uppburna månadsinkomst och värdet av fri kost. Ojämnt procenttal jämnas uppåt till närmast hela tal. Skatten på engångsbelopp erlägges i helt antal kronor, varvid överskjutande öretal bortfaller.

(Se vidare anvisningarna.)

⁴ Senaste lydelse 1974: 777.

⁵ Senaste lydelse 1971: 814.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

*I mom.*⁶ Gör sjöman, som har att erlägga sjömansskatt enligt 7 §, sannolikt att han året efter beskattningsåret vid taxering enligt lagen om statlig inkomstskatt skulle kunna påräkna avdrag för

- a) underskott å egen eller makes förvärvskälla,
- b) utbetalning av periodiskt understöd,
- c) avgift för sådan pensionsförsäkring, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 6) kommunalskattelagen (1928: 370),
- d) sådant underhåll av icke hemmavarande barn, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 4) kommunalskattelagen, eller
- e) nedsatt skatteförmåga

må genom beslut om jämkning föreskrivas, att den eljest beskattningsbara inkomsten skall minskas med belopp motsvarande vad av sådant avdrag kan antagas icke bli utnyttjat vid nu nämnd taxering.

Jämkning i fall som avses vid a)–
d) må dock endast medgivas, om den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten därigenom nedsättes med minst 600 kronor.

Jämkning i fall som avses vid a)–
d) må dock endast medgivas, om den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten därigenom nedsättes med minst 600 kronor. *I fall som avses vid a) skall minskning av inkomsten inte ske vid bestämmande av skatt enligt tabell FT eller NT.*

⁶ Senaste lydelse 1978: 916.

Nuvarande lydelse

Tabeller för beräkning av sjömansskatt⁴

Fjärrfart

Tabell F kolumn 1

(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 770– 1 800	12,40	+32,0 %
1 800– 2 400	22	+32,5 %
2 400– 3 000	217	+34,0 %
3 000– 3 600	421	+38,0 %
3 600– 4 200	649	+42,0 %
4 200– 4 800	901	+48,5 %
4 800– 5 400	1 192	+51,5 %
5 400– 6 000	1 501	+56,5 %
6 000– 6 600	1 840	+61,5 %
6 600– 7 200	2 209	+68,0 %
7 200– 7 800	2 617	+72,5 %
7 800– 8 400	3 052	+74,5 %
8 400– 9 000	3 499	+76,0 %
9 000– 9 600	3 955	+77,0 %
9 600– 10 000	4 417	+81,0 %
10 000– 14 400	4 741	+80,0 %
14 400–	8 261	+85,0 %

Tabell F kolumn 2–3

(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 250– 2 400	11,25	+32,5 %
2 400– 3 000	60	+34,5 %
3 000– 3 600	267	+37,5 %
3 600– 4 200	492	+42,0 %
4 200– 4 800	744	+48,0 %
4 800– 5 400	1 032	+52,0 %
5 400– 6 000	1 344	+56,0 %
6 000– 6 600	1 680	+61,5 %
6 600– 7 200	2 049	+67,5 %
7 200– 7 800	2 454	+72,5 %
7 800– 8 400	2 889	+75,0 %
8 400– 9 000	3 339	+76,0 %
9 000– 9 600	3 795	+76,5 %
9 600– 10 000	4 254	+81,0 %
10 000– 14 400	4 578	+80,0 %
14 400–	8 098	+85,0 %

⁴ Senaste lydelse 1979: 1160

Nuvarande lydelse

Tabell F kolumn 4
(Ogift sjöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 420– 3 000	11,70	+33,5 %
3 000– 3 600	206	+37,0 %
3 600– 4 200	428	+40,5 %
4 200– 4 800	671	+46,5 %
4 800– 5 400	950	+50,5 %
5 400– 6 000	1 253	+55,0 %
6 000– 6 600	1 583	+60,5 %
6 600– 7 200	1 946	+65,5 %
7 200– 7 800	2 339	+71,5 %
7 800– 8 400	2 768	+74,0 %
8 400– 9 000	3 212	+76,0 %
9 000– 9 600	3 668	+76,0 %
9 600– 10 000	4 124	+80,0 %
10 000– 14 600	4 444	+80,0 %
14 600–	8 124	+85,0 %

Tabell F kolumn U
(Utländsk sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 850– 2 400	10,00	+ 8,0 %
2 400– 3 000	54	+31,0 %
3 000– 3 600	240	+34,0 %
3 600– 4 200	444	+37,5 %
4 200– 4 800	669	+43,5 %
4 800– 5 400	930	+46,5 %
5 400– 6 000	1 209	+50,5 %
6 000– 6 600	1 512	+55,0 %
6 600– 7 200	1 842	+61,0 %
7 200– 7 800	2 208	+65,5 %
7 800– 8 400	2 601	+67,0 %
8 400– 9 000	3 003	+68,5 %
9 000– 9 600	3 414	+69,0 %
9 600– 10 000	3 828	+73,0 %
10 000– 14 400	4 120	+72,0 %
14 400–	7 288	+76,5 %

Nuvarande lydelse

Närfart

Tabell N kolumn 1

(Ogift sjiöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
850– 1200	11,00	+30,0 %
1200– 1800	116	+31,0 %
1800– 2400	302	+32,5 %
2400– 3000	497	+35,0 %
3000– 3600	707	+39,0 %
3600– 4200	941	+44,0 %
4200– 4800	1205	+49,0 %
4800– 5400	1499	+53,0 %
5400– 6000	1817	+58,0 %
6000– 6600	2165	+63,5 %
6600– 7200	2546	+69,5 %
7200– 7800	2963	+72,5 %
7800– 8400	3398	+75,5 %
8400– 9000	3851	+76,0 %
9000– 9600	4307	+78,5 %
9600–10000	4778	+80,5 %
10000–14200	5100	+80,0 %
14200–	8460	+85,0 %

Tabell N kolumn 2–3

(Gift sjiöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1370– 1800	11,70	+31,0 %
1800– 2400	145	+32,5 %
2400– 3000	340	+35,0 %
3000– 3600	550	+39,0 %
3600– 4200	784	+44,0 %
4200– 4800	1048	+49,0 %
4800– 5400	1342	+52,5 %
5400– 6000	1657	+58,0 %
6000– 6600	2005	+63,0 %
6600– 7200	2383	+69,5 %
7200– 7800	2800	+72,5 %
7800– 8400	3235	+75,5 %
8400– 9000	3688	+76,0 %
9000– 9600	4144	+78,5 %
9600–10000	4615	+80,5 %
10000–14200	4937	+80,0 %
14200–	8297	+85,0 %

Nuvarande lydelse

Tabell N kolumn 4

(Ogift sjiöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 530- 1 800	11,00	+30,0 %
1 800- 2 400	92	+32,0 %
2 400- 3 000	284	+34,5 %
3 000- 3 600	491	+38,0 %
3 600- 4 200	719	+41,5 %
4 200- 4 800	968	+48,5 %
4 800- 5 400	1 259	+51,5 %
5 400- 6 000	1 568	+56,5 %
6 000- 6 600	1 907	+61,0 %
6 600- 7 200	2 273	+68,0 %
7 200- 7 800	2 681	+72,0 %
7 800- 8 400	3 113	+75,0 %
8 400- 9 000	3 563	+76,0 %
9 000- 9 600	4 019	+76,5 %
9 600-10 000	4 478	+81,0 %
10 000-14 400	4 802	+80,0 %
14 400-	8 322	+85,0 %

Tabell N kolumn U

(Utländsk sjiöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
870- 1 200	10,95	+18,5 %
1 200- 1 800	72	+19,0 %
1 800- 2 400	186	+20,0 %
2 400- 3 000	306	+31,5 %
3 000- 3 600	495	+35,0 %
3 600- 4 200	705	+39,5 %
4 200- 4 800	942	+44,0 %
4 800- 5 400	1 206	+47,5 %
5 400- 6 000	1 491	+52,0 %
6 000- 6 600	1 803	+57,0 %
6 600- 7 200	2 145	+62,5 %
7 200- 7 800	2 520	+65,5 %
7 800- 8 400	2 913	+68,0 %
8 400- 9 000	3 321	+68,0 %
9 000- 9 600	3 729	+70,5 %
9 600-10 000	4 152	+73,0 %
10 000-14 200	4 444	+72,0 %
14 200-	7 468	+76,5 %

Föreslagen lydelse

Tabeller för beräkning av sjömansskatt

Fjärrfart

Tabell F kolumn 1

(Ogift sjöman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 310— 3 600	10,30	+33,0 %
3 600— 4 200	436	+34,0 %
4 200— 4 800	640	+37,0 %
4 800— 5 400	862	+42,0 %
5 400— 6 000	1 114	+50,0 %
6 000— 7 200	1 414	+53,0 %
7 200— 7 800	2 050	+56,0 %
7 800— 8 400	2 386	+58,5 %
8 400— 9 000	2 737	+61,5 %
9 000—10 200	3 106	+65,0 %
10 200—11 400	3 886	+67,0 %
11 400—12 000	4 690	+68,5 %
12 000—15 600	5 101	+69,0 %
15 600—18 000	7 585	+70,0 %
18 000—	9 265	+73,0 %

Tabell F kolumn 2—3

(Gift sjöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 770— 3 600	12,10	+33,0 %
3 600— 4 200	286	+34,0 %
4 200— 4 800	490	+37,0 %
4 800— 5 400	712	+42,0 %
5 400— 6 000	964	+50,0 %
6 000— 7 200	1 264	+53,0 %
7 200— 7 800	1 900	+56,0 %
7 800— 8 400	2 236	+58,5 %
8 400— 9 000	2 587	+61,5 %
9 000—10 200	2 956	+65,0 %
10 200—11 400	3 736	+67,0 %
11 400—12 000	4 540	+68,5 %
12 000—15 600	4 951	+69,0 %
15 600—18 000	7 435	+70,0 %
18 000—	9 115	+73,0 %

Föreslagen lydelse

Tabell F kolumn 4
(Ogift sjiöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 930– 4 200	9,90	+33,0 %
4 200– 4 800	429	+36,0 %
4 800– 5 400	645	+40,0 %
5 400– 6 000	885	+48,5 %
6 000– 7 200	1 176	+53,0 %
7 200– 7 800	1 812	+54,5 %
7 800– 8 400	2 139	+58,0 %
8 400– 9 000	2 487	+60,5 %
9 000– 9 600	2 850	+64,5 %
9 600– 10 200	3 237	+65,0 %
10 200– 11 600	3 627	+67,0 %
11 600– 12 200	4 565	+68,0 %
12 200– 15 800	4 973	+69,0 %
15 800– 18 200	7 457	+70,0 %
18 200–	9 137	+73,0 %

Tabell F kolumn U
(Utländsk sjiöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
2 370– 2 400	9,85	+10,5 %
2 400– 3 000	13	+11,0 %
3 000– 3 600	79	+29,5 %
3 600– 4 200	256	+30,5 %
4 200– 4 800	439	+33,5 %
4 800– 5 400	640	+38,0 %
5 400– 6 000	868	+45,0 %
6 000– 6 600	1 138	+47,5 %
6 600– 7 200	1 423	+48,0 %
7 200– 7 800	1 711	+50,0 %
7 800– 8 400	2 011	+52,5 %
8 400– 9 000	2 326	+55,5 %
9 000– 9 600	2 659	+59,0 %
9 600– 10 200	3 013	+60,5 %
10 200– 11 400	3 376	+62,0 %
11 400– 12 000	4 120	+64,5 %
12 000– 13 800	4 507	+66,5 %
13 800– 15 600	5 704	+68,5 %
15 600– 18 000	6 937	+70,0 %
18 000– 27 200	8 617	+73,0 %
27 200–	15 333	+74,5 %

Föreslagen lydelse

Tabell FT kolumn 1-3

(Ogift sjoeman utan barn samt gift sjoeman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000- 9 600	0	+ 0,5 %
9 600-11 400	3	+ 2,0 %
11 400-12 000	39	+ 3,0 %
12 000-13 800	57	+ 5,0 %
13 800-15 600	147	+ 7,0 %
15 600-27 200	273	+ 8,0 %
27 200-	1 201	+10,0 %

Tabell FT kolumn 4

(Ogift sjoeman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 600-11 600	0	+ 2,0 %
11 600-12 200	40	+ 3,0 %
12 200-14 000	58	+ 5,0 %
14 000-15 800	148	+ 7,0 %
15 800-27 400	274	+ 8,0 %
27 400-	1 202	+10,0 %

Föreslagen lydelse

Närfart

Tabell N kolumn 1

(Ogift sjoeman utan barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 050– 1 800	11,00	+32,0 %
1 800– 3 600	251	+33,0 %
3 600– 4 200	845	+35,0 %
4 200– 4 800	1 055	+38,5 %
4 800– 5 400	1 286	+46,0 %
5 400– 6 000	1 562	+51,5 %
6 000– 6 600	1 871	+53,0 %
6 600– 7 200	2 189	+54,0 %
7 200– 7 800	2 513	+57,0 %
7 800– 8 400	2 855	+59,5 %
8 400– 9 000	3 212	+63,5 %
9 000– 9 600	3 593	+65,0 %
9 600–11 000	3 983	+66,5 %
11 000–11 800	4 914	+68,0 %
11 800–15 400	5 458	+69,0 %
15 400–17 800	7 942	+70,0 %
17 800–	9 622	+73,0 %

Tabell N kolumn 2–3

(Gift sjoeman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 520– 1 800	11,40	+32,0 %
1 800– 3 600	101	+33,0 %
3 600– 4 200	695	+35,0 %
4 200– 4 800	905	+38,5 %
4 800– 5 400	1 136	+46,0 %
5 400– 6 000	1 412	+51,5 %
6 000– 6 600	1 721	+53,0 %
6 600– 7 200	2 039	+54,0 %
7 200– 7 800	2 363	+57,0 %
7 800– 8 400	2 705	+59,5 %
8 400– 9 000	3 062	+63,5 %
9 000– 9 600	3 443	+65,0 %
9 600–11 000	3 833	+66,5 %
11 000–11 800	4 764	+68,0 %
11 800–15 400	5 308	+69,0 %
15 400–17 800	7 792	+70,0 %
17 800–	9 472	+73,0 %

Föreslagen lydelse

Tabell N kolumn 4

(Ogift sjiöman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 680– 1 800	9,60	+32,0 %
1 800– 2 400	48	+32,5 %
2 400– 3 600	243	+33,0 %
3 600– 4 200	639	+34,0 %
4 200– 4 800	843	+37,5 %
4 800– 5 400	1 068	+43,5 %
5 400– 6 000	1 329	+50,5 %
6 000– 6 600	1 632	+53,0 %
6 600– 7 200	1 950	+53,5 %
7 200– 7 800	2 271	+56,0 %
7 800– 8 400	2 607	+59,0 %
8 400– 9 000	2 961	+62,0 %
9 000–10 000	3 333	+65,0 %
10 000–11 200	3 983	+67,0 %
11 200–11 800	4 787	+68,0 %
11 800–15 600	5 195	+69,0 %
15 600–18 000	7 817	+70,0 %
18 000–	9 497	+73,0 %

Tabell N kolumn U

(Utländsk sjiöman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
1 070– 1 200	11,75	+22,5 %
1 200– 1 800	41	+22,0 %
1 800– 2 400	173	+23,0 %
2 400– 3 000	311	+22,5 %
3 000– 3 600	446	+30,0 %
3 600– 4 200	626	+31,5 %
4 200– 4 800	815	+34,5 %
4 800– 5 400	1 022	+41,5 %
5 400– 6 000	1 271	+46,0 %
6 000– 6 600	1 547	+48,0 %
6 600– 7 200	1 835	+49,0 %
7 200– 7 800	2 129	+51,0 %
7 800– 8 400	2 435	+53,5 %
8 400– 9 000	2 756	+57,0 %
9 000– 9 600	3 098	+59,5 %
9 600–11 000	3 455	+62,0 %
11 000–11 800	4 323	+63,5 %
11 800–13 600	4 831	+67,0 %
13 600–15 400	6 037	+68,0 %
15 400–17 800	7 261	+70,5 %
17 800–27 000	8 953	+73,0 %
27 000–	15 669	+74,5 %

Föreslagen lydelse

Tabell NT kolumn 1-3

(Ogift sjoeman utan barn samt gift sjoeman)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000- 9 600	0	+ 1,0 %
9 600-11 000	6	+ 2,0 %
11 000-11 800	34	+ 3,5 %
11 800-13 600	62	+ 5,0 %
13 600-15 400	152	+ 7,0 %
15 400-27 000	278	+ 8,0 %
27 000-	1 206	+10,0 %

Tabell NT kolumn 4

(Ogift sjoeman med barn)

Beskattningsbar månadsinkomst, kr.	Skatt på inkomst vid skiktets nedre gräns, kr.	Skatt på inkomst utöver skiktets nedre gräns
9 000- 9 600	0	+ 0,5 %
9 600-11 200	3	+ 2,0 %
11 200-11 800	35	+ 3,0 %
11 800-13 600	53	+ 5,0 %
13 600-15 600	143	+ 7,0 %
15 600-27 000	283	+ 8,0 %
27 000-	1 195	+10,0 %

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983. Äldre lydelse gäller beträffande sjömansskatt som har erlagts eller skulle ha erlagts före ikraftträdandet.

6 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att 33 § 2 mom., 46 § 2 mom., 65 §, punkt 9 av anvisningarna till 29 §, punkt 6 av anvisningarna till 41 § samt punkt 5 av anvisningarna till 46 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

2 mom.¹ Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses *hava* haft utgifter, *som i 1 mom. sägs*, till ett belopp av minst 100 kronor. Överstiger summan av de utgifter, för vilka avdrag må ske, 100 kronor, skall avdraget, därest nämnda summa icke utgör helt hundratal kronor, avrundas uppåt till det hela hundratal kronor, som är närmast högre än summan av utgifterna.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, *ej heller* i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

33 §

2 mom. Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst *i form av kontant lön eller sådan annan ersättning, som enligt 11 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall anses som inkomst av anställning*, skall utöver kostnader som avses i punkterna 3 och 4 av anvisningarna anses ha haft utgifter till ett belopp av minst 1000 kronor. Avdraget får dock inte överstiga fem procent av intäkten avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, i annat fall än som avses i första stycket, skall anses ha haft utgifter som avses i 1 mom. till ett belopp av minst 100 kronor.

Vad i första och andra styckena sägs skall *inte* gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, *och inte heller* i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycken skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §

2 mom.² I hemortskommunen får skattskyldig, som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret, dessutom göra avdrag:

1) för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som inte får dras av från inkomsten av särskild förvärvskälla, i den utsträckning som framgår av punkt 5 av anvisningarna;

¹ Senaste lydelse 1955: 122.

² Senaste lydelse 1981: 1202.

Nuvvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2) för påförda egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter som inte får dras av från inkomsten av särskild förvärvskälla;

3) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägs av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, till den del avdrag för premien ej medges enligt punkt 2 av anvisningarna till 22 § eller punkt 9 av anvisningarna till 29 §, arbetslöshetsförsäkring, om avdrag ej medges enligt nyssnämnda lagrum eller punkt 6 av anvisningarna till 33 §, samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör sjukförsäkring enligt 2-4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis under beskattningsåret har betalat för eller tillgodoräknats som underhåll av icke hemmavarande barn intill dess barnet fyllt 18 år eller intill dess det fyllt 21 år om det genomgår grundskola, gymnasieskola eller därmed jämförlig grundutbildning, dock högst med 3 000 kronor för varje barn;

6) för avgift som den skattskyldige har betalat under beskattningsåret för annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, som ägs av arbetsgivare, om försäkringen ägs av den skattskyldige.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig att betala sjömansskatt, medges avdrag för periodiskt understöd, avgift för pensionsförsäkring och underhållsbidrag, som anges i första stycket 4) och 6), endast i den mån hänsyn inte tagits till understödet, avgiften eller underhållsbidraget vid beräkningen av sjömansskatt.

Om skattskyldig varit bosatt här i riket endast under en del av beskattningsåret, medges avdrag som nu sagts bara i den mån det belöper på nämnda tid.

Avdrag för premier och andra avgifter som avses i första stycket 3) medges inte med högre belopp än 250 kronor. Har skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, medges dock sådant avdrag för dem båda gemensamt med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor medges vidare om skattskyldig under beskatt-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ningsåret varit ogift – varmed jämställt änka, änklings eller frånskild – och haft hemmavarande barn under 18 år.

Avdrag för avgift som avses i första stycket 6) får inte överstiga den skattskyldiges A-inkomst för antingen beskattningsåret eller året närmast dessförinnan och beräknas med hänsyn till storleken av sådan inkomst. I fråga om sådan A-inkomst som hänför sig till jordbruksfastighet eller rörelse eller som hänför sig till anställning, om den skattskyldige helt saknar pensionsrätt i anställning och inte är anställd i aktiebolag eller ekonomisk förening vari han har sådant bestämmande inflytande som avses i punkt 2 e femte stycket av anvisningarna till 29 §, får avdraget uppgå till sammanlagt högst 35 procent av inkomsten till den del den inte överstiger tjugo gånger det basbelopp som enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring bestämts för året närmast före taxeringsåret samt högst 25 procent av den del av inkomsten som överstiger tjugo men inte trettio gånger nämnda basbelopp. I fråga om övrig A-inkomst får avdraget uppgå till högst 10 procent av inkomsten till den del den tillsammans med A-inkomst enligt föregående mening inte överstiger tjugo gånger nämnda basbelopp. I stället för vad som angivits i andra och tredje meningarna av detta stycke får avdraget beräknas till högst ett belopp motsvarande angivet basbelopp jämte 30 procent av inkomst som hänför sig till jordbruksfastighet eller rörelse intill en sammanlagd A-inkomst motsvarande tre gånger samma basbelopp. Avdraget beräknas i sin helhet antingen på inkomst som skall tas upp till beskattning under beskattningsåret eller på inkomst året närmast dessförinnan. Med A-inkomst avses inkomst som enligt 9 § 3 mom. andra stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt är att anse som A-inkomst. Till A-inkomst räknas även inkomst ombord enligt lagen (1958:295) om sjömansskatt samt enligt 1 § 2 mom. nämnda lag skattepliktig dagpenning.

Om särskilda skäl föreligger får riksskatteverket efter ansökan besluta att avdrag för avgift för pensionsförsäkring får medges med högre belopp än som följer av bestämmelserna i föregående stycke. Därvid skall dock följande gälla. För skattskyldig, som redovisar inkomst som är att anse som A-inkomst endast av tjänst men som i huvudsak saknar pensionsrätt i anställning, får avdrag medges högst med belopp, beräknat som för inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse på det sätt som föreskrivits i föregående stycke. Har sådan skattskyldig erhållit särskild ersättning i samband med att anställning upphört och har han ej skaffat sig ett betryggande pensionsskydd, får dock avdrag medges med högre belopp. Avdrag som avses i de två närmast föregående meningarna får dock inte beräknas för inkomst som härrör från aktiebolag eller ekonomisk förening vari den skattskyldige har sådant bestämmande inflytande som avses i punkt 2 e femte stycket av anvisningarna till 29 §. Har skattskyldig, som – själv eller genom förmedling av juridisk person – drivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse, upphört med driften i förvärvskällan och har han under verksamhetstiden ej skaffat sig ett betryggande pensionsskydd, får avdrag beräknas även på sådan inkomst som enligt 9 § 3 mom. andra stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt är att anse som B-inkomst. Avdraget får i detta fall beräknas med beaktande av det antal år den skattskyldige drivit jordbruket, skogsbruket eller rörelsen, dock högst för tio år. Hänsyn

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

skall vid bedömningen av avdragets storlek tas till den skattskyldiges övriga pensionsskydd och andra möjligheter till avdrag för avgift som avses i första stycket 6). Avdraget får dock inte överstiga ett belopp som för varje år som driften pågått motsvarar tio gånger det basbelopp som enligt lagen om allmän försäkring bestämts för det år driften i förvärvskällan upphört och ej heller summan av de belopp som under beskattningsåret redovisats som nettointäkt av förvärvskällan och sådan inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet som är att hänföra till vinst med anledning av överlättelse av förvärvskällan. Har riksskatteverket enligt punkt 1 tredje stycket av anvisningarna till 31 § medgivit att dödsbo tar pensionsförsäkring, anger riksskatteverket det högsta belopp varmed avdrag för avgift för försäkringen får medges. Härvid iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna i detta stycke om avdrag för skattskyldig som upphört med driften i en förvärvskälla. Mot beslut av riksskatteverket i fråga som avses i detta stycke får talan inte föras.

Har skattskyldig erlagt avgift som avses i första stycket 6) men har avdrag för avgiften helt eller delvis inte kunnat utnyttjas enligt bestämmelserna i femte stycket, medges avdrag för ej utnyttjat belopp vid taxering för det påföljande beskattningsåret. Sådant avdrag medges dock inte med belopp som tillsammans med erlagd avgift sistnämnda år överstiger vad som anges i femte stycket.

Har skattskyldig erlagt avgift som avses i första stycket 6) men har avdrag för avgiften helt eller delvis inte kunnat utnyttjas enligt bestämmelserna i fjärde stycket, medges avdrag för ej utnyttjat belopp vid taxering för det påföljande beskattningsåret. Sådant avdrag medges dock inte med belopp som tillsammans med erlagd avgift sistnämnda år överstiger vad som anges i fjärde stycket.

Oavsett föreskrifterna i de föregående styckena medges avdrag för avgift som avses i första stycket 6) i hemortskommunen inte med högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda beloppet av inkomster från förvärvskällor, som är skattepliktiga i kommunen, och övriga avdrag enligt denna paragraf. Kan avdrag för avgift som avses i första stycket 6) inte utnyttjas i hemortskommunen, medges avdrag för återstoden i annan kommun med belopp intill den där redovisade inkomsten, i förekommande fall efter andra avdrag enligt denna paragraf som medges vid taxeringen i kommunen. Avdrag, som på grund av vad nu sagts inte kunnat utnyttjas vid taxeringen för det beskattningsår då avgiften betalades, får utnyttjas senast vid taxering för sjätte beskattningsåret efter betalningsåret. Inte heller i sistnämnda fall får avdraget överstiga vad som återstår sedan övriga avdrag enligt denna paragraf gjorts.

65 §³

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före

³ Senaste lydelse 1971: 894.

Nuvarande lydelse

taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn och fosterbarn. Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom., anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

I fråga om skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, skola de bestämmelser som avse gift skattskyldig, om ej annat följer av vad som stadgas i sista stycket, äga tillämpning först vid taxering för det därpå följande beskattningsåret.

Bestämmelser som avse gift skattskyldig skola i fråga om makar, som levt tillsammans, tillämpas jämväl under det beskattningsår, varunder make avlidit. Skattskyldig vars make avlidit före den 1 juli året näst före taxeringsåret är dock berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. fjärde stycket.

Har eljest under beskattningsåret ändring inträtt i förhållande, som har betydelse för tillämpning av bestämmelserna angående taxering av gift skattskyldig, skall det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret, vara bestämmande för taxeringen.

Bestämmelser i denna lag om gift skattskyldig skola äga tillämpning jämväl i fråga om dem som, utan att vara gifta, leva tillsammans, om de tidigare varit förenade i äktenskap eller gemensamt hava eller hava haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 29 §

9.⁴ Såsom speciella för rörelse utgående skatter eller avgifter till det allmänna må nämnas vissa tillverkningsskatter, stämpelavgifter, tull- och hamnumgälder m. m. dyl. Däremot får svenska allmänna skatter inte dras av (se 20 §).

Premie för grupplivförsäkring, som tecknats av fysisk person i hans egenskap av utövare av viss rörelse, utgör avdragsgill omkostnad i rörelsen. Om den ersättning, som kan komma att utfalla på grund av försäkringen, utgår efter förmånligare grunder än vad som gäller enligt grupplivförsäkring för befattningshavare i statens tjänst, skall dock endast den del av premien som kan anses motsvara förmåner enligt grupplivförsäkring för

Premie för grupplivförsäkring, som tecknats av fysisk person i hans egenskap av utövare av viss rörelse, utgör avdragsgill omkostnad i rörelsen. Om den ersättning, som kan komma att utfalla på grund av försäkringen, utgår efter förmånligare grunder än vad som gäller enligt grupplivförsäkring för befattningshavare i statens tjänst, skall dock endast den del av premien som kan anses motsvara förmåner enligt grupplivförsäkring för

⁴ Senaste lydelse 1981: 1150.

Nuvarande lydelse

nämnda befattningshavare räknas som omkostnad i rörelsen. För den del av premien som i enlighet härmed inte utgör omkostnad i rörelsen erhålls allmänt avdrag under de förutsättningar som anges i 46 § 2 mom.

Avdrag medges för kostnader för egen hälsovård i den mån förmån av fri sådan vård för anställd är skattefri enligt 32 § 3 mom. tredje stycket.

Bestämmelserna i punkt 6 av anvisningarna till 33 § om avdrag för avgift till erkänd arbetslöshetskassa gäller också beträffande inkomst av rörelse.

Bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 33 § om avdrag för kostnader för resor till och från arbetsplatsen gäller också beträffande inkomst av rörelse.

till 41 §

6.⁵ Fysisk person, som skall efterbeskattas enligt 9 § lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, får vid efterbeskattningen göra avdrag för avgift för pensionsförsäkring enligt bestämmelserna i 46 § 2 mom. utan hinder av att avgiften betalas efter utgången av det beskattningsår som efterbeskattningen avser. Detta gäller dock endast vid efterbeskattning av sådan realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av jordbruksfastighet eller fastighet som använts i den skattskyldiges rörelse. Avdraget får inte överstiga det belopp som skall efterbeskattas. En förutsättning för avdrag är att avgiften inte betalas senare än inom tre månader från den dag då framställningen om efterbeskattning delgavs den skattskyldige. Har han före utgången av nämnda tid skriftligen ansökt om medgivande enligt 46 § 2 mom. sjätte stycket får dock betalning av avgiften göras inom tre månader från dagen för riksskatteverkets beslut med anledning av ansökningen.

Har en skattskyldig med stöd av första stycket erhållit avdrag för avgift för pensionsförsäkring för det beskattningsår som efterbeskattningen avser får avdrag för avgiften inte göras vid taxeringen för annat beskattningsår.

Föreslagen lydelse

nämnda befattningshavare räknas som omkostnad i rörelsen.

6. Fysisk person, som skall efterbeskattas enligt 9 § lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, får vid efterbeskattningen göra avdrag för avgift för pensionsförsäkring enligt bestämmelserna i 46 § 2 mom. utan hinder av att avgiften betalas efter utgången av det beskattningsår som efterbeskattningen avser. Detta gäller dock endast vid efterbeskattning av sådan realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av jordbruksfastighet eller fastighet som använts i den skattskyldiges rörelse. Avdraget får inte överstiga det belopp som skall efterbeskattas. En förutsättning för avdrag är att avgiften inte betalas senare än inom tre månader från den dag då framställningen om efterbeskattning delgavs den skattskyldige. Har han före utgången av nämnda tid skriftligen ansökt om medgivande enligt 46 § 2 mom. femte stycket får dock betalning av avgiften göras inom tre månader från dagen för riksskatteverkets beslut med anledning av ansökningen.

⁵ Senaste lydelse 1980: 71.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

till 46 §

5.⁶ Förutsättning för allmänt avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning enligt denna punkt är att understödet inte utgått till mottagare i givarens hushåll eller, om understödet inte utgjort skadestånd, till mottagare under 18 år eller till mottagare vars utbildning inte är avslutad.

Avdrag medges med utgivet belopp för periodiska utbetalningar till make eller förutvarande make sedan underhållsskyldigheten dem emellan reglerats:

till tidigare anställd:

som utgör skadestånd, dock vid personskada endast med belopp som för mottagaren utgör ersättning för förlorad inkomst av skattepliktig natur eller för förlorat underhåll:

som utgör livränta eller därmed jämförligt vederlag vid förvärv av egen-
dom genom köp, byte eller därmed jämförligt fång;

på grund av föreskrift i testamente;

från juridisk person.

För annat periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning medges avdrag med högst 5000 kronor. Utger skattskyldig sådana understöd till mer än en person med belopp som sammanlagt överstiger 5000 kronor, skall avdraget fördelas mellan dessa understöd på sätt den skattskyldige önskar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången i fråga om 1984 års taxering.

Beträffande periodiska utbetalningar som utgår på grund av bindande förpliktelser, som uppkommit före den 9 november 1973, skall de bestämmelser som gällde före den 1 januari 1974 alltjämt tillämpas.

⁶ Senaste lydelse 1980: 1062.

7 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 4 § 3 mom., 25 § samt 27 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

3 m.o.m.² Skattetabellerna skall ange den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som har bestämts för inkomståret samt att kommunal inkomstskatt beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, som regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer för varje inkomstår.

3 m.o.m. Skattetabellerna skall ange den preliminära skatten under förutsättning att kommunal inkomstskatt beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, som regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer för varje inkomstår.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får dock beträffande Stockholm, Göteborg eller Malmö, efter framställning av vederbörande kommun, upprätta särskild tabell för inom kommunen skattskyldiga, avseende en skattesats för kommunalt ändamål i femtiotal ören, samt meddela de närmare föreskrifter, som kan behövas för tillämpning av tabellen. Den merkostnad, som kan uppkomma för upprättandet av sådan tabell, skall betalas av vederbörande kommun.

25 §³

Vid debitering av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering skall iakttas:

att egenavgifter uträknas med ledning av bestämmelserna i lagen (1981: 691) om socialavgifter;

att egenavgifter uträknas med ledning av bestämmelserna i lagen (1981: 691) om socialavgifter samt

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret; samt

att kommunal inkomstskatt uträknas med ledning av den skattesats, som för inkomståret gäller i beskattningsorten; dock får regeringen eller den

¹ Lagen omtryckt 1972: 75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.

² Senaste lydelse 1979: 1159.

³ Senaste lydelse 1981: 1156.

myndighet regeringen bestämmer, om det föreligger särskilda omständigheter, förordna att utdebitering i hemortskommunen får läggas till grund vid debitering av preliminär B-skatt för fysisk person eller dödsbo även om beskattningsorten är en annan.

27 §

1 mom.⁴ Vid debitering av slutlig skatt skall iakttas:

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som har fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt uträknas med ledning av den skattesats som för inkomståret gäller i beskattningsorten;

att kommunal inkomstskatt uträknas i en post, varvid skattebeloppet vid öretal över 50 avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt kronor;

att skogsvårdsavgift uträknas enligt bestämmelserna i 1 § lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift;

att hyreshusavgift uträknas enligt bestämmelserna i lagen (1982:000) om hyreshusavgift;

att kommunal inkomstskatt debiteras med belopp som har uträknats av lokal skattemyndighet i det fogderi där beskattningsorten är belägen;

att egenavgifter debiteras med ledning av bestämmelserna i lagen (1981:691) om socialavgifter och på grundval av uppgifter om försäkringsförhållanden som lämnas av den allmänna försäkringskassan, varvid öretal bortfaller; samt

att i 1 § nämnd annuitet eller, om skattskyldig har att erlägga flera annuiteter, summan av dessa påförs i helt antal kronor, varvid öretal bortfaller.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången i fråga om debitering av preliminär skatt för år 1983 och slutlig skatt på grund av 1984 års taxering.

⁴ Lydelse enligt prop. 1981/82: 124.

8 Förslag till

Lag om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Arbetsgivare skall för varje år betala allmän löneavgift. Löneavgiften beräknas på det underlag som gäller för arbetsgivaravgift till folkpensioneringen enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter.

2 § Försäkrad som avses i 1 kap. 2 § lagen (1981: 691) om socialavgifter skall för varje år betala allmän löneavgift. Löneavgiften beräknas på det underlag som enligt nämnda lag gäller för egenavgift till folkpensioneringen.

3 § Allmän löneavgift utgår med två procent av avgiftsunderlaget och tillfaller staten.

I fråga om sjömän skall allmän löneavgift beräknas efter den lägre procentsats som regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer årligen fastställer. Procentsatsen skall sättas ned enligt de grunder som anges i 2 kap. 2 § andra stycket lagen (1981: 691) om socialavgifter.

4 § I fråga om allmän löneavgift gäller bestämmelserna i 5 kap. lagen (1981: 691) om socialavgifter samt vad som i nedan angivna författningar är föreskrivet i fråga om avgifter enligt nämnda lag:

1. kommunalskattelagen (1928: 370)
2. taxeringslagen (1956: 623)
3. skattebrottslagen (1971: 69)
4. lagen (1971: 1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.
5. lagen (1978: 401) om exportkreditstöd
6. lagen (1979: 610) om allmän investeringsreserv
7. lagen (1979: 611) om upphovsmannakonto
8. lagen (1980: 953) om särskilt investeringsavdrag för inventarieanskaffning
9. lagen (1980: 954) om särskilt investeringsavdrag för byggnadsarbeten m. m.
10. lagen (1982: 2) om uppfinnarkonto.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas på ersättningar enligt 1 § som har utgetts efter utgången av år 1982 samt på inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring och som skall tas upp till beskattning vid 1984 och senare års taxeringar. Inkomst som hänför sig till tiden före den 1 januari 1983 skall dock inte beaktas. Omfattar beskattningsår tid såväl före som efter utgången av år 1982, skall så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden före den 1 januari 1983 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller före utgången av år 1982 och hela beskattningsåret.

9 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om avgifter för finansiering av den allmänna försäkringen och vissa andra sociala ändamål.

Att denna lag tillämpas även i fråga om allmän löneavgift framgår av gen (1982:000) om allmän löneavgift.

Om nedsättning av socialavgifter som regionalpolitiskt stöd finns särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

¹ Lydelse enligt prop. 1981/82: 113.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-03-08

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Lagrådsremiss om reformerad inkomstbeskattning

1 Inledning

I april 1981 träffade centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna en överenskommelse om grunderna för en inkomstskattereform. En expertgrupp¹ med företrädare för de tre partierna fick i uppdrag att utforma konkreta förslag angående sänkta marginalsatser, begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde och utformningen av inflationsskyddet för skatteskalen. På grundval av expertgruppens överväganden utarbetades inom budgetdepartementet departementspromemorian (Ds B 1981: 16) Reformerad inkomstbeskattning. Sammanfattningen och författningsförslagen i promemorian bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1* och *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Remissbehandling har under samma tid skett av bruttoskattekommiténs² (B 1979: 04) huvudbetänkande (Ds B 1981: 15) Allmän produktionsfaktorskatt, innehållande en teknisk modell för en allmän produktionsfaktorskatt. Remissinstanserna har därvid tagit upp frågan angående finansieringen av inkomstskattereformen och vissa allmänna administrativa synpunkter. Remissyttrandena i dessa delar redovisas i den nyss nämnda remissammanställningen.

¹ Statssekreterarna Bengt Westerberg och Göran Johansson, sakkunnig Percy Bargholtz samt utredningssekreterarna Erik Åsbrink och Harald Fälth.

² Generaldirektören Sten Walberg, ordförande, direktören K. Olov Andersson, sakkunnig Percy Bargholtz och docenten Carl Johan Åberg.

På grundval av vad som framkommit vid remissbehandlingen har överläggningar ägt rum mellan regeringen och socialdemokraterna. Jag avser nu att ta upp frågan om en reformerad inkomstbeskattning.

2 Allmän motivering

2.1 Skattereformens inriktning

Skattepolitiken bör utformas så att den uppmuntrar arbete, produktiva insatser och sparande och bekämpar inflation, spekulation och skattefusk. Det har därför blivit alltmer uppenbart att ett centralt inslag i en offensiv ekonomisk politik måste vara en reform av inkomstskatten. Inkomstskatten måste avlastas genom en kraftig sänkning av marginalskatteerna. Samtidigt bör också en avdragsreform genomföras för att motverka de snedvridande effekter som följt av den hittillsvarande obegränsade avdragsrätten.

Mot denna bakgrund slöt centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna den nyss nämnda överenskommelsen om att genomföra en skattereform med början inkomståret 1983. Målet skulle vara att sänka marginalskatten till högst 50 % för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna och att samtidigt begränsa det skattemässiga värdet av underskottsavdrag till högst 50 % av avdragsbeloppet. Vidare skulle formen för inflationsskyddet i skatteskalen ändras. Ett förslag med detta innehåll skulle föreläggas riksdagen under våren 1982.

Expertgruppen har utarbetat ett konkret förslag till reform att genomföras i tre steg åren 1983, 1984 och 1985. Förslaget omfattar skatteskalor med successivt sänkta marginalsatser och särskilda regler för att åstadkomma avdragsbegränsningen. I fråga om inflationsskyddet föreslås att uppräkningsen av den s. k. basenheten bestäms på förhand för de tre åren under reformperioden.

Reformen får enligt förslaget stor omfattning och innebär att mer än en fjärdedel av den statliga inkomstskatten lyfts av. En marginalskattesats om högst 50 % beräknas år 1985 – vid antagande om 30 % kommunal skattesats – komma att gälla för ca 80 % av alla heltidsarbetande och för ca 90 % av samtliga skattskyldiga. Samtidigt begränsas det skattemässiga värdet av underskottsavdrag också till 50 % även för de inkomsttagare som fortfarande kommer att ha en högre marginalsatt på en inkomstökning.

I överenskommelsen mellan de tre partierna fastslås att inkomstskattelättnaderna bör finansieras i sin helhet. Den avlastning av inkomstskatten som sker skall med andra ord statsfinansiellt kompenseras genom ett ökat uttag av andra skatteformer. I överenskommelsen anges att det som här kan komma i fråga är en höjd arbetsgivaravgift av nuvarande slag eller en ny, vidare produktionsfaktorskatt. Parallellt med att expertgruppen utarbetat sitt förslag har också bruttoskattekommittén slutfört sin tekniska utredning om utformningen av en sådan ny skatt. Varken kommittén eller

expertgruppen har emellertid haft i uppdrag att ta ställning till frågan om produktionsfaktorskatten bör införas eller ej.

Förslaget till skattereform har vid remissbehandlingen givit upphov till en livlig debatt.

Det ligger i sakens natur att omdömena om en så omfattande skattereform som den nu föreslagna blir skiftande. Vid den höga nivå på skatteuttaget som föreligger kan även detaljändringar i skattereglerna få stor betydelse. Hushåll och företag har på olika sätt inrättat sig efter rådande marginalskatter och avdragsregler och deras villkor kan nu i vissa fall komma att rubbas avsevärt. Det är då närmast oundvikligt att ett stort "skattepaket" måste komma att ha inslag som uppfattas som nackdelar av olika grupper. Särskilt uppenbart blir detta när det rör sig om en omläggning som, räknat för hushållen som grupp, skall ske inom ramen för ett kortsiktigt oförändrat skatteuttag.

Jag vill inte heller bestrida att det finns brister i det framlagda reformförslaget. Jag menar emellertid att åtskilliga remissinstanser skjutit betydligt över målet i sin kritik mot enskildheter i förslaget. I vissa fall, t. ex. i fråga om de synpunkter som framförts på den föreslagna utformningen av makebeskattningen, är de framförda kraven motstridande. I andra fall synes kritiken vara formulerad mot bakgrund av en alltför glättad bild av dagens skattesystem, vars ofullkomligheter glöms bort. Slutligen synes man på sina håll inte fullt ut ha beaktat att mer långtgående marginalsattesänkningar i vissa hänseenden – t. ex. i fråga om låntagares kapitalkostnader – får samma verkningar som den avdragsbegränsning som de anges skola ersätta.

Vad gäller marginalsattelättnadernas omfattning och utformningen av skatteskalans inflationsskydd är detta i första hand frågor som fått bedömas från politiska utgångspunkter. I fråga om avdragsbegränsningen gör sig också mer renodlat tekniska synpunkter gällande och vid remissbehandlingen har också åtskilliga sådana framförts. Något egentligt alternativ till den av expertgruppen valda metoden har emellertid inte framkommit. Den har vissa nackdelar, men bör ändå väljas. I ett viktigt avseende, som jag snart skall återkomma till, bör den emellertid modifieras så att vissa negativa verkningar för den seriösa näringsverksamheten kan undvikas. I övrigt är avsikten, som också expertgruppen föreslagit, att såväl kommittén (B 1980:05) om underskottsavdrag som 1980 års företagsskattekommitté (B 1979:13) inom kort skall få tilläggsdirektiv att arbeta vidare med vissa frågor som direkt rör avdragsbegränsningens utformning och verkningar. Därvid bör givetvis de synpunkter som nu framförts vid remissbehandlingen tas med i bilden.

Av vad jag nu sagt följer att inkomstskattereformen bör genomföras väsentligen enligt expertgruppens förslag. Det finns emellertid skäl att ta fasta på den kritik som från främst administrativa utgångspunkter riktats mot reformen. Arbetssituationen för myndigheterna är pressad vid den

årliga taxeringen och även om de nya avdragsreglerna endast behöver tillämpas i fråga om en minoritet av de skattskyldiga blir det fråga om ett visst merarbete. Särskilt gäller detta givetvis inledningsvis, när såväl de skattskyldiga som myndigheterna är obekanta med reglerna. Det är därför angeläget att söka underlätta taxeringsarbetet i andra avseenden så mycket som möjligt. I detta syfte kommer jag att föreslå vissa förenklingar i fråga om några av de avdrag som rör ett stort antal skattskyldiga och där erfarenhetsmässigt många fel förekommer eller tvister ofta uppstår. Jag vill också framhålla att reformförslaget innefattar en mycket avsevärd inskränkning i fråga om antalet makar för vilka reglerna om sambeskattnings av s. k. B-inkomster blir aktuella. Även detta bör medföra lättnader i taxeringsarbetet.

Den förenkling av avdragsreglerna som jag nyss nämnt innebär sammantaget ett visst bortfall av skatteinkomster. Bl. a. för att kompensera detta bör en höjning av skattesatsen från 2% till 3% göras i det första skikt i skatteskalen där skatt utgår. Med denna enda förändring förordar jag skatteskalor för de olika åren i enlighet med expertgruppens förslag. För skattskyldiga utan underskottsavdrag kan då följande jämförande uppställning redovisas.

Beskattningsbar inkomst		Skattesatser statligt (%)			
Basenheter	Inkomstskikt år 1982 (kr.)	1982	1983	1984	1985
- 1	- 6 900	0	0	0	0
1- 4	6 900- 27 600	2	3	3	3
4- 7	27 600- 48 300	4	4	4	4
7- 8	48 300- 55 200	9	7	6	4
8- 9	55 200- 62 100	14	11	7	4
9-10	62 100- 69 000	23	20	17	15
10-12	69 000- 82 800	26	24	22	20
12-13	82 800- 89 700	29	26	23	20
13-14	89 700- 96 600	33	29	25	20
14-15	96 600-103 500	38	32	26	20
15-16	103 500-110 400	44	36	28	20
16-17	110 400-117 300	45	38	32	25
17-19	117 300-131 100	48	40	32	25
19-20	131 100-138 000	48	42	36	30
20-21	138 000-144 900	53	45	38	30
21-23	144 900-158 700	53	45	40	35
23-26	158 700-179 400	53	47	43	40
26-30	179 400-207 000	53	49	47	45
30-45	207 000-310 500	58	52	49	45
45-	310 500-	58	54	52	50

Vad gäller inflationsskyddet för skatteskalen bör också expertgruppens förslag följas. Basenheten, som för 1982 års inkomster är 6 900 kr., bör således för de tre reformåren fastställas till 7 300, 7 700 resp. 8 100 kr. Vidare bör den s. k. marginalskattespärrens nivå successivt justeras så att den för år 1985 blir 80% generell. I dag är den 85% för inkomstdelar överstigande 30 basenheter.

Avdragsbegränsningen bör, som jag redan har angivit, utformas i princip efter den modell som beskrivs i promemorian. Det betyder att den statliga inkomstskatten delas i två delar med olika regler för behandlingen av underskottsavdragen. För inkomster som inte överstiger den s. k. brytpunkten vid 16 basenheter (motsvarande 110 400 kr. år 1982) blir bara ena delen – kallad grundbelopp – aktuell och där gäller nuvarande regler om underskottsavdrag m. m. oförändrade, liksom vid den kommunala taxeringen. För inkomster som överstiger brytpunkten tas också den andra delen – som kallas tilläggsbelopp – ut och avdragsbegränsningen åstadkoms därvid genom att underskottsavdrag i princip inte medges vid bestämningen av beskattningsunderlaget. Jag återkommer strax till närmare detaljer i det tekniska förfarandet och vill nu endast kort redovisa hur den motsvarande uppdelningen av statsskatteskalen ser ut när reformen är helt genomförd, dvs. år 1985.

Beskattningsbar inkomst (basenheter)	Skattesats för grundbelopp (%)
– 1	0
1– 4	3
4– 9	4
9–10	15
10–	20

Underlag för tilläggs- belopp (basenheter)	Skattesats för tilläggsbelopp (%)
–16	0
16–19	5
19–21	10
21–23	15
23–26	20
26–45	25
45–	30

Uppdelningen i grundbelopp och tilläggsbelopp börjar omedelbart år 1983, men sker på så sätt att avdragsbegränsningen liksom marginalskattesänkningen genomförs i tre ungefär lika stora steg.

Även i övrigt, dvs. vad avser de undantag som i vissa fall bör göras från avdragsbegränsningen liksom de tillägg till beskattningsunderlaget som skall göras i andra fall, makebeskattningens utformning m. m. bör förslagen i promemorian i princip följas. Några ändringar, bl. a. den av mig redan berörda, bör dock göras och detta kommer jag strax att närmare redovisa.

I överenskommelsen mellan de tre partierna anges, som jag redan har nämnt, att skattereformen i sin helhet bör finansieras genom en höjning av arbetsgivaravgiften eller genom införande av en vidare produktionsfaktorskatt. Vid remissbehandlingen har denna ståndpunkt fått uttryckligt stöd från några remissinstanser men också framkallat åtskilliga gensagor.

Från vissa håll har t. ex. hävdats att någon finansiering av inkomstskattelättnaderna inte är behövlig i nuvarande samhällsekonomiska läge.

Mot denna bakgrund bör det slås fast att den aktuella reformen har karaktär av en skatteomläggning, som i sig inte är avsedd att medföra någon ändring av det samlade skatteuttaget. Utgångspunkten i detta ärende är alltså att inkomstskattelättnaderna i sin helhet skall finansieras. Huruvida det av finanspolitiska eller andra skäl är lämpligt med ett ändrat skatteuttag får bedömas fristående från skattereformen och i det avseendet innebär den nyss nämnda överenskommelsen givetvis ingen bindning för reformperioden.

I de överläggningar som förevarit efter det att remissbehandlingen av reformförslaget avslutats har de tre partierna beslutat göra ett gemensamt uttalande av följande innehåll.

Socialdemokraterna, centern och folkpartiet kom i april 1981 överens om följande:

”Skattereformen bör i sin helhet finansieras genom en höjning av arbetsgivaravgiften eller genom införande av en vidare produktionsfaktorskatt. Bruttoskattekommittén som utreder förutsättningarna för en sådan produktionsfaktorskatt beräknas avsluta sitt arbete efter sommaren.”

Bruttoskattekommittén har därefter lagt fram sitt slutbetänkande och detta har remissbehandlats.

De tre partierna har nu enats om att finansieringen av skattereformens första steg, som tas 1983, sker genom en höjd arbetsgivaravgift med 2 procentenheter fr.o.m. den 1 januari 1983. Beslut härom bör fattas av riksdagen under våren 1982.

Finansieringen av de två återstående stegen, 1984 och 1985, förutsätts ske på det sätt som anges i principöverenskommelsen.

Regeringspartiernas huvudlinje är att skattereformen bör finansieras genom höjd arbetsgivaravgift.

Socialdemokraternas huvudlinje är att skattereformen bör finansieras genom införande av en produktionsfaktorskatt.

Socialdemokraterna har av administrativa skäl accepterat att det första steget finansieras med en höjd arbetsgivaravgift. Det merarbete för skattemyndigheterna som skattereformen inledningsvis kommer att medföra, bör inte kompliceras av att en ny skatt samtidigt införs. Remissyttrandena över bruttoskattekommitténs förslag visar dessutom att vissa frågor behöver utredas ytterligare. Det kan gälla sådana frågor som avgränsningen av skatteunderlaget, olika möjligheter att ytterligare förenkla den administrativa hanteringen av en sådan skatt samt frågan hur en produktionsfaktorskatt skall utformas mot bakgrund av behovet att stimulera främst industrins investeringar under de kommande åren.

Förutsättningar föreligger inte att nu fatta beslut om formen för finansieringen för åren 1984 och 1985.

De tre partierna är överens om att en fortsatt teknisk översyn av produktionsfaktorskatten skall ske, samt om att undersöka förutsättningarna för införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av egenföretagarinkomsten därest finansieringen av reformen åren 1984 och 1985 sker genom höjda arbetsgivaravgifter. Socialdemokraterna skall delta i översynsarbetet.

I enlighet med det återgivna bör finansieringen av skattereformens första steg ske genom en höjd arbetsgivaravgift om 2 procentenheter fr. o. m. den 1 januari 1983. Eftersom syftet inte har någon anknytning till det sociala försäkringssystemet eller motsvarande förefaller det naturligtast att formellt införa en ny avgift, av principiellt samma karaktär av indirekt skatt som den tidigare allmänna arbetsgivaravgiften. Denna benämning passar emellertid numera mindre väl, med hänsyn till den terminologi som införts i den särskilda lagen (1981: 691) om socialavgifter. Enligt denna förstås med arbetsgivaravgift endast den del av avgiften som tas ut från arbetsgivare, medan avgiften som tas ut från rörelseidkare och jordbrukare benämns egenavgift. Mot denna bakgrund föreslår jag att den nya avgiften kallas allmän löneavgift. Tekniskt sett bör den helt inordnas i det system som numera är etablerat för samtliga liknande avgifter. I denna fråga har jag samrått med chefen för socialdepartementet.

2.2 Den närmare utformningen av skattereformen

2.2.1 Allmän uppläggnig

Skattereformen berör i princip endast den statliga inkomstskatten för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser för vilka beskattningen f. n. sker efter en progressiv skala. Den kommunala beskattningens regler ändras inte annat än i samband med de avdragsförenklingar som jag förut nämnt, och för aktiebolag m. fl. som beskattas proportionellt ändras inte heller den statliga skatten.

Reformen har två väsentliga inslag. För det första sänks marginalsatteserna kraftigt. Skattesatsen i den statliga inkomstskatten kommer att uppgå till högst 20% för huvuddelen av de heltidsarbetande inkomsttagarna. För det andra begränsas det skattemässiga värdet av underskottsavdragen och då också till 20% vid den statliga beskattningen. Med antagande om 30% kommunal skattesats motsvarar detta den 50-procentsnivå som anges i överenskommelsen mellan partierna.

Marginalskattesänkningen innebär tekniskt sett inga särskilda komplikationer. Den avsedda begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde uppnås också automatiskt för alla inkomsttagare med inkomst – före underskottsavdrag – som inte når utöver nivån för 20% statlig inkomstskatt. Endast i fråga om skattskyldiga med högre inkomst än detta behövs särskilda ingrepp för att uppnå avdragsbegränsningen. Jag vill betona att detta innebär att reformen – åter med bortseende från de särskilda förenklingsåtgärderna – kommer att lämna de materiella skatte-reglerna helt oförändrade för den helt dominerande delen av inkomsttagarna.

Skiktet med 20% statlig inkomstskatt sträcker sig enligt förslaget till 16 basenheter (motsvarande 110 400 kr. innevarande år). Över denna nivå, som i promemorian kallas brytpunkten, skall den särskilda avdragsbe-

gränsningen verka. För att uppnå detta har, som jag redan antytt, i promemorian föreslagits att den statliga inkomstskatten klyvs i två delar. De två delbeloppen kallas *grundbelopp* och *tilläggsbelopp*.

I fråga om grundbeloppet föreslås att det liksom dagens inkomstskatt tas ut på den beskattningsbara inkomsten, dvs. på inkomsten efter underskottsavdrag. Den högsta skattesatsen för grundbeloppet blir 20%. Denna skattesats skall gälla även för inkomstdelar över brytpunkten och utan någon begränsning uppåt.

Tilläggsbeloppet skall däremot beräknas i princip på den beskattningsbara inkomsten med tillägg för underskottsavdragen. Detta underlag benämns *underlag för tilläggsbelopp*. Tilläggsbelopp skall bara tas ut om underlaget överstiger brytpunkten. Skatteskalen för tilläggsbeloppet har därför ett nollskikt upp till brytpunkten. När underlaget för tilläggsbeloppet växer därutöver stiger skattesatserna från 5% till som högst 30%. Progressiviteten i den statliga inkomstskatten kommer därmed över brytpunkten att ligga helt i skatteskalen för tilläggsbeloppet.

Vad jag nu nämnt om skatteskalor m. m. avser läget när reformen är fullt genomförd. I promemorian föreslås emellertid att genomförandet skall ske under tre år, med ungefärligen lika stora steg varje år. Såväl marginalsattesänkningen som avdragsbegränsningen uppnås alltså successivt. Tekniskt innebär det att en successivt växande del av den statliga inkomstskatten förs över från grundbeloppet till tilläggsbeloppet. Brytpunktens nivå bestäms dock redan första året till 16 basenheter.

För ombordanställda utgår inkomstskatt enligt reglerna i lagen (1958: 295) om sjömansskatt, SjöL. Sjömansskatten bygger bl. a. på reglerna för den statliga inkomstskatten. Detta samband bör gälla även framdeles, vilket innebär att de ombordanställda får del av marginalsattesänkningarna men samtidigt får vidkännas avdragsbegränsningarna.

Skattereformen bör, som jag redan angivit, genomföras med väsentligen det innehåll som föreslås i promemorian. På några punkter är emellertid ändringar i förhållande till promemorian motiverade och dessa tar jag upp i sitt sammanhang i den följande redovisningen av reformens närmare utformning. Sist i redovisningen tar jag också upp de särskilda förenklingsåtgärder som bör genomföras samtidigt med skattereformen.

2.2.2 Beräkning av underlag för tilläggsbelopp

2.2.2.1 Inledning

Som framgått av den tidigare redogörelsen föreslås att den statliga inkomstskatten klyvs i två delar. Den ena delen, grundbeloppet, skall beräknas efter de regler som gäller i dag. För den andra delen av den statliga inkomstskatten, tilläggsbeloppet, skall däremot i princip avdrag för underskott inte medges. De nya reglerna innebär följande.

I en första omgång fastställs den beskattningsbara inkomsten och detta sker efter de regler som nu gäller. Den beskattningsbara inkomsten ligger

till grund för beräkningen av grundbeloppet. Den beskattningsbara inkomsten framkommer sedan man lagt ihop den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor och därefter gjort avdrag för underskott och andra allmänna avdrag samt förlustavdrag.

Den beskattningsbara inkomsten bildar även utgångspunkt när underlaget för tilläggsbelopp skall beräknas. Detta underlag skall utgöras av den beskattningsbara inkomsten ökad med i första hand medgivna underskottsavdrag. Avdragsbegränsningen åstadkommes alltså genom att tilläggsbeloppet bestäms med bortseende från underskottsavdrag. På samma sätt som årets underskott inte skall reducera beskattningsunderlaget skall det samma i princip gälla för underskott som härrör från tidigare år. Även medgivna förlustavdrag bör därför läggas till. Den beskattningsbara inkomsten skall också ökas med vissa tilläggsposter som jag återkommer till i det följande.

Den nu beskrivna metoden att bestämma underlaget för tilläggsbelopp bygger på gällande regler om indelningen i olika förvärvskällor. Det kan alltså få stor betydelse om en utgift skall hänföras till den ena eller andra förvärvskällan. Detta är också något som kritiserades under remissbehandlingen närmast med utgångspunkt i att de nuvarande förvärvskällreglerna har skapats av andra skäl än att ligga till grund för en avdragsbegränsning av nu aktuellt slag. Man påtalade även de svårigheter som kan uppkomma när det gäller att kontrollera att en inkomst eller en utgift verkligen hänförts till rätt förvärvskälla.

Som framgår redan av promemorian har man varit medveten om dessa problem. För att undvika en del svårigheter har också särskilda undantag gjorts från förbudet att dra av underskott från inkomster av andra förvärvskällor (kvittningsförbudet). Jag återkommer strax till detta och tar då även upp frågan om ytterligare undantag. Kvar står emellertid att förvärvskällebegreppet i sin nuvarande utformning erbjuder vissa problem. Några mer genomgripande ändringar i detta kan emellertid inte göras nu. Frågan är så pass invecklad att det krävs fortsatt utredningsarbete. Som jag redan har nämnt, avser jag också att inom kort föreslå regeringen att kommittén om underskottsavdrag får tilläggsdirektiv med uppgift bl. a. att med förtur utreda förvärvskällebegreppet. En sådan översyn bör enligt min mening mycket väl kunna leda till att behovet av undantag från kvittningsförbudet blir mindre eller att undantagen kan ges en annan form.

Jag avser nu att först behandla frågan om undantag från kvittningsförbudet och därefter de olika tilläggsposter som skall ingå i underlaget för tilläggsbelopp. Därefter behandlas frågan om olika specialregler för skatteberäkning och hit hör bl. a. makebeskattningen, marginalskattespärren och begränsningsregeln för sammanlagd skatt.

2.2.2.2 Undantag från kvittningsförbudet

Undantagen från kvittningsförbudet har alla det gemensamt att de är en

följd av förvärvskällornas nuvarande utformning. Undantagen återspeglar genomgående sådana situationer där det i och för sig skulle kunna diskuteras om inte den situation som undantaget i fråga avser att reglera är sådan att åtgärder i stället skulle kunnat ha vidtagits i fråga om själva förvärvskällan. Som jag nyss antydde innebär emellertid sådana ändringar ofta så djupa ingrepp i förvärvskällesystematiken att de inte låter sig genomföras utan mer ingående utredningsarbete av eventuella följdfejder.

Under remissbehandlingen har de föreslagna undantagen i regel godtagits. Samtidigt har man uttryckt önskemål om ytterligare undantag. Jag delar emellertid väsentligen den bedömning som gjorts i promemorian angående omfattningen av de undantag som nu bör göras. Bara på en punkt anser jag att en komplettering bör göras och denna avser rätten att spara tidigare underskott i vissa fall.

Det första undantaget från kvittningsförbudet har tillkommit med tanke på att ett förbud att kvitta underskott av schablontaxerad fastighet mot överskott av kapital kan ge upphov till ojämnheter i beskattningen och skapa icke önskvärda styrningseffekter i fråga om sparandet. Det blir skattemässigt lönsamt för personer med inkomst över brytpunkten att realisera lös egendom och använda de frigjorda medlen för att lösa befintliga fastighetslån. Effekter i form av t. ex. minskat bank- och aktiesparande hos villaägare är i sig inte önskvärda. Till bilden hör även en form av skuldebrev som på senare år har blivit vanliga, nämligen de s. k. säljarreverserna. En säljarrevers utfärdas i samband med en fastighetsaffär när säljaren skall ligga kvar med en del av köpesumman för fastigheten såsom lån till köparen. Vidare utfärdar vissa kapitalmarknadsinstitut s. k. kapitalmarknadsreverser och där så har skett övertar dessa reverser helt eller delvis säljarreversernas roll. Gemensamt i de båda fallen är att säljaren är i besittning av en revers som löper med ränta och som normalt inte kan sägas upp under löptiden (vanligen 5–10 år). Räntan beskattas som intäkt av kapital och om säljaren därefter köper en ny fastighet skall skuldräntorna dras av under inkomst av annan fastighet. Ett kvittningsförbud leder då – förutsatt att inkomsten ligger över brytpunkten – till en större skattebelastning än om både intäkts- och utgiftsräntorna hänförs till samma förvärvskälla.

Ett undantag från det allmänna kvittningsförbudet är således motiverat på den här aktuella punkten. Ett underskott av en schablontaxerad fastighet bör alltså få kvittas mot inkomst av kapital vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp. Det bör dock sättas en övre gräns för de belopp som får kvittas.

I enlighet med promemoriaförslaget bör gränsen sättas vid 30 000 kr.

Vad gäller de schablontaxerade fastigheterna bör man alltså tillåta att ett överskott av kapital får i nyss angiven omfattning neutralisera ett underskott. Det finns också fall där det finns anledning att tillåta kvittning av underskott av kapital mot överskott av en annan förvärvskälla.

Ett sådant fall är när en person har köpt aktier i ett fåmansägt aktiebolag och finansierat förvärvet med lån. Ränteutgiften får dras av under inkomst av kapital och ett uppkommande underskott skulle i och för sig elimineras om aktieägaren fick utdelning från bolaget med ett lika stort belopp. Fåmansägda aktiebolag lämnar emellertid i allmänhet inte någon utdelning. Ränteunderskottet bör i stället få kvittas mot tjänsteinkomst som den skattskyldige har från bolaget.

En motsvarande situation uppkommer om det i stället är andelar i ett handelsbolag som den skattskyldige har förvärvat. Även här bör kvittning få ske mot inkomst från handelsbolaget i den eller de förvärvskällor som blir aktuella.

Den beskrivna situationen kan uppkomma inte bara genom köp utan också när en person fått arva en näringsverksamhet. Personen i fråga kan då begära anstånd med att betala arvsskatten. Beviljas anstånd får han betala ränta på skattebeloppet. Alternativt kan han ta upp ett lån och betala arvsskatten omedelbart. I båda fallen bör det underskott som ränteutgiften kan föranleda få kvittas mot inkomster från näringsverksamheten. Samma regel bör gälla i fråga om ränta på skuld som avser gåvoskatt.

Jag ansluter mig till promemorieförslagen i denna del.

Jag avser nu att ta upp frågan om ett ytterligare undantag från kvittningsförbudet.

Som framgått av den tidigare redovisningen innebär de nya reglerna att underskott inte – utom i särskilt angivna fall – får avräknas mot den skattskyldiges inkomster från andra förvärvskällor vid beräkningen av underlag för tilläggsbelopp. Motsvarande begränsningar föreslås även i fråga om förluster som är hänförliga till tidigare beskattningsår. Detta innebär att ett underskott i en förvärvskälla inte heller får avräknas mot överskott som under senare år kan uppkomma i samma förvärvskälla.

Under remissbehandlingen framfördes emellertid från flera håll den synpunkten att om man inte beaktade tidigare underskott i en förvärvskälla så skulle de nya reglerna allvarligt försvåra startandet och vidareutvecklandet av näringsverksamhet. De första svåra åren, då underskott ofta uppkommer, borde rimligen på något sätt beaktas när verksamheten med tiden börjar ge vinst. Också i andra situationer kan resultatet i en näringsverksamhet fluktuera starkt mellan åren. Ett ovillkorligt förbud mot kvittning mellan de äldre underskotten och senare vinster skulle leda till betydande ojämnheter vid beskattningen. Med dagens regler kan i dessa fall – i den mån underskottet inte kunnat dras av från det tidigare årets inkomster – en utjämnning ske mellan åren enligt reglerna om förlustavdrag.

Problemet uppmärksammades i och för sig redan i promemorian, men man ansåg sig där inte kunna framlägga en konkret lösning, utan hänvisade till det föreslagna fortsatta utredningsarbetet. Enligt min mening bör man emellertid söka tillgodose de nämnda önskemålen redan på detta stadium. Det är önskvärt att de framtida reglerna får en sådan utformning att inte

onödiga hinder läggs i vägen för nyetablering och vidareutveckling av näringsverksamhet. Å andra sidan får beaktas att varje ny särregel i sig ger upphov till ökad svåröverskådlighet av regelsystemet. Det är därför viktigt att en undantagsbestämmelse av det slag som nu är aktuell görs så enkel som möjligt.

För det första bör nya regler begränsas till att avse näringsverksamhet, dvs. främst inkomster av jordbruksfastighet och rörelse. Till följd av skattereglernas utformning kan i vissa fall närliggande verksamheter anses utgöra inkomst av annan fastighet, ett exempel utgör grustäkt. Sådan inkomst bör därför tas med, dock ej fastigheter som skall beskattas enligt s. k. schablonmetod. Den i promemorian föreslagna förlängningen av tiden för avdrag för större reparationer på konventionellt beskattade fastigheter kan då i stället undvaras.

För det andra bör reglerna ta sikte på att möjliggöra ett senare tillgodoräknande av tidigare underskott i samma förvärvskälla. De nya reglerna får alltså inte ge en avräkningsmöjlighet under det senare året mot inkomster i andra förvärvskällor. Den principiella avdragsbegränsningen gentemot andra inkomster skall upprätthållas.

Detta innebär att man inte kan använda de regler som finns för förlustavdrag. Om en skattskyldig, som startar en rörelse, även har tjänsteinkomster, kan mycket väl rörelsen gå med underskott utan att för den skull ett förlustavdrag uppkommer. När sedan rörelsen visar överskott bör det tidigare underskottet kunna få utnyttjas vid beräkning av tilläggsbelopp. Rätten att spara tidigare underskott måste ges en fristående utformning. En annan sak är att problemen kring förlustavdrag och sparade underskottsavdrag har åtskilligt gemensamt varför en viss samordning likväl bör kunna göras.

De nya reglerna bör alltså möjliggöra för en näringsidkare att utnyttja ett tidigare underskott mot ett senare överskott som han får i samma förvärvskälla. Normalt bör det inte vara förenat med några större svårigheter att avgöra vad som skall anses vara samma förvärvskälla. Givetvis kan verksamhetens inriktning ha ändrats under åren. Huruvida samma förvärvskälla alltså är för handen får då avgöras enligt de regler som finns rörande vad som skall kunna ingå i en och samma förvärvskälla. Man får göra en bedömning om den tidigare och den nuvarande inriktningen är sådan att man vid en prövning under ett och samma år skulle ansett en förvärvskälla föreligga.

Rätten till avräkning bör vidare vara individualiserad, dvs. rätten skall tillkomma den skattskyldige personligen. Säljer en rörelseidkare sin verksamhet till någon annan bör alltså de tidigare underskotten inte längre kunna utnyttjas. Däremot saknas i detta sammanhang anledning att ställa krav på s. k. ägaridentitet. Om t. ex. den nyss nämnde rörelseidkaren i stället överlätit hälften av sin rörelse så bör han likväl fortfarande ha rätt att kvitta tidigare underskott mot den del av senare överskott som kan

tillkomma honom. Avlider en näringsidkare så bör tidigare underskott få utnyttjas av dödsboet under det beskattningsår när dödsfallet inträffade men inte vid senare års taxeringar. Vidare bör den nu föreslagna avräkningsrätten – liksom övriga undantag från kvittningsförbudet – inte kunna överföras mellan makar.

Rätten att utnyttja tidigare underskott bör vara tidsbegränsad liksom fallet är med förlustavdragen, dvs. till sex år från underskottsåret. Under denna tid bör den skattskyldige ha rätt att efter gottfinnande fördela ett tidigare underskott. En övre gräns ligger givetvis i att avräkning aldrig kan ske med större belopp än som svarar mot inkomsten från förvärvskällan i fråga.

Avräkning för ett tidigare underskott bör ske bara om den skattskyldige yrkar det. Denne skall också förebringa utredning om underskottets storlek. Ofta kan situationen emellertid vara den att underskottet utnyttjats vid beräkningen av beskattningsbar inkomst och i sådana fall bör utredningsfrågan vara enkel. Huvudprincipen bör dock f. n. – liksom i fråga om förlustavdragen – vara att avdragets storlek bestäms först vid den taxering där det skall avräknas.

De nya reglerna om avdragsbegränsning skall inte avse förluster som hänför sig till tidigare taxering än år 1984. Den nu redovisade kvittningsrätten bör därför bara avse underskott som uppkommit senare.

2.2.2.3 Tilläggsposter i vissa fall

Ränta på lån för privata konsumtionsändamål skall normalt redovisas i inkomstslaget kapital eller, om det rör sig om ett villalån, i inkomstslaget annan fastighet. Uppstår ett underskott träder avdragsbegränsningen in om den skattskyldige har inkomst över brytpunkten. Har den skattskyldige inkomst av rörelse, jordbruksfastighet eller konventionellt taxerad annan fastighet görs däremot i vissa fall ränteavdraget i förvärvskällan och minskar således direkt nettointäkten. Något underskottsavdrag att återföra vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp uppstår alltså inte. Särskilda regler behövs därför i syfte att verkningarna av avdragsreformen skall bli likformiga för olika kategorier av inkomsttagare.

Även här har under remissbehandling framförts olika önskemål. Den kritik som framförts tar sikte på både de materiella effekterna och de administrativa svårigheter som reglerna kan vålla. Enligt min mening är det emellertid knappast möjligt att undvara de i promemorian föreslagna åtgärderna. På några punkter bör dock ändringar ske.

Det är mycket vanligt att en personbil redovisas som tillgång i en enskild näringsverksamhet. Kostnaderna för bilen belastar då verksamhetens resultat. I den mån bilen används privat sker vid beskattningen en fördelning av kostnaderna mellan den privata användningen och den yrkesmässiga. När det är fråga om verksamhet i enskild firma, enkelt bolag eller handelsbolag gäller således inte de regler om särskilt förmånsvärde vid inkomst-

taxeringen som tillämpas i fråga om anställda med bilförmån i tjänsten. Vid beräkningen av inkomsten av näringsverksamheten beaktas det privata utnyttjandet i stället på så sätt att avdrag inte medges för den del av bilkostnaderna som motsvarar det privata nyttjandet. Vid fördelningen beaktas normalt kostnader för underhåll, försäkring, skatt, drivmedel och värdeminskning däremot inte eventuella ränteutgifter i samband med upptagandet av lån för bilköpet. Skälet till att räntan inte fördelas är att den under alla omständigheter f. n. är avdragsgill. Efter införandet av nya regler för underskott skulle emellertid näringsidkare kunna komma i bättre läge än andra skattskyldiga om hänsyn inte togs till ränteutgifterna. Detta bör lämpligen, som föreslagits i promemorian, kunna ske genom att – i likhet med vad som gäller för löntagare – påföra den som beskattas för näringsverksamheten ett särskilt schablonmässigt bestämt förmånsvärde. Detta förmånsvärde, som bara skall påföras vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp, bör motsvara värdet av att inte privat behöva redovisa en räntekostnad för bilförvärvet. Förmånsvärdet bör bestämmas schablonmässigt och anknyta till det s. k. finansieringstillägg som ingår i värdet av bilförmån för löntagare. I den mån annan rörelsetillgång än bil – exempelvis båt eller flygplan – har utnyttjats privat bör den skattskyldige påföras ett motsvarande förmånsvärde även för denna tillgång. Det bör ankomma på RSV att utfärda närmare anvisningar om förmånsvärdet.

En principiellt likartad situation uppstår i fråga om jordbrukets bostäder. Jordbrukarens bostadsbyggnad betraktas i inkomstskattehänseende som en driftbyggnad. Avdragsbegränsningen berör således inte jordbrukarens låneräntor för bostadsändamål under förutsättning att jordbruket visar överskott. För villaägare leder räntorna däremot regelmässigt till ett underskott och därmed blir avdragsbegränsningen en realitet.

Även här bör ett särskilt tillägg göras för de räntor som kan anses belöpa på bostadsdelen. I detta fall bör dock de faktiska ränteutgifterna ligga till grund för tillägget. När det gäller att beräkna hur stor del av räntorna som skall anses belöpa på bostadsdelen vill jag med anledning av påpekanden under remissbehandlingen föreslå en viss ändring i promemoriaförslaget. Efter förebild av vad som gäller i fråga om kapitalskattelättnaderna för familjeföretag bör i sammanhanget endast beaktas de räntekostnader som hänför sig till låneskulder i förvärvskällan.

Uppkommer i jordbruket ett underskott bör naturligtvis hänsyn tas till detta eftersom ränteavdraget då helt eller delvis inte kunnat utnyttjas. Det särskilda tillägget bör liksom i villafallet kunna kvittas mot ett överskott i inkomstslaget kapital inom samma ram som ett villaunderskott.

Däremot är jag inte beredd att biträda förslaget om ett motsvarande tillägg i fråga om bostad i konventionellt beskattat flerfamiljshus eller i fråga om rörelse. Den frågan kräver ytterligare överväganden bl. a. med tanke på de skiftande situationer som kan föreligga. Som ett exempel kan jag nämna fallet att fråga är om ett s. k. andelshus. I sammanhanget vill jag

nämna att förslaget i promemorian inte avsåg att göra någon ändring för de fall där någon driver rörelse i den egna villan. I sådana fall skall rörelsedelen brytas ut och boendedelen beskattas för sig enligt schablonmetoden.

I promemorian diskuterades även en annan situation där en lösning skulle kunna tänkas efter den nu nämnda modellen, nämligen räntefria lån från arbetsgivare till anställda. Någon lösning av detta problem föreslogs inte utan saken ansågs böra övervägas ytterligare. Flera remissinstanser har emellertid ansett att frågan bör lösas i detta sammanhang. Jag delar den uppfattningen.

Ett räntefritt lån från en arbetsgivare till en annan anställd än en delägare i ett fåmansföretag anses i paxis (RÅ 1977 Aa 206) i dag inte innebära någon skattepliktig förmån för den anställda. Förmånen ingår inte heller i underlaget för arbetsgivaravgifter.

Skattefriheten kan sägas innebära en tyst kvittning mellan olika inkomstslag. Man menar då att räntefriheten ersätter höjd lön. Om marknadsmässig ränta hade utgått för lånet skulle arbetstagaren fått kompenseras genom höjd lön. Den högre lönen hade medfört större skatt för arbetstagaren. Rätten till avdrag för räntan skulle emellertid eliminera skatteökningen. Även för arbetsgivaren blir beskattningsresultatet oförändrat.

I och med att avdragsbegränsningen införs faller uppenbarligen grunden för det återgivna resonemanget. Ett underskott i kapital kan inte längre fritt kvittas mot en höjd lön. Räntefriheten kan för skattskyldiga med inkomst över brytpunkten ge upphov till en klar skatteförmån. Till detta kommer att arbetsgivaren inte behöver betala socialavgifter. Räntefria lån kan i detta läge komma att bli eftertraktade substitut för höjda löner. Någon form av reglering av skattesituationen vid räntefria lån ter sig därför nödvändig.

Det är enligt min mening angeläget att man väljer en enkel och lätthanterlig lösning. Tidigare förslag i ämnet har kritiserats just för att de skulle vålla praktiska svårigheter. Jag tänker här på det förslag som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) lade fram i BRÅ PM 1980:02. Det förslaget innebar att förmånen av ett räntefritt lån skulle jämföras med lön till den anställda och även ingå i avgiftsunderlaget. Bl. a. svårigheterna i fråga om avgiftsdelen åberopades som ett skäl mot det förslaget. Jag begränsar mig mot denna bakgrund till att nu föreslå regler som står i direkt samband med avdragsbegränsningen.

De nya reglerna bör enligt min mening inriktas på att hindra ett kringgående av avdragsbegränsningarna. Mot denna bakgrund faller det sig naturligt att beakta de räntefria lånen när underlaget för tilläggsbelopp skall bestämmas. Härigenom undviker man också svårigheterna på avgiftsidan. Detta innebär att förmånen av ett räntefritt lån eller ett lån mot lägre ränta än normalt bör tas upp som en särskild tilläggspost. Närmare bestämt innebär mitt förslag följande.

De lån som bör träffas av de nya reglerna är räntefria eller lågförräntade lån från arbetsgivare till anställda. Även uppdragsförhållanden bör tas med eftersom även här räntefriheten kan vara ett alternativ till kontant ersättning.

Ett problem är att avgöra vilka låntagare som skall omfattas av regleringen. Om endast den anställda omfattas kan reglerna kringgås genom att den anställdes make eller annan närstående beviljas lånet. Även dessa fall bör därför omfattas av regleringen. Mot bakgrund av att lånet grundar sig på förhållandet mellan den anställda och arbetsgivaren är det lämpligt att den anställda blir skattesubjekt även när en närstående formellt är gäldenär. Som närstående bör här betraktas den närståendekrets som anges i fåmansföretagslagstiftningen, 35 § 1 a mom. nionde stycket KL.

För att skatteplikten inte skall kunna kringgås genom att det räntefria lånet ges av annan än arbetsgivaren, t. ex. arbetsgivaren närstående företag, måste denna situation också regleras. Med lån från arbetsgivaren bör jämföras lån från annan, om det finns anledning att anta att lånet förmedlats av arbetsgivaren. Med annan avses såväl annan fysisk person som annat företag, stiftelse eller förening.

I princip bör alla penninglån till anställda omfattas av de nya reglerna. Det är knappast möjligt att undanta kortfristiga lån eller mindre belopp. Riskerna för missbruk genom kringgående liksom svårigheterna att göra godtagbara avgränsningar måste beaktas. Ett kortfristigt lån kan t. ex. återbetalas och beviljas på nytt i kortare intervaller. Små lånebelopp kan ackumuleras. Å andra sidan skall beskattning bara ske i sådana fall där det verkligen är fråga om lån i vedertagen mening. Så kan knappast t. ex. förskott på lön anses vara ett lån om inte särskilda omständigheter föreligger. Detsamma får sägas gälla i fråga om kreditköp hos arbetsgivaren.

Om ett räntefritt lån eller ett sådant mot låg ränta lämnas skall beskattning ske för värdet av denna förmån. Här bör förmånen värderas med utgångspunkt i en normalränta på samma sätt som tillämpas i fråga om fåmansföretagen. Det får ankomma på RSV att utfärda närmare anvisningar härom.

Ett särskilt problem är hur de nya reglerna skall förhålla sig till de bestämmelser som finns i fråga om räntefria lån från fåmansföretag till företagsledare i sådana företag (35 § 1 a mom. fjärde stycket KL). De särskilda reglerna för fåmansföretag har en annan inriktning än de som jag nu tagit upp. Fåmansföretagsreglerna tar sikte på att begränsa möjligheten till kringgående av reglerna att utdelning och lön skall beskattas. Nuvarande bestämmelser för dessa fall bör därför behållas. Den nu föreslagna bestämmelsen bör därför inte tillämpas om 35 § 1 a mom. fjärde stycket KL är tillämpligt.

Även dessa regler bör tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Detta bör gälla oavsett vid vilken tidpunkt lånet lämnats.

2.2.3 Makebeskattningen

Jag avser nu att ta upp frågan om de ändringar som avdragsreformen påkallar i fråga om beskattningen av makar.

En första fråga blir hur sambeskattningen bör vara utformad för framtiden. Med sambeskattning avser man i allmänhet det förhållandet att en del av den ena makens inkomst vid den statliga taxeringen sammanläggs med den andra makens inkomst och därigenom beskattas hårdare än vad som annars blivit fallet. Det finns emellertid andra sambeskattningsregler. Vid tillämpning av den s. k. begränsningsregeln behandlas makar som en skattskyldig och följden kan bli en hårdare beskattning än om makarna beskattats individuellt. Andra inslag av sambeskattning verkar i motsatt riktning. Det s. k. sparavdraget under inkomst av kapital får fördelas mellan makarna. En liknande regel gäller i fråga om skattereduktion för aktieutdelning. Vidare får underskottsavdrag, andra allmänna avdrag och förlustavdrag, som inte kunnat utnyttjas av den make som är berättigad till avdraget, föras över till den andra maken.

Sambeskattningen tar sikte på s. k. B-inkomster och hit hör främst inkomst av annan fastighet och kapital. I fråga om s. k. A-inkomster, vartill räknas inkomst av tjänst och annat förvärsarbete, sker däremot en individuell beskattning. Sambeskattningen innebär att B-inkomster vid beräkningen av den statliga inkomstskatten skall läggas på toppen hos den make som har den högsta A-inkomsten. Sambeskattning blir alltså bara aktuell i de fall maken med den lägsta A-inkomsten också har B-inkomst.

Uppgår makarnas sammanlagda B-inkomster till högst 2000 kr. räknas de som A-inkomst. Vidare gäller att minst 4500 kr. av vardera makens beskattningsbara inkomst alltid behandlas som beskattningsbar A-inkomst.

De nuvarande sambeskattningsreglerna är mycket svårtillgängliga och försvårar även tillämpningen av andra skatteregler. Erfarenheten visar att många skattskyldiga inte klarar av att räkna ut sin skatt i dessa fall. Även för skattemyndigheterna medför sambeskattningsreglerna högst betydande administrativa bekymmer. Under remissbehandlingen har också åtskilliga önskemål framförts om en avveckling av sambeskattningen. Jag delar den uppfattningen att stora förenklingsvinster är att hämta på detta område. Man måste emellertid samtidigt beakta att ett slopande av sambeskattningen i en del fall öppnar möjligheter till skattevinster i en omfattning som är besvärande från fördelningspolitiska utgångspunkter. Enligt min mening är en avveckling av sambeskattningen i och för sig önskvärd men detta fordrar ytterligare överväganden. När det sedan gäller att avgöra hur den skall ändras med anledning av skattereformen är det å andra sidan nödvändigt att ta till vara alla möjligheter till förenklingar.

I promemorian har man också stannat för att begränsa sambeskattningen till att avse beräkning av tilläggsbelopp. Det är främst där en sammanläggning av inkomsterna får påtaglig betydelse för skattens storlek. Någon

sambeskattning föreslås alltså inte förrän brytpunkten passeras och häri ligger givetvis en stor förenklingsvinst genom att antalet sambeskattningsfall starkt begränsas. I samma riktning verkar förslaget att ändra det nuvarande gränsbeloppet, 2 000 kr., till ett grundavdrag om 5 000 kr. Antalet samtaxeringsfall kan efter dessa ändringar antas minska från ca 800 000 till ca 120 000. Förslaget innebär alltså att sambeskattningen begränsas till beräkningen av tilläggsbelopp. Den nuvarande indelningen i A-inkomst och B-inkomst behålls för detta ändamål. Jag vill erinra om att dessa begrepp används inte bara i samband med beskattningen av makar. Så är t. ex. rätten till förvärvsavdrag och avdrag för pensionsförsäkringsavgifter i princip knuten till storleken av den skattskyldiges A-inkomst.

Jag föreslår att promemoriaförslaget genomförs med den ändringen att höjningen av sambeskattningsgränsen bör genomföras redan inkomståret 1983 i stället för först år 1985. I sambeskattningen i övrigt föreslår jag inte ändringar. Så bör makar även i fortsättningen behandlas som en skattskyldig vid tillämpning av begränsningsregeln för sammanlagd skatt. Likaså bör möjligheten finnas kvar att föra över inte utnyttjade allmänna avdrag och förlustavdrag till den andra maken. Detta får då betydelse vid beräkningen av grundbelopp och vid kommunaltaxeringen. Å andra sidan måste makes underskott i förvärvskällor – lika väl som egna underskott – återföras vid beräkningen av underlag för tilläggsbelopp.

Jag vill slutligen ta upp en speciell sambeskattningsfråga. Jag har tidigare föreslagit att den skattskyldige vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp skall få räkna av ett överskott av kapital mot ett underskott av en schablontaxerad fastighet intill en gräns om 30 000 kr. Denna kvittningsrätt bör dock endast gälla egna underskott och inte om underskottet finns hos den ena maken och överskottet hos den andra maken. En sådan kvittning mellan makarna skulle nämligen kräva detaljerade regler för att täcka alla fall. Den skulle också innebära att ett underskott skulle komma att kvittas på olika sätt vid beräkningen av beskattningsbar inkomst resp. underlag för tilläggsbelopp. Vad jag nyss nämnt om behovet av förenklingar talar därför mot att medge kvittning mellan makar. Jag vill, i anledning av invändningar mot denna lösning som framkommit vid remissbehandlingen, erinra om att även dagens regler utesluter överföring av underskott så länge bägge makarna har inkomst.

2.2.4 Marginalskattespärren

Marginalskattespärren innebär att statlig inkomstskatt inte tas ut i den mån den tillsammans med kommunal inkomstskatt överstiger 80 % av någon inkomstdel upp till 30 basenheter och 85 % av inkomst däröver. Har den skattskyldige inkomst som skall beskattas i flera kommuner, kan beräkningen komma att ske med utgångspunkt i olika skattesatser i fråga om skilda inkomstdelar. Vid gemensam skatteberäkning för makar tillämpas spärren som om maken med den största beskattningsbara A-inkomsten var skattskyldig även för andra makens beskattningsbara B-inkomst.

I promemorian föreslås att spärren för framtiden skall tillämpas vid beräkningen av tilläggsbelopp och inte vid beräkningen av grundbelopp. Detta är nödvändigt med tanke på makefallen eftersom sambeskattningen av dessa som nyss nämnts har anknutits till tilläggsbeloppet. Spärren har utformats så att tilläggsbelopp inte skall tas ut i den mån det på någon inkomstdel skulle utgå med högre belopp än som motsvarar 60% minskat med den kommunala skattesatsen. Detta innebär tillsammans med ett grundbelopp efter 20% en spärr vid en marginalskatt om 80%. I fråga om den kommunala skattesatsen tillämpas i dag den ordningen att man för varje del av den statligt beskattningsbara inkomsten tar hänsyn till den kommunala skattesatsen för motsvarande del av den kommunalt beskattningsbara inkomsten, varvid antas bl. a. att inkomsten i hemortskommunen anses utgöra den högsta delen av denna inkomst. Särskilda regler gäller om inkomsten finns i flera andra kommuner än hemortskommunen.

Marginalskattespärren är i dag administrativt mycket betungande, särskilt då gemensam skatteberäkning skall ske för makar med inkomster i flera kommuner. Även om de tidigare redovisade förslagen till nya skatteskalor kommer att kraftigt begränsa antalet fall där spärren behöver tillämpas bör ytterligare förenklingsmöjligheter tillvaratas.

I promemorian har man också föreslagit att beräkningarna skall grundas på en enda kommunal skattesats för hela inkomsten. Det föreslås att skattesatsen i den kommun där inkomsten är störst skall tillämpas.

De förslag som redovisats rörande marginalskattespärren innefattar betydande förenklingar och bör enligt min mening genomföras.

2.2.5. Begränsningsregeln

I lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall finns regler som syftar till att hindra att det sammanlagda skatteuttaget blir för högt. Reglerna innebär i korthet följande.

Först bestäms ett spärrbelopp. Underlaget för detta utgörs av den statligt beskattningsbara inkomsten minskad med 4 500 kr. och ökad med bl. a. investeringsavdrag och avdrag för egenavgifter. *Spärrbeloppet* är 80% av underlaget upp till 30 basenheter och 85% av den överskjutande delen. Därefter beräknas ett *skattebelopp* som utgör summan av statlig och kommunal inkomstskatt, förmögenhetsskatt, egenavgifter samt sjömansskatt.

Begränsningsregeln tillämpas när skattebeloppet överstiger spärrbeloppet. Överskjutande skattebelopp kan då falla bort helt eller delvis. Det är dock bara förmögenhetsskatten och den statliga inkomstskatten som kan sättas ned.

Begränsningsregeln gäller för fysiska personer och dödsbon. För makar tillämpas regeln på grundval av deras sammanlagda inkomster, förmögenheter och skattebelopp. Begränsningsregeln syftar i princip till att begränsa skatteuttaget på förmögenhet som ger en låg avkastning. Det har inte ansetts rimligt att den samlade inkomst- och förmögenhetsskatten skall ta

hela inkomsten i anspråk eller ännu mer. De skäl som åberopats för bestämmelser av den typ som begränsningsregeln representerar har samma giltighet även sedan skattereformen har genomförts. Regeln måste dock utformas på ett annat sätt än hittills med tanke på de nya avdragsbegränsningarna.

I promemorian föreslås att regeln för framtiden konstrueras på följande sätt. I spärrbeloppet inräknas dels 50% av den statligt beskattningsbara inkomsten, dels en viss andel av underlaget för tilläggsbelopp. Denna andel föreslås normalt vara 25%. Är underlaget för tilläggsbelopp större än 45 basenheter föreslås att tillägget skall avse 30% av det överskjutande beloppet. I skattebeloppet skall inräknas all statlig inkomstskatt, således även den del av skatten som kan sägas belöpa på underskottsavdrag. Denna del av skatten skall inte få sättas ned.

Beträffande regelns uppbyggnad i övrigt har man i promemorian sökt göra de förenklingar som kan göras eftersom beaktandet av underskottsavdragen fört in ett nytt, komplicerande moment på ett redan komplicerat område.

I promemorian föreslås också att egenavgifterna inte längre skall få påverka skattenedsättningen. Man pekar på att hänsynstagandet till egenavgifterna ger egenföretagaren en omotiverad skatteförmån jämfört med den som bedriver sin näringsverksamhet genom exempelvis ett helägt aktiebolag. Någon möjlighet för aktieägaren/företagsledaren att vid tillämpning av begränsningsregeln beakta de av bolaget erlagda avgifterna föreligger ju inte. Inte bara önskemålet om neutralitet mellan olika företagsformer utan även det faktum att egenavgifterna i sammanhanget ger upphov till åtskilliga praktiska problem anföras som skäl för att undanta egenavgifterna.

Begränsningsregeln föreslås således i fortsättningen bara gälla statlig och kommunal inkomstskatt, förmögenhetsskatt och sjömansskatt. I förenklingssyfte föreskrivs vidare att 4 500-kronorsregeln slopas. Jag ansluter mig till de framlagda förslagen. Den närmare utformningen av de nya reglerna behandlas i specialmotiveringen.

2.2.6 Särskilda frågor

2.2.6.1 Extra avdrag

F. n. kan extra avdrag medges vid inkomsttaxeringen för i huvudsak tre grupper skattskyldiga. En grupp utgörs av folkpensionärer och en annan av dem som till följd av stor försörjningsbörda eller annan särskilt angiven orsak kan åberopa existensminireglerna. En tredje grupp består av skattskyldiga med särskilda sjukdomskostnader. I promemorian föreslås att extra avdrag för framtiden skall medges enligt samma regler både vid beräkning av beskattningsbar inkomst och underlag för tilläggsbelopp. Jag biträder detta förslag.

2.2.6.2 Sjömansbeskattningen

De som är anställda ombord på svenska handelsfartyg skall erlagga sjömansskatt enligt bestämmelserna i lagen om sjömansskatt, SjöL. I kort-
het gäller följande såvitt nu är av intresse.

Sjömansskatten är en definitiv källskatt som tas ut av ombordanställda. Detta innebär att sjömannen inte skall deklarerera sin sjöinkomst. Någon särskild taxering sker inte heller av sjöinkomst. Om en sjöman däremot har inkomster även i land beskattas dessa efter i stort sett samma regler som gäller för andra skattskyldiga. Någon sammanläggning görs inte av sjöinkomst och landinkomst utan de båda inkomstdelarna beskattas i princip var för sig.

Under vissa omständigheter kan sjömansskatten jämkas. Så är enligt 12 § 1 mom. fallet om en sjöman kan göra sannolikt att han vid taxering till statlig inkomstskatt skulle kunna påräkna avdrag för t.ex. underskott i egen eller makes förvärvskälla. I sådant fall skall den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten jämkas med belopp motsvarande vad som kan antas inte bli utnyttjat vid taxeringen i land.

Sjömansskatten är bestämd med anknytning till den statliga inkomstskatten samt en viss genomsnittlig kommunal utdebitering. Även andra komponenter bestämmer sjömansskatten. Hänsyn tas till värdet av fri kost och vidare medges bl. a. ett schablonmässigt beräknat omkostnadsavdrag. På grundval av nu redovisade förhållanden fastställs särskilda tabeller för sjömansskatten och dessa är fogade till SjöL. Olika tabeller gäller för när- och fjärrfart (tabell N och F) och vidare anges i särskilda kolumner grunden för skatt med hänsyn till sjömannens civilstånd. Med anledning av dessa tabeller fastställer sedan riksskatteverket de egentliga sjömansskattetabellerna som behövs för beräkning av sjömansskatten i de enskilda fallen.

I promemorian föreslås att de marginalsattelättnader och avdragsbegränsningar som skall gälla för inkomsttagare i land även skall gälla ombordanställda. I fråga om marginalsattelättnaderna föreslås att den nuvarande modellen för tabellernas utformning skall användas. Med tanke på avdragsbegränsningarna blir det däremot nödvändigt att arbeta med dels en tabell som bygger på vad som skulle kunna kallas sjömansskattens grundbelopp och dels en som på motsvarande sätt bygger på tilläggsbeloppsdelen. Jämkning för underskott föreslås inte få avse den sistnämnda delen av sjömansskatten.

För utomnordiska sjömän föreslås däremot att det alltså skall räcka med en tabell för fjärrfart och en för närfart. För dessa gäller nämligen en mer schablonmässig beskattning.

Jag föreslår att de nu redovisade förslagen genomförs. Jag avser att inom kort återkomma med förslag till nya tabeller.

2.2.7 Vissa förenklingsåtgärder

Vid åtskilliga tillfällen har framförts önskemål om förenklingar inom skattesystemet. Inte sällan har kritiken tagit sikte på de svårigheter som förekomsten av olika avdrag ger upphov till. Inte minst i inkomstslaget tjänst förekommer ett stort antal avdragsyrkanden och då i de flesta fall på mindre belopp. Av dessa föranleder en stor andel förfrågningar till de skattskyldiga från taxeringsmyndigheternas sida. Förhållandevis lång tid måste läggas ned på utredning av dessa avdragsyrkanden. Det är ett för skattemyndigheterna tidskrävande arbete som ofta möts av de skattskyldiga med irritation. Jag anser att det nu i samband med den föreslagna skattereformen är ett lämpligt tillfälle att påbörja arbetet med att söka förenkla taxeringsförfarandet. Jag avser att först ta upp frågan om ytterligare schablonavdrag i inkomstslaget tjänst vid sidan om det nuvarande på 100 kr. Därefter tar jag upp två allmänna avdrag som bör kunna avskaffas.

Schablonavdrag från intäkt av tjänst

I 33 § KL anges de kostnader för vilka avdrag får åtnjutas i inkomstslaget tjänst. Hit hör kostnader för resor till och från arbetet. Andra sådana poster är avdrag för resekostnader och ökade levnadskostnader vid arbete utanför verksamhetsorten. Härutöver förekommer avdragsposter av varierande slag, såsom för facklitteratur, arbetsrum, arbetskläder m. m. Dessa avdrag uppgår som regel till förhållandevis små belopp. Endast undantagsvis rör det sig om belopp av någon större omfattning.

Enligt gällande regler får skattskyldig som haft intäkt av tjänst göra avdrag med minst 100 kr. – s. k. schablonavdrag – även om hans avdragsgilla kostnader i förvärvskällan understiger detta belopp. Avdraget får göras av alla som haft inkomst av tjänst i KL:s mening, alltså även av dem som haft enbart pension, livränta o. d. Schablonavdraget får inte i något fall överstiga bruttointäkten. Detta schablonavdrag bör behållas. För att förenkla taxeringsarbetet bör emellertid ett ytterligare schablonavdrag införas. Detta bör utformas enligt följande.

I och för sig skulle det enklaste vara att låta ett sådant schablonavdrag avse alla kostnader som är avdragsgilla under tjänst. Det är emellertid än så länge knappast möjligt, utan tills vidare måste minst två avdragsposter ligga utanför schablonen. Så bör avdrag för kostnader för resor till och från arbetet medges vid sidan av ett sådant schablonavdrag. Reglerna för sådana reseavdrag har nyligen ändrats med verkan fr. o. m. 1983 års taxering (prop. 1980/81:118 bil. 2, SkU 1980/81:44, rskr 1980/81:285, SFS 1981:341). Här bör alljämt avdrag medges med den del av kostnaderna som överstiger 1000 kr. Även avdrag för resekostnader och ökade levnadskostnader vid tjänsteresa eller dubbel bosättning bör medges enligt nuvarande regler och alltså utgå vid sidan om det nya schablonavdraget. Ett skäl för detta är att skattereglerna på detta område är olika för olika personalkategorier. Anställda i offentlig tjänst beskattas inte för kostnads-

ersättningar men har å andra sidan i princip inte heller rätt till avdrag för sina kostnader. Övriga löntagare beskattas för uppbyggnaden ersättning men har rätt till avdrag för sina kostnader. Om dessa kostnader omfattades av schablonen skulle anställda i offentlig tjänst få dels indirekt fullt avdrag och dels avdrag enligt schablonen. Övriga skulle däremot bara få schablonavdraget. Av bl. a. denna anledning bör det nya schablonbeloppet inte heller omfatta avdrag för kostnader på grund av tjänsteresa eller dubbel bosättning. Övriga avdragsposter i inkomstslaget tjänst bör däremot omfattas av det nya schablonavdraget.

Omkostnader för intäkternas förvärvande föreligger i princip endast då inkomsten härrör från utfört arbete. Det nya schablonbeloppet bör därför begränsas till att avse inkomst av sådant arbete. Från rätten till schablonavdraget bör därför undantas skattskyldiga vilkas inkomst av tjänst härrör helt från t. ex. folkpension eller periodiskt understöd. Det betyder att de inkomster som berättigar till avdrag är kontanta bruttolöner och sådana intäkter som enligt 11 kap. 2 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring är att jämställa med inkomst av anställning. Hit räknas bl. a. sjukpenning, föräldrapenning och kontant arbetsmarknadsstöd. I tydlighetens intresse vill jag framhålla att även pensionärer givetvis är berättigade till det nya schablonavdraget, om de vid sidan av pensionen har lön eller annan inkomst som här avses.

Det nya schablonavdraget bör bestämmas till ett belopp som är så anpassat att det omfattar ett så stort antal skattskyldiga som möjligt för att därigenom uppnå största möjliga förenklingsvinst. Det får å andra sidan inte sättas så högt att opåkallat höga skattelättnader uppkommer. Med beaktande av dessa synpunkter finner jag det lämpligt att föreslå att det nya schablonavdraget bestäms till 1000 kr. Avdraget bör dock inte få överstiga 5% av intäkten. I det sistnämnda fallet skall det framräknade beloppet avrundas till närmast högre hundratal kr.

Den som haft kostnader som överstiger schablonen får på sedvanligt sätt yrka avdrag för dessa. Den nuvarande regeln om att kostnadsavdraget skall avrundas till närmast högre jämna hundratal kronor bör enligt min mening slopas. Det har nämligen visat sig att avrundningen i praktiken föranleder åtskilliga felräkningar. Som jag nyss nämnt bör det nuvarande 100-kronorsavdraget vara kvar. Detta kommer då att kunna utnyttjas främst av skattskyldiga som t. ex. bara har pensionsinkomster. De båda schablonavdragen skall givetvis inte kunna utnyttjas samtidigt. Man kan uttrycka saken så att alla har i och för sig rätt till ett avdrag på minst 100 kr. För vissa slag av inkomster kan emellertid det högre schablonavdraget bli aktuellt. I sådant fall är det lägre schablonavdraget så att säga konsumerat.

De nya reglerna bör tillämpas fr. o. m. 1984 års taxering.

Frivilliga periodiska understöd

Ett annat område där förenklingar kan göras är beträffande avdraget för

frivilliga periodiska understöd. Önskemål härom har framförts vid åtskilliga tillfällen. Periodiska understöd brukar indelas i legala och frivilliga. Med legala understöd avses då sådana som nämns i punkt 5 andra stycket av anvisningarna till 46 § KL. Hit hör främst underhållsbidrag till förutvarande make. Övriga periodiska understöd kallas frivilliga.

Tidigare medgavs avdrag för periodiska understöd i obegränsad omfattning. Genom lagstiftning 1973 begränsades emellertid rätten till avdrag för frivilliga periodiska understöd till 5 000 kr. per år och mottagare. Därefter har avdragsrätten ytterligare begränsats. Fr. o. m. 1982 års taxering gäller nämligen att avdrag bara medges med 5 000 kr. oavsett antalet mottagare. Avdragsrätten för frivilliga periodiska understöd vållar kontrollsvårigheter och vidare får det anses att behovet av sådana understöd har minskat. Jag föreslår att avdragsrätten för frivilliga periodiska understöd slopas. De nya reglerna bör tillämpas fr. o. m. 1984 års taxering.

En särskild övergångsregel behövs emellertid. Med frivilliga understöd avses nämligen i skattesammanhang inte bara sådana som utgår utan att det finns någon skyldighet för givaren att betala, utan även vissa understöd som fått en juridiskt bindande form. När avdragsrätten begränsades genom 1973 års lagstiftning tog man genom övergångsbestämmelserna hänsyn till understöd som utgick på grund av bindande förpliktelser som tillkommit före tidpunkten då propositionen blev offentlig. För sådana utbetalningar skall äldre bestämmelser fortfarande tillämpas. Vid införandet av den senaste begränsningsregeln infördes inga nya övergångsbestämmelser men de år 1973 införda fick alltjämt gälla. Detsamma bör gälla i fråga om det förslag jag nu lägger fram.

Det kan nämnas att vad jag har anfört inte berör avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn. Detta avdrag regleras i särskild ordning.

Kapitalförsäkringsavdraget

Avdrag får enligt 46 § 2 mom. KL göras för premier och andra avgifter för kapitalförsäkring samt sjuk- eller olycksfallsförsäkring. Rätt till avdrag enligt dessa regler föreligger dock inte i vissa fall då premien i stället är avdragsgill enligt särskilda bestämmelser och inte heller för avgift till sjukförsäkring enligt 2–4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring. Avdraget är maximerat till 250 kr. för ensamstående och till 500 kr. för sammanlevande makar gemensamt och för ensamstående med hemmavarande barn.

Riksdagen har vid flera tillfällen haft att ta ställning till motionsyrkanden om höjning av avdraget ifråga. Sådana yrkanden har emellertid avvisats varvid det erinrades om de försäkringsförmåner som anställda i allmänhet åtnjuter och om att jordbrukare och rörelseidkare fr. o. m. taxeringsåret 1977 har rätt till avdrag i förvärvskällan för premier för grupplivförsäkring, om förmånerna inte är större än för befattningshavare i statlig tjänst.

Från skattemyndigheternas sida har vid ett flertal tillfällen framförts

önskemål om ett slopande av avdraget eftersom det visat sig medföra ett inte obetydligt merarbete vid taxeringen. Med hänsyn till förenklingsvinsterna föreslår jag därför att avdraget slopas. De nya reglerna bör tillämpas första gången vid 1984 års taxering.

2.2.8 Övergångsregler

Skattereformen aktualiserar vissa övergångsfrågor. Den följande genomgången an knyter till de tidigare redovisade förslagen. Lämpligen bör övergångsreglerna tas in i en särskild lag.

De nya reglerna bör träda i kraft den 1 juli 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Jag föreslår emellertid att reglerna i viss utsträckning skall få verkan redan före nämnda dag. Detta har betydelse med tanke på sådana skattskyldiga som har räkenskapsår som börjar före ikraftträdandet. Den 1 maj 1982 är i och för sig den tidpunkt då det tidigaste av de i bokföringslagen och jordbruksbokföringslagen godkända räkenskapsåren börjar som kan ligga till grund för 1984 års taxering. I det följande redovisar jag de viktigaste punkterna i fråga om ikraftträdandebestämmelserna. Beträffande den närmare utformningen av dessa regler hänvisas till specialmotiveringen.

Avdragsbegränsningen sätter in redan vid 1984 års taxering i anslutning till att den statliga inkomstskatten klyvs i ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Syftet är alltså att underskott vid detta och senare års taxeringar skall beröras.

Förlustavdrag skall behandlas på samma sätt som underskottsavdrag i det nya systemet. I fråga om dessa behövs emellertid en undantagsregel. Avdrag för förlust som hänför sig till 1983 års taxering eller tidigare bör inte läggas till den beskattningsbara inkomsten när underlaget för tilläggsbelopp bestäms. Motsvarande bör gälla även i vissa andra fall när avdrag får förskjutats. Kvittningsreglerna bör – liksom bestämmelserna om tilläggsposterna – tillämpas redan fr. o. m. 1984 års taxering. Reglerna om rätten att avräkna tidigare underskott bör bara tillämpas i fråga om sådana som uppkommer fr. o. m. taxeringsåret 1984.

Skatteskalorna för de tre åren är utformade så att sänkningen av marginalskatterna liksom avdragsbegränsningen görs i tre steg. Tekniskt bör detta ske så att skattesatserna i skikten över 7 basenheter successivt sänks samtidigt som en allt större del av den statliga inkomstskatten i skikten över 16 basenheter förs över till tilläggsbeloppet.

Den nuvarande sambeskattningen av B-inkomster skall i det nya systemet inskränkas till tilläggsbeloppdelen. I fråga om grundbeloppet skall någon sambeskattning av B-inkomster inte förekomma. Under övergångsåren – alltså vid 1984 och 1985 års taxeringar bör emellertid sambeskattningen avse grundbeloppet.

Vidare bör marginalskattespärren och begränsningsregeln på grund av sitt nära samband med skatteskalorna på samma sätt som dessa successivt ges ett nytt innehåll.

I detta sammanhang vill jag avslutningsvis nämna att ändringarna i den statliga inkomstbeskattningen påkallar en viss översyn av reglerna för taxeringsförfarandet. Det blir här bl. a. fråga om ändringar av administrativ eller redaktionell art. De ändringar som kan bli aktuella i förevarande sammanhang kommer företrädesvis att avse hur underlaget för tilläggsbe-
loppet skall redovisas i deklara-tionsblanketter, längder och slutskattese-
dlar. Även vissa begreppsbestämningar kan behöva ses över.

På några punkter behövs å andra sidan en del materiella ändringar. Jag avser här bl. a. reglerna i lagen (1951: 763) om beräkning av statlig inkomst-
skatt för ackumulerad inkomst.

Jag avser att återkomma till dessa frågor.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom budgetdepartementet upprättats
förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
2. lag om ikraftträdande av lagen (1982: 000) om ändring i lagen
(1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom.
lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
4. lag om ändring i lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall,
5. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt,
6. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
7. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
8. lag om allmän löneavgift,
9. lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter.

Förslaget under 9 har upprättats i samråd med chefen för socialdeparte-
mentet.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*¹.

Det är angeläget att förslagen kan föreläggas riksdagen i sådan tid att de
hinner behandlas under innevarande riksmöte. Med hänsyn härtill bör
lagrådets yttrande inhämtas endast över förslaget till lag om ändring i lagen
om statlig inkomstskatt, som innehåller huvudpunkterna i inkomstskatte-
reformen, samt den därtill anknyttande särskilda ikraftträdandelagen.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslagen är likalydande med dem som är fogade till
propositionen fränsett redaktionella ändringar samt att tabeller för sjömansskatt
tillkommit i förslaget under 5.

4 Specialmotivering

4.1 Lagen om statlig inkomstskatt

Inkomstskattereformen föranleder flera nya bestämmelser i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL, varjämte några bestämmelser har i väsentligen oförändrat skick flyttats till andra lagrum än tidigare.

9 § 1 mom.

I lagrummet finns bestämmelser om beräkning av beskattningsbar inkomst. Som nämnts i den allmänna motiveringen skall sambeskattningen av makar i framtiden ske endast vid beräkning av tilläggsbelopp. Reglerna om A- och B-inkomst får då inte längre betydelse vid beräkning av beskattningsbar inkomst och hänvisningen i detta lagrum till bestämmelserna därom i 9 § 3 mom. utgår.

9 § 3 mom.

Lagrummet innehåller f.n. vissa grundläggande regler för makebeskattningen, bl.a. en definition av A- och B-inkomst som har betydelse även i andra sammanhang. Vidare finns regler i vilka fall och hur beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst skall beräknas för makar. Någon ändring i definitionerna av A- och B-inkomst är inte avsedd och bestämmelserna står således kvar. Eftersom sambeskattningen av B-inkomster i fortsättningen skall ske endast vid beräkning av tilläggsbelopp utgår reglerna angående beskattningsbar A- och B-inkomst. Motsvarande bestämmelser i fråga om underlag för tilläggsbelopp har tagits in i 11 § 3 mom.

9 § 4 mom.

Medan bestämmelserna i 9 § 3 mom. endast avser makar som bor i Sverige, finns det i detta moment bl.a. bestämmelser om sambeskattning av makar som är bosatta utomlands. Bestämmelserna, som hänvisar till 9 § 3 mom., utgår ur lagrummet. Dessutom har en i lagrummet intagen regel om avrundning av beskattningsbar inkomst blivit överflödigt genom att numera taxerad inkomst för fysiska personer m.fl. skall avrundas till helt hundratal kronor. Även denna bestämmelse utgår ur lagrummet.

9 § 5 mom.

I lagrummet föreskrivs att skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder först då den beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 100 kr. Bestämmelsen har f.n. betydelse endast för aktiebolag och andra proportionellt beskattade skattskyldiga, vars beskattningsbara inkomst avrundas till helt tiotal kronor. Någon ändring häri är inte avsedd men inkomstskattereformen medför att detta måste uttryckligen framgå av lagtexten. Fysiska

personer och andra progressivt beskattade kan nämligen i framtiden komma att påföras statlig inkomstskatt – i form av tilläggsbelopp – utan att ha någon beskattningsbar inkomst.

9 a §

I lagrummets *första stycke* anges att den statliga inkomstskatten för framtiden skall ha två beståndsdelar, nämligen grundbelopp och tilläggsbelopp. Begreppet grundbelopp får med förslaget en annan innebörd än den nuvarande. Framdeles kommer grundbeloppet att utgöra en del av den statliga inkomstskatten, för proportionellt beskattade subjekt hela denna skatt. I dag är grundbeloppet ett tekniskt begrepp i ett system som ger en möjlighet att ändra skatteuttaget utan att ändra skatteskalan. Denna möjlighet har emellertid inte utnyttjats på de senaste 25 åren. Samma effekt – nämligen en proportionell ändring av skatten för alla inkomstagare – kan åstadkommas även på annat sätt. Något behov av att behålla det hittillsvarande systemet föreligger därför knappast.

Det nu sagda innebär att regler som anknyter till det gällande grundbeloppsbegreppet måste ändras. Regler med sådan anknytning finns i 10 § 1 mom. och 12 § SIL samt i 4 § 3 mom., 25 § och 27 § 1 mom. uppbördslagen (1953:272).

Underlagen för inkomstskattens båda delar anges i *andra stycket*. I fråga om underlaget för tilläggsbelopp sker det i form av en hänvisning till 10 § 3 mom.

10 § 1 mom.

Lagrummet innehåller skalorna för beräkning av grundbelopp och tilläggsbelopp för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser. Begreppen grundbelopp och tilläggsbelopp har redovisats i kommentaren till 9 a §.

10 § 2 mom.

Till detta moment har från förutvarande 10 § 1 mom. fjärde stycket överflyttats definitionen av familjestiftelse. Skattesatserna för aktiebolag, föreningar m.fl., som tidigare fanns i lagrummet, har flyttats till 10 a §.

10 § 3 mom.

Av lagrummet framgår att underlaget för tilläggsbelopp utgörs av den beskattningsbara inkomsten med vissa tilläggs- eller avdragsposter. I 4–6 mom. finns närmare bestämmelser om hur dessa poster skall fastställas.

Vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp gäller enligt *första stycket 1* som huvudregel att den beskattningsbara inkomsten skall ökas med eget eller från make överfört underskottsavdrag. Det vid beräkning av beskattningsbar inkomst och följaktligen grundbelopp medgivna avdraget återförs således vid fastställandet av underlaget för tilläggsbelopp. Detta innebär i praktiken att underskottet inte är avdragsgillt vid beräkningen av tilläggs-

belopp. Med underskott avses i detta sammanhang även sådan del av underskott av rederi-, luftfarts- eller varvsrörelse som enligt 4 § 1 mom. första stycket inte har fått dras av under det år då kontrakts- eller överavskrivningen ägde rum utan först under en efterföljande sexårsperiod. Med anledning av ett påpekande under remissbehandlingen vill jag understryka att ett underskott är att anse som medgivet endast om det har kunnat effektivt avräknas vid bestämmande av beskattningsbar inkomst. Närmare bestämmelser om i vilken ordning avdrag skall anses utnyttjades ges i andra stycket.

Som framhållits i den allmänna motiveringen kan regeln om att underskottsavdrag skall återföras vid beräkningen av underlaget för tilläggsbelopp ibland få obilliga konsekvenser. Dessa undantagsfall är behandlade i 10 § 4 mom.

Enligt *första stycket 2* skall förlustavdrag, som den skattskyldige medgetts vid beräkning av beskattningsbar inkomst, återföras vid beräkningen av underlaget för tilläggsbelopp. Även avdrag som har sin grund i förlust hos den skattskyldiges make skall återföras.

Ett specialfall, där underskottsavdrag får utnyttjas vid beräkning av tilläggsbelopp tas upp i *första stycket 3*. Enligt detta skall nämligen i vissa fall underskott avräknas från den beskattningsbara inkomsten. Dessa fall som behandlas i 10 § 5 mom. avser att möjliggöra att underskott i en viss förvärvskälla under ett år kan dras av från senare överskott i samma förvärvskälla.

I *första stycket 4* anges att den beskattningsbara inkomsten i vissa fall skall ökas med räntetillägg enligt 10 § 6 mom. Bestämmelserna avser förmån av bostad på jordbruksfastighet, privat nyttjande av en i näringsverksamhet redovisad bil e.d. samt räntefria lån till anställda.

Andra stycket innehåller bestämmelser om den ordning i vilken avdrag skall anses utnyttjade. Reglerna bygger på att underskottsavdrag skall anses utnyttjade endast om de verkligen har lett till lägre beskattningsbar inkomst än den skattskyldige annars skulle ha haft. Underskottsavdrag skall anses medgivna efter övriga allmänna avdrag och makes allmänna avdrag efter egna avdrag.

10 § 4 mom.

I lagrummet behandlas vissa undantag från bestämmelsen att medgivna underskott skall läggas till den beskattningsbara inkomsten vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp.

Det första undantaget gäller den inte ovanliga situationen att den som har underskott av en schablontaxerad fastighet har viss kapitalinkomst. Den skattskyldige redovisar exempelvis ett underskott på den egna villan med 25 000 kr. samtidigt som inkomsten av kapital uppgår till 10 000 kr. I detta fall skall – vid beräkningen av underlaget för tilläggsbeloppet – den beskattningsbara inkomsten ökas endast med 15 000 kr. Hade inkomsten

av kapital uppgått till minst 25 000 kr. skulle någon återföring av underskottsavdraget över huvud taget inte ha ägt rum. Den högsta kapitalinkomst som får avräknas mot villaunderskottet är dock 30 000 kr. Uppgår exempelvis underskottet av villafastigheten till 35 000 kr. måste alltså den beskattningsbara inkomsten under alla förhållanden ökas med minst 5 000 kr. Beloppsgränsen 30 000 kr. gäller oavsett om den skattskyldige har en eller flera schablontaxerade fastigheter.

Regeln om kvittning mellan villaunderskott och inkomst av kapital skall tillämpas ex officio av taxeringsmyndigheterna. Kvittningsrätten förutsätter således inte något yrkande från den skattskyldiges sida.

Det andra undantaget från huvudregeln om återföring av underskottsavdrag avser kombinationen underskott av kapital och inkomst av näringsverksamhet som bedrivs av den skattskyldige eller av ett av honom ägt företag. Återföringen får underlåtas om och i den mån kapitalunderskottet beror på räntekostnader som har en direkt anknytning till näringsverksamheten. Så kan vara fallet om den skattskyldige ådragit sig en skuld i samband med förvärv av aktier i ett sådant aktiebolag (eller undantagsvis andelar i en ekonomisk förening) som enligt 35 § 1 a mom. KL räknas som fåmansföretag. Skulden kan avse obetald köpeskilling eller obetald arvs- eller gåvoskatt för aktierna (andelarna). I tydlighetens intresse kan påpekas att reglerna gäller även vid förvärv av aktier vid nyemission. Räntan på skulden är avdragsgill i inkomstslaget kapital medan överskottet av företagets verksamhet normalt tas ut i form av lön. Som framgår av lagtexten har den skattskyldige i dessa situationer rätt att avräkna kapitalunderskottet mot löneinkomst från företaget. Avräkningen får dock inte avse större belopp än vare sig den vid taxeringen fastställda inkomsten av tjänst eller vad den skattskyldige uppburit i kontant lön från företaget under det aktuella beskattningsåret.

En grundläggande förutsättning för kvittningsrätten är att räntan hänförs till en skuld som uppkommit i samband med förvärvet av aktierna eller andelarna i fåmansföretaget. Ränta på en skuld som den skattskyldige ådragit sig vid ett senare tillfälle kan – även om aktierna eller andelarna lämnats som säkerhet för skulden – inte kvittas mot lön från företaget. Kvittningsrätt bör inte heller föreligga om den skattskyldige inte längre innehar några aktier eller andelar i företaget. Som några remissinstanser har påpekat bör detta villkor – till skillnad mot vad som föreslogs i promemorian – framgå av lagtexten.

Regeln om att kapitalunderskott skall återföras kan få obilliga verkningar även när näringsverksamheten bedrivs av den skattskyldige själv eller genom ett handelsbolag i vilket den skattskyldige är delägare. I dessa fall är det inte fråga om kvittning mellan kapitalunderskott och inkomst av tjänst – den skattskyldige kan ju inte vara anställd hos sig själv och räknas vid beskattningen inte heller som anställd i ett eget handelsbolag – utan mellan kapitalunderskott och inkomst av jordbruksfastighet, konventionellt taxerad annan fastighet eller rörelse.

Vid direktinnehav kan kvittningsrätten bli aktuell endast när fastigheten eller rörelsen förvärvats genom arv eller gåva. En person som förvärvar t.ex. en jordbruksfastighet genom köp får ju dra av ränta på obetald köpeskilling som omkostnad i förvärvskällan. Någon särskild kvittningsregel behövs då inte. Som villkor för kvittning gäller sålunda att underskottet av kapital hänför sig till ränta på skuld för arvs- eller gåvoskatt avseende den mottagna förvärvskällan samt att denna har gett ett överskott vid inkomstbeskattningen. Kvittningsrätten förutsätter inte att arvingen fått ett formellt beslut om anstånd med betalning av arvs- eller gåvoskatten. Om denne i stället har tagit upp ett lån och betalt skatten, gäller kvittningsrätten för räntorna på lånet. Rätten till kvittning bortfaller om den skattskyldige överlåter förvärvskällan till ny ägare. Han har ju då inte längre någon inkomst från förvärvskällan.

För delägare i handelsbolag kan kvittningsrätten bli aktuell såväl när andelarna i bolaget köpts som när andelarna tillfallit den skattskyldige genom arv eller gåva. Det avgörande är – i likhet med vad som gäller i fråga om aktier – att kapitalunderskottet beror på räntor som har direkt anknytning till förvärvet av andelarna i handelsbolaget. På samma sätt som ifråga om direktinnehav är det givetvis en förutsättning att den skattskyldige har kvar förvärvskällan och alltså har inkomster från denna.

Det bör understrykas att de i lagrummet angivna undantagen från huvudregeln i 10 § 3 mom första stycket 1 om återföring av underskottsavdrag endast gäller den skattskyldiges egna underskott och inkomster. Hänsyn tas alltså inte till eventuella underskott och inkomster som den skattskyldiges make har haft. Den omständigheten att den skattskyldiges make redovisar 10000 kr. som inkomst av kapital saknar exempelvis betydelse vid bedömningen av hur stor del av den skattskyldiges villaunderskott som skall återföras.

10 § 5 mom.

I detta lagrum behandlas möjligheten att i vissa fall kvitta underskott i en förvärvskälla mot överskott i samma förvärvskälla senare år.

Den särskilda avräkningsrätten gäller bara i fråga om inkomst av jordbruksfastighet, annan – konventionellt taxerad – fastighet och rörelse. Reglerna innebär att avdrag vid beräkning av tilläggsbelopp får göras för underskott som har uppkommit i en sådan förvärvskälla ett tidigare år intill ett belopp motsvarande den vid taxeringen fastställda inkomsten av samma förvärvskälla. Avdragsrätten innebär att underlaget för tilläggsbelopp kan bli lägre än den beskattningsbara inkomsten, när ett äldre underskott utnyttjas på detta sätt.

Förlustavdrag som har medgetts vid taxeringen skall enligt 10 § 3 mom. första stycket 2 läggas till den beskattningsbara inkomsten vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp. I ett sådant förlustavdrag kan ingå sådana underskott som får avräknas enligt bestämmelserna i förevarande moment.

Tilläggs- och avdragsposten kommer då att till denna del ta ut varandra. Några särskilda regler härom behövs inte.

I detta sammanhang vill jag också nämna att rätten att utnyttja underskott från tidigare år kan aktualiseras samtidigt med en annan kvittningsregel. Jag tänker här på bestämmelserna i 10 § 4 mom. om undantag från kvittningsförbudet för vissa räntor. Kvittningen får dock inte överstiga den vid taxeringen fastställda inkomsten av fastigheten eller rörelsen. I tydlighetens intresse bör påpekas att denna inkomst naturligtvis inte kan utnyttjas för kvittning mer än en gång. Om t.ex. inkomsten av en rörelse uppgår till 100 000 kr. och det avräkningsbara underskottet avseende vissa räntekostnader till 40 000 kr. så kan återstående 60 000 kr. användas för att avräkna ett underskott från tidigare år.

Den särskilda avräkningsregeln för äldre underskott kan inte helt samordnas med vad som gäller för förlustavdrag. Detta sammanhänger med att det här är fråga om system som tar sikte på var sitt moment i den nya statliga inkomstskatten. Förlustavdragen är utformade med tanke på det system som grundbeloppet bygger på, medan underskottsfallen är intressanta för tilläggsbeloppsdelen. Det kan alltså inte undvikas att ett förlustavdrag kan komma att delas upp om det innehåller ett avräkningsbart underskottsavdrag när det gäller att återföra det vid beräkningen av underlag för tilläggsbelopp.

En förutsättning för avdragsrätt är – i likhet med vad som gäller i fråga om förlustutjämnning – att den skattskyldige det år då underskottet uppkom har varit deklarationsskyldig på någon annan grund än att han skulle ta upp garantibelopp för fastighet eller hade förmögenhet över skattepliktsgränsen och att han också har fullgjort deklarationsskyldigheten. En likhet är också att det ankommer på den skattskyldige att framställa yrkande om avräkning och att styrka rätten till avdrag samt att avdraget får fritt fördelas inom en sexårsperiod.

10 § 6 mom.

I detta lagrum ges bestämmelser om räntetillägg i tre skilda fall. Det första gäller bostadsförmån på jordbruksfastighet, det andra privat nyttjande av bil e.d. som utgör inventarium i näringsverksamhet och det tredje räntefria lån till anställda.

Utgångspunkt för beräkning av räntetillägg för bostadsförmån av jordbruksfastighet enligt *första stycket* är de totala räntekostnaderna på låneskulden i förvärvskällan. Något räntetillägg blir således inte aktuellt om den skattskyldige inte har några sådana räntekostnader. Förekommer sådana räntekostnader skall dessa fördelas schablonmässigt mellan bostadsdelen och övriga tillgångar i förvärvskällan med ledning av värdet på bostadsbyggnaden inkl. tomtmark och värdet av samtliga tillgångar i förvärvskällan. Vid denna fördelning bör fastigheten tas upp till taxeringsvär-

det, inventarier till skattemässiga restvärden och omsättningstillgångar till bokförda värden före nedskrivning (före avsättning till lagerreserv).

Ett exempel kan belysa det anförda.

En jordbrukares mangårdsbyggnad med tillhörande tomtmark är taxerad till 200 000 kr. Värdet av samtliga tillgångar i förvärvskällan är 1 milj. kr. och räntekostnaderna på låneskulderna uppgår till 75 000 kr. I detta fall blir räntetillägget $75\,000 \times (200\,000 : 1\,000\,000) = 15\,000$ kr.

Av *andra stycket* framgår att regeln om att den på bostaden belöpande delen av förvärvskällans räntekostnader skall öka tilläggsbeloppets underlag inte är undantagslös. Regeln måste modifieras i två avseenden. Det första undantaget gäller när jordbruksfastigheten har gått med underskott. Sådant underskott ökar underlaget för tilläggsbelopp enligt 10 § 3 mom. första stycket 1. Om den skattskyldige samtidigt skulle påföras räntetillägg kommer räntan att helt eller delvis återföras två gånger. Eventuellt underskott i förvärvskällan måste därför räknas av från räntetillägget.

Det andra undantaget tar sikte på skattskyldiga som har överskott av kapital. Som framgått av det föregående kan högst 30 000 kr. av ett villaunderskott kvittas mot den skattskyldiges inkomst av kapital. De skäl som föranlett denna kvittningsrätt motiverar också en rätt till kvittning mellan räntetillägg enligt första stycket och kapitalinkomst. Sådant kvittning kan dock självfallet inte medges i fråga om kapitalinkomst som redan utnyttjats mot villaunderskott enligt 10 § 4 mom.

Beräkningen av räntetillägg enligt *tredje stycket* görs mycket schablonmässigt. Hänsyn tas således inte alls till de faktiska räntekostnaderna i den aktuella förvärvskällan eller till den skattskyldiges inkomstförhållanden i övrigt. Samma schablonmässiga beräkning sker vid värdering av anställdas bilförmåner. Avgörande för räntetilläggets storlek är endast värdet på bilen (eller båten e. d.), tillämplig räntesats och omfattningen av privat utnyttjande. Det får förutsättas att RSV kommer att utarbeta anvisningar vad gäller räntesatsens storlek och beräkningen av värdet på bilen e. d.

Räntetillägg på grund av privat utnyttjande av bil, båt eller liknande tillgång kan belysas med följande exempel. En rörelseidkare har dragit av samtliga kostnader för en personbil i sin rörelse. Bilens värde uppskattas till 40 000 kr. och den tillämpliga räntesatsen antas vara 12%. Den sammanlagda körsträckan under året är 3 000 mil varav 1 000 mil privat. Räntetillägget kan då beräknas till $12\% \text{ av } 40\,000 \times (1\,000 : 3\,000) = 1\,600$ kr.

I sammanhanget kan nämnas att sänkningen av marginalsatserna och begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde också bör påverka värderingen av anställdas bilförmåner.

Framhållas kan att räntetillägg enligt *tredje stycket* förutsätter att bilen e. d. redovisats som anläggnings- eller omsättningstillgång i den skattskyldiges näringsverksamhet eller som tillgång i ett handelsbolag i vilket den skattskyldige är delägare. Regeln är alltså inte tillämplig om tillgången används så obetydligt i näringsverksamheten att det är förenligt med god

redovisningssed att behandla den som en privat tillgång. Detta gäller även om verksamhetens resultat belastas med ett avdrag som svarar mot den del av de totala bilkostnaderna som skäligen belöper på utnyttjandet i näringsverksamheten.

I *fjärde stycket* behandlas det tredje fallet av räntetillägg, nämligen vid räntefria eller lågförräntade lån till anställda. Räntetillägget skall motsvara skillnaden mellan sedvanlig ränta och erlagd ränta. Beräkningen bör kunna ske på samma sätt som f. n. sker i fråga om räntefria lån till företagsledare i fåmansföretag. En förutsättning är att lånet har lämnats av arbetsgivaren eller att det finns anledning att anta att det har förmedlats av denne, något som naturligtvis normalt är fallet om det lämnats av någon i intressegemenskap med denne. Även i fall där det inte föreligger någon direkt intressegemenskap kan likväl sådana förhållanden föreligga att arbetsgivaren kan sägas ha förmedlat lånet, t.ex. genom att på något sätt lämna låntagaren kompensation för den uteblivna ränteinkomsten. Räntetillägg skall påföras den anställde även om lånet har lämnats till vissa släktingar, nämligen till närståendeaktersen enligt 35 § 1 a mom. nionde stycket KL. Bestämmelserna skall inte tillämpas när skillnaden mellan sedvanlig och erlagd ränta skall tas upp som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet enligt fjärde stycket i nyssnämnda moment.

10 a §

Skattesatserna för aktiebolag, föreningar m. fl. har flyttats från 10 § 2 mom. till denna paragraf utan annan ändring, fränsett språkliga justeringar, än att begreppet grundbelopp har förts in i lagtexten i stället för statlig inkomstskatt. Bestämmelserna om marginalskaftespärren som tidigare fanns i 10 a § har tagits in i 12 §.

10 b §

Till den nya 10 b § har från 10 § 3 mom. med endast en språklig ändring överflyttats bestämmelserna om avrundning av statlig inkomstskatt till helt kronor. Skälet till överflyttningen är att bestämmelsen bör följa efter de bestämmelser som har flyttats från 10 § 2 mom. till 10 a §.

11 § 1 mom.

I detta moment finns regler om sambeskaftning av makars B-inkomster. Dessa bestämmelser har flyttats till nya 11 § 3 mom.

I lagrummet finns också – i *första-tredje styckena* – regler om skaftning av sammanlevande makar, om rätt att utnyttja andra makens underskottsavdrag och övriga allmänna avdrag samt om beräkning av avdrag för väsentligen nedsatt skaftförmåga för makar. Dessa regler är bortsett från språkliga justeringar oförändrade.

11 § 3 mom.

I *första stycket* anges att momentet skall tillämpas vid beräkning av tilläggsbelopp för sammanlevande makar.

Av *andra stycket* framgår i vilka fall sambeskattnng skall ske, nämligen om makarnas sammanlagda B-inkomster överstiger 5 000 kr.

I *tredje och fjärde styckena* finns bestämmelser om beräkning av A- och B-underlag som motsvarar nuvarande bestämmelser i 9 § 3 mom. om beräkning av beskattningsbar A- och B-inkomst. Lagtekniskt har de nya reglerna byggts upp med utgångspunkt i B-underlaget. Detta utgörs av B-inkomsten, dock högst hela underlaget för tilläggsbelopp, vilket innebär att avdrag liksom tidigare i första hand avräknas från A-inkomst. Vidare skall från makarnas B-inkomster avräknas 5 000 kr., i första hand med hälften från varderas. En avräkning från i första hand den lägsta B-inkomsten, vilket föreslogs i promemorian, kan visserligen vara något enklare men kan medföra otillfredsställande tröskeeffekter. Bestämmelserna leder till att räntetillägg enligt 10 § 6 mom. alltid kommer att ingå i A-underlaget.

Skatteberäkningen, som regleras i *femte—sjunde styckena*, sker på motsvarande sätt som i dag, med endast den ändringen att den avser beräkning av tilläggsbelopp och grundar sig på A-underlag resp. B-underlag.

12 §

I denna paragraf har tagits in bestämmelser om marginalskattesparren. De nuvarande reglerna finns i 10 a §.

Första stycket innehåller förutom en bestämmelse om att spärren gäller vid beräkning av tilläggsbelopp i sak oförändrade regler rörande kretsen av skattskyldiga för vilka den tillämpas.

Innebörden av marginalskattesparren anges i *andra stycket*. Där föreskrivs att tilläggsbelopp inte tas ut i den mån det på någon del av underlaget överstiger vad som motsvarar 60% minskat med den kommunala skattesatsen. Tillsammans med grundbelopp efter 20% uppnås då spärrgränsen, 80%.

Bestämmelserna om vilken kommunal skattesats som skall ligga till grund för tillämpningen anges i *tredje stycket*. Till skillnad mot tidigare regler skall en enda skattesats tillämpas för hela inkomsten. Vidare skall det förhållandet inte längre beaktas att den skattskyldige inte tillhör svenska kyrkan och alltså betalar en lägre kommunalskatt. Det skall vara skattesatsen i den kommun, där den skattskyldige har den största kommunalt beskattningsbara inkomsten. Om inte inkomsten är störst i en viss kommun utan lika stor i två eller flera, tillämpas den högsta skattesatsen i dessa kommuner. Om inkomsten i den kommun, där den största inkomsten finns, skall beskattas i flera församlingar med olika skattesats, sker i andra hand valet mellan dessa skattesatser efter motsvarande regler. Om en skattskyldig har lika stora inkomster i flera kommuner och inkomsten i någon av dessa skall beskattas i flera församlingar med olika skattesats,

bör som kommunal skattesats i denna kommun anses skattesatsen i den församling, vars skattesats i andra hand blir bestämmande (dvs. den församling där inkomsten är störst eller vid lika stora inkomster där skattesatsen är högst).

I fjärde stycket regleras hur marginalsattesparren tillämpas vid gemensam beräkning av tilläggsbelopp för makar. Beräkningen sker – i likhet med nuvarande ordning – som om maken med det högsta A-underlaget var skattskyldig även för andra makens B-underlag. Vilken kommunal skattesats som skall ligga till grund för beräkningen skall dock bestämmas med hänsyn endast till förstnämnda makes kommunalt beskattningsbara inkomst. Eftersom olika kommunala skattesatser kan bli tillämpliga för makarna, behövs en särskild regel för det sällsynta fall där makarnas A-underlag är lika stora. I så fall bör vid tillämpningen av marginalsattesparren B-underlagen anses bli sammanlagda med A-underlaget hos den make för vilken den högsta skattesatsen skall tillämpas.

4.2 Lagen med ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Inkomstskattereformen skall träda i tillämpning stegvis vid 1984–1986 års taxeringar. De övergångsbestämmelser som behövs har samlats i en särskild promulgationslag.

1 §

Ändringarna i SIL föreslås bli tillämpade första gången vid 1984 års taxering. För det stora flertalet skattskyldiga – som ju har beskattningsår som sammanfaller med kalenderår – innebär detta att först 1983 års inkomster kommer att beröras av de nya reglerna. Även för skattskyldiga vilka har brutna räkenskapsår som omfattar tid före 1983 års ingång men där taxering skall ske år 1984 bör de nya reglerna då tillämpas i största möjliga utsträckning. Det är nämligen inte praktiskt genomförbart att vid en taxering ha två skilda system för olika perioder av beskattningsåret eller för olika förvärvskällor. De nya reglerna torde inte kunna träda i kraft tidigare än den 1 juli 1982.

Det nu sagda innebär att de nya reglerna kommer att tillämpas i fråga om tid som ligger före ikraftträdandet. Bestämmelserna i grundlagen med förbud mot retroaktiv skattelagstiftning hindrar emellertid inte att de nya reglerna tillämpas vid 1984 års taxering även såvitt avser tid före ikraftträdandet men efter det att en proposition med förslag i ämnet har lämnats till riksdagen. Jag beräknar att avlämnandet kan ske den 16 april 1982 och de nya reglerna kan således fullt ut tillämpas fr. o. m. den 17 april 1982. Härigenom torde det endast undantagsvis kunna uppkomma fall med beskattningsår som skall ligga till grund för 1984 års taxering och som omfattar tid före sistnämnda dag. Sålunda börjar den 1 maj 1982 det tidigaste av de enligt bokföringslagen (1976: 125) och jordbruksbokföringslagen (1979: 141) godkända brutna räkenskapsåren av sådant slag.

Det kan emellertid inte uteslutas fall där räkenskapsåret omfattar tid före propositionens avlämnande. För dessa fall föreslås en särskild övergångsregel.

2–5 §§

Paragraferna innehåller de skatteskalor för grundbelopp och tilläggsbelopp som skall tillämpas under övergångsåren.

6 §

I paragrafen regleras makebeskattningens utformning under övergångsåren. Sambeskattningsgränsen av B-inkomster skall fram till slutåret ske endast vid beräkning av grundbelopp. Detta innebär alltså att vid 1984 och 1985 års taxeringar skall de nya bestämmelserna som behandlar sambeskattningsgränsen vid beräkning av tilläggsbelopp (11 § 3 mom. SIL) inte tillämpas. I stället skall de tidigare bestämmelserna (9 § 3 och 4 mom. samt 11 § 1 mom. fjärde–nionde styckena SIL) tillämpas vid beräkning av grundbelopp. Höjningen av sambeskattningsgränsen från 2 000 kr. till 5 000 kr. och omvandlingen från gränsbelopp till grundavdrag skall dock gälla redan från 1984 års taxering. Vid taxeringarna åren 1984 och 1985 kvarstår alltså även den nuvarande regeln att minst 4 500 kr. av vardera makens inkomst alltid utgör A-inkomst.

7–9 §§

I dessa paragrafer regleras tillämpningen av marginalskattesparren under övergångsåren. Den skall då gälla vid beräkning av grundbelopp. Detta hänger främst samman med att sambeskattningsgränsen av makars B-inkomster då fortfarande sker vid beräkning av grundbelopp.

De procentsatser för högsta tillåtna marginalskatt som skall gälla under övergångsåren är 80 % resp. 84 % för taxeringsåret 1984 och 80 % resp. 82 % för taxeringsåret 1985, i båda fallen med gränsen mellan procentsatserna liksom f.n. vid 30 basenheter. De procenttal som anges i lagtexten motsvarar dessa procenttal minskade med det tilläggsbelopp som utgår i inkomstsiktet. Sålunda utgår t.ex. vid 1985 års taxering tilläggsbelopp på inkomstdelar mellan 30 och 45 basenheter med 17 %. Eftersom spärren skall ligga vid 82 %, får grundbelopp utgå med 65 % minskat med den kommunala skattesatsen. Eftersom grundbeloppet enligt skatteskalen för detta år skall utgå med 32 % i inkomstsiktet, träder spärren i funktion på denna inkomstdel först om den kommunala skattesatsen överstiger 33 %.

De nya reglerna i 12 § tredje stycket SIL om tillämplig kommunal skattesats tillämpas redan vid 1984 års taxering och i den delen behövs alltså inga särskilda övergångsbestämmelser. Annorlunda förhåller det sig med de särskilda reglerna för makar i paragrafens fjärde stycke eftersom dessa bygger på att spärren skall tillämpas vid beräkning av tilläggsbelopp. Vad där sägs om tilläggsbelopp, A- och B-underlag får alltså under övergångs-

åren tillämpas på grundbelopp, beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

10 §

I paragrafen finns den särskilda övergångsregeln vid 1984 års taxering för underskott och räntetillägg som hänför sig till tid före propositionens avlämnande till riksdagen. I specialmotiveringen till 1 § har redogjorts för de allmänna skälen för regeln i fråga.

För att undvika svårigheter när det gäller att avgöra hur stor del av ett underskott eller räntetillägg som skall anses hänförligt till tiden före nämnda avlämnande ges i lagrummet en presumtionsregel. Av t.ex. ett underskott skall så stor del anses belöpa på tiden före den 17 april 1982 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller före nämnda tidpunkt och hela beskattningsåret. För den sålunda beräknade delen av underskottet eller räntetillägget skall de nya reglerna inte tillämpas. Den skall alltså inte öka underlaget för tilläggsbelopp.

11 §

För att inte de nya reglerna skall bli tillämpliga på underskott som har uppkommit före ikraftträdandet, föreskrivs i denna paragraf att tillägg vid beräkning av tilläggsbelopp inte skall göras för förlust som hänför sig till ett beskattningsår för vilket taxering har skett år 1983 eller tidigare. Som förlustavdrag skall därvid också behandlas sådana underskott i partrederi m.m. som har uppkommit under ett sådant beskattningsår. Motsvarande skall gälla i fråga om underskott som har uppkommit genom att avdrag för reparationer som hänför sig till ett sådant beskattningsår har fördelats enligt punkt 8 av anvisningarna till 25 § KL.

12 §

I paragrafen anges att de särskilda reglerna om avräkning av underskott som har uppkommit ett tidigare år mot senare inkomster av samma förvärvskälla inte skall tillämpas i fråga om underskott som hänför sig till tidigare taxering än år 1984. I dessa fall har ju underskottet normalt kunnat dras av fullt ut från andra inkomster. Om så inte har varit fallet ingår underskottet i allmänhet i stället i en sådan förlust som enligt 10 § promulgationslagen inte skall återföras vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp.

13 §

Enligt nuvarande system fastställs för varje budgetår det procenttal av grundbeloppet – de senaste 25 åren 100% – efter vilket den statliga inkomstskatten skall utgå vid uppbörden av preliminärskatt. Systemet föreslås nu upphöra och sådant fastställande skall ske sista gången i fråga om första hälften av budgetåret 1982/83.

4.3 Lagen om begränsning av skatt i vissa fall

3 §

Lagrummet innehåller bestämmelser om det s.k. spärrbeloppet. F. n. knyts detta till den skattskyldiges beskattningsbara inkomst vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Som framgår av *första stycket* skall spärrbeloppet i fortsättningen knytas även till underlaget för tilläggsbelopp.

Spärrbeloppet beräknas enligt gällande regler inte direkt på den beskattningsbara inkomsten. Av justeringsposterna i *andra stycket* återfinns endast tillägget för särskilt investeringsavdrag i den nya begränsningsregeln. Med anledning av påpekanden vid remissbehandlingen bör i tydlighetens intresse anges att det bara är fråga om sådant investeringsavdrag som har medgetts vid inkomsttaxeringen, inte sådant avdrag som ges inom mervärdesskattesystemet. Liksom tidigare skall hänsyn tas till sjöinkomst som den skattskyldige kan ha haft. Detta framgår av *tredje stycket*.

Efter eventuell justering för särskilt investeringsavdrag och sjöinkomst beräknas spärrbeloppet på grundval av den justerade beskattningsbara inkomsten och det justerade underlaget för tilläggsbelopp. De procentsatser som används vid beräkningen framgår av *fjärde stycket*. Det är inget som hindrar att spärrbeloppet blir högre än den beskattningsbara inkomsten. Om exempelvis den beskattningsbara inkomsten före underskottsavdrag (= underlaget för tilläggsbelopp) är 320 000 kr. och underskottsavdraget 180 000 kr. – och den beskattningsbara inkomsten således 140 000 kr. – blir spärrbeloppet (50 % av 140 000 + 25 % av 310 500 + 30 % av 9 500 =) 150 475 kr.

4 §

Ändringen är en följd av att egenavgifterna inte längre skall beaktas vid fastställande av skattebelopp och spärrbelopp.

5 §

Ändringar har gjorts i *första stycket*. Dessa innebär i princip att den del av den statliga inkomstskatten som kan sägas belöpa på underskottsavdraget inte får sättas ned. Denna del av skatten kan uttryckas som skillnaden mellan å ena sidan tilläggsbeloppet beräknat på underlaget för tilläggsbelopp och å andra sidan tilläggsbeloppet beräknat på belopp motsvarande den beskattningsbara inkomsten. I de fall nedsättning av tilläggsbelopp över huvud taget är aktuell måste alltså detta belopp vid skatteberäkningen klyvas i två delar.

I *andra stycket* införs en regel att nedsättning av inkomstskatten i första hand skall avse grundbeloppet.

6 §

Som framgått av den allmänna motiveringen skall även fortsättningsvis

en gemensam beräkning ske för makar vid tillämpning av begränsningsregeln. Inte bara de beskattningsbara inkomsterna och skattebeloppen skall således läggas samman utan också underlagen för tilläggsbelopp. *Första stycket* har därför kompletterats på denna punkt. Om mannens underlag för tilläggsbelopp är 220 000 kr. och hustruns 110 000 kr. skall man således vid beräkning av spärrelppet utgå från ett underlag om 330 000 kr.

Nedsättning av tilläggsbelopp får enligt 5 § första stycket bara avse den del av tilläggsbeloppet som belöper på den beskattningsbara inkomsten. I detta hänseende måste bedömningen göras för varje make för sig och en regel om detta har också tagits in i första stycket. Om således mannen i exemplet ovan har ett underskottsavdrag om 110 000 kr. medan hustrun saknar underskottsavdrag bestäms nedsättningen av tilläggsbelopp inte med utgångspunkt i makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomst (220 000 kr.) utan på grundval av vardera makens beskattningsbara inkomst (110 000 kr. resp. 110 000 kr.). I den mån makarna har B-inkomster och en gemensam beräkning har skett vid beräkning av tilläggsbelopp måste en motsvarande överföring av beskattningsbar inkomst göras vid denna beräkning. Är makarnas A-underlag lika stora skall sammanläggning ske hos den make som har minsta skillnaden mellan underlag för tilläggsbelopp och beskattningsbar inkomst. Vidare ges en regel om hur spärrelppet och den nedsättningsbara delen av tilläggsbeloppet skall fördelas mellan makarna.

4.4 Lagen om sjömansskatt

7 § 1 och 2 mom.

I lagrummet finns de grundläggande reglerna om beskattning av sjömän bosatta i Sverige eller annat nordiskt land. För att inkomstskattereformen skall kunna tillämpas vid denna beskattning krävs att även sjömansskatten delas upp i två komponenter och utgår efter två tabeller. Den ena tabellen, som behåller den nuvarande beteckningen F resp. N, skall motsvara den kommunala inkomstskatten samt grundbeloppet. En ny tabell, betecknad FT resp. NT, motsvarar tilläggsbeloppet och skall alltså utgå bara på inkomster som för år räknat överstiger 16 basenheter.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattningen av sjömän som inte skall betala skatt enligt 7 § (utländska sjömän). Inkomstskattereformen skall naturligtvis tillämpas även i fråga om dem. Därvid behövs dock inte någon uppdelning av skatten, eftersom någon motsvarighet till underskottsavdrag inte förekommer. Ändringarna i inkomstbeskattningen kan därför beaktas redan i nuvarande system. Däremot behövs ett förtydligande i fråga om tillämplig tabell i tredje stycket som hänvisar till bestämmelserna för nordiska sjömän.

9 §

I lagrummet ges särskilda bestämmelser om skatten på engångsbelopp. På sådana ersättningar utgår skatten särskilt och beräknas efter genomsnittsskatten på månadsinkomsten samma månad (i vissa fall på den senaste månadsinkomsten). I det nya systemet måste även skatten på engångsbelopp delas upp i två delar om skatt på månadsinkomsten har utgått även efter tabell FT eller NT. Skatt på engångsbeloppet utgår då med dels den andel som skatten enligt tabell F eller N har utgjort av den inkomst som har legat till grund för skatteberäkningen enligt denna tabell, dels den andel som skatten enligt tabell FT eller NT har utgjort av den inkomst som har legat till grund för skatteberäkningen enligt denna tabell, i båda fallen med tillägg för värdet av fri kost.

12 § 1 mom.

Nordisk sjöman kan enligt lagrummet erhålla jämkning av skatten på så sätt att ett belopp avräknas från inkomsten före skatteberäkningen. Skäl för jämkning är bl.a. att sjömannen vid taxering enligt SIL skulle vara berättigad till underskottsavdrag. De nya bestämmelserna innebär att jämkning på denna grund inte kan ske vid beräkning av skatt enligt tabell FT eller NT.

4.5 Lagen om allmän löneavgift

1 §

Paragrafen innehåller regler om arbetsgivares skyldighet att betala den nya löneavgiften. Som framgår av andra meningen beräknas avgiften på samma underlag som folkpensionsavgiften.

2 §

Paragrafen innehåller regler om egenföretagares skyldighet att betala löneavgift för inkomst av annat förvärvsarbete. Avgiften beräknas på samma underlag som folkpensionsavgiften.

3 §

I första stycket anges att den allmänna löneavgiften är 2% av avgiftsun-derlaget och att avgiften tillfaller staten.

Enligt 2 kap. 2 § lagen (1981: 691) om socialavgifter betalar arbetsgivare sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift enligt en lägre procentsats för sjömän än för andra anställda. Med sjöman avses i detta sammanhang den som skall betala sjömansskatt enligt 1 § 1 mom. första stycket lagen om sjömansskatt. Hur stor nedsättningen blir beror på förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg. Av andra stycket framgår att – såvitt gäller sjömän – procentsatsen för

den allmänna löneavgiften skall begränsas i samma relation som sjukförsäkringsavgiften och folkpensionsavgiften.

4 §

I paragrafen anges för det första att bestämmelserna i 5 kap. lagen om socialavgifter om exempelvis dödsbodefrielse, debitering och uppbörd skall tillämpas även beträffande den allmänna löneavgiften. Vidare anges att de bestämmelser av t.ex. skattemässig och straffrättslig natur som enligt fristående författningar gäller för socialavgifter också skall tillämpas beträffande den allmänna löneavgiften. En erinran om denna koppling mellan den allmänna löneavgiften och socialavgifterna har i klarhetens intresse tagits in även i 1 kap. 1 § lagen om socialavgifter.

4.6 Övriga lagar

I 33 § 2 mom. KL, som f.n. innehåller bestämmelser om ett schablonavdrag på 100 kr. från intäkt av tjänst, förs in bestämmelser om ett schablonavdrag på 1000 kr. för löntagare. Avdraget medges dem som har haft kontant lön eller annan pensionsgrundande inkomst, dvs. i praktiken sådan inkomst som redovisas vid punkterna 1 och 2 under inkomst av tjänst i deklarationsblanketten. Avdraget får dock inte överstiga 5% av inkomsten, avrundat uppåt till helt hundratal kronor. Avdrag för resekostnader och ökade levnadskostnader i samband med tjänsteresa, tillfälligt arbete på annan ort än bostadsorten eller dubbel bosättning samt för resor till och från arbetet medges oberoende av det nya schablonavdraget. Det tidigare schablonavdraget kvarstår för övriga fall, medan den tidigare regeln om avrundning uppåt av verkliga kostnader slopas.

Slopadet av kapitalförsäkringsavdraget föranleder ändringar i 46 § 2 mom., 65 §, punkt 9 av anvisningarna till 29 och punkt 6 av anvisningarna till 41 § KL och slopadet av avdraget för s.k. frivilligt periodiskt understöd ändringar i punkt 5 av anvisningarna till 46 § KL. Dessa ändringar kräver ingen närmare kommentar och detsamma gäller ändringarna i lagen om basenhet och uppbördslagen.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttranden inhämtas över förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
2. lag om ikraftträdande av lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Sammanfattningen i Ds B 1981: 16

I april 1981 träffades en överenskommelse mellan centerpartiet, folkpartiet och socialdemokraterna om en inkomstskattereform. En expertgrupp med företrädare för de tre partierna har därefter utarbetat ett konkret förslag.

Genom den föreslagna skattereformen sänks marginalskatterna kraftigt. Vidare begränsas det skattemässiga värdet av s.k. underskottsavdrag. Reformen genomförs under tre år med början inkomståret 1983. När reformen är fullt genomförd skall huvuddelen av de heltidsarbetande ha en marginals katt om högst ca 50 %. Samtidigt skall underskottsavdragens skattemässiga värde också för inkomsttagare med högre marginals katt ha begränsats till ca 50 % av avdragsbeloppet.

Reformen genomförs helt genom ändringar inom ramen för den statliga inkomstskatten. Den kommunala inkomstskatten påverkas således inte. Vidare berör de nya reglerna bara fysiska personer och andra som statligt beskattas efter en progressiv skala.

För en skattskyldig utan underskottsavdrag ser de föreslagna skatteskalorna för inkomståren 1983-1985 ut så här (jämförelsen görs med den skatteskala för år 1982 som regeringen nyligen har föreslagit).

Beskattningsbar inkomst		Skattesatser statligt (%)			
Basenheter	Inkomstskikt år 1981 (kr.)	1982	1983	1984	1985
- 1	- 6 400	0	0	0	0
1 - 4	6 400 - 25 600	2	2	2	2
4 - 7	25 600 - 44 800	4	4	4	4
7 - 8	44 800 - 51 200	9	7	6	4
8 - 9	51 200 - 57 600	14	11	7	4
9 - 10	57 600 - 64 000	23	20	17	15
10 - 12	64 000 - 76 800	26	24	22	20
12 - 13	76 800 - 83 200	29	26	23	20
13 - 14	83 200 - 89 600	33	29	25	20
14 - 15	89 600 - 96 000	38	32	26	20
15 - 16	96 000 - 102 400	44	36	28	20
16 - 17	102 400 - 108 800	45	38	32	25
17 - 19	108 800 - 121 600	48	40	32	25
19 - 20	121 600 - 128 000	48	42	36	30
20 - 21	128 000 - 134 400	53	45	38	30
21 - 23	134 400 - 147 200	53	45	40	35
23 - 26	147 200 - 166 400	53	47	43	40
26 - 30	166 400 - 192 000	53	49	47	45
30 - 45	192 000 - 288 000	58	52	49	45
45 -	288 000 -	58	54	52	50

Den nuvarande skatteskalan har ett automatiskt inflationsskydd. Skiktgränserna räknas således upp årligen på grundval av prisutvecklingen. Tekniskt sker detta genom att skikten uttrycks i s.k. basenheter. För inkomståret 1981 är basenheten 6 400 kr. och för inkomståret 1982 har den nyligen fastställts till 6 900 kr. Enligt förslaget skall basenheten för åren 1983-1985 bestämmas på förhand till resp. 7 300 kr., 7 700 kr. och 8 100 kr. Detta motsvarar en årlig uppräkningsgrad i genomsnitt 5,5 %.

Avdragsbegränsningen åstadkoms genom att den nya skalan för statsskatten delas upp i två delar. Statlig inkomstskatt utgår enligt förslaget i form av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet beräknas liksom dagens statsskatt på den beskattningsbara inkomsten. Där får underskottsavdrag göras precis som nu. För skattskyldiga med inkomst före underskottsavdrag som inte överstiger den s.k. brytpunkten vid 16 basenheter (102 400 kr. år 1981) tas hela den statliga inkomstskatten ut som grundbelopp. Om inkomsten före underskottsavdrag överstiger brytpunkten utgår både grundbelopp och tilläggsbelopp. Vid beräkningen av detta tilläggsbelopp medges i princip inga underskottsavdrag. Dessa avdrag kan således bara reducera grundbeloppet och den kommunala inkomstskatten. När reformen är helt genomförd ger därför underskottsavdragen en skattelindring om högst ca 50 %.

Uppdelningen i grundbelopp och tilläggsbelopp görs redan i fråga om 1983 års inkomster. Den andel som faller på tilläggsbeloppet växer successivt. När reformen är fullt genomförd, dvs. fr.o.m. inkomståret 1985, ser de två delarna av skatteskalan ut så här.

<u>Beskattningsbar inkomst (basenheter)</u>	<u>Skattesats för grundbelopp (%)</u>
- 1	0
1 - 4	2
4 - 9	4
9 - 10	15
10 -	20

<u>Underlag för tilläggs- belopp (basenheter)</u>	<u>Skattesats för tilläggsbelopp (%)</u>
- 16	0
16 - 19	5
19 - 21	10
21 - 23	15
23 - 26	20
26 - 45	25
45 -	30

Enligt förslaget begränsas sambeskattningen av makars B-inkomster. I fortsättningen skall 5 000 kr. av den sammanlagda B-inkomsten räknas som A-inkomst (f.n. gäller ett gränobelopp om 2 000 kr.). Fr.o.m. inkomståret 1985 skall sambeskattningen gälla bara vid beräkning av tilläggsbelopp. Antalet par som berörs av sambeskattningen minskar därigenom kraftigt.

Enligt nuvarande regler förhindrar en marginalskattespärr att den kommunala och statliga inkomstskatten på en viss inkomstdel tillsammans tas ut med mer än 85 % i det högsta inkomstskiktet och mer än 80 % i lägre skikt. Förslaget innebär att marginalskattespärren successivt sänks till 80 % i det högsta skiktet.

Även den s.k. begränsningsregeln för sammanlagd skatt (tidigare kallad 80/85-procentregeln) föreslås bli

ändrad. F.n. knyts det s.k. spärrbeloppet till den beskattningsbara inkomsten men i fortsättningen skall den också knytas till underlaget för tilläggsbelopp. Med den nya utformningen av regeln minskar möjligheten att få statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt ned-satt för en skattskyldig som har stora underskottsavdrag.

Som tidigare nämnts skall tilläggsbeloppet beräknas på den beskattningsbara inkomsten ökad med underskottsavdrag. Vissa undantag föreslås dock vid denna beräkning.

- Med hänsyn till bl.a. förekomsten av s.k. säljarreverser föreslås att underskott av en schablon-taxerad fastighet skall få räknas av mot överskott av kapital intill en gräns om 30 000 kr.
- Ränta på skuld som uppkommit i samband med förvärv av en näringsverksamhet dras enligt dagens regler av under inkomst av kapital medan avkastningen på verksamheten beskattas i en annan förvärvskälla. Enligt förslaget skall underskott och överskott få kvittas enligt vissa regler.

Vissa tilläggsposter föreslås också.

- Jordbrukare kan i jordbruket dra av ränta på bostadsbyggnaden. För att skapa neutralitet med villaägarna föreslås att jordbrukare - och ägare av konventionellt beskattade fastigheter - i vissa fall skall påföras ett särskilt räntetillägg.
- Näringsidkare som använder bil eller liknande tillgång i verksamheten kan dra av hela räntekostnaden även om bilen e.d. också används privat. Även här föreslås att ett räntetillägg skall påföras.

Förlustavdrag (dvs. avdrag för underskott som inte har kunnat utnyttjas det år de uppkom) skall behandlas på samma sätt som underskottsavdrag. Detta gäller dock inte om underskottet har uppkommit innan reformen började genomföras.

Det helt övervägande antalet inkomstagare får med de nya reglerna en sänkt inkomstskatt. För omkring 40 000 skattskyldiga med förhållandevis hög inkomst och stora underskottsavdrag uppkommer dock vissa skatteskörpningar.

Skattebortfallet har beräknats på 1981 års förhållanden, som om hela reformen hade genomförts detta år. Sänkningen av marginalsatserna beräknas i sig medföra ett skattebortfall om drygt 10 miljarder kr. och avdragsbegränsningen en ökning av skatteintäkterna med ca 1,4 miljarder kr. Totalkostnaden kan alltså beräknas till knappt 9 miljarder kr. Finansieringsfrågorna tas inte upp i promemorian.

I promemorian berörs vidare de samhällsekonomiska effekterna av skattereformen. Eftersom så mycket som två tredjedelar av alla underskott i förvärvskällor belöper på egna hem - 11 miljarder kr. av totalt 15,7 miljarder kr. inkomståret 1979 - kommer villamarknaden att påverkas. Med en ökad räntekostnad efter skatt ökar också kostnaden för villaboende. Å andra sidan får hushållen en skattesänkning. En sänkning av prisnivån är trolig för mycket dyra hus. Det framhålls emellertid att räntenivån och många andra faktorer påverkar prisbildningen och att det därför är vanskligt att bedöma marknadens reaktion på skattereformen.

Författningsförslagen i Ds B 1981: 161 Förslag tillLag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹

dels att 10 § 3 mom. skall upphöra att gälla,

dels att 9 § 3 och 4 mom., 10 § 1 och 2 mom., 10 a §, 11 § 1 mom. samt 12 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 9 a och 10 b §§, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

9 §

3 mom.² Ha makar, som under beskattningsåret levtt tillsammans och under någon del därav varit bosatta här i riket, båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst för dem båda beräknas enligt följande.

3 mom. Inkomst utgör A-inkomst eller B-inkomst enligt följande.

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunalskattelagen, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.

Beskattningsbar A-inkomst utgörs av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges A-inkomst minskat med allmänna avdrag, förlustavdrag och sådant avdrag som avses i 2 mom.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

² Senaste lydelse 1979:1156.

Nuvarande lydelse

första stycket. Beskattningsbar A-inkomst avrundas nedåt till helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Beskattningsbar B-inkomst utgörs av skillnaden mellan den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, beräknad enligt 2 eller 4 mom., och den beskattningsbara A-inkomsten.

4 mom.³ För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmåles i 10 § 1 mom., angivas i helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller. I fråga om makar, som levt tillsammans men icke varit här i riket bosatta under någon del av beskattningsåret och som båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst beräknas för dem båda, varvid 3 mom. gäller i tillämpliga delar.

Föreslagen lydelse

4 mom. För annan skattskyldig än som avses i 2 mom. utgör den taxerade inkomsten också beskattningsbar inkomst.

³ Senaste lydelse 1970:163.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse9 a §

Statlig inkomstskatt består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp beräknas bara för skattskyldiga som avses i 10 §.

Nuvarande lydelse

10 §

1 mom.⁴ (första—tredje styckena) Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4	men icke	7	basenheter:	grundbeloppet	för	4	basenheter	och	4	%	av	återstoden;
7	"	8	"	:	"	7	"	"	9	%	"	;
8	"	9	"	:	"	8	"	"	14	%	"	;
9	"	10	"	:	"	9	"	"	23	%	"	;
10	"	12	"	:	"	10	"	"	26	%	"	;
12	"	13	"	:	"	12	"	"	29	%	"	;
13	"	14	"	:	"	13	"	"	33	%	"	;
14	"	15	"	:	"	14	"	"	38	%	"	;
15	"	16	"	:	"	15	"	"	44	%	"	;
16	"	17	"	:	"	16	"	"	45	%	"	;
17	"	20	"	:	"	17	"	"	48	%	"	;
20	"	30	"	:	"	20	"	"	53	%	"	;
30	basenheter			:	"	30	"	"	58	%	"	.

⁴ Lydelse enligt prop. 1981/82:30.

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 58 procent av denna inkomstdel.

Föreslagen lydelse

10 §

1 mom. För fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser beräknas grundbelopp och tilläggsbelopp enligt följande skalor.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet:

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte 9 basenheter:	grundbeloppet för 4 basenheter och 4 % av återstoden;
9 " " 10 " :	" " 9 " " 15 % " " ;
10 basenheter :	" " 10 " " 20 % " " .

Tilläggsbeloppet utgör:

när underlaget inte överstiger 19 basenheter:

5 procent av den del av underlaget som överstiger 16 basenheter:

när underlaget överstiger

19 men inte 21 basenheter:	tilläggsbeloppet för 19 basenheter och 10 % av återstoden;
21 " " 23 " :	" " 21 " " 15 % " " ;
23 " " 26 " :	" " 23 " " 20 % " " ;
26 " " 45 " :	" " 26 " " 25 % " " ;
45 basenheter :	" " 45 " " 30 % " " .

Underlag för tilläggsbelopp utgörs av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst ökad med

1. belopp varmed avdrag enligt 4 § 1 mom. eller 11 § 1 mom. medgetts för eget eller makes underskott i förvärvskälla

2. förlust enligt 4 a § för vilken avdrag medgetts vid taxeringen

3. räntetillägg enligt sjätte - åttonde styckena.

Vid tillämpning av fjärde stycket 1 skall den skattskyldiges underskott av fastighet som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) minskas med den vid taxeringen fastställda inkomsten av kapital, dock högst 30 000 kronor. Vidare skall - om den skattskyldige yrkar det - den skattskyldiges underskott av kapital reduceras med den vid taxeringen fastställda inkomsten

av tjänst: i den mån underskottet hänför sig till ränta på skuld avseende aktier eller andelar i ett fåmansföretag, dock att underskottet inte får minskas med högre belopp än vad den skattskyldige under beskattningsåret uppburit i kontant lön från företaget

av fastighet eller rörelse: i den mån underskottet hänför sig till

a) ränta på skuld för arvsskatt eller gåvoskatt avseende fastigheten eller rörelsen, allt i den mån verksamheten fortfarande innehas eller bedrivs av den skattskyldige, eller

b) ränta på den skattskyldiges skuld avseende andelar i ett handelsbolag som innehar eller bedriver fastigheten eller rörelsen.

Har den skattskyldige tagit upp värde av bostadsförmån som intäkt av fastighet eller rörelse skall tillägg göras med ett belopp motsvarande den del av förvärvskällans räntekostnader som belöper på den egna bostaden. På bostadsbyggnad i jordbruk och därtill hörande tomtmark skall anses belöpa så stor del av förvärvskällans räntekostnader som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av värdet av samtliga tillgångar i förvärvskällan. I fråga om annan bostadsbyggnad skall förvärvskällans räntekostnader fördelas med utgångspunkt i förhållandet mellan bostadsförmånens värde och samtliga intäkter i förvärvskällan.

Vid tillämpning av sjätte stycket skall räntetillägget minskas med

dels underskott som uppkommit i den ifrågavarande förvärvskällan,

dels den vid taxeringen fastställda inkomsten av kapital, dock högst 30 000 kronor, till den del denna inkomst inte avräknats från underskott som avses i fjärde stycket 1.

Har den skattskyldige vid beräkning av inkomst av fastighet eller rörelse yrkat avdrag för kostnader för en i räkenskaperna upptagen bil, båt eller liknande tillgång skall tillägg göras

med ett belopp motsvarande en beräknad ränta på tillgångens värde till den del denna använts för privat bruk.

Underlaget för tilläggsbelopp skall avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

10 §

1 mom.⁵ (fjärde stycket) Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

2 mom. Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

10 § 2 mom.⁶

10 a §

Den statliga inkomstskatten utgör:

För nedan angivna skattskyldiga utgör grundbeloppet:

a) för svenska aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, ekonomiska föreningar som ingå i jordbrukskasserörelsen, svenska aktiefonder, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.:

a) för svenska aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, ekonomiska föreningar som ingå i jordbrukskasserörelsen, svenska aktiefonder, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 10 § 1 mom.:

fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sådana,

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sådana,

⁵Lydelse enligt prop. 1981/82:30.

⁶Lydelse enligt 1975:261.

Nuvarande lydelse

som ingå i jordbrukskasserörelsen, och sambruksföreningar ävensom för Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar samt sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet och som skola erlägga skatt för inkomst:

tre ttiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för livförsäkringsanstalter såvitt angår försäkringsrörelsen:

tio procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

10 § 3 mom.⁷

Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, därvid iakttages att skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmaste hela krontal.

Föreslagen lydelse

som ingå i jordbrukskasserörelsen, och sambruksföreningar ävensom för Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar samt sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet och som skola erlägga skatt för inkomst:

tre ttiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för livförsäkringsanstalter såvitt angår försäkringsrörelsen:

tio procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 10 § 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

10 b §

Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, varvid skattebeloppet vid öretal över femtio skall avrundas uppåt och vid annat öretal nedåt till närmaste hela krontal.

⁷ Senaste lydelse 1953:275.

Nuvarande lydelse

11 §

1 mom.⁸ Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst, varvid anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370) äga motsvarande tillämpning.

Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmäles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst.

Avdrag, som i 9 § 2 mom. första stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig, varvid bestämmelserna i 52 § 1 mom. fjärde och femte styckena kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas.

I fall då endast ena maken har beskattningsbar inkomst, beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

Har båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt sjätte-åttonde styckena.

Föreslagen lydelse

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras envar för sin inkomst, varvid anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas. Vid beräkning av beskattningsbar inkomst tillämpas bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Har ena maken helt eller delvis inte kunnat utnyttja sådant avdrag som avses i 4 § 1 mom. avräknas återstående del från andra makens inkomst.

Har makarna B-inkomster som sammanlagt överstiger 5 000 kronor skall A-underlag och B-underlag beräknas för dem båda enligt följande. Härvid anses som A-inkomst den del av makarnas B-inkomster som inte överstiger 5 000 kronor. Beloppet avräknas i första hand hos den make som har den lägsta B-inkomsten.

⁸ Senaste lydelse 1979:1156.

Nuvarande lydelse

Skatt på beskattningsbar A-inkomst beräknas för vardera maken för sig.

Beskattningsbar B-inkomst hos make, som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten, sammanläggs med andra makens beskattningsbara inkomst. Där- efter beräknas skatt med till- lämpning av 10 § 1 mom. på sum- man av nämnda B-inkomst och andra makens beskattningsbara inkomst. Skatten på makarnas B-inkomster utgör skillnaden mellan den sålunda beräknade skatten och den skatt som be- löper på den i nämnda summa ingående beskattningsbara A- inkomsten. Skatten på B-in- komst fördelas på makarna ef- ter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. skall därvid iakttas.

Vid tillämpning av detta moment skall, om det samman- lagda beloppet av makars B- inkomster inte överstiger 2 000 kronor, dessa inkomster anses som A-inkomst. Vidare skall minst 4 500 kronor av vardera makens beskattnings- bara inkomst anses som beskatt- ningsbar A-inkomst.

Föreslagen lydelse

B-underlag utgörs av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges B-inkomst, dock högst hela underlaget för tilläggsbelopp. Som B- inkomst anses även sådant räntetillägg som avses i 10 § sjätte - åttonde styck- ena, om inkomst av för- värvskällan utgör B-inkomst. B- underlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

A-underlag utgörs av skill- naden mellan underlaget för tilläggsbelopp och B- under- laget.

Tilläggsbelopp på A- under- lag beräknas för vardera ma- ken för sig.

B-underlag hos make, som har det lägsta A- underlaget, sammanläggs med andra makens underlag. Därefter beräknas tilläggsbelopp med tillämp- ning av 10 § 1 mom. tredje stycket på summan av nämnda B- underlag och andra makens underlag. Tilläggsbeloppet på makarnas B- underlag utgör skillnaden mellan det sålunda beräknade tilläggsbeloppet och det tilläggsbelopp som belöper på det i nämnda sum- ma ingående A- underlaget.

Nuvarande lydelse

Sammanlagda beloppet av skatt på makes beskattningsbara A-inkomst och B-inkomst utgör makes statliga inkomstskatt.

10 a §⁹

Vid beräkning av statlig inkomstskatt gäller följande i fråga om fysisk person, som varit bosatt här i riket under hela eller någon del av beskattningsåret, och för oskiftat dödsbo efter den som vid sin död var bosatt här.

Statlig inkomstskatt tas inte ut i den mån den tillsammans med kommunal inkomstskatt överstiger 80 procent av någon del av den beskattningbara inkomsten upp till 30 basenheter och 85 procent av någon del av den beskattningsbara inkomsten därutöver.

Har skattskyldig inkomst som enligt kommunalskattelagen (1928:370) beskattas i annan kommun än hemortskommunen anses inkomst i hemortskommunen utgöra den högsta delen av

Föreslagen lydelse

Tilläggsbeloppet på B-underlag fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras B-underlag. Bestämmelserna i 10 b § skall därvid iakttas.

Sammanlagda beloppet av tilläggsbelopp på makes A-underlag och B-underlag utgör makes tilläggsbelopp.

12 §

Vid beräkning av tilläggsbelopp gäller följande i fråga om fysisk person, som har varit bosatt här i riket under hela eller någon del av beskattningsåret, samt för dödsbo efter den som vid sin död var bosatt här.

Tilläggsbelopp tas inte ut i den mån det på någon inkomstdel överstiger vad som motsvarar 60 procent minskat med den kommunala skattesatsen.

Med den kommunala skattesatsen avses skattesatsen i den kommun, där den skattskyldiges till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomst är störst. Är därvid inkomsterna lika stora i två eller flera kommuner, avses den högsta av skattesatserna i dessa kommuner. Om inkom-

⁹ Senaste lydelse 1979:1156.

Nuvarande lydelse

den sammanlagda inkomsten. Har skattskyldig inkomst i två eller flera kommuner utom hemortskommunen skall den största av dessa inkomster anses utgöra den högsta delen av den sammanlagda inkomsten i nämnda kommuner. Uppgår inkomst i två eller flera kommuner till samma belopp skall inkomst i den kommun som har den högsta skattesatsen, anses utgöra den högsta delen av den sammanlagda inkomsten. Motsvarande skall gälla vid sådan fördelning som avses i 60 § kommunalskattelagen.

Skall makars inkomster läggas samman enligt 11 § 1 mom. beräknas statlig inkomstskatt med utgångspunkt i de regler som enligt tredje stycket ovan gäller för make som har den högsta beskattningsbara A-inkomsten. Bestämmelserna tillämpas därvid som om denne make var skattskyldig även för andra makens beskattningsbara B-inkomst. Har makarna skilda hemortskommuner anses hemortskommunen för maken med den högsta beskattningsbara A-inkomsten vara makarnas gemensamma. Är makarnas beskattningsbara A-inkomster lika stora skall den kommun där skattesatsen är högst anses som hemortskommun.

Föreslagen lydelse

ten i den kommun, vars skattesats enligt vad nu sagts skall ligga till grund för beräkningen, skall beskattas i flera församlingar, gäller motsvarande i fråga om skattesatserna i de olika församlingarna.

Tilläggsbelopp på underlag som har sammanlagts enligt 11 § 1 mom., beräknas med utgångspunkt i de regler som enligt tredje stycket ovan gäller för den make som har det högsta A-underlaget. Bestämmelserna tillämpas därvid som om denna make var skattskyldig även för andra makens B-underlag. Är makarnas A-underlag lika stora skall vid tillämpning av denna paragraf makarnas B-underlag anses ha sammanlagts med A-underlaget hos den make för vilken den högsta kommunala skattesatsen gäller enligt tredje stycket.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse12 §

Varje år bestämmes med vilka procenttal av de i 10 § 1 mom. omförmälda grundbelopp statlig inkomstskatt skall ingå i preliminär skatt dels för nästkommande budgetårs förra hälft dels ock för detta budgetårs senare hälft; därvid iakttages att procenttalet för nästkommande budgetårs förra hälft skall vara lika med procenttalet för det löpande budgetårets senare hälft. Slutlig skatt på grund av taxering visst år skall utgå efter det procenttal av grundbeloppen, som bestämts med avseende å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

2 Förslag tillLag om ikraftträdande av lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt träder i kraft den 1 maj 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering om inte annat följer av 2-10 §§ nedan.

2 § Vid 1984 års taxering utgör grundbeloppet enligt 10 §: när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte	7 basenheter:	grundbeloppet för	4 basenheter och	4 % av återstoden;
7 " "	8 " :	" "	7 " "	7 % " " ;
8 " "	9 " :	" "	8 " "	11 % " " ;
9 " "	10 " :	" "	9 " "	20 % " " ;
10 " "	12 " :	" "	10 " "	24 % " " ;
12 " "	13 " :	" "	12 " "	26 % " " ;
13 " "	14 " :	" "	13 " "	29 % " " ;
14 " "	15 " :	" "	14 " "	32 % " " ;
15 " "	17 " :	" "	15 " "	36 % " " ;
17 " "	19 " :	" "	17 " "	38 % " " ;
19 " "	20 " :	" "	19 " "	39 % " " ;
20 " "	26 " :	" "	20 " "	40 % " " ;
26 " "	30 " :	" "	26 " "	41 % " " ;
30 basenheter	:	" "	30 " "	44 % " "

3 § Vid 1984 års taxering utgör tilläggsbeloppet enligt 10 §:
när underlaget inte överstiger 19 basenheter enligt lagen
(1977:1071) om basenhet:

2 procent av den del av underlaget som överstiger 16 bas-
enheter;

när underlaget överstiger

19 men inte 20 basenheter:	tilläggsbeloppet för 19 basenheter och 3 % av återstoden;
20 " " 23 " :	" " 20 " " 5 % " " ;
23 " " 26 " :	" " 23 " " 7 % " " ;
26 " " 45 " :	" " 26 " " 8 % " " ;
45 basenheter :	" " 45 " " 10 % " " .

4 § Vid 1985 års taxering utgör grundbeloppet enligt 10 §:
när beskattningsbar inkomst inte överstiger 4 basenheter enligt
lagen (1977:1071) om basenhet:

2 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som
överstiger 1 basenhet;

när beskattningsbar inkomst överstiger

4 men inte 7 basenheter:	grundbeloppet för 4 basenheter och 4 % av återstoden;
7 " " 8 " :	" " 7 " " 6 % " " ;
8 " " 9 " :	" " 8 " " 7 % " " ;
9 " " 10 " :	" " 9 " " 17 % " " ;
10 " " 12 " :	" " 10 " " 22 % " " ;
12 " " 13 " :	" " 12 " " 23 % " " ;
13 " " 14 " :	" " 13 " " 25 % " " ;
14 " " 15 " :	" " 14 " " 26 % " " ;
15 " " 16 " :	" " 15 " " 28 % " " ;
16 " " 20 " :	" " 16 " " 29 % " " ;
20 " " 30 " :	" " 20 " " 30 % " " ;
30 basenheter :	" " 30 " " 32 % " " .

5 § Vid 1985 års taxering utgör tilläggsbeloppet enligt 10 §:

När underlaget inte överstiger 19 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet:

3 procent av den del av underlaget som överstiger 16 basenheter;

när underlaget överstiger

19 men inte 20 basenheter:	tilläggsbeloppet för 19 basenheter och	7 % av återstöden;
20 " " 21 " :	" " 20 " "	8 % " " ;
21 " " 23 " :	" " 21 " "	10 % " " ;
23 " " 26 " :	" " 23 " "	13 % " " ;
26 " " 45 " :	" " 26 " "	17 % " " ;
45 basenheter :	" " 45 " "	20 % " " .

6 § Vid 1984 och 1985 års taxering skall i stället för bestämmelserna i 11 § 1 mom. fjärde-nionde styckena vid beräkning av grundbelopp för makar som under beskattningsåret har levt tillsammans tillämpas äldre bestämmelser i 9 § 3 och 4 mom. samt 11 § 1 mom. fjärde-nionde styckena.

7 § Vid 1984 års taxering skall i stället för de nya reglerna i 12 § andra stycket gälla att grundbelopp inte skall tas ut i den mån det överstiger ett belopp motsvarande

72 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som inte överstiger 30 basenheter,

76 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 30 men inte 45 basenheter,

74 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som överstiger 45 basenheter.

8 § Vid 1985 års taxering skall i stället för de nya reglerna i 12 § andra stycket gälla att grundbelopp inte skall tas ut i den mån det överstiger ett belopp motsvarande

63 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomstdelar som inte överstiger 30 basenheter,

65 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomst-
delar som överstiger 30 men inte 45 basenheter,

62 procent minskat med den kommunala skattesatsen på inkomst-
delar som överstiger 45 basenheter.

9 § Vid 1984 och 1985 års taxeringar skall vad som i 12 § fjärde
stycket sägs om tilläggsbelopp, A-underlag och B-underlag i
stället avse grundbelopp, beskattningsbar A-inkomst och beskatt-
ningsbar B-inkomst.

10 § Vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp skall den be-
skattningsbara inkomsten inte ökas med förlustavdrag som hänför
sig till beskattningsår för vilket taxering skall ske år 1983 el-
ler tidigare. Detsamma gäller i fråga om underskott som uppkommit
till följd av att reparationskostnader hänförliga till sådant be-
skattningsår som nyss nämnts fördelats med stöd av reglerna i punkt
8 av anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen (1928:370).

3 Förslag tillLag om ändring i lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt att rubriken till lagen samt 1 - 3 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om basenhetNuvarande lydelseFöreslagen lydelse

1 §

Basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt fastställs av regeringen varje år före utgången av september månad.

Basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt fastställs av regeringen från och med år 1985 varje år före utgången av september månad.

2 §¹

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 6 400 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Basenhet utgör för varje taxeringsår ett belopp som motsvarar 8 100 kronor multiplicerat med årets jämförelsetal. Basenheten avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

3 §²

Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det all-

Jämförelsetalet för taxeringsåret är det tal som anger förhållandet mellan det all-

¹ Senaste lydelse 1980:1060.

² Senaste lydelse 1980:1060.

Nuvarande lydelse

männa prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1980. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner.

Föreslagen lydelse

männa prisläget i augusti månad två år före taxeringsåret och augusti månad år 1984. Därvid skall förändringarna i det allmänna prisläget beräknas med bortseende från indirekta skatter, tullar, avgifter och ändringar i energipriser samt tillägg göras för subventioner.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Basenheten skall vara 7 300 kronor för taxeringsåret 1984, 7 700 kronor för taxeringsåret 1985 och 8 100 kronor för taxeringsåret 1986.

4 Förslag tillLag om ändring i lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 3-6 §§ lagen (1970:172) om begränsning av skatt i vissa fall¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse3 §²

Vid prövning av skattebegränsningen fastställs ett spärrbelopp med hänsyn till den beskattningsbara inkomst som beräknats för den skattskyldige enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt för det år vartill skatten hänförs sig.

Vid prövning av skattebegränsningen fastställs ett spärrbelopp med hänsyn till den beskattningsbara inkomst och det underlag för tilläggsbelopp som beräknats för den skattskyldige enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, i förekommande fall efter sådan justering som skall ske enligt andra och tredje styckena.

Den beskattningsbara inkomsten, minskad med 4 500 kronor, skall

Den beskattningsbara inkomsten skall ökas med medgivet särskilt investeringsavdrag.

ökas med särskilt investeringsavdrag,

ökas med påförda egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter och avdrag för avsättning för egenavgifter, minskas med restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter samt till beskattning återfört avdrag för avsättning för egenavgifter,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:772.

² Lydelse enligt prop. 1981/82:10.

Föreslagen lydelse

allt under förutsättning att den skattskyldige vid beräkningen av den beskattningsbara inkomsten erhållit avdrag eller beskattats för inkomst av här angivet slag.

Om den skattskyldige erlagt sjömansskatt under beskattningsåret, skall den beskattningsbara inkomsten ökas med den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten och enligt 1 § 2 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt skattepliktig dagpenning.

Spärrbeloppet utgör 80 procent av den del av den skattskyldiges enligt första stycket beskattningsbara inkomst, ökad eller minskad enligt andra och tredje styckena, som ej överstiger 30 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och 85 procent av överskjutande belopp.

Nuvarande lydelse

Om den skattskyldige erlagt sjömansskatt under beskattningsåret, skall den beskattningsbara inkomsten och underlaget för tilläggsbelopp ökas med den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten och dagpenning som är skattepliktig enligt 1 § 2 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt.

Spärrbeloppet utgörs av summan av

1. 50 procent av den justerade beskattningsbara inkomsten,

2. 25 procent av det justerade underlaget för tilläggsbelopp till den del detta underlag inte överstiger 45 basenheter enligt lagen (1977:1071) om basenhet,

3. 30 procent av det justerade underlaget för tilläggsbelopp till den del detta underlag överstiger 45 basenheter enligt nämnda lag.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse4 §³

Spärrbelopp enligt 3 § jämförs med sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt, kommunal inkomstskatt och egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter som beräknats för den skattskyldige på grund av taxeringen (skattebeloppet). I skattebeloppet inräknas även sjömansskatt, om den skattskyldige erlagt sådan skatt under beskattningsåret.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 mom. uppborrdslagen (1953:272), 2 § lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer eller 5 § lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt inte hade skett.

5 §⁴

Om skattebeloppet enligt 4 § är högre än spärrbeloppet nedsätts den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten med överskjutande belopp. För-

Om skattebeloppet enligt 4 § är högre än spärrbeloppet nedsätts den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten med överskjutande belopp. Ned-

³ Lydelse enligt prop. 1981/82:30.

⁴ Lydelse enligt prop. 1981/82:10.

Föreslagen lydelse

mögenhetsskatten får dock med tillämpning av denna lag inte bli lägre än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet.

Nedsättning sker av den statliga förmögenhetsskatten om inte en annan ordning kan antas vara förmånligare för den skattskyldige. Skattenedsättning som avses i 4 § tredje stycket verkställs sedan nedsättning har skett enligt första stycket i denna paragraf.

- 6 §

För makar som levt tillsammans under beskattningsåret skall, såvitt angår senare beskattningsår än det under vilket äktenskapet ingåtts, skattebegränsningen ske med hänsyn till makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomst och deras sammanlagda skattebelopp enligt 4 §.

Nuvarande lydelse

sättning av statlig inkomstskatt får avse både grundbelopp och tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp får dock inte nedsättas med större belopp än som motsvarar tilläggsbelopp beräknat på den beskattningsbara inkomsten enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Förmögenhetsskatten får inte nedsättas så att skatten blir lägre än skatten på 50 procent av den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet.

För makar som levt tillsammans under beskattningsåret skall, såvitt angår senare beskattningsår än det under vilket äktenskapet ingåtts, skattebegränsningen ske med hänsyn till makarnas sammanlagda justerade beskattningsbara inkomst, sammanlagda justerade underlag för tilläggsbelopp och sammanlagda skattebelopp enligt 4 §.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

Det belopp, varmed nedsättning av tilläggsbelopp högst får medges enligt 5 § första stycket, beräknas dock med utgångspunkt i den beskattningsbara inkomsten för var och en av makarna.

Om beskattningsbar förmögenhet fastställles gemensamt för makar eller för föräldrar och barn enligt 12 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, skall beräkning enligt 5 § första stycket av den statliga förmögenhetsskatten ske på 50 procent av den gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten.

I fall som avses i andra stycket fördelas det belopp, varmed nedsättning av skatt högst får medgivas, på makar och barn efter förhållandet mellan deras skattepliktiga förmögenheter.

Bestämmelserna i första, andra och tredje styckena om makar äger motsvarande tillämpning på skattskyldiga som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928:370).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas första gången i fråga om skatt som påförs på grund av 1984 års taxering. I fråga om 1984 års taxering skall dock de i 3 § tredje stycket angivna procenttalen vara 67, 8 och 10 samt i fråga om 1985 års taxering 58, 17 och 20.

5 Förslag tillLag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs att 7 § samt 12 §, 1 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

7 §

1 mom.² Här i riket bosatt sjöman samt sjöman bosatt i Danmark, Finland, Island eller Norge skall erlägga sjömansskatt på beskattningsbar månadsinkomst,

a) vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i fjärrfart, enligt vid denna lag fogad tabell F, samt

b) vid anställning ombord på annat fartyg enligt vid denna lag fogad tabell N.

a) vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i fjärrfart, enligt vid denna lag fogade tabellerna F och FT, samt

b) vid anställning ombord på annat fartyg enligt vid denna lag fogade tabellerna N och NT.

Därvid erlägger

1. ogift sjöman utan barn skatt enligt kolumn 1,
2. gift sjöman skatt enligt kolumn 2-3, samt
3. ogift sjöman med barn skatt enligt kolumn 4.

Skattebelopp enligt tabellerna utgår i helt krontal, varvid öretal över femtio avrundas uppåt och annat öretal bortfaller.

Bestämmelserna i 65 § kommunalskattelagen äga motsvarande tillämpning i fråga om sjömansskatt.

2 mom.³ I särskilda fall må sjömansskattenämnden föreskriva, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabell

2 mom. I särskilda fall må sjömansskattenämnden föreskriva, att sjömansskatt skall erläggas enligt tabell F respek-

¹Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:777.

²Senaste lydelse 1974:777.

³Senaste lydelse 1974:777.

Nuvarande lydelse

F jämväl vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i närfart.

Nämnden må i särskilda fall medgiva, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast användes i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart samt är försett med giltig sjömansrulla. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabell N.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreskriven lydelse

tive FT jämväl vid anställning ombord på fartyg, som huvudsakligast användes i närfart.

Nämnden må i särskilda fall medgiva, att denna lag tillämpas vid anställning ombord på lastfartyg, som huvudsakligast användes i inre fart, om fartyget har certifikat för stor kustfart och tidvis även nyttjas i sådan fart samt är försett med giltig sjömansrulla. Därvid skall sjömansskatt erläggas enligt tabell N respektive NT.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §

1 mom.⁴ Gör sjöman, som har att erlægga sjömansskatt enligt 7 §, sannolikt att han året efter beskattningsåret vid taxering enligt lagen om statlig inkomstskatt skulle kunna påräkna avdrag för

- a) underskott å egen eller makes förvärvskälla,
- b) utbetalning av periodiskt understöd,
- c) avgift för sådan pensionsförsäkring, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 6) kommunalskattelagen (1928:370),
- d) sådant underhåll av icke hemmavarande barn, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 4) kommunalskattelagen, eller
- e) nedsatt skatteförmåga

må genom beslut om jämkning föreskrivas, att den eljest beskattningsbara inkomsten skall minskas med belopp motsvarande vad av sådant avdrag kan antagas icke bli utnyttjat vid nu nämnd taxering.

⁴ Senaste lydelse 1978:916.

Nuvarande lydelse

Jämkning i fall som avses vid a)-d) må dock endast medgivas, om den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten därigenom nedsättes med minst 600 kronor.

Föreslagen lydelse

Jämkning i fall som avses vid a)-d) må dock endast medgivas, om den till sjömansskatt beskattningsbara inkomsten därigenom nedsättes med minst 600 kronor. I fall som avses vid a) skall minskning av inkomsten inte ske vid bestämmande av skatt enligt tabell FT eller NT.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983. Äldre bestämmelser gäller beträffande sjömansskatt som har erlagts eller hade skolat erläggas före ikraftträdandet.

6 Förslag tillLag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 8 av anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelseAnvisningar

till 25 §

8.¹ Har skattskyldig under ett visst beskattningsår haft kostnader ej understigande 6 000 kronor för reparation och underhåll av fastighet, varav intäkterna beräknas enligt 24 § 1 mom., får han utan hinder av 41 § och anvisningarna till samma paragraf efter eget val göra avdrag för kostnaderna vid taxering för beskattningsåret i fråga eller för något av de två närmast följande beskattningsåren. Avdraget får även fördelas mellan dessa tre år på sätt den skattskyldige önskar.

I fråga om kostnad för reparation och underhåll som avses i 25 § 2 mom. första stycket b) gäller följande. Beviljas vid ärendets slutliga avgörande hos lånemyndigheten inte sådant lån eller bidrag som där avses el-

8. Har skattskyldig under ett visst beskattningsår haft kostnader ej understigande 6 000 kronor för reparation och underhåll av fastighet, varav intäkterna beräknas enligt 24 § 1 mom., får han utan hinder av 41 § och anvisningarna till samma paragraf efter eget val göra avdrag för kostnaderna vid taxering för beskattningsåret i fråga eller för något av de fem närmast följande beskattningsåren. Avdraget får även fördelas mellan dessa sju år på sätt den skattskyldige önskar.

I fråga om kostnad för reparation och underhåll som avses i 25 § 2 mom. första stycket b) gäller följande. Beviljas vid ärendets slutliga avgörande hos lånemyndigheten inte sådant lån eller bidrag som där avses el-

¹ Senaste lydelse 1981:295.

Nuvarande lydelse

ler begränsas långivningen till att avse bara visst slag av ombyggnadsarbeten och skall på grund härav avdrag medges för kostnad för reparation och underhåll, får sådant avdrag ske efter den skattskyldiges eget val för det beskattningsår då slutligt beslut meddelas i låneärendet eller för något av de två närmast följande beskattningsåren. Avdraget får även fördelas mellan dessa år på sätt den skattskyldige önskar. Har värdeminskingsavdrag enligt bestämmelserna i punkt 2 a av anvisningarna tidigare medgivits skall motsvarande belopp avräknas från de kostnader, för vilka avdrag får ske enligt vad nyss sagts. Underlaget för beräkning av värdeminskingsavdrag skall därvid minskas med belopp motsvarande det på vilket avdraget beräknats.

Innebär det nya beslutet att lån eller bidrag beviljas med högre belopp än som följer av det tidigare beslutet, eller ändras det tidigare beslutet på sådant sätt att avdrag för reparation eller underhåll för tidigare beskattningsår av annat skäl medgivits med för högt belopp, skall därav föranledda tillägg till den för tidigare år fastställda inkomsten och övriga ändringar i stället

Föreslagen lydelse

ler begränsas långivningen till att avse bara visst slag av ombyggnadsarbeten och skall på grund härav avdrag medges för kostnad för reparation och underhåll, får sådant avdrag ske efter den skattskyldiges eget val för det beskattningsår då slutligt beslut meddelas i låneärendet eller för något av de fem närmast följande beskattningsåren. Avdraget får även fördelas mellan dessa år på sätt den skattskyldige önskar. Har värdeminskingsavdrag enligt bestämmelserna i punkt 2 a av anvisningarna tidigare medgivits skall motsvarande belopp avräknas från de kostnader, för vilka avdrag får ske enligt vad nyss sagts. Underlaget för beräkning av värdeminskingsavdrag skall därvid minskas med belopp motsvarande det på vilket avdraget beräknats.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

vidtagas för det beskattningsår under vilket det nya beslutet om lån eller bidrag meddelats.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1982 och tillämpas första gången vid 1984 års taxering. Äldre bestämmelser gäller i fråga om kostnader som den skattskyldige haft under beskattningsår för vilket taxering i första instans skett år 1981 eller tidigare samt i fråga om slutligt beslut som meddelats under tid som nu sagts.

Remissammanställning

1 Remissinstanserna m. m.

Efter remiss har yttranden över betänkandet (Ds B 1981: 16) Reformerad inkomstbeskattning avgetts av kammarrätten i Jönköping, länsrätterna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, statistiska centralbyrån (SCB), statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Jämtlands samt Norrbottens län, skattechefen i Kronobergs län, Centralorganisationen SACO/SR (SACO/SR), Finansbolagens förening, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Föreningen Sveriges skattechefer, Försäkringstjänstemannaförbundet, Hyresgästernas riksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Landsorganisationen i Sverige (LO), Landstingsförbundet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Näringslivets byggnadsdelegation (NBD), Stockholms bostadsföreningars centralförening (SBC), Svensk industriförening, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska bankföreningen, Svenska byggnadsentreprenörföreningen (SBEF), Svenska företagares riksförbund (SFR), Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska försäkringsmäklares och försäkringskonsulters riksförbund (SFFF), Svenska handelskammareförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges aktiesparares riksförbund, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), Sveriges arbetsledareförbund (SALF), Sveriges bilindustri- och bilgrossistförening, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges finansanalytikers förening (SFF), Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO-Familjeföretagen), Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges redareförening, Sveriges redovisningskonsulters förbund (SRF), Sveriges villaägareförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Länsstyrelsen i Stockholms län har bifogat yttrande från lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi, länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden från lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi och Skånes handelskammare samt LO yttranden från Handelsanställdas förbund och Svenska metallindustriarbetareförbundet. LRF har åberopat ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat yttrande. SAF, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska handelskammareförbundet och Sveriges industriförbund har åberopat ett inom Näringslivets skattedelegation (NSD) upprättat yttrande. Svenska bankföreningen och Svenska försäkringsbolags riksförbund har även inkommit med egna ytt-

randen. SHIO-Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund har avgett gemensamt yttrande. Försäkringstjänstemannaförbundet har hänvisat till yttrandet från SFFF.

Efter remiss har yttranden över betänkandet (Ds B 1981: 15) Allmän produktionsfaktorskatt avgetts av kammarrätten i Sundsvall, bokföringsnämnden, riksförsäkringsverket, SCB, bankinspektionen, statskontoret, RRV, RSV, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län, skattechefen i Kronobergs län, statens industriverk, statens vattenfallsverk, SACO/SR, Föreningen Auktoriserade revisorer (FAR), HSB:s riksförbund ek. för. (HSB), KF, LO, Landstingsförbundet, LRF, Svensk industriförening, SAF, Svenska bankföreningen, SBEF, SFR, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska handelskammarförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska kraftverksföreningen, Svenska revisorsamfundet, Svenska riksbyggen förening u.p.a. (Svenska riksbyggen), Svenska sparbanksföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges aktiesparares riksförbund, SABO, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges grossistförbund, SHIO-Familjeföretagen, Sveriges industriförbund, Sveriges jordägareförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges redareförening, SRF, Sveriges villaägareförbund, TOR och TCO. Även Finansbolagens förening, Trädgårdssodlarnas riksförbund och Kron & Arve AG har inkommit med yttranden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har bifogat yttranden från lokala skattemyndigheterna i Stockholms och Södertälje fögderier, länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden från lokala skattemyndigheterna i Helsingborgs och Ystads fögderier och från Skånes handelskammare, länsstyrelsen i Hallands län yttrande från lokala skattemyndigheten i Halmstads fögderi samt länsstyrelsen i Kopparbergs län yttrande från lokala skattemyndigheten i Falu fögderi. Vidare har SACO/SR bifogat yttrande från Förbundet för jurister, samhällsvetare och ekonomer (JUSEK) och LO från Sveriges metallindustriarbetareförbund. LRF har åberopat ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande och Sveriges jordägareförbund har anslutit sig till detta. SAF, Svenska bankföreningen, Svenska handelskammarförbundet, Svenska försäkringsbolags riksförbund samt Sveriges industriförbund åberopar ett inom NSD upprättat yttrande. Svenska kraftverksföreningen, Sveriges grossistförbund och Sveriges redareförening ansluter sig till detta yttrande. Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska kraftverksföreningen och Sveriges redareförening har även inkommit med egna yttranden. SHIO-Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund har avgett gemensamt yttrande.

Ur remissyttrandena över betänkandet Allmän produktionsfaktorskatt har här främst medtagits synpunkter avseende valet av finansieringsform

för inkomstskattereformen och uttalanden om skattemyndigheternas nuvarande arbetssituation.

2 Remissinstansernas huvudsakliga inställning

Remissinstanserna är genomgående positiva till förslaget om marginalskattesänkningar, även om flera av dem anser att sänkningarna borde ha varit större. Beträffande begränsningarna av underskottsavdragens skattemässiga värde är meningarna starkt delade och åtskilliga remissinstanser, som i och för sig är positiva till grundtankarna bakom förslaget, ställer sig kritiska till den närmare utformningen eller enskildheter i denna.

Kammarrätten i Jönköping anser att det är nödvändigt att marginalskattorna sänks och motiverat att det skattemässiga värdet av underskottsavdrag minskas.

Länsrätten i Stockholms län anser att förslagen i promemorian är ägnade att leda till de för reformen uppställda målen samt från skattetekniska utgångspunkter i och för sig fullt möjliga att genomföra. Länsrätten framhåller att förslagen emellertid kommer att leda till ett ännu mer komplicerat och svårtillgängligt skattesystem samt till ett betydande merarbete för skatteförvaltningen och skattedomstolarna, något som från de utgångspunkter som länsrätten har att företräda borde leda till ytterligare ansträngningar att finna andra vägar som leder till de uppställda målen utan att medföra motsvarande olägenheter.

RSV uttalar att det utbredda marginalskattetänkandet givetvis i första hand bör angripas genom en sänkning av marginalskattorna, vilket ju också är ett av reformens mål, att *RSV* har förståelse för reformens längre gående inriktning att i viss utsträckning också avse avdragen som sådana, något som dock inte kan ske genom den föreslagna metoden utan att bryta de principer som bär upp skattesystemet, samt att – med hänsyn till skatteförvaltningens arbetssituation – ändringar i förenklande syfte måste vidtas, om förslaget genomförs.

Länsstyrelsen i Stockholms län (majoriteten) tillstyrker förslaget om en reformerad inkomstbeskattning.

Länsstyrelsen i Östergötlands län tillstyrker förslaget om avdragsbegränsning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län (majoriteten):

Skatteförslaget kan komma att få icke önskade konsekvenser för nystartade företag och verksamheter som av formella skäl skall redovisas som olika förvärvskällor. Med anledning härav föreslår länsstyrelsen vissa ändringar i skatteförslaget.

Länsstyrelsen bedömer de förväntade positiva effekterna av en marginalskattesänkning så stora att länsstyrelsen förordar att det av expertgruppen utarbetade skatteförslaget genomföres. Vid den slutliga utformningen

bör de av länsstyrelsen föreslagna ändringarna beaktas. Det fortsatta utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Angelägenheten härav accentueras av den osäkerhet som råder i fråga om förslagets verkningar på sikt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ser det som tillfredsställande att man nu gripit sig an lösningen med de besvärande marginalskatteeffekterna och anser att den marginalskattesänkning som föreslås kan väntas medföra en del positiva effekter, t. ex. att mer verksamhet förläggs till Sverige, eftersom skattenivån bättre anpassas till vad som gäller i utlandet. Länsstyrelsen anser vidare att det finns skäl att i vissa avseenden begränsa värdet av underskottsavdrag, främst då underskottet härrör från avdrag för privata levnadskostnader, men anser att avdragsbegränsningen för underskott i näringsverksamhet bör skjutas på framtiden och utredningen om underskottsavdrag och därmed förvärvskällebegreppet bör påskyndas samt att ett alternativ kan vara att medge förlustavdrag i näringsverksamhet vid beräkning av tilläggsbelopp.

Länsstyrelsen i Jämtlands län (majoriteten) uttalar att den främsta åtgärden för att uppnå i skatteöverenskommelsen angivna syften är att sänka marginalskatterna samt att det är angeläget att stoppa en alltmer utbredd spekulationsekonomi. Länsstyrelsen förordar därför – trots brister i utredningen och befarade tillämpningssvårigheter – att regler om begränsning av underskottsavdragens värde införs. Länsstyrelsen förutsätter dock dels att frågan om underskottsavdragen vid produktionsinvesteringar utreds så att förslag härom kan läggas fram i propositionen, eftersom strävandena att begränsa de till privat konsumtion hänförliga investeringarna inte får gå ut över de så angelägna verkliga produktionsinvesteringarna, dels att den redan ansträngda skatteförvaltningen får den resursförstärkning som erfordras för att klara det merarbete som reformen uppenbarligen medför.

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker förslagets huvudpunkter om sänkning av marginalskatterna och begränsning av värdet av underskottsavdrag. Länsstyrelsen uttalar att avdragsbegränsningen som sådan strider mot de grundprinciper på vilka inkomstskattelagstiftningen bygger, att en marginalskattesänkning inte torde kunna genomföras utan att frågan om begränsning av underskottsavdragen samtidigt behandlas, att kontrollen av den föreslagna lagstiftningen med nuvarande resurser inom skatteadministrationen inte kan läggas på en acceptabel nivå samt att såväl förslaget om underskottsavdragen som skattereglerna på andra områden därför måste förenklas, om ökade resurser inte ställs till förfogande.

Skattechefen i Kronobergs län noterar med tillfredsställelse att marginalskatten sänks för de flesta inkomsttagare, något som måhända kan leda till en bättre skattemoral, men uttalar att det från rent skatteadministrativ synpunkt finns anledning att ställa sig negativ till inkomstskattereformen, som medför ytterligare komplikationer både för de skattskyldiga och för myndigheterna.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi tillstyrker reformen som sådan men avstyrker den administrativa och tekniska utformningen.

SACO/SR ser med stor tillfredsställelse att en bred politisk uppslutning nu finns för en marginalskattesänkning, samtidigt som organisationen avvisar den begränsning som föreslås för indexregleringen. Vidare anser organisationen att en annan modell borde ha valts för en eventuell avdragsbegränsning.

Finansbolagens förening är positiv till förslaget om sänkta marginalskatter, eftersom de höga marginalskatterna påverkar arbetsvilja, investeringar, sparande och skattemoral mycket negativt, men avstyrker förslaget om en begränsning av underskottsavdragen och anser att underskott uppkomma ur rörelse borde undantas från förslaget om avdragsbegränsningar.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, som anför kritiska synpunkter på förslaget, vill ändå rent principiellt betona det positiva i att något radikalt görs dels åt marginalskatterna, dels åt den ständigt ökande skattefinansieringen av utgifter för privat konsumtion och spekulation. Från denna utgångspunkt anser föreningen det föreliggande förslaget, trots sina brister, ha sådana kvaliteter att det kan genomföras. Föreningen har dock mycket stora farhågor beträffande de resursmässiga konsekvenserna för de lokala skattemyndigheterna.

Föreningen Sveriges skattechefer understryker att avdrag för underskott numera förekommer i en utsträckning som är besvärande för skatteadministrationen samt att marginalskattetänkandet har medfört en stor okänslighet för de kostnader som ger anledning till underskotten, främst ränteutgifter. Vidare anför föreningen att såväl en förändrad inriktning som en väsentlig förstärkning av skattekontrollen krävs samt att problemen med förvärvskällemetoden klart har underskattats.

Handelsanställdas förbund:

Behovet av marginalskattesänkningar för normala inkomstkikt har under senare år ökat. I ännu högre grad har behovet av en begränsning av underskottsavdragen gjort sig gällande. Den starka ökningen av avdragen har gjort att tilltron till skattesystemet minskat. Förbundet vill därför instämma i huvudsyftena med reformen, nämligen att minska marginalskatterna i normala inkomstkikt samt att begränsa underskottsavdragens värde och göra dem mer lika värda för olika individer.

Hyresgästernas riksförbund:

Sammanfattningsvis anser förbundet att en sänkning av marginalskatterna och en begränsning av värdet av ränteavdragen vid höga inkomster är ett steg i rätt riktning för att komma till rätta med den snabba ökningen av subventioner till boendet som icke är bostadssocialt motiverade. Den besparing på 1,4 miljarder kr. som åstadkommes genom begränsningen av värdet av ränteavdragen bör tillföras bostadssektorn och användas till bostadssocialt angelägna stödåtgärder.

KF ansluter sig till den föreslagna marginalsattesänkningen samt till uppfattningen att avdragsrätten för kostnader bör begränsas men anser att den föreslagna förvärvskällemetoden medför sådana komplikationer och svåröverskådliga effekter att den inte bör genomföras utan en annan metod för avdragsbegränsning utredas. Bland tänkbara alternativ nämner KF en begränsning grundad på uppdelningen i A- och B-inkomst eller att undanta ränteintäkter helt eller delvis från beskattning och ta bort eller reducera avdragsrätten för räntor.

LO uttalar att en reform av avdragssystemet är nödvändig och välkomnar det första steg som består i att underskottsavdragets värde begränsas till i princip 50 % av avdragets belopp. Vidare uttalar LO att en avdragsreform i sig skapar utrymme för marginalsattesänkningar utan att den genomsnittliga fördelningen av inkomsterna efter skatt förändras till det sämre.

Landstingsförbundet (majoriteten):

De viktigaste delarna i den föreslagna skattereformen är att marginalskatterna skall sänkas och att underskottsavdragets värde skall begränsas. Dessa förslag ställer sig styrelsen positiv till. Om de genomförs bör de kunna få en gynnsam effekt på samhällsekonomin. Lägre marginalsatser bör exempelvis underlätta avtalsrörelserna. En minskning av underskottsavdragets värde bör motverka tendenserna till spekulation. Reformen torde också leda till att produktiva insatser och sparande blir mer lönande för den enskilde.

— — —
Sammanfattningsvis anser styrelsen att reformen bör genomföras. Den ger bl. a. goda möjligheter till lägre inflationstakt vilket är till gagn även för landstingen. Finansieringsformens effekt på den kommunala ekonomin måste dock beaktas.

LRF ställer sig bakom förslaget att en marginalsattesänkning genomförs och att åtgärder vidtas mot avarter av underskottsavdrag men finner att det framlagda förslaget kännetecknas av stora brister i analyserna, vilket inte gör det möjligt att överblicka effekterna av detsamma för olika inkomstgrupper. LRF vill särskilt understryka att problemen kring förvärvskällebegreppet inte har beaktats och att kvittningsrätt måste föreligga inom inkomstslaget jordbruksfastighet samt mot förvärvskällor i inkomstslagen annan fastighet, rörelse och kapital. LRF anser att dessa problem måste få en godtagbar lösning, innan förslaget kan göras till föremål för lagstiftning.

NBD:

Skattereformens förslag om sänkta marginalsatser tillstyrks av Byggnadsdelegationen.

Effekterna av avdragsreformen däremot medför så betydande störningar på bostadsmarknaden, risker för nedgång i bostadsproduktionen och därmed försämrad sysselsättning på byggarbetsmarknaden, byggmaterialindustrin och i trähusfabrikationen, att Byggnadsdelegationen bestämt måste avstyrka denna del av förslaget.

NSD anser marginalskattesänkningarna, framför allt i de skikt där marginalskatten i dag överstiger 50 %, vara ett betydelsefullt första steg för att åstadkomma positiva effekter inom samhällsekonomin, att ytterligare marginalskattesänkningar bör ske, varigenom de effekter som man ansett speciellt besvärande i dagens inflationsekonomi automatiskt undanröjs och en begränsning av underskottsavdragen blir onödig, samt att den ordning som föreslagits i promemorian har allvarliga principiella och praktiska verkningar, inte minst på risktagandet. NSD anser att godtyckliga och slumpmässiga resultat skulle uppkomma vid beskattningen beroende på hur kapital har placerats i olika förvärvskällor och att dessa verkningar är så allvarliga att de inte kan undanröjas ens med väsentligt utvidgade kvittningsmöjligheter. Mot denna bakgrund avstyrker NSD varje begränsning av den föreslagna arten.

Skånes handelskammare och *Sveriges aktiesparares riksförbund* anser den föreslagna marginalskattesänkningen utgöra ett riktigt steg på vägen mot lösningen av ett centralt ekonomiskt problem och mot att återvinna balans i den svenska ekonomin, att sänkningen inte är tillräcklig, att den föreslagna avdragsbegränsningen får ses mot bakgrund av den utpräglade låneekonomi som uppkommit samt att begränsningarna är omotiverade och hämmande såvitt avser inkomstlagen rörelse och jordbruksfastighet. Riksförbundet rekommenderar att förslaget inte läggs till grund för lagstiftning.

SBC tillstyrker förslaget om marginalskattesänkningar men anser att det borde ha utsträckts till högre inkomstskikt samt avstyrker förslaget om begränsning av underskottsavdragen och anser att räntor på lån som avser bostaden bör undantas och i annat fall den särskilda beskattningen av bostadsrättshavare avvecklas.

Svensk industriförening menar att en marginalskattereform är utomordentligt nödvändig och bör genomföras snarast möjligt samt att förslaget om avdragsbegränsning har så många svåröverskådliga konsekvenser och är så dåligt analyserat att det inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Svenska bankföreningen tillstyrker en sänkning av marginalskatterna men avstyrker en avdragsbegränsning tills effekterna är närmare analyserade och man har fått erfarenheter av marginalskattesänkningarnas följder.

SBEF tillstyrker de föreslagna marginalskattesänkningarna men är starkt kritiskt till de föreslagna reglerna om begränsning av underskottsavdrag och anser att förslaget i denna del inte bör läggas till grund för lagstiftning. I vart fall saknas enligt *SBEF* helt skäl för att låta reglerna omfatta också näringsverksamhet, varför denna bör lämnas utanför tillämpningsområdet. Om detta inte är möjligt anser *SBEF* att ytterligare möjligheter bör öppnas för en gemensam inkomstberäkning för verksamheter med naturligt anknytning till varandra.

SFR är positivt till marginalskattesänkningarna men anser dem otillräckliga. Riksförbundet avstyrker den föreslagna avdragsbegränsningen och

anser det som ett absolut minimikrav att underskott i förvärvskälla fullt ut får kvittas mot överskott i samma förvärvskälla senare år.

Svenska kommunförbundet (majoriteten):

Styrelsen ställer sig positiv till den föreslagna sänkningen av marginalskatterna samt till att det skattemässiga värdet av de s. k. underskottsavdragen begränsas. Reformen bör enligt styrelsens mening få en gynnsam effekt på samhällsekonomin. Så bör t. ex. marginalskattesänkningen premiera produktiva insatser och sparande samt motverka spekulation och inflation.

Svenska metallindustriarbetareförbundet anser att en skattereform som begränsar värdet av avdragen samtidigt som marginalskatterna sänks är angelägen och framhåller att genom skattesänkningarna kan löneökningarna hållas på en relativt låg nivå, varigenom det finns förutsättningar att dämpa inflationstakten. Förbundet ställer sig positivt till de grundläggande tankarna bakom reformen.

Svenska sparbanksföreningen:

Svenska sparbanksföreningen har i åtskilliga sammanhang framfört krav på snara förändringar i det nuvarande skattesystemet. Sådana förändringar måste syfta till att minska de f. n. mycket negativa effekterna av höga marginalskatter i kombination med ett dåligt fungerande avdragssystem. Sparbanksföreningen är väl medveten om svårigheterna att på kort sikt förändra ett sedan länge etablerat skattesystem utan att övergångsproblem uppstår. Nu föreliggande förslag kan på vissa punkter principiellt ifrågasättas men torde dock som helhet representera en så långt möjligt väl avvägd lösning.

Svenska sparbanksföreningen tillstyrker att den föreslagna skatteomläggningen genomförs i sina huvuddrag.

SALF ställer sig mycket positivt till den föreslagna sänkningen av marginalskatterna och accepterar förslaget till begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde.

Sveriges fastighetsägareförbund tillstyrker förslaget om sänkta marginalskatter, uttalar att förslaget bör ses som ett första steg och ytterligare sänkningar ske, delar inte uppfattningen att det är önskvärt eller nödvändigt att kombinera marginalskattesänkningarna med en begränsning av underskottsavdragen och anser att det vore olyckligt om förslaget skulle förverkligas utan de förändringar som förbundet har påkallat.

SFF anser en naturligare lösning på föreliggande problem vara att undanta en viss andel av räntekostnaderna/intäkterna från avdragsrätt resp. beskattning. I fråga om schablontaxerad annan fastighet för föreningen fram tanken på att höja inkomstschablonen så att den återtar tidigare relation till räntenivån. Om förslaget genomförs i sina huvuddrag föreslår föreningen den förändringen att realisationsvinster/förluster på fondpapper hänförs till inkomstslaget kapital eller i andra hand att underskott i kapital får kvittas mot överskott av tillfällig förvärvsverksamhet.

Sveriges grossistförbund uttalar att förbundet anser sig kunna tillstyrka förslaget i dess huvuddrag, då en sänkning av marginalskatteerna länge framstått som en oundgängligen nödvändig reform och då en koppling till en begränsning av underskottsavdragen sannolikt varit nödvändig, att större marginalsattesänkningar hade varit önskvärt, att förbundet förutsätter att reglerna om avdragsbegränsning blir tillfälliga samt att kvittning i fråga om jordbruksfastighet, konventionellt taxerad annan fastighet och rörelse bör få ske inom inkomstslaget.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Sammanfattningsvis tillstyrker organisationerna att marginalskatteerna sänks men avstyrker reformens andra moment, dvs. begränsningsreglerna, som medför att skattesystemet ytterligare försämras i olika avseenden och motverkar produktiva satsningar, nyinvesteringar och nyföretagande.

Sveriges redareförening ansluter sig till NSD:s yttrande och anför vidare att reformen inte bör beröra sjömansbeskattningen eller medföra ytterligare inskränkningar i rätten till avdrag för underskott i partrederi.

SRF tillstyrker ytterligare marginalsattesänkningar i de högre inkomstskikten men motsätter sig förbud mot kvittning av underskott mot överskott i olika förvärvskällor inom samma inkomstslag.

Sveriges villaägareförbund godtar marginalskatteformen med hänsyn till dess stora positiva verkningar, trots att också den medför betydande relativa försämringar för villaägarna och övriga skattebetalare med underskottsavdrag jämfört med hyresgäster och övriga skattebetalare utan underskottsavdrag, men kan inte godta avdragsbegränsningen och yrkar i första hand att denna inte genomförs, i andra hand att avdrag för räntor för ägda bostäder undantas och i tredje hand en lång övergångstid eller andra särskilda övergångsåtgärder.

TOR anser sig från de synpunkter förbundet har att företräda inte kunna tillstyrka förslaget.

TCO tillstyrker de föreslagna marginalsattesänkningarna och anser att reformen bör kompletteras med en begränsning av avdragsrätten för såväl räntekostnader som underskott men förespråkar en annan metod än den som föreslås i promemorian. Enligt TCO bör räntekostnaderna föras ur förvärvskällorna och behandlas på det sätt som föreslås för underskott, medan underskott exkl. räntekostnader endast bör få dras av mot framtida kostnader i samma förvärvskälla.

3 Sänkningen av marginalskatteerna m. m.

3.1 Behovet av marginalsattesänkningar

Åtskilliga remissinstanser har uppehållit sig vid de negativa verkningarna av höga marginalsatser och uttalat att marginalsattesänkningar är synnerligen angelägna.

RRV:

Det statliga skattesystemet utgör ett väsentligt stabiliserings- och fördelningspolitiskt medel och påverkar därigenom det ekonomiska trygghets-systemet. Det statliga inkomstskattesystemets betydelse för att föra över resurser till den statliga sektorn har successivt minskat. RRV anser att skattesystemet alltmer kan ses som en del av det ekonomiska trygghets-systemet.

Andra väsentliga medel i fördelningspolitiken är generella och inkomstprövade bidrag till olika grupper. Ytterligare medel i fördelningspolitiken som här har relevans är de avgiftssystem för olika tjänster som skilda grupper är i behov av. Kommunerna är ofta huvudmän för dessa verksamheter och bestämmer således över utformningen av nämnda avgiftssystem.

Ändringar av de olika medlen i fördelningspolitiken bör bygga på analyser av hela det ekonomiska trygghetsystemet. Det förslag som expertgruppen har lagt fram om sänkta marginalskatter bygger emellertid inte på någon analys av detta slag. Detta kan få till följd att man genom förslaget kanske inte löser de problem som man avser att lösa.

Syftet med förslaget till marginalskattesänkning är enligt expertgruppen att bl. a. uppmuntra till arbete, produktiva insatser och sparande. Detta torde möjliggöras genom att vissa grupper får behålla en större del av en inkomstökning än vad som i dag är möjligt. Vilka grupper som genom skattelättnader skall uppmuntras till arbete etc. är en politisk fråga. I promemorian har emellertid inte det förhållandet beaktats, att hur mycket den enskilde får behålla av en inkomstökning inte endast avgörs genom skattesystemet utan även av utformningen av olika system för inkomstprövade bidrag och inkomstrelaterade avgifter. Av en inkomstökning är det således inte ovanligt att en del faller bort i såväl ökad skatt som minskade bostadsbidrag och ökade avgifter för barnomsorg. De samlade effekterna av dessa system vid en inkomstökning – nedan kallade marginaleffekter – kan ofta vara betydande.

RRV anför vidare att höga marginaleffekter förekommer i inte särskilt ovanliga familjesituationer, även efter skattereformens genomförande, och att den åsyftade effekten alltså torde bli relativt liten i fråga om dessa grupper. RRV anser mot denna bakgrund att frågan om samlade marginaleffekter måste beaktas i de fortsatta övervägandena om åtgärder i samma syfte.

SACO/SR:

En marginalskattesänkning har enligt SACO/SR:s mening sedan länge varit nödvändig. De alltför höga marginalskatterna utgör ett allvarligt hot mot en effektiv samhällsordning. Höga direkta marginalskattesatser i kombination med den allt större betydelse som inkomstberoende taxor och bidrag fått för de enskilda hushållens ekonomi har börjat få mycket påtagligt negativa konsekvenser. Inställningen att mer engagerade arbetsinsatser och studier är något som ekonomiskt inte lönar sig har blivit allt vanligare. Rekruteringen till mer ansvarskrävande befattningar försvåras och rörlighet och dynamik i arbetslivet försvagas.

LRF anför att det är absolut nödvändigt med en marginalskattesänkning.

NSD:

En marginalskattesänkning har länge varit eftersträvad och sedan de ekonomiska förhållandena i Sverige ändrats väsentligt sedan mitten av 1970-talet har den framstått såsom allt nödvändigare för allt större medborgargrupper.

De stora nackdelarna med så höga marginalskatter som de vi under senare år haft i Sverige för både heltidsarbetande industriarbetare och högre tjänstemän och företagschefer har ofta påtalats. Från näringslivets sida har framhållits att marginalskattenivåer av den höjd som tillämpas i Sverige har en kostnadsfördyrande effekt för företagen, ökar svårigheterna att föra förhandlingar om löneavtal mellan arbetsmarknadens parter, verkar förödande på initiativkraften, i praktiken gör det omöjligt att få personal att utföra övertidsarbete och extra insatser. De har vidare ökat företagens kostnader för anlåtande av utländska experter – något som uppmärksammas i teknikhandelskommitténs betänkande (Ds H 1981: 3) – samt lett till att välutbildad personal alltmer söker arbete utomlands. I en öppen ekonomi som den svenska kan man därför inte ha ett skattesystem och ett skattetryck som i väsentliga avseenden skiljer sig från våra konkurrentländer.

Sedan inflationen förvärrats under senare delen av 1970-talet har ytterligare nackdelar med det höga marginalskattetrycket uppenbarats. Vi har i Sverige fått vad som brukar kallas en låneekonomi och en tilltagande räntekänslighet för skattskyldiga även i vanliga inkomstlägen. En ny generation har allt snabbare lärt sig att anpassa sig till denna situation.

En god planering av skatteekonomin har blivit allt viktigare för levnadsstandarderna samtidigt som ett ökat intresse visats att i stället för förbättrade löneförmåner erhålla skattefria inkomster och förmåner.

De negativa effekterna har förstärkts av att kombinationen av hårt beskattade inkomster och med högre inkomster avtagande bidrag av olika art medfört, att även personer i förhållandevis låga inkomstlägen fått kännning av kraftiga sammanlagda marginaleffekter.

Näringslivets skattedelegation har därför länge yrkat att de extremt höga marginalskatterna i Sverige sänks väsentligt. Vi har också kritiserat de omläggningar i inkomstbeskattningen som har skett under senare år och där tyngdpunkten i de kostnadskrävande skattesänkningarna ofta förlagts till inkomstlägen, där marginalskatteuttaget inte varit mycket mer än 40 å 45 %. En avsevärd del av de inkomsttagare som befinner sig i sådana inkomstlägen har utgjorts av deltidsarbetande, och förhållandevis få heltidsarbetande, som i första hand bort komma i åtnjutande av marginalskattesänkningar, har befunnit sig där.

Skånes handelskammare och *Sveriges aktiesparares riksförbund* anför att en sänkning av marginalskatterna är nödvändig bl. a. för att minska kostnadsinflationen, stimulera till ökade arbetsinsatser och minska incitamentet till skatteflykt och skattefusk samt att det reella utfallet emellertid kommer att bli beroende av om de förutsättningar man har ställt upp beträffande återhållsamhet i löneutvecklingen och möjligheterna att begränsa inflationen kommer att uppfyllas.

Svensk industriförening:

De höga inkomstskatterna har även i lägre inkomstlägen fått effekter som starkt motverkar arbetsviljan hos stora delar av löntagarna. Behovet

av en marginalskattesänkning är uppenbar. — — — Sverige är i detta hänseende tämligen unikt, vilket bl. a. medfört att företagsledare och högre tjänstemän inte ges tillräcklig motivation för att ta på sig det ansvar och den press som chefsbefattningar alltid medför. Inom industrin kan dessutom noteras svårigheter att rekrytera utländsk teknisk personal på hög nivå på grund av marginalskattekonsekvenserna.

Svenska bankföreningen:

För kreditmarknaden är en sänkning av marginalskatterna av särskild betydelse, eftersom man härigenom lättare skulle kunna uppnå viktiga kreditpolitiska mål såsom lägre räntenivå och ökat sparande. Detta behandlas närmare i det följande.

Sänkta marginalskatter skulle öka räntekänsligheten hos hushållen och därmed minska dessas efterfrågan på krediter. Detta gäller i synnerhet efterfrågan på högräntekrediter utanför banksystemet, varför effekten sannolikt blir en kreditminskning för hushållen, framför allt inom den oreglerade kreditmarknaden. Samhällsekonomiskt sett är detta en positiv utveckling. Även hushållens kreditefterfrågan i bankerna skulle minska.

En minskning av kreditefterfrågan till följd av lägre marginalskatter skulle leda till bättre balans på kreditmarknaden. En sådan utveckling är redan klart märkbar till följd av skattedebatten.

De nuvarande höga marginalskatterna har lett till att många hushåll varit tämligen okänsliga för höga låneräntor. Riksbanken har därför befarat att hushållen i konkurrens om knappa kreditmöjligheter skulle vara beredda att acceptera höjda låneräntor, vilket i sin tur skulle driva upp även låneräntorna för näringslivet med negativa effekter för investeringarna. Detta har utgjort riksbankens motiv för regleringen av bankernas utlåningsräntor.

Vid sänkta marginalskatter och därmed minskad kreditefterfrågan från hushållen föreligger inte längre samma risk för räntestegringar. Marginalskattesänkningen verkar dämpande på utlåningsräntorna, vilket är positivt inte minst för näringslivets investeringsverksamhet. Vid sänkta marginalskatter och större räntekänslighet hos hushållen är det således ännu mindre motiverat att bibehålla ränteregleringen för bankerna. En återgång till en lägre räntenivå skulle vidare i sig verka dämpande på inflationen.

Sänkta marginalskatter ökar den nominella avkastningen på finansiellt sparande efter skatt. Detta gör det givetvis attraktivare att spara. För bankspararna ökar möjligheten att få en positiv realavkastning efter skatt. Ökat sparande är också angeläget för den samhällsekonomiska balansen.

En från kreditpolitisk synpunkt negativ effekt av de höga marginalskatterna är att hushållen är tämligen ointresserade av ränteskillnader mellan olika sparformer, eftersom så stor del av en något högre ränta måste betalas i skatt. Detta gör det mycket svårt att få hushållen att medverka i finansieringen av samhällsekonomiskt viktiga områden såsom statens, bostadssektorns och näringslivets långsiktiga upplåning. Sänkta marginalskatter skulle givetvis medföra att hushållen skulle bli villigare att placera sparmedel i mer långfristiga sparformer med högre ränta än i kortfristiga sparalternativ.

SFR:

Den kännbara marginalbeskattningen vid även relativt måttliga inkomster har länge varit en hämsko på intresset för bl. a. extraarbete och inte så sällan utgör marginalskattesituationen ett skäl för vissa personer att över

huvud taget inte anta ett arbete som står dem till buds. Marginalbeskattningen innebär därmed ofta svårigheter för företag att förmå anställda att vid arbetstoppar åtaga sig uppgifter utöver den normala arbetstiden.

I ett vidare perspektiv måste dessa förhållanden vara menliga för samhällsekonomin. Produktiviteten i näringslivet blir inte vad den kunde ha varit. Investeringar i dyra utbildningar utnyttjas inte i full utsträckning. Många andra negativa effekter av våra höga marginalskatter skulle kunna anföras.

Mot den här bakgrunden är varje insats för att lätta på marginalbeskattningen välkommen.

SALF anför att de höga marginalskatterna leder till en rad negativa konsekvenser, bl. a. genom att försvåra möjligheterna att skydda löntagarnas disponibla inkomster inom en samhällsekonomiskt rimlig total löneökning och därigenom bidra till att öka inflationen.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Det höga skattetrycket och de höga marginalskatterna hämmar f. n. arbetsvilja, produktiva insatser och sparande samt snedvrider investeringarna. Genom en kraftfull sänkning av marginalskatterna skulle det huvudsakliga syftet med reformen uppnås, nämligen att uppmuntra till arbete, produktiva insatser och sparande samt att motverka spekulation och inflation.

Vid sänkta marginalskatter ökar nettokostnaderna för avdragen. Skattskyldiga med höga marginalskatter, som i dag är relativt okänsliga för räntenivån och storleken av andra avdragsgilla kostnader, kommer vid sänkta marginalskatter att väga dessa kostnader mot alternativa utgifter eller sparande. Sänkta marginalskatter för med andra ord med sig ett sundare ekonomiskt handlande. Man kan förmoda att känsligheten för räntekostnader ökar påtagligt. Organisationerna förordar således att marginalskatterna sänks.

3.2 Skatteskalorna och marginalskattespärren

Flera remissinstanser framför önskemål om ytterligare eller fortsatta sänkningar av marginalskatterna på högre inkomster. Från något håll framförs kritik mot sänkningen av marginalskatten i lägre inkomstskikt och från ett annat önskas snabbare höjning av procentsatserna ovanför 50-procentsskiktet.

RRV:

Ett alternativt sätt att hantera marginalskattesänkningar är metoden med avtrappande skattereduktion. Denna typ av skattereduktion skulle minska den genomsnittliga skattesänkningen för personer med högre inkomster utan att för den skull öka marginalskatten. Om skattereduktionen skulle vara helt avtrappad vid exempelvis inkomster över 16 basenheter, skulle kostnaden för reformen minska med drygt 500 milj. kr.

Länsstyrelsen i Jämtlands län godtar förslaget till skatteskala men konstaterar att en höjning av brytpunkten till 19 basenheter skulle minska antalet som berörs av tilläggsbelopp med hälften, eller ca 300 000, och således väsentligt reducera det merarbete som reformen förorsakar skatteadministrationen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län:

Uppdelningen av statsskatten i två delar, grundbelopp och tilläggsbelopp, torde inte komma att medföra några större problem vid skattedebiteringen. Nivån för den s. k. brytpunkten är enligt länsstyrelsens mening väl anpassad för att tilläggsbelopp inte skall drabba normala inkomsttagare.

SACO/SR:

Enligt vår mening kommer det också i fortsättningen att framstå som angeläget att gå vidare med fortsatta marginalskattesänkningar under resten av 80-talet. Redan under den nu aktuella perioden är det enligt SACO/SR angeläget att vissa ytterligare sänkningar görs i skikten över 23 basenheter. Marginalskattetaket bör fram till till 1985 sänkas från föreslagna 80 % till 75 %.

En sådan ytterligare neddragning av progressiviteten i systemet är motiverad också därför att skillnaderna i de s. k. utbyteskvoterna på så sätt bättre kommer att utjämnas, vilket bör underlätta kommande avtalsrörelser.

I den av arbetsgruppen föreslagna skalan ifrågasätter vidare SACO/SR de ytterligare sänkningar till marginalskattetal lägre än 50 % som föreslås mellan 7 och 10 basenheter. Det gäller här marginalskatteskipt i vilka mycket få heltidsarbetande befinner sig. För det stora flertalet löntagare ger denna del av skattepaketet endast en krontalseffekt. Den största nackdelen med en sådan sänkning är att den drar ned utbytestalen vid kommande löneökningar för alla inkomsttagare med inkomster över de aktuella skiktgränserna. Detta kommer att försvåra framtida avtalsuppgörelser. Även om således kortsiktiga fördelningsskäl kan tala för sänkningar i denna del av skalan bör långsiktiga överväganden kring behovet av att ha ett över tiden något så när stabilt skattesystem motivera återhållsamhet med denna typ av progressivitetshöjande åtgärder. Den stora kostnad som just denna del av reformen för med sig förvärrar naturligtvis finansieringsproblemen kraftigt samtidigt som sänkningen har mycket begränsad betydelse när det gäller att komma till rätta med marginalskatteproblemet.

Finansbolagens förening anser att marginalskatten borde begränsas till 50 % även i högre inkomstskikt.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

Föreningen tar i princip inte ställning till skatteskalornas utformning. Från rent administrativ synpunkt anser föreningen dock, att den s. k. brytpunkten borde sättas högre än i förslaget. På så sätt nedbringas antalet skattskyldiga som över huvud taget berörs av tilläggsbelopp. Detta bedömer föreningen som väsentligt, då svårigheterna med reformen i huvudsak uppstår när underlag för tilläggsbelopp ska beräknas.

LO uttalar att de sammanlagda fördelningseffekterna blir sådana att de kan godtas bara under vissa förutsättningar, av vilka den första är uppfyllt genom vissa skattesänkningar för lägre inkomster. Den andra sammanhänger med avtalsrörelsen.

LRF anser att brytpunkten 16 basenheter har valts utan tillräckligt beslutsunderlag.

NBD och *SBC* anser att ytterligare sänkningar borde ha gjorts i högre inkomstskikt, *SBC* även att nivån för marginalskattesparren borde ha sänkts ytterligare.

NSD föreslår att omläggningen fullföljs med ytterligare höjning av 50-procentsgränsen, i ett första skede till åtminstone 20 basenheter, i ett andra till åtminstone 25 basenheter och slutligen till 30 basenheter samt att marginalskattetaket förhållandevis snabbt nedbringas till 70 % och så småningom till 60 %. Även *Svenska bankföreningen* uttalar sig för ytterligare sänkningar och för att marginalskattetaket bör nedbringas till 60 %.

Skånes handelskammare och *Sveriges aktiesparares riksförbund* anser att den föreslagna marginalskattesänkningen inte på något sätt är tillräcklig och framhåller att Sverige även efter sänkningen ligger i topp internationellt sett, något som bl. a. negativt påverkar möjligheterna att behålla framstående företagare och forskare inom Sveriges gränser och knyta kvalificerad utländsk personal till företag i Sverige.

Svensk industriförening anser att ytterligare sänkningar borde ha gjorts i de högre inkomstskikten samt att marginalskattegränsen helst genast och i vart fall inom några år bör trappas ned till 70 %.

SFR anser att de föreslagna sänkningarna vid första påscendet verkar vara ordentligt tilltagna och tillräckliga, men att man vid närmare eftertanke finner att de inte är tillnärmelsevis tillräckliga för att föra Sverige ner till andra länders nivå. Förslaget får enligt förbundet ses som ett första steg mot en marginalbeskattning på högst 50 % för samtliga inkomsttagare.

Svenska metallindustriarbetareförbundet anför att det skulle underlätta avtalsrörelserna om marginalskatten för tilläggsbelopp ändrades från 5 % resp. 10 % till 15 % i skiktet 16–19 basenheter.

Sveriges fastighetsägareförbund tillstyrker förslaget men vill framhålla att marginalskatterna alltså ligger på en hög nivå internationellt sett.

SHIO – *Familjeföretagen* och *Sveriges köpmannaförbund* anser att den föreslagna sänkningen är alltför blygsam och föreslår att högre marginalskatt än 50 % skall inträda först vid 20 basenheter samt att högsta marginalskatt skall vara 70 % och inträda vid 50 basenheter.

SRF:

Vidare anser vi att marginalskattesänkningarna ej blivit erforderligt stora för att uppnå de eftersträfvade målen. En tillräckligt stor marginalskattesänkning skulle exempelvis ha gjort de komplicerade avdragsbegränsningarna överflödiga, eftersom lönsamheten av ett avdrag då blir mindre.

TCO finner skatteskalen väl avvägd.

I fråga om marginalskattespärrens tekniska utformning har endast ett fåtal remissinstanser uttalat sig, vilka med ett par undantag godtar förslaget.

Kammarrätten i Jönköping:

I promemorian föreslås att skattesatsen i den kommun där inkomsten är störst skall ligga till grund för beräkningen. Denna metod leder emellertid till att skattebegränsningen för en skattskyldig som har ungefär lika stora inkomster i två kommuner, varav den ena är en lågskattekommun och den andra en högskattekommun, kan komma att variera påtagligt mellan olika år beroende på i vilken kommun inkomsten är störst just det året. För att uppnå en bättre likformighet bör en metod med den skattskyldiges genomsnittliga kommunala skattesats tillämpas.

Skattechefen i Kronobergs län:

En förutsättning för denna spärr måste vara, att skattedatorerna kan programmeras för de här för erforderliga beräkningarna. En särbeskattning av makar skulle i hög grad minska problemen med hanteringen av marginalskattespärren.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi uttalar att de föreslagna reglerna innebär dels en betydande nedgång i antalet fall, dels avsevärt lättare hantering.

LRF anför att två nivåer bör finnas för spärren liksom f.n., att en lämplig nivå kan vara 70 % vid 25 basenheter, att man därigenom förhindrar att en inkomstutveckling som avviker från bedömningen i promemorian på några få år antingen förtar effekterna av omläggningen eller tvingar fram årliga justeringar av skatteskalorna samt att *LRF* inte har någon invändning mot den tekniska lösningen.

NSD:

I och för sig kommer åtskilliga av de problem som är förenade med det nuvarande marginalskattetaket att försvinna även om å andra sidan vissa ojämnheter finns kvar.

Vi vill också erinra om att en marginalskattespärr i princip behövs även med de skattesatser vi föreslagit. Vi kan emellertid acceptera att tekniken kan följa den i promemorian angivna ordningen.

SRF anser att man har gjort redan befintliga svårigheter mera komplicerade, uttalar att stora förhoppningar hade knutits till att dessa komplicerade bestämmelser skulle försvinna när inkomstskattereformen skulle genomföras och motsätter sig regelsystemet.

3.3 Inflationsskyddet för skatteskalorna

Vissa remissinstanser är starkt kritiska mot förslaget till ändring av nuvarande regler om inflationsskydd under genomförandeperioden, medan andra främst tar upp frågor angående inflationsskyddets utformning på längre sikt.

RRV anför att om inflationen överstiger 5,5% kommer skattetrycket att öka under förutsättning att lönerna helt följer inflationen, varvid den reala brytpunkten förskjuts nedåt och antalet personer med tilläggs katt ökar. *RRV* understryker vikten av att det under reformperioden görs noggranna uppföljningar av hur utvecklingen av löneavtal, inflation och finansiering påverkar inkomstfördelningen efter skatt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att oklarheten om inflationsskyddets utformning efter 1985 är en negativ faktor som kan minska effekten av förslagets positiva sidor.

SACO/SR:

Med den fortsatt starkt progressiva skatteskala som nu föreslås är en fortsatt indexreglering nödvändig. Skalan har till sin utformning betydligt större likheter med 1982 års skala än vad som gällde 1970. Visserligen innebär den nya skalan att inflationens skatteomfördelnde effekter kraftigt begränsas i inkomstskikten kring 100 000 kr. i årsinkomst och en god bit däröver, men problemet att hålla en rimlig neutralitet för alla inkomsttagare består lika fullt. *SACO/SR* har ett ansvar att verka för en acceptabel reallöneutveckling för grupper från mycket låga inkomster till mycket höga. Detta blir i praktiken omöjligt utan en fortsatt indexreglering av skatteskalen.

SACO/SR anser det således principiellt felaktigt att som nu föreslås indexuppräknningen begränsas till 5,5% per år under genomförandeperioden.

Huruvida indexräkningen skall ske på grundval av registrerad prisutveckling eller med utgångspunkt från ett löneindex är i första hand en praktisk fråga. Goda skäl kan anföras för båda ansatserna. Prisutvecklingen är lättare att i relativt okontroversiella former registrera, medan huvudsyftet med indexregleringen kan sägas vara att hålla skattesystemets omfördelnde effekter stabila. I sak finns det anledning att tro att ett löneindex kommer att stiga snabbare än ett prisindex – åtminstone efter det att skattereformens finansieringskrav är avklarade.

LRF anser att förslaget får oacceptabla effekter, om inflationen skulle bli avsevärt högre än man utgår från i promemorian, och att en förutsättning för att skattereformen skall få avsedd effekt alltså är att en sådan ekonomisk politik kan föras att inflationen kan begränsas till ungefär hälften av vad den har varit i genomsnitt under senare år.

NSD anser att läsnigen av indexjusteringen i realiteten innebär ett inkomstpolitiskt ingrepp som väcker starka betänkligheter och inte är ägnat att underlätta fleråriga löneavtal, eftersom en förutsättning för sådana är att skattebelastningen av olika relativa inkomstskikt kan förutses.

något som är möjligt med nuvarande indexreglering men inte med den föreslagna. NSD anser därför inte den gjorda begränsningen acceptabel och vill starkt understryka att statsmakterna redan nu i samband med den aktuella lagstiftningen klart bör uttala sina avsikter att inte minska inflationsskyddet i statsskatteskalorna efter 1985.

Skånes handelskammare anser att förslaget kan accepteras endast under förutsättning att statsmakterna tar ett direkt ansvar för löne- och inflationsutvecklingen under perioden, eftersom i annat fall marginalskattesänkningen kommer att urholkas och det totala skattetrycket att öka. Vidare finner handelskammaren det anmärkningsvärt att ställning inte har tagits till hur inflationsskyddet bör utformas efter 1985.

SBC beklagar att värdet av marginalskattesänkningarna och skattetaket kommer att successivt urholkas genom det sämre inflationsskyddet.

SFR:

Dels innebär förslaget att man för övergångsperioden 1983–1985 låst indexeringen av skatteskalan på en alltför låg nivå. Redan en normal inflation innebär därför en marginalskatteskärpning. Ingen tror väl att inflationen för de nämnda åren kan hållas nere på nivå 5,5 % per år.

Svenska metallindustriarbetareförbundet anser att det skulle underlätta löneförhandlingarna om basenheten räknades upp med 300 kr. om året i stället för 400 kr. och anför:

Lagtekniskt sett har basenheten 1983–85 fastställts genom att man gör ett avsteg från gällande regler. Utan ytterligare ändringar kommer basenheten efter 1985 att räknas upp med föregående års inflation på samma sätt som tidigare. Detta är av många skäl en mycket olämplig teknik att väga in effekterna av inflationen i skatteskalorna. I och med att marginalskatterna sänks för det stora flertalet får ändringarna av basenheten mindre betydelse än tidigare men Metall anser ändå att en annan teknik för basenhetens uppräknings måste väljas. Den tekniken måste mer ta sikte på den inflationsnivå som man kan acceptera under det kommande året än på den historiska inflationen.

SALF:

Under de tre år då marginalskatterna sänks kraftigt föreslås ett undantag från nuvarande indexreglering av skatteskalorna. För vart och ett av dessa tre år föreslås i stället en fast uppräknings av basenheten med 400 kr. Härigenom kan man i förväg exakt beräkna vad reformen kommer att innebära inom olika inkomstskikt.

Huvudfrågan för oss har varit att uppnå största möjliga sänkning av marginalskatterna. Den föreslagna reformen tillgodoser väl denna målsättning. Med så kraftiga marginalskattesänkningar som föreslås är indexregleringen under genomförandeperioden av mindre betydelse. SALF accepterar därför att basenheten under genomförandeperioden höjs med endast 400 kr. per år.

Av regeringens och socialdemokraternas överenskommelse framgår att indexregleringen i sin nuvarande utformning efter 1985 bör ersättas av en

annan form av skydd mot inflationen. SALF reagerar starkt mot att man inte i anslutning till beslutet om skattereformen också tar ställning till hur skatteskalorna skall indexregleras efter genomförandeperioden.

SALF anser att en framtida indexreglering av skatteskalorna bör bygga på en kombination av nettoprisindex och löneindex. Nuvarande indexreglering, som i huvudsak bygger på nettoprisindex, leder till en icke avsedd överkompensation under år med reallönesänkningar. Om löneökningarna ligger under det prisindexet kommer nämligen nuvarande system för indexreglering att i särskilt hög grad överkompensera höginkomsttagarna. Denna effekt elimineras om indexuppräknigen grundas på ett löneindex under de år då detta index understiger nettoprisindex. Med ett sådant kombinerat indexsystem skulle man uppnå de mål som vi ursprungligen syftade till när vi krävde en indexreglering av skatteskalorna.

SHIO – *Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund* vill med bestämdhet framföra att skatteskalorna även i framtiden bör vara inflationsjusterade fullt ut, eftersom inflationen inte bör medföra automatiska skatteskärpningar och risk dessutom finns för att allt fler kommer ovanför brytpunkten, trots att det är motsatsen som man bör sträva efter.

TCO:

Indexeringen av skatteskalorna föreslås bli modifierad under omläggningsperioden, dvs. 1983–1985 så att den motsvarar en årlig uppräknig på 5,5%. TCO betraktar detta som ett uttryck för statsmaktens strävan att hålla inflationen nere på denna nivå. Om inte dessa ambitioner förverkligas skärps marginalskatterna och reformen urholkas.

TCO menar att när skatteskalan fått en utformning som gör att årliga skatteomläggningar inte är nödvändiga är det viktigt att skatteskalan inflationskyddas. Erforderliga förändringar av den reella skattebelastningen bör redovisas öppet såsom skärpningar eller lättnader. Man får därigenom möjlighet att diskutera den faktiska målinriktningen av skattepolitiken.

3.4 Särskilda frågor

Några remissinstanser tar upp reformens betydelse för löneförhandlingarna.

SACO/SR:

Det är omöjligt att redan nu – och i detta sammanhang – göra några bestämda uttalanden om vilka konsekvenser förslaget kommer att få på kommande avtalsrörelser. Det är ändå SACO/SR:s förhoppning att det skall visa sig möjligt att efter ett mer definitivt skattebeslut åstadkomma löneöverenskommelser som inte är inflationsdrivande. En förutsättning för detta är emellertid att återhållsamhet visas över hela arbetsmarknaden. De kalkyler som gjorts över den kombinerade effekten av marginalskattsänkning och avdragsbegränsning visar att det inte behövs någon större utjämning av bruttointkomsterna för att en rimlig neutralitet mellan genomsnittspersoner inom olika inkomstgrupper skall uppnås. Framför allt är det uppenbart att skatteomläggningen inte kan motivera några hårda reglerande ingrepp från statsmakternas sida av typ frysning av alla inkom-

ter över någon viss gräns etc. Inte ens vid löneökningar som är förenliga med de 5,5 procents årlig inflationstakt som utredningsgruppen arbetat med är något sådant möjligt.

Handelsanställdas förbund:

En reform som syftar till att göra beskattningen av lönehöjningar mera rimlig, får med nödvändighet stora omfördelningseffekter mellan olika inkomsttagargrupper. Denna omfördelning är inte ett syfte med reformen utan måste ses som en bieffekt. Det är därför, enligt vår mening, viktigt att vidtagna åtgärder som motverkar omfördelningen.

De partier som står bakom förslaget har också uppmärksammat denna problematik och gjort ett särskilt uttalande om lönepolitiken. Man förutsätter i uttalandet att arbetsmarknadens parter inriktar lönepolitiken på att ge de grupper, som får litet utbyte av reformen, de största lönepåslagen. I annat fall tvingas man ompröva reformen.

Handelsanställdas förbund vill mycket starkt understryka behovet av att löneuppgörelserna fr. o. m. 1983 görs betydligt mera låglöneinriktade än hittills. I annat fall får skattereformen helt oacceptabla effekter för stora låglönegrupper. Ett genomförande av skattereformen utan att beakta denna i kommande löneuppgörelser skulle mycket snabbt omindetgöra många års strävanden att minska löneskillnaderna på svensk arbetsmarknad. Vi ser det därför som mycket viktigt att skattereformen omprövas om lönepolitiken inte skulle få den avsedda inriktningen.

LO anser det nödvändigt att hänsyn tas till skattereformen i avtalsrörelserna och att höglönegrupperna måste visa stor återhållsamhet till förmån för låg- och mellaninkomstgrupperna. LO vill starkt understryka det gemensamma uttalande som socialdemokraterna, centerpartiet och folkpartiet gjorde i anslutning till skatteuppgörelsen.

Svenska metallindustriarbetareförbundet anför att det är synnerligen angeläget att statsmakterna följer löneutvecklingen för olika grupper under tiden för skattereformens genomförande och är från år verkligen genomför de justeringar av skatteskalorna som visar sig motiverade.

SALF anser det uppenbart att löntagarorganisationerna i kommande lönerörelser inte kan bortse från så betydande skattelättnader och att man därvid måste beakta det faktum att högavlönade enligt förslaget kommer att få en kraftigare skattesänkning än lägre avlönade. Med tanke på de betydande effekterna av den föreslagna sänkningen av marginalskatterna och för att göra det möjligt att ta hänsyn till dessa effekter i samband med lönerörelsen anser SALF det nödvändigt att reformen genomförs stegvis under en treårsperiod.

RRV:

Genom att reformen föreslås genomföras i flera steg kommer olika anpassningsprocesser att komma till stånd så snart beslut om reformen fattas. Eftersom avräkning och återhållsamhet i löneförhandlingarna ingår som väsentliga moment för att nå åsyftade resultat med reformen anser RRV att statsmakterna bör redovisa kraven på den avräkning och på den övergripande löneprofil som är nödvändiga för att nå reformens syften.

Kammarrätten i Jönköping:

Basenheten föreslås uppräknad med ca 5,5% årligen. Indexuppräknningen bör enligt promemorian hållas på en låg nivå eftersom bruttoinkomsterna kommer att öka långsammare än vad de skulle göra reformen förutan. En svag löneutveckling anses bli en nödvändig följd av de bidrag till hushållens disponibla inkomster som marginalskattesänkningen kommer att ge.

Det anförda må ha sin giltighet om marginalskattereformen ses isolerad. Genom kopplingen till de nya reglerna om begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde blir riktigheten av antagandet om en svag löneutveckling mer tveksam. Den samlade effekten av de nya reglerna kommer nämligen att påverka skattskyldiga med inkomster över brytpunkten mycket olika beroende på underskottsavdragens storlek i det enskilda fallet. För många skattskyldiga kommer därför den samlade effekten av skattereformen att medföra inget eller endast ett obetydligt bidrag till den disponibla inkomsten.

Inflationen torde i huvudsak bestämmas av internationella förhållanden. Anledning saknas till antagande att inflationen under kommande år kommer att väsentligt avvika från vad som varit fallet under de senaste åren, alltså ca 10% årligen.

Mot den nu redovisade bakgrunden kan det bli svårt för arbetstagarnas fackliga organisationer att acceptera den förutsatta återhållsamheten i kommande lönerörelser. Löneutvecklingen kommer i så fall att avvika från den förutsatta inriktningen.

Skulle de angivna farhågorna besannas kan – enligt det på s. 41 återgivna uttalandet – stegen i marginalskattesänkningen omprövas. Det har emellertid inte angivits hur underskottsavdragens värde skall påverkas i en sådan situation. Risken finns att vad som från början i huvudsak var avsett som en marginalskattereform förvandlas till ett regelsystem som enbart begränsar underskottsavdragens värde.

Några remissinstanser tar upp frågan om kommunalskatternas betydelse för den totala beskattningen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län:

Länsstyrelsen vill emellertid i detta sammanhang påtala de orättvisa skillnaderna i skattetryck mellan lågskatte- och högskattekommuner som i hög grad drabbar skattskyldiga i Jämtlands län. Det är därför också viktigt att finna vägar att utjämna kommunalskatten mellan olika kommuner.

Skånes handelskammare:

I anslutning till vad sist sagts vill Handelskammaren också betona betydelsen av kommunalskatternas utveckling. Expertgruppen har här utgått från en genomsnittsnivå på 30 kr., en gräns som redan passerats i åtskilliga kommuner. Skulle kommunalskatterna fortsätta att stiga är enligt Handelskammarens mening ett ingripande från statsmakternas sida nödvändigt. Det bör här även framhållas att en finansiering av marginalskattereformen i form av höjda indirekta skatter eller avgifter automatiskt medför en ökad kostnadsbelastning för kommunerna.

NSD:

Ett viktigt inslag i en omläggning av denna art är att hejda den kommunala utdebiteringsstegringen. Risk finns annars för att i samband med marginalskattesänkningen viss överflyttning sker från statlig till kommunal inkomstskatt. Erfarenheterna från de första åren av 1970-talet är i detta hänseende avskräckande. Det är därför nödvändigt att statsmakterna ser till att kommunala utdebiteringshöjningar inte beskär marginalskattesänkningens positiva verkningar.

Frågor angående marginalskattereformens betydelse för den kommunala ekonomin tas upp av *Landstingsförbundet* och *Svenska kommunförbundet*.

Landstingsförbundet (majoriteten) påpekar att reformen inte direkt berör den kommunala beskattningen, medan kommunsektorn däremot berörs av finansieringen. I den mån finansieringen sker genom arbetsgivaravgifter eller en produktionsfaktorskatt, som avses skola avräknas mot utrymmet för löneökningar, kommer landsting och kommuner enligt förbundet att drabbas genom en lägre skatteunderlagstillväxt två år efter det att skatten införs. Förbundet anser att landstingen och kommunerna bör kompenseras för denna effekt. Förbundet framhåller också att landstingen kommer att drabbas av den förutsatta låglöneprofilen på avtalen, eftersom landstingen i jämförelse med arbetsmarknaden som helhet har en högre andel låginkomsttagare bland sina anställda. Enligt förbundet medför detta risk för betydande utdebiteringshöjningar och är det angeläget att landstingens sparade medel inte, som regeringen föreslagit, överförs till staten samt att landstingen kompenseras för den effekt som skattereformens finansiering kan få på dess ekonomi.

Svenska kommunförbundet (majoriteten):

Förslaget innebär att skatteskalen skall korrigeras för prishöjningar med cirka 5,5% per år under åren 1983 till 1985. I ett gemensamt uttalande i anslutning till expertgruppens rapport har regeringspartierna och socialdemokraterna framhållit att marginalskattesänkningen måste påverka löneutvecklingen under genomförandetiden. Bägge förhållandena bör kunna medföra att inflationsförväntningarna dämpas. En sänkning av prisökningstakten är synnerligen eftersträvansvärd såväl för kommunerna som för samhället i övrigt. Styrelsen delar uppfattningen att hänsyn måste tas till skattereformens effekter vid disposition av det utrymme som blir tillgängligt för löneökningar. Styrelsen noterar dock att om utrymmet för löneökningar i huvudsak skall tillfalla de inkomsttagare som i begränsad utsträckning får fördelar av marginalskattesänkningen kan detta leda till en snabbare lönekostnadsutveckling än i andra sektorer i samhället. Anledningen härtill är lönestrukturen inom den kommunala sektorn.

Expertgruppens förslag till ändringar berör inte direkt underlaget för den kommunala inkomstskatten. Enligt styrelsen kan man emellertid inte bortse ifrån att de begränsningar som nu föreslås vad gäller underskottsavdragens skattemässiga effekter kan leda till försök till anpassningsåtgärder som kan få effekter också på det kommunala skatteunderlaget. Styrelsen förutsätter därför att regeringen noggrant följer utvecklingen och korregerar för sådana icke avsedda effekter.

4 Begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde — utom fastighetssektorn

Det övervägande antalet remissinstanser riktar kritik mot den föreslagna avdragsbegränsningen. Kritiken går i huvudsak ut på att förslaget strider mot vedertagna principer inom beskattningen, skulle ha allvarliga negativa verkningar för näringslivet och ge upphov till tillämpningsproblem.

Länsrätten i Stockholms län:

Avdragsbegränsningens utformning medför att avsteg görs i olika hänseenden från den grundläggande huvudprincipen om symmetri i skattesystemet. Detta kan få oförutsedda och inte önskvärda samt svårkontrollerade effekter i fråga om t. ex. räntebehandlingen skattemässigt hos låntagare contra långivare samt även ensidigt hos låntagare. Avdragsbegränsningen syftar till att i möjligaste mån uppnå likformiga och rättvisa taxeringar. Det synes emellertid som om personer med goda ekonomiska resurser bättre än andra kommer att kunna utnyttja möjligheter till omdispositioner eller kringgåendeåtgärder och därigenom motverka eller undgå effekterna av avdragsbegränsningsförslaget.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Förvärvskällemetoden bygger på att rätten att utnyttja underskott begränsas till förvärvskällan. Begreppet förvärvskälla infördes för vinnande av ordning och reda vid deklarations- och taxeringsförfarandet och för att tillgodose kommunens rätt att beskatta inkomsten från varje förvärvskälla, som är hänförlig till kommunen (kommunalskattekommitténs betänkande 1924 s. 403). Rättspraxis har i obetydlig omfattning dragit upp gränser mellan olika förvärvskällor. Expertgruppens förslag innebär att förvärvskällebegreppet får stor aktualitet i skatteprocesserna. Svårigheter kan förutses i fråga om möjligheterna att kontrollera i vilken förvärvskälla ett lån egentligen är nedlagt. Det är inte ovanligt att lånade medel används till flera ändamål och fördelas på konsumtion och investeringar. Man kan förutse ett ökat "skattetänkande" genom att investeringar styrs till förvärvskällor i vilka full avdragsrätt är sannolik, något som i och för sig är en naturlig följd. Med nuvarande lagstiftning saknar överföringar mellan förvärvskällor större betydelse, men vid genomförande av förslaget kan väntas ett ökat intresse för omplaceringar mellan förvärvskällor. De frågor som hänger samman med till vilken förvärvskälla en inkomst eller utgift skall hänföras kan väntas medföra vissa tillämpningsproblem och en del processer i skattedomstolarna.

— — —

En annan fråga som länsrätten anser kan ge upphov till åtskilliga spekulationer och därmed också kontroll- och tillämpningssvårigheter är det förhållandet att en ränteutgift alltid är beskattningsbar under det att en räntekostnad genom begränsningsreglerna i många fall endast delvis blir avdragsgill. Förutom att det är ett avsteg från den i andra skatterättsliga sammanhang gällande reciprocitetsregeln är det uppenbart att ett sådant förhållande kan fresta många människor till lånetransaktioner som undanhålls skattemyndigheterna till båtnad för båda parter.

Statskontoret:

Utredningen har inte närmare berört möjligheterna att kontrollera de inkomstskattskyldigas tillämpning av de nya regler som föreslås. De största problemen torde uppstå genom att underskottsavdrag skall ingå som underlag för tilläggsbelopp. Tidigare har underskott i en förvärvskälla i princip fritt kunnat kvittas mot överskott i en annan. Från skatteadministrationens sida har det varit mindre betydelsefullt att kontrollera om en vinst eller förlust uppstått i en bestämd förvärvskälla eftersom det var nettot som beskattades. Med de föreslagna reglerna får frågan en helt annan betydelse. Berörda skattskyldiga kommer naturligtvis att i ett tidigt skede försöka styra utvecklingen i olika förvärvskällor dithän att överskottet eller underskottet blir så litet som möjligt. Det räcker inte längre för skatteadministrationen att konstatera att en viss transaktion ägt rum utan man skall också avgöra om den redovisats i rätt förvärvskälla. Det senare avgörandet kan vara betydligt svårare och mer diskutabelt än det förra. Antalet besvär och processer kan därför förväntas öka.

RRV anför att tilläggs-skatten bryter den symmetri som hittills har gällt i skattesystemet, att det inte framgår om utredningen med statistiskt material granskat möjligheten att kvitta exempelvis underskott mot B-inkomster, att investeringar i fast egendom ofta är belånade, att personer med stora underskott och kapitalinkomster kommer att försöka kvitta ut skulder mot tillgångar för att minimera effekterna av tilläggs-skatten, att detta medför en större tröghet på marknaden samt att *RRV* anser att ytterligare utredning krävs av kvittningsförfarandet och av förlustavdragen, innan förslaget om tilläggs-skatt genomförs.

RSV:

Den grundläggande principen för vårt inkomstskattesystem är skatt efter förmåga. I enlighet härmed har systemet utformats så att det är inkomsten efter avdrag för alla omkostnader för dess förvärvande som är beskattningsunderlaget. I praktiken har visserligen åtskilliga avsteg under årens lopp gjorts från en strikt tillämpning av skatteförmågeprincipen men dessa har gällt begränsade områden och i stort sett inneburit en likabehandling av alla berörda skattskyldiga. Mot det nu framlagda förslaget kan invändas att konstruktionen innebär exempelvis att ränta för vissa skattskyldiga blir helt avdragsgill men för andra endast delvis avdragsgill. Detta blir så mycket allvarligare som den som mottar räntan alltid blir skattskyldig härför. I denna del innebär förslaget ett avsteg från reciprocitetsprincipen.

— — —

Förslaget medför en väsentlig principiell förändring för gransknings- och kontrollarbetet. Genom att underlaget för tilläggsbelopp innefattar underskott i förvärvskälla blir det av stor betydelse att avdragsgilla kostnader belastar rätt förvärvskälla. Detta gäller inte enbart räntekostnader — och därmed frågeställningen var kapital är nedlagt — utan också de flesta övriga kostnader, exempelvis material- och arbetskostnader. Det säger sig självt att reformen kommer att innebära att de skattskyldiga i möjligaste mån strävar efter att fördela dessa kostnader så att en tyst kvittning sker

förvärvskällor emellan vad gäller underskott och vinst. Om en sådan tyst kvittning skall kunna stävjas krävs både en förändrad inriktning och en väsentlig förstärkning av skattekontrollen. Att denna fråga dessutom kan leda till besvärliga och långdragna skatteprocesser är uppenbart. Den kvittning som den skattskyldige anser önskvärd kan också genomföras på olika sätt som är accepterade, exempelvis genom förvandling av tillgångar i vissa inkomstslag till tillgångar i inkomstslaget kapital. Såsom framhålls i promemorian är visserligen fördelningen av intäkter och kostnader på förvärvskälla i dag av betydelse för den kommunala beskattningen. Av detta förhållande kan emellertid inte dras den slutsatsen att systemet fungerar tillfredsställande – framför allt inte i ett läge där fördelningen får så stor betydelse som enligt förslaget. Enligt RSV har problemen med den s. k. förvärvskällemetoden klart underskattats. Det är från denna synpunkt synnerligen betydelsefullt att det utredningsarbete som skisseras på s. 147 f. blir klart till ikraftträdandet.

Vid ett val av den s. k. förvärvskällemetoden bör således beaktas att det nuvarande beskattningssystemet inte i någon större utsträckning ställt krav på en riktig redovisning av i vilken förvärvskälla visst kapital varit nedlagt. Av argumenteringstekniska skäl torde det exempel som redovisas på s. 89 andra stycket i praktiken i dag redovisas på motsatt sätt till det som i promemorian sägs vara det riktiga. Det torde nämligen vara lättast att trovärdigt ange att kapitalet nedlagts i den tillgång som utgör säkerhet för kapitalanskaffningen. Det kan därför antas att en omfördelning av skulder och därmed skuldräntor mellan olika förvärvskällor kommer att påyrkas, trots att några ytterligare transaktioner inte har vidtagits.

Länsstyrelsen i Östergötlands län:

Då nuvarande regelsystem inte utan vidare passar in vid en avdragsbegränsning utformad på sätt expertgruppen föreslagit kommer nya skatteproblem att dyka upp. Det kan främst förväntas bli tvister om till vilket inkomstslag och vilken förvärvskälla som ränteinkomster resp. ränteavdrag skall hänföras. Med nuvarande regler har frågan om rätt förvärvskälla oftast inte haft någon betydelse, varför kontrollen härav i stort varit obefintlig. Expertgruppen, som har uppmärksammat problemen, har föreslagit att frågan om förvärvskällornas utformning och reglerna om fördelning av räntekostnader bör bli föremål för utredning. Enligt länsstyrelsens mening är det angeläget att dessa frågor får en snabb lösning, eftersom de kommer att aktualiseras omedelbart efter ett genomförande av skattereformen.

— — —
Beträffande underskott i inkomstslaget kapital uppkommer dessa ofta på grund av ränteavdrag för lån, som upptagits för privata investeringar eller privat konsumtion. Eftersom sådana räntor närmast kan ses som privata utgifter finns skäl till begränsning av underskottens värde.

— — —
En avdragsbegränsning i övriga inkomstslag kan av principiella skäl anses mindre motiverad. För rörelser av hobbybetonad karaktär kan en avdragsbegränsning dock anses skälig. I inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse finns med nuvarande skatteregler stora möjligheter att reglera resultatet mellan beskattningsåren. En begränsning av underskottsavdragens värde för rörelseidkare och jordbrukare torde därför sällan få någon praktisk betydelse. För att tilläggsbelopp skall utgå måste dessutom sum-

man av inkomsterna före underskottsavdrag överstiga 16 basenheter. Av skatteadministrativa skäl bör enligt länsstyrelsens mening alla typer av underskott behandlas på samma sätt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att den föreslagna metoden för avdragsbegränsning har flera svagheter och anför, efter att ha instämt i uttalandet i promemorian att den alternativa modellen, grundad på indelningen i A- och B-inkomst, skulle vara svår att tillämpa:

Detsamma kan emellertid anföras även beträffande förvärvskällemetoden. Indelningen i förvärvskällor har inte utformats för att vara underlag för en avdragsbegränsning. Med vissa undantag har ett avdragsinplacering i rätt förvärvskälla inte haft någon betydelse för skattedebiteringen. I det praktiska taxeringsarbetet har denna bedömning haft mest betydelse vid avgörande om en kostnad skall vara avdragsgill vid den kommunala taxeringen. Det vanligaste fallet torde vara att avgöra huruvida en räntekostnad skall anses vara hänförlig till förvärvskällan inkomst av kapital eller inkomst av annan fastighet i de fall fastigheten är belägen i annan kommun än hemortskommunen. Enligt anvisningarna till 44 § kommunalskattelagen gäller: "Vid prövning av frågan, huruvida ett upplånat kapital i verkligheten hänför sig till den ena eller andra förvärvskällan är det i regel av underordnad betydelse, att tillgångar tillhörande den ena eller andra förvärvskällan lämnats såsom säkerhet för lånet. Vad utredningen skall avse att visa är, att det upplånade kapitalet kan anses hava använts i eller disponerats för viss förvärvskälla." Det är uppenbart att kontrollmöjligheterna vid avgörande av om en räntekostnad avdrages i rätt förvärvskälla är begränsade. Med tillämpning av förvärvskällemetoden kommer antalet fall där dessa svåra bedömningar blir aktuella att öka. Det kommer att föreligga ett intresse av att hänföra en räntekostnad till en förvärvskälla som ger överskott i stället för att redovisa underskott. Kontrollsvårigheterna kommer att innebära en ökad arbetsbelastning på taxeringsmyndigheterna.

Förvärvskällemetoden innebär även att de som driver näringsverksamhet med jordbruk, rörelse eller annan fastighet kan disponera sitt kapital på sådant sätt att avdragsgillhet för räntekostnader föreligger i näringsverksamheterna. Det är normalt att de förvärvskällor i vilka näringsverksamheten bedrivs visar överskott och verkan av avdragsbegränsningen kan på så sätt undvikas.

Skattskyldiga som driver flera förvärvskällor (t. ex. rörelse/jordbruk) kan ha intresse av att hänföra kostnader avseende den förvärvskälla som ger underskott till den som ger överskott. Möjligheterna för taxeringsmyndigheterna att ingripa i sådant fall då det rör sig om en kostnad som i och för sig är avdragsgill synes mycket små.

Gränsdragningen mellan förvärvskällorna i inkomstslaget rörelse kan ofta vara diffus. Eftersom överskott och underskott med nuvarande regler oftast kan kvittas fullt ut har det vanligtvis inte funnits anledning att ingripa mot en felaktig redovisning. I det fall en förvärvskälla ger överskott och en annan underskott finns det med de föreslagna reglerna för avdragsbegränsning intresse av att redovisa de skilda förvärvskällorna som en. Möjligheterna att i efterhand ingripa och göra en korrekt fördelning är begränsade åtminstone om detta skall ske med rimlig arbetsinsats.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

Länsstyrelsen är tveksam till förslaget vad gäller avdrag för underskott i näringsverksamhet, dvs. inkomst av rörelse, jordbruksfastighet och hyresfastighet.

Länsstyrelsen är medveten om att vissa typer av rörelser och jordbruk ligger på gränsen mellan förvärvsverksamhet och hobbyverksamhet eller lyxjordbruk. En väg att lösa problemen med dessa skulle kunna vara att skattemässigt föreskriva en förskjutning av tveksamma underskott till år då verksamheten visar överskott. Detta är emellertid frågor som bör utredas av kommittén för underskottsavdrag.

Länsstyrelsen vill inte tillstyrka förslaget om begränsning av underskottsavdragen för seriös näringsverksamhet. Syftet med sådan verksamhet är att uppnå intäkter och företagsekonomisk lönsamhet. Intäkterna kommer att beskattas. Den icke seriösa näringsverksamheten syftar snarare till att överföra privata levnadskostnader för att uppnå avdragsrätt och att undvika beskattning av de förmåner verksamheten ger ägaren. Samhällsekonomiskt kan avdragsbegränsningen hämma innovationer och nytänkande inom företagsamheten i landet. Den hämmande effekten förstärks av att även rätten till förlustavdrag begränsas.

De nu gällande reglerna för avgränsning av förvärvskällor är inte anpassade för den lagstiftning för vilken de nu kommer att utgöra grunden. En grundläggande utredning om förvärvskällebegreppet bör därför ske innan en så genomgripande ändring av underskottsavdragen genomförs.

SACO/SR:

SACO/SR har i de regeringsöverläggningar som föregått skatteförslaget avrått från att kombinera marginalskattesänkningen med en avdragsbegränsning av det nu föreslagna slaget. Ett skäl har därvid varit att omläggningen slår så olika på olika individer med samma lön att hänsynstagande till omläggningen i avtalsrörelserna kan komma att försvåras. Vi har också påpekat att marginalskattesänkningen i sig själv och framför allt en avräkning i lönebildningen kommer att drabba just de personer som har stora avdrag, varför ytterligare åtgärder vid samma tidpunkt bedömts som olämpliga.

Den modell som föreslagits tycks i huvudsak ha motiverats av att man önskat uppnå en viss kortsiktig fördelningseffekt. Genom att den inte bibehåller symmetrin i beskattningen av ränteintäkter och räntekostnader är det mycket som talar för att den föreslagna lösningen knappast kan bli en permanent lösning på avdragsproblemen. SACO/SR vill därför ifrågasätta om inte åtgärder – om sådana nu bedöms som nödvändiga – borde inriktats på att nå en mer generell lösning exempelvis i form av att såväl räntekostnader som ränteintäkter endast får dras av resp. beskattas till 90 %. En sådan åtgärd skulle också ligga i linje med de diskussioner som pågår inom realbeskattningskommittén.

Finansbolagens förening:

Den föreslagna begränsningen av underskottsavdragen innebär att symmetrin i skattesystemet bryts. Eftersom inkomster och utgifter behandlas på olika sätt kommer obalanser att uppstå, vilka i dag endast delvis kan

förutses. De skäl som anförts för en begränsning kan inte anses motivera att flera av skattesystemets fundamentala principer bryts.

Finansbolagens tjänster attraherar främst innovativa och expansiva småföretag. I många av dessa svarar ägaren/ägarna personligen för en betydande del av det riskkapital som investeras för att få till stånd en expansion. Vidare sätter ofta ägaren/ägarna sin privata egendom i pant för krediter till investeringar. Förslaget om begränsningar i avdragsrätten innebär att enskilt ekonomiskt risktagande hämmas. Ett initialt underskott i samband med en investering eller nyetablering får inte helt dras av mot senare års överskott. Kapital kommer därför i ökad utsträckning att söka sig från investeringar och nyetableringar, med osäkra utvecklingsmöjligheter, till placeringar med "säker" avkastning och s. k. improduktiva investeringar. En sådan utveckling är inte ägnad att stärka samhällsekonomin och sysselsättningen. Föreningen anser därför att underskott uppkomna ur rörelse borde undantas från förslaget om avdragsbegränsningar.

Föreningen Sveriges skattechefer:

Det framlagda förslaget medför en väsentlig principiell förändring för gransknings- och kontrollarbetet. Då underlaget för tilläggsbelopp innefattar underskott i förvärvskälla, blir det av stor betydelse att avdragsgilla kostnader belastar rätt förvärvskälla. De skattskyldiga kommer säkerligen i möjligaste mån att sträva efter att fördela sina kostnader så att en kvittning kan ske förvärvskällor emellan vad gäller underskott och överskott. Om man skall kunna förhindra en sådan kvittning krävs såväl en förändrad inriktning som en väsentlig förstärkning av skattekontrollen. Enligt föreningens uppfattning har problemen med den s. k. förvärvskällemetoden klart underskattats. Det är därför angeläget att det utredningsarbete som anges på s. 147 och därav föranledda ändringar blir klara till ikraftträdandet.

KF anför att inkomstbeskattningen traditionellt bygger på skatteförmågeprincipen, att inkomsten – om den skall vara ett mått på skatteförmågan – bör utgöras av den totala nettoinkomsten efter avdrag för underskott, att skatteförmågeprincipen överges om sådant avdrag inte medges, att en annan bärande princip är att avdrag får göras för omkostnader för inkomsternas förvärvande och bibehållande men inte för personliga levnadskostnader samt att ett betydande undantag görs från sistnämnda princip genom att skuldräntor är avdragsgilla oavsett om de hänför sig till kapital som investerats i en förvärvskälla eller till lån för bestridande av privata levnadskostnader. Vidare anför KF:

De nuvarande skattereglerna ger en skattskyldig med höga inkomster möjlighet att till relativt låga kostnader lånefinansiera investeringar, vilket medför en benägenhet till ökat risktagande. Om kostnaden efter skatt ökar får det hållas för troligt att den enskilde inte är fullt så benägen att göra riskfyllda investeringar. Möjligheten till underskottsavdrag medför även att en person med stora inkomster och stort eget kapital vågar taga andra risker än i en situation där underskottsavdrag inte kan ske eller endast kan ske i begränsad utsträckning.

I den allmänna debatten har gjorts gällande att man i förevarande sammanhang bör skilja mellan önskvärda och icke önskvärda investeringar i inkomstslaget rörelse.

Att skilja ut icke önskvärda investeringar från önskvärda sådana i skatterättsligt hänseende torde stöta på svåröverskådliga problem. Huruvida en investering är till gagn för samhället visar sig ofta långt efter det att investeringen gjorts. Om enskilda investeringar och enskilda risktaganden över huvud taget är önskvärda, torde det vara överflödigt att påpeka behovet av riskvilligt enskilt kapital vare sig detta är sparad eller upplånat. Det är naturligtvis en truism att påstå att en strikt tillämpning av skatteförmågeprincipen såsom den tillämpas i det gällande skattesystemet gynnar risktagandet och därmed investeringarna. En konsekvens av de höga marginalskatterna är att med bibehållen avdragsrätt för underskott i förvärvskälla riskvilligt kapital ställs till förfogande i större utsträckning än om avdragsrätten halveras.

Metoden att begränsa avdragsrätten för underskott i förvärvskälla oberoende av inkomstslag drabbar såväl önskvärda som icke önskvärda investeringar och kommer att medföra en skatteplanering, som i större omfattning än i dag, eftersträvar att omvandla inkomster till kapitalvinster, vilka i regel beskattas förmånligare.

KF ifrågasätter om inte en avdragsbegränsning grundad på indelningen i A- och B-inkomst vore ett bättre alternativ, eftersom man då skulle få möjlighet till kvittning i vissa situationer där sådan är befogad och önskvärd (varvid dock vissa spärregler kunde bli nödvändiga) och inte behövde gripa in i och förstöra systematiken i lagstiftningen. KF uttalar också att det vore möjligt att i inkomstslaget kapital begränsa eller ta bort avdragsrätten för ränta på lån för privat konsumtion (med motsvarande ändringar rörande beskattningen av ränteintäkter) samt att det – om kostnad för privatbostad i skatterättsligt hänseende skall hänföras till privata levnads-kostnader – bör ske en samordnad utredning rörande finansiering och beskattning av olika boendeformer. Vidare anför KF:

Skattesystemet är i dag i så måtto symmetriskt att skatteplikt och avdragsrätt korrelerar. En stor förändring av denna symmetri medför konsekvenser, som är svåra att förutse och som med all säkerhet medför nödvändiga förnyade ingrepp av lagstiftaren för att förhindra icke önskvärda transaktioner. Traditionellt föregås mer ingripande lagförslag av ett kvalificerat utredningsarbete, som syftar till att uttömmande bereda, förklara och motivera förslaget. Denna tradition skapar trygghet och säkerhet vid den framtida tillämpningen av lagen. Det är en tradition som enligt KF:s uppfattning är väl värd att bevara och som kan skapa garantier för stringens, konsekvens och förutsebarhet i lagstiftningen.

— — —

Ändringar i skattelagstiftningen medför erfarenhetsmässigt att den som anser sig negativt berörd härav, vidtager åtgärder för att inte komma i ett sämre ekonomiskt läge efter ändringarna. Genom mer eller mindre dubiösa transaktioner försöker den skattskyldige försätta sig i samma ekonomiska situation som före ändringarna.

Den föreslagna avdragsbegränsningen kommer att leda till att tillgångar och skulder transporteras mellan förvärvskällor i syfte att inom förvärvs-

källan uppnå samma effekt som om underskottsavdrag hade medgivits. De s. k. nolltaxerarna blir sannolikt inte färre efter förslagens genomförande. Förvärvskällebegreppet får för den enskilde en helt annan betydelse än det hittills har haft. Likartade kostnader kommer att behandlas olika beroende på vilken förvärvskälla de hänförs till. Allt detta medför krav på ökad kontroll och därmed än större belastning på den redan nu hårt ansträngda skatteförvaltningen.

LO:

LO har sedan länge krävt en avdragsreform. Avdragen leder i sin nuvarande utformning till stora och systematiska orättvisor. I den mån som avdragen i praktiken avser privata levnadsomkostnader, så som är fallet framför allt med privata räntekostnader, framstår det som helt orimligt att den som har en högre inkomst ska få en större skattesubvention för samma utgift. Därtill kommer dessutom att en högre inkomst skapar ekonomiskt utrymme för större ränteutgifter. Den obegränsade avdragsrätten har medfört en stark okänslighet för räntekostnader hos privatpersoner och inflationen har gjort det extremt lönsamt att via ränteavdrag (och i vissa fall andra avdrag, såsom reparationsavdrag) förvandla högt beskattade arbetsinkomster till lågt beskattade eller obeskattade realisationsvinster.

Underskottsavdragen, i huvudsak bestående av ränteavdrag, har också växt i mycket hastig takt under senare år. Avdragssystemet har därmed dels urholkat skattesystemets formella progressivitet, dels medverkat till att de spekulativa inslagen i ekonomin har förstärkts på de produktivas bekostnad.

LO anser därför en reform av avdragssystemet nödvändig och välkomnar det första steg som består i att underskottsavdragens värde begränsas. Vidare uttalar LO att modellen framstår som godtagbar, att fortsatt utredningsarbete behövs och att LO förutsätter att kommittén om underskottsavdrag (KUSK) får i uppgift att grundligt analysera indelningen i förvärvskällor. Enligt LO kan det vidare ifrågasättas om man inte i inkomstslaget kapital bör skapa särskilda förvärvskällor för kapitalinkomster resp. övriga ränteutgifter. LO understryker behovet av att snarast komma vidare med frågan angående gränsdragningen mellan privat ekonomi och näringsverksamhet. LO fortsätter:

I detta sammanhang bör även frågan om kommunal hemortsrätt vid beskattningen kunna prövas. De nuvarande reglerna innebär att inkomsterna (och underskottsavdrag) av rörelse och fastighet ska beskattas kommunalt där rörelsen och fastigheten är belägen. Resultaten av dessa regler kan delvis framstå som godtyckliga. På detta område kan möjligen regeländringar gå i den riktningen att det blir mindre viktigt än det är i dag (ofta visserligen formellt) att hänföra kostnaderna till rätt källa.

LO förutsätter emellertid också att framtida avdragsbegränsningar går utöver den nu föreslagna begränsningen av underskottsavdragens värde.

Fortfarande återstår att underskott av rörelse, jordbruk eller konventionellt taxerad fastighet bör begränsas till att enbart få dras från framtida överskott i samma förvärvskälla. Därmed löses problemen med hobbyliknande verksamheter som travhäströrelser o. d. I andra fall bör ingrepp

göras i själva reglerna för skatteplikt och avdragsrätt. Så bör t. ex. bostaden på en jordbruksfastighet schablonbeskattas för att jämställdhet ska nås mellan olika boendeformer. Också de allmänna avdragen bör ses över för att i princip förvandlas till skattereduktioner i stället för avdrag.

LRF anför att förvärvskällebegreppet i fortsättningen får en helt annan betydelse än hittills, att svårigheterna att skilja förvärvskällorna åt är så stora att en begränsning enligt förslaget får helt slumpartade effekter samt att den är så enkel att kringgå att det kan ifrågasättas om ett så komplicerat system är rimligt. LRF anför vidare att reglerna vid 1981 års allmänna fastighetstaxering har medfört att i många fall vad som tidigare har varit en förvärvskälla numera utgör flera sådana, att enligt svensk lantbrukstradition många jordbruk har drivits med flera integrerade delar samt att åtskilliga gårdar behöver sidoinkomster för att vara bärkraftiga och fortsätter:

Så exempelvis har myndigheterna i turistlänen under flera decennier propagerat för att det skall byggas uthyrningsstugor på fastigheterna. Lika så har gamla arbetarbostäder och liknande anpassats för uthyrningsverksamhet. Dessa stugor ger ett i många fall behövt tillskott till jordbruksdriften. Tidigare när det saknade betydelse i vilken förvärvskälla intäkterna redovisades kunde dessa inkomster alltid användas för att kvitta eventuellt underskott i jordbruket. Nu i och med den nya fastighetstaxeringen skall intäkterna redovisas i förvärvskällan annan fastighet och det går följaktligen inte att fritt kvitta mot underskott i jordbruket.

Detsamma gäller grustäkter som under vissa perioder kan ge stora inkomster upp till eller överstigande brytpunkten. Tidigare har dessa inkomster kunnat användas fullt ut i jordbruket men så ej längre. Det märkliga med dessa uppdelningar är att det gäller samma registerfastighet. Det behöver följaktligen inte vara fråga om tillköp eller liknande utan det är samma brukningsenhet som så att säga under årens lopp sonderfallit i flera förvärvskällor på grund av olika tekniska bestämmelser.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att expertgruppen kan – utan några analyser – slå fast att det inte torde vara något större problem med uppdelningen av förvärvskällorna. I kombination med ändrade inkomstförhållanden och ökad inflationstakt kommer en allt större grupp lantbrukare att hamna över brytpunkten och denna mångfald av förvärvskällor kommer då att medföra stora negativa effekter.

Säregat är att flertalet av de negativa inslagen går att eliminera tämligen omgående. De lantbrukare som bildar ett aktiebolag som arrenderar lantbruket och som står för all övrig verksamhet får in samtliga förvärvskällor utom inkomst av tjänst i aktiebolaget och de berörs då inte av avdragsbegränsningarna. Före 1976 då det inte gick att dela upp inkomst mellan makar bildades en del aktiebolag som stod för jordbruksdriften. Dessa i jordbruket främmande företagsformer har i stort sett försvunnit och de är naturligtvis inte välkomna åter. Om avsikten verkligen är att stoppa kvittningsmöjlighet mellan olika rörelser och rörelse/jordbruk eller jordbruk/jordbruk och jordbruk/annan fastighet bör detta kunna ske på annat sätt än ett som så enkelt kan kringgåas.

Är avsikten i stället att endast begränsa möjligheten att utnyttja underskottsavdrag för villaägare och liknande bör även detta kunna lösas på ett enklare sätt.

Skattedelegationen anser att kvittningsrätt måste föreligga mellan förvärvskällor jordbruk/rörelse, jordbruk/jordbruk och jordbruk/annan fastighet samt jordbruk/kapital. En genomgripande förändring som det föreslagna får inte genomföras utan att en ordentlig analys görs av samtliga effekter. Det faktum att det förekommer missbruk med underskottsavdragen får inte medföra att naturliga och nödvändiga kvittningsmöjligheter mellan olika verksamhetsgrenar på samma jordbruks- eller rörelsetråd förhindras.

I betänkandet framhålls som positivt att reformen skulle gynna produktiva satsningar på bekostnad av spekulativa placeringar. Så långt delar delegationen uppfattningen. Vad som emellertid inte berörs är att även produktiva investeringar innehåller ett större eller mindre mått av spekulation och att så gott som all näringsverksamhet under ett uppbyggnadsskede är en tämligen osäker satsning. Om rätten till avdrag för underskott på en seriös verksamhet begränsas i enlighet med förslaget är en sannolik utveckling att nystartandet av näringsverksamhet och nyinvesteringar i rörelse och lantbruk kommer att sjunka.

De av delegationen i detta avsnitt påvisade problemen och effekterna har endast ytligt berörts i betänkandet. Innan en reform med den nu föreslagna omfattningen genomförts måste en grundlig analys av både finansierings- och marknadseffekter utföras.

NSD uttalar att inkomstskattesystemet bygger på principen om skatt efter förmåga, vilket innebär att vad som skall beskattas är nettot mellan den skattskyldiges samlade inkomster och hans samlade utgifter för inkomsternas förvärvande, samt att rätten till avdrag för räntor på lån för privat konsumtion är ett undantag från regeln att levnadskostnader inte är avdragsgilla, ett undantag avsett att jämställa icke kapitalägaren med kapitalägare. Enligt NSD:s uppfattning är det inte rimligt att bryta sönder de principer på vilka skattesystemet sedan länge har vilat och är de invändningar som kan riktas mot förslagen av så allvarlig art att dessa inte kan genomföras utan väsentliga omarbetningar. NSD anför vidare:

I promemorian har över huvud taget inte tagits upp frågan om förvärvskällemetoden är lämplig för att anordna en avdragsbegränsning. Allra minst synes så vara fallet om hänsyn tas till skatteadministrationen. Förvärvskällemetoden är i själva verket full av komplikationer, eftersom reglerna om vad som tillhör en förvärvskälla över huvud taget inte utformats för så stor användning som kommer att uppstå om den föreslagna underskottsavdragsbegränsningen införs.

I promemorian förs visserligen en diskussion om man möjligen skulle tänka sig att använda den nuvarande indelningen i A-inkomst och B-inkomst men detta alternativ avvisas. Några andra alternativ för att tillgodose de syften som kan anses ligga bakom avdragsbegränsningen har inte tagits upp till diskussion i promemorian.

Under en lång följd av år har det varit ovanligt att tvister uppstått i frågan om en inkomst tillhört den ena eller andra förvärvskällan. I princip har detta för fysiska personer endast varit ett problem om verksamhet bedrivs i flera kommuner eller den skattskyldige är bosatt i en kommun och har verksamhet i en annan. I de lägre taxeringsinstanserna är det endast i undantagsfall som reglerna om rätt förvärvskälla ställs på sin

spets. Det kan därför närmast sägas att en taxeringsnämnd som huvudsakligen har att behandla fysiska personers deklarationer knappast haft någon anledning att tränga in i förvärvskällereglerna.

Än mindre har det stora antalet skattskyldiga haft anledning att ägna dessa frågor någon uppmärksamhet. Det har t. ex. aldrig spelat någon roll, om en räntekostnad tagits upp under inkomst av kapital eller under inkomst av tjänst. I fortsättningen blir detta av avgörande betydelse. Man får räkna med en medveten strävan att i de aktuella fallen flytta räntekostnader, som hittills dragits av under inkomst av kapital, till någon förvärvskälla som ger överskott. Reglerna i 44 § KL är i praktiken utan värde för bedömande av frågan vart ett ränteavdrag hör. I detta hänseende må det vara tillräckligt att hänvisa till de statliga utredningar som har behandlat dessa frågor under de senaste decennierna.

Man kan därför ha anledning att räkna med att endast sådana skattskyldiga, som inte ägnar skattefrågorna någon som helst planeringsverksamhet, kommer att tillämpa samma ordning som hittills. De skattskyldiga som kan beröras av avdragsbegränsningen kommer helt naturligt att, där så är möjligt, söka minimera underskotten genom omplaceringar av ränteavdrag och andra kostnader såväl mellan olika förvärvskällor hos en och samma skattskyldig som mellan makar inbördes. En teknik kan då också bli att söka begränsa avskrivningar och nedskrivningar i verksamheten.

NSD uttalar vidare att en nackdel med systemet är att det motverkar risktagande till förmån för direkt avkastningsgivande placeringar, vilket kan medföra att kapital som skulle ha placerats i risktagande projekt flyttas till konsumtion eller konventionella placeringsalternativ. Som en annan nackdel framhåller NSD att verksamheter som i sig har gemensam anknytning kan utgöra skilda förvärvskällor och anför att vid en förutsättningslös bedömning situationer av denna karaktär självfallet inte skulle hänföras till sådana underskott för vilka avdrag skulle vara begränsade utan frågan om underskottsavdrag uppkommit eller ej bedömas med utgångspunkt i resultatet i den integrerade verksamheten. NSD anför vidare:

Att omläggningen premierar en bolagsbildning i sådana fall då en verksamhet innehåller flera förvärvskällor är uppenbart. I sådana fall blir åtminstone underskotten avdragbara efter högre tal än 50%. Huruvida detta är någon av samhället önskad effekt anges inte i promemorian; den avveckling av små aktiebolag som man velat påskynda under de senaste åren motverkas emellertid.

Eftersom inkomsterna från en förvärvskälla beskattas bör underskott under alla omständigheter få räknas av fullt ut. Görs det ej det år då underskott uppkommit, måste det få utnyttjas mot senare uppkomna inkomster i samma förvärvskälla.

— — —

I promemorian hävdas att produktiva satsningar gynnas medan mer spekulativa placeringar som väsentligen styrs av skatteöverväganden blir mindre attraktiva. Detta kan i sig vara riktigt så länge det rör sig om personer som befinner sig i ett inkomstläge under brytpunkten. Då det gäller personer i högre inkomstlägen är det diskutabelt hur de produktiva satsningarna påverkas. Den asymmetri som finns i systemet genom att underskottsavdrag endast är värda 50%, medan inkomster beskattas fullt

ut ända upp till 80 % i marginalskatt, kommer att få betydande negativa konsekvenser för nyföretagandet och andra produktiva satsningar. Detta har i annat sammanhang utvecklats av professor Lodin. Vidare kommer under alla omständigheter de produktiva satsningarna att kräva större förberedelsearbete och större eget eller främmande kapital för att kunna genomföras. Sannolikt kommer det att ske i form av bildandet av ett ökat antal aktiebolag.

Skånes handelskammare:

Rådande höga marginalskattetryck i förening med inflationen har lett till en utpräglad låneekonomi, som i sig verkat inflationsdrivande. En radikal sänkning av marginalskatterna skulle automatiskt motverka denna utveckling. Den relativt begränsade sänkning av marginalskatterna som föreslås torde däremot inte vara tillräcklig för att ensam åstadkomma en vändning i detta hänseende. Den föreslagna avdragsbegränsningen, mot vilken kritik av principiell karaktär onekligen kan riktas och som otvivelaktigt kommer att medföra negativa konsekvenser för vissa typer av verksamheter och då kanske framför allt för småhusbyggandet, får ses mot bakgrund härav. I förening med den föreslagna marginalskattereformen bör sålunda den föreslagna avdragsbegränsningen stimulera till ett ökat finansiellt sparande.

Den föreslagna avdragsbegränsningen ger emellertid samtidigt komplikationer, som enligt Handelskammarens mening inte till fullo elimineras med de föreslagna reglerna. Handelskammaren åsyftar härvid i första hand möjligheten att kvitta underskott mot överskott dels mellan olika förvärvskällor, dels mellan olika verksamhetsår i inkomstlagen rörelse och jordbruksfastighet. Det är uppenbart att begränsningarna i avdragsrätten i dessa delar inte bara är omotiverade även mot bakgrund av avdragsbegränsningens syfte utan också verkar direkt hämmande för den expansion och förnyelse av näringslivet som eftersträvas. En person som i dag driver en vinstgivande rörelse kan sålunda med de föreslagna reglerna förutsättas bli mindre benägen att parallellt satsa på en ny verksamhet. Ur samhälls- och företagsekonomisk synvinkel framstår det också som anmärkningsvärt att en person med två igångvarande rörelser inte skulle få kvitta fullt ut underskottet i den ena mot överskottet i den andra. Förslaget i denna del kan inte heller sägas vara anpassat till den verklighet som näringslivet lever i. Uppenbart är ju att en rörelse under en tidsperiod kan uppvisa starka växlingar i resultatet mellan olika år innefattande såväl överskott som underskott. Det sistnämnda gäller också jord- och skogsbruk. Här skall också särskilt betonas den i och för sig omotiverade skillnaden i skattesituationen för en etablerad/kapitalstark företagare/jordbrukare, å ena sidan, och den som har startat nytt eller gjort omfattande nyinvesteringar med i huvudsak lånat kapital, å andra sidan. Enligt Handelskammarens mening är det nödvändigt att regelsystemet justeras på här berörda punkter och detta oberoende av om statistiskt sett antalet berörda skattskyldiga kan framstå som relativt litet. Handelskammaren vill härvid också understryka att statsministerns uttalande att kvittning av underskott mellan olika förvärvskällor bör tillåtas under de första åren som vederbörande driver en ny rörelse inte innebär att här påtalade brister avhjälpes till fullo. Handelskammarens yrkande i denna del får inte heller avvisas av det skälet att verksamhet av hobbybetonad karaktär i dag många gånger rubriceras som rörelse. Denna fråga bör i stället lösas genom justeringar i rörelsebegreppet.

I stort sett likalydande synpunkter framförs av *Sveriges aktiesparares riksförbund*, som vidare anför:

De föreslagna reglerna kommer otvivelaktigt att leda till inverkan på investeringskalkyler. Dessa kommer att för många investerare förryckas väsentligt och bli slumpartade. Från samhällsekonomisk synpunkt rationella överväganden kommer att elimineras av skattetänkande. Den ytterligt komplicerade bedömningsituation som investeraren många gånger kommer att hamna i torde tendera att ytterligare minska lusten att investera.

SBC uttalar att anledningen till underskottsavdragens ökning är att småhusbyggandet har ökat samt att räntenivån har stigit, att såväl småhusbyggandets omfattning som räntenivån bestäms av statsmakterna, att räntenivån är dels en funktion av budgetunderskottet, dels en följd av riksbankens valutapolitik, att den senare i sin tur är beroende av den amerikanska centralbankens penningpolitik samt att ett av huvudargumenten för avdragsbegränsningen – underskottsavdragens ökning – därför inte är hållbar. Vidare anför SBC:

Den grupp, de s. k. "nolltaxerarna" som avdragsbegränsningen avses komma att drabba, finns inte bland vanliga bostadsrättshavare och villaägare, som kommer att få bära den tyngsta bördan av den redan i princip beslutade reformen. "Nolltaxerarna" kommer även fortsättningsvis med hjälp av skatteplanering kunna anpassa sina inkomster och utgifter så att begränsning av kvittningsmöjligheterna mellan olika inkomstkällor och i tiden inte kommer att drabba dem i någon större utsträckning.

SBC anser att även det förhållandet att förslaget strider mot en av grundprinciperna – den s. k. symmetriregeln – i det svenska skattesystemet utgör ett skäl att avstyrka förslaget.

Svensk industriförening:

Förslaget om avdragsbegränsning kan vid första påseendet kanske verka tämligen harmlöst enär marginalsattesänkningen ju medför att den totala skatteeffekten blir tämligen oförändrad för de flesta inkomsttagare. Vid ett närmare betraktande visar det sig emellertid att förslagets genomförande skulle få åtskilliga konsekvenser, som är både obilliga och ekonomiskt stötande.

Enär ränteintäkter skall tas upp till beskattning är det logiskt att ränteutgifter fullt ut skall medges avdragsrätt. En ändring i detta avseende är inkonsekvent och strider mot de skatterättsliga principer som är grundläggande för vårt skattesystem. Föreningen anser att det framlagda förslaget i vad avser avdragsbegränsningen är dåligt genomtänkt och skulle medföra så allvarliga konsekvenser för både vissa kategorier av privatpersoner och för näringslivet att det inte bör genomföras i föreliggande skick. En så allvarlig och genomgripande reform på skatterättens område måste i vanlig ordning bli föremål för en noggrann utredning, speciellt avseende konsekvenserna.

Många mindre företag startas av personer som är specialister inom ett visst yrkesområde och redan har en bra anställning inom ett större företag. Möjligheten att dra av uppkomna underskott i det nystartade företaget mot inkomst från tjänst, har inneburit en stimulans att våga ta steget till ett försök att starta eget. Har detta misslyckats har man alltså inte gjort total förlust genom att samhället har medgett underskottsavdraget och således på sätt och vis stöttat företagsförsöket. Skulle detta upphöra kommer givetvis nyetableringar av företag att påverkas i negativ riktning, vilket vore olyckligt. Föreningen anser det därför vara viktigt att avdragsrätten i nu aktuella fall bibehålles.

Svenska bankföreningen:

Den föreslagna begränsningen av effekterna av ränteavdragen medför den asymmetrin att ränteinkomster skall upptas till 100 % medan ränteutgifter bara får dras av till 50 % (i den mån de inte kan kvittas mot intäkter i samma förvärvskälla). Denna asymmetri medför risk för en ökad kreditgivning direkt mellan hushållen i syfte att minska låntagarens och långivarens sammanlagda skattebelastning. Avdragsbegränsningen skulle således skapa förutsättningar för "svarta" lånetransaktioner och leda till skadliga effekter på kreditströmmarna i samhällsekonomin. En sådan utveckling bör givetvis förhindras. Detta är enligt bankföreningens uppfattning ett starkt skäl mot den föreslagna avdragsreformen.

SBEF anser att förslaget kan få allvarliga konsekvenser för hela det svenska näringslivet, att de föreslagna reglerna innebär ett allvarligt avsteg från strävandena att skapa neutralitet vid beskattningen mellan olika företagsformer, att avdragsbegränsningen kan komma att verka avhållande på viljan och möjligheten till risktagande i verksamheten och därigenom utgöra en hämsko för samhällsekonomiskt önskvärda strävanden till expansion av en verksamhet samt att också viljan att nystarta en rörelse kan komma att minska på grund av de aktuella reglerna. Det är enligt *SBEF* oacceptabelt att underskott som uppkommer på grund av stora investeringar o. d. i ett inledningskede inte får kvittas fullt ut mot överskott av annan näringsverksamhet eller mot överskott under senare år i samma verksamhet. *SBEF*, som är kritisk mot avdragsbegränsningen, anser att i vart fall all näringsverksamhet bör lämnas utanför tillämpningsområdet eller åtminstone undantag medges i större utsträckning än enligt promemorian.

SFR anför att förslaget till avdragsbegränsning har fått en oacceptabel utformning och strider mot väsentliga principer för hela vårt skattesystem, att det föreslagna systemet förutsätter en mer stringent gränsdragning mellan olika förvärvskällor än den som krävs f. n., att många gånger rent slumpmässiga förhållanden avgör i vilken förvärvskälla en räntekostnad skall dras av, att det ligger nära till hands att misstänka att de skattskyldiga kommer att sträva efter att förlägga sina avdrag till den förvärvskälla där utbytet av dem blir störst, att ökad misstänksamhet och kontroll därför blir nödvändig från fiskalt håll och en redan hårt ansträngd skatteadministration alltså belastas med nya och mycket besvärliga kontrollproblem, att

behovet av skatteplanering kommer att öka samt att en investering som i och för sig är dåligt lönsam kan bli lönsammare än andra – objektivt sett bättre – därför att den kan placeras in i en förvärvskälla där underskott finns. Vidare anför förbundet:

De s. k. nolltaxerarna har i den allmänna debatten framställts som tillintetgjorda om förslaget genomfördes. Verkligheten är emellertid att det inte är den gruppen som drabbas särskilt hårt. Det ligger nämligen i nolltaxerandets natur att ha en stor och lätttrölig förmögenhetsmassa. Om det föreslagna systemet förverkligas kommer dessa personer självfallet att omdisponera sin förmögenhet på sådant sätt, att underskott inte uppkommer i någon förvärvskälla.

Intresset för att starta en rörelse måste minska om de föreslagna reglerna införs, för så vitt inte den tillämnade verksamheten kan beräknas visa vinst redan från början. Om verksamheten visar förlust får ju företagaren själv bära minst 50 % av denna. Om den däremot visar vinst får han i minimifallet blott behålla 20 %. Nyföretagandets villkor från skattesynpunkt kan sägas i dag vara 1: 1 men blir med det nya systemet 2: 5. Detta måste vara ett viktigt förhållande att betänka för framtidens entreprenörer och kan komma att innebära att en säkrare placering, än den nyföretagandet kan erbjuda, väljes.

Under senare år har en mängd rörelser på grund av aktiebolagsreformen överförts från aktiebolag till enskild firma samtidigt som nyföretagandet inom aktiebolagsramen avtagit. Genom de nu föreslagna skattereglerna skulle villkoren för drift av rörelse i enskild firma förändras därhän att en ström åt motsatt håll, nämligen från enskild firma till aktiebolag, kan förutses. Detta kan inte vara av allmänt intresse och står i vart fall i strid mot tanken bakom de åtgärder på skatte- och bolagsstiftningens områden, som på senare år satts in mot fåmansbolag.

Det vi anfört beträffande avdragsbegränsningens betydelse för rörelseverksamhet gäller i lika hög grad för innehavare av jordbruk och hyresfastigheter. Det gäller med andra ord alla slag av verksamheter med ojämnt inkomstflöde.

Svenska metallindustriarbetareförbundet, som anser att en skattereform som begränsar värdet av avdragen samtidigt som marginalskatterna sänks är angelägen. anför:

Begränsningen av underskottsavdragens värde är ett djupt ingrepp i de nuvarande skattereglerna. Likväl har expertgruppen föreslagit att denna ändring ska inarbetas i befintligt regelsystem vilket ofrånkomligen leder till vissa praktiska problem. Till alla delar kommer man inte att lyckas täppa till kryphålen för människor med mycket god ekonomi och höga avdrag. Men av tidsskäl finns knappast någon annan väg att gå än den som expertgruppen föreslagit. Men det är enligt Metalls mening angeläget att ett brett upplagt utredningsarbete snarast kommer i gång för att anpassa skattereglerna till begränsningen av underskottsavdragens värde. Förbundet anser också att det är nödvändigt med en hög beredskap som gör att man redan under genomförandeperioden åren 1983–85 snabbt kan justera regler som visar sig få alltför stötande effekter.

SFF anför att problemen med ränteavdragen i allt väsentligt är en följd av inflationen, att det vid konstant penningvärde och en räntenivå på 3–4 % inte finns anledning att ifrågasätta det berättigade i motsvarande avdrag för räntekostnader resp. beskattning av ränteintäkter, att det kan vara motiverat att räkna med lägre inflationstakt under 1980-talet utan motsvarande sänkning av räntenivåerna, att förslaget kan visa sig vara en fördröjd reaktion på ett inte längre akut problem samt att det kunde vara en naturlig lösning att anknyta lösningsförslagen till inflationstakten. Föreningen ansluter sig därvid till det i debatten framförda förslaget att en viss andel av räntekostnaderna/intäkterna skulle undantas från avdragsrätt resp. beskattning och uttalar att detta förslag bättre torde kunna anknytas till realbeskattningsutredningens kommande förslag. Vidare anför föreningen att ett sådant system skulle kunna inkomstdifferentieras, om detta anses påkallat, och att åtgärden i vart fall skulle vara temporär och inte långsiktigt skada skattesystemets utformning.

Sveriges grossistförbund anför att förbundet i stort tillstyrker förslaget men anser det helt nödvändigt att vissa korrigeringar för i vart fall inkomstslaget rörelse görs, eftersom materiellt stötande resultat uppkommer som inte kan accepteras ens under en övergångsperiod i inkomstlagen rörelse, jordbruksfastighet och annan fastighet med undantag för schablon-taxerad villa samt fortsätter:

Som framgått av ovan, innebär förvärvskällemetoden, att även rörelseunderskott skall omfattas av avdragsbegränsningen. En ekonomisk verksamhet kan ha mycket skiftande årsresultat, och inte minst under en rörelses uppbyggnadsskede kan stora underskott uppstå. Dessa kan i många fall vara en del av den affärsmässiga risken ("investeringen"). Som förslaget nu utformats, får ett sådant underskott, vid beräkning av tillägsbelopp, vare sig kvittas mot överskott från andra förvärvskällor inom samma inkomstslag, eller mot senare års överskott inom samma förvärvskälla. I sammanhanget skall erinras om att reformen i princip berör rörelseidkare som är fysiska personer och icke alls rörelseidkare som är juridiska personer. Till de snedvridande effekterna hör dessutom att lagstiftaren i annan ordning genom tvingande åtgärder åstadkommit en decimering av antalet aktiebolag i Sverige.

Förslagets effekter till denna del innebär, förutom den bristande symmetrin, ett klart avsteg från ett fundament i vår skattelagstiftning, nämligen skatteförmågeprincipen. Förslaget är dessutom inkonsekvent i inkomstslaget annan fastighet.

En fysisk person som äger ett flertal fastigheter, vilka i normalfallet torde utgöra en förvärvskälla, kan ju kvitta de olika fastigheternas över- resp. underskott fullt ut. Detta är dock inte möjligt om samma person äger ett flertal rörelser. I detta fall kan även påpekas, eftersom ej heller några fördelningspolitiska analyser eller effekter av förslaget redovisas, att "flerfastighetsägare" normalt får ett materiellt bättre resultat av sin fastighetsförvaltning jämfört med "enfastighetsägare" som ju inte har samma kvittningsrätt.

Enligt vår mening kan ovanstående anomalier i förslaget och dess effekter relativt enkelt elimineras, varvid två möjligheter torde stå till buds.

Antingen kan kvittning medges för olika förvärvskällor inom samma inkomstslag eller också kan kvittning enligt förlustutjämningsprincipen medges inom resp. förvärvskälla under en flerårsperiod. I detta fall bör dock tiden för förlustutjämnning, i likhet med vad som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar, utsträckas till 10 år. Båda alternativen torde vara administrativt hanterbara och kontrollaspekterna kunna tillgodoses; principen med förlustutjämnning inom samma förvärvskälla har ju tillämpats för s. k. partrederier, och hittills vunna erfarenheter synes icke visa på några allvarigare nackdelar med en sådan lagstiftningsteknik.

Med tanke på att förvärvskällebegreppet hittills inte blivit föremål för någon enhetlig tolkning och praxis förordar vi emellertid att kvittningsrätt medges inom ett och samma inkomstslag.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund anför att den föreslagna metoden för minskning av värdet av ett underskottsavdrag är ett nytt och främmande inslag i vårt inkomstskattesystem, att skatteförmågeprincipen och likabehandlingsprincipen upphör att gälla, när avdrag inte medges för verkliga kostnader och när kostnader behandlas på olika sätt beroende på i vilken förvärvskälla kostnaden hör hemma, samt att organisationerna ställer sig klart avvisande till att åtminstone med nuvarande beslutsunderlag införa begränsningsregler som innebär att skattesystemet inte är symmetriskt. Vidare anför organisationerna:

Genom att knyta minskningen av värdet av ett underskottsavdrag till förbud mot kvittning mellan förvärvskällorna kommer indelningen av en skattskyldigs ekonomiska verksamhet i förvärvskällor att tillmätas en ej avsedd betydelse. Den nuvarande lagstiftningen om förvärvskälleindelningen är inte avsedd för och inte heller lämpad för det ändamål förslaget avser. Nuvarande regler tar i första hand sikte på att avgöra vad som är skattepliktiga intäkter resp. avdragsgilla kostnader och för att åstadkomma en riktig fördelning av beskattningsunderlaget för kommunal beskattning. Den i förslaget förordade "förvärvskällemetoden" kräver särskild lagstiftning som tar sikte på vad som är en ekonomisk enhet med utgångspunkt från de förhållanden som kan anses vara lämpliga för aktuellt ändamål.

För den skattskyldige får det i fortsättningen avgörande betydelse till vilken förvärvskälla intäkter och kostnader hänförs. Verksamheter kommer att av skattetekniska skäl sammanföras till en förvärvskälla även om andra skäl talar emot detta. Olika former av omdisposition mellan förvärvskällorna kommer att vidtas. Investeringar kommer inte längre endast att styras av förväntad avkastning utan även av i vilken förvärvskälla den skall ske t. ex. genom att den görs i förvärvskälla där överskott finns och inte där den är mest "ekonomiskt" motiverad.

Rent skattemässigt betingade åtgärder kommer med säkerhet att vidtas redan innan reformen är genomförd. Kvittningsförbud mellan förvärvskällorna kommer således att påverka allokeringen av resurser och riskera att bli hämmande för utvecklingen av näringsverksamheten inom främst de små företagen.

Såsom också framhålles i promemorian kan ett underskott i en av en skattskyldigs förvärvskällor utgöra en del av resultatet för en naturlig större ekonomisk enhet. Vidare framhålles i promemorian att en begräns-

ning i kvittningsrätten kan leda till ökat risktagande vid nysatsningar och att kapitalanvändningen riskerar att snedvridas av ovidkommande faktorer. I promemorian förutsätts att fortsatt utredningsarbete företas för att lägga grunden för en mer ändamålsenlig lösning på längre sikt. Enligt organisationernas uppfattning måste emellertid frågorna kring kvittningsförbudet klarläggas genom utredning innan beslut fattas om att införa begränsningsregler. Organisationerna kan inte godta den föreslagna förvärvskällemetoden.

Även underskott i rörelse och jordbruksfastighet omfattas av avdragsbegränsningen. Underskott i förvärvskälla i rörelse och jordbruksfastighet får enligt förslaget inte kvittas mot inkomst av annan förvärvskälla. Undantag från kvittningsförbudet medges inte ens för kvittning mellan två förvärvskällor inom resp. inkomstslag. Rörelseunderskott får inte heller avräknas från senare års vinster i samma förvärvskälla, eftersom förlustavdrag skall behandlas på samma sätt som underskottsavdrag vid beräkning av tilläggsbelopp. Den inverkan som förslaget i denna del kan få på nyföretagande, nyinvesteringar m. m. bedöms av organisationerna som klart negativa.

Organisationerna framhåller vidare att förslaget inte är neutralt i förhållande till verksamhetens organisationsform och att detta är oacceptabelt särskilt med hänsyn till den aktiebolagsreform som nyligen har genomförts, varigenom ett betydande antal aktiebolag med aktiekapital under 50 000 kr. har förmåtts övergå till handelsbolag eller enskild firma. Organisationerna anser också att en rad tillämpningsproblem kommer att uppkomma och nämner som exempel att det är mycket svårt och i en del fall närmast omöjligt att med säkerhet bestämma i vilken förvärvskälla en räntekostnad egentligen hör hemma för en person med komplicerade ekonomiska förhållanden.

SRF:

Effekterna av generellt förbud mot kvittningsrätt i olika förvärvskällor inom samma inkomstslag vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp blir, att den skattskyldiges bedömning om till vilken förvärvskälla intäkter resp. kostnader hör får så stor betydelse, att risk för "tyst kvittning" i många fall blir följd. Vi anser det ej heller vara riktigt att stifta en lag som på så sätt utsätter en enskild person för felbedömningar, som kan leda till åtal.

Då ingen rörelseidkare startar en rörelse för att få mindre skatt, anser vi att kvittning av underskott mot överskott i olika förvärvskällor inom samma inkomstslag skall vara tillåten.

TOR:

Att nämnda förslag innebär komplikationer framstår såsom uppenbart. Huruvida dessa är oundvikliga för att uppnå en lämplig avdragsbegränsning synes inte vara tillräckligt utrett. Förbundet vill här betona de svårigheter som förvärvskällemetoden medför. Denna ställer krav på en riktig fördelning av kostnader och intäkter olika förvärvskällor emellan. Att en sådan fördelning redan i dag är av betydelse för den kommunala beskattningen kan inte tas som intäkt för att en sådan uppdelning är problemfri.

De hittillsvarande erfarenheterna, främst vad avser schablontaxerad villa- eller fritidsfastighet, visar snarare på att det är synnerligt svårt att förhindra kringgående. Det nu föreliggande förslaget medför härvidlag än större problem.

Förslaget kommer också att ställa stora krav på själva avgränsningen av resp. förvärvskälla. De nuvarande avgränsningarna olika förvärvskällor emellan är enligt förbundets mening inte tillräckligt precisa för att uppfylla kravet på enkelhet. Att basera en reform på dessa begrepp medför naturligt att reformen försvårar medlemmarnas arbetssituation. Någon möjlighet att effektivt stävja tyst kvittning av vinst mot underskott olika förvärvskällor emellan synes mot bakgrund härav och andra möjligheter till kringgående inte möjligt. Annat än ren formell granskning kan då knappast komma i fråga.

— — —

Beskattningsystemet vilar på ett flertal principer. Dessa principer har visserligen redan tidigare i viss mån fått vika för ändringar i beskattningsreglerna. Det nu framlagda förslaget omkullkastar såväl skatteförmågeprincipen som reciprocitetsprincipen. Enligt förbundets mening kan starkt ifrågasättas om nödvändigheten att ingripa mot underskottsavdrag motiverar att dessa principer bryts. De effekter förslaget får för de enskilda är endast kortfattat berört. Att de enskilda får det synnerligt svårt att framdeles räkna ut sin skatt är uppenbart. Men vilka effekter nu nämnda principbrott kan medföra är svårare att överblicka.

Ur de synpunkter TOR företrädar anser sig förbundet inte kunna tillstyrka förslaget.

TCO:

Den nuvarande generella avdragsrätten för underskott i en förvärvskälla innebär att man som skattskyldig har rätt att räkna av en förlust i en verksamhet mot inkomster i andra förvärvskällor. Denna obegränsade avdragsrätt har motverkat skattesystemets förmåga att fördela skattebördan efter olika individers bärkraft.

— — —

TCO menar att avdragsrätten för underskott skall skiljas från avdragsrätten för räntekostnader. Enligt TCO:s mening bör det ske genom att underskottsavdragen exkl. eventuella räntekostnader behandlas på ett sätt medan räntekostnader oberoende av förvärvskälla och om underskott uppkommit eller ej behandlas på ett annat, för alla inkomsttagare likformigt sätt. Avdragsrätten för förluster bör begränsas till en rätt att räkna av dessa mot framtida vinster i samma förvärvskälla och inte som nu mot inkomster i andra förvärvskällor.

Den nuvarande obegränsade avdragsrätten för räntekostnader måste direkt kopplas till de höga inkomstskatterna. Den faktiska kostnaden för de räntor som låntagarna själv svarar för har vid stigande inkomstskattebelastning liksom vid stigande inflationsnivå blivit allt mindre. Vi har nått ett läge där mycket stora grupper nästan är okänsliga för höga räntenivåer. Detta har också påtagligt återspeglats i företagens handlingsmönster där kreditgivning till ansenliga räntenivåer blivit ett allt mer naturligt inslag i verksamheten för de företag som har den direkta kontakten med den växande, nära nog ränteokänsliga gruppen konsumenter.

För räntekostnader bör avdragsrättens värde enligt TCO vara oberoende av om räntorna tillsammans med andra kostnader och intäkter leder till

underskott eller ej. En begränsning i avdragsrätten för räntekostnader bör därför skiljas från behandlingen av underskottsavdrag.

Ett ytterligare motiv för att behandla avdragsrätten för räntekostnader likformigt, oberoende av i vilket inkomstslag de uppträder, är att det är nästan omöjligt att skilja mellan privata räntor och verksamhetsräntor. Det går inte att öronmärka lån och räntekostnader.

När man söker komma till rätta med de problem som en obegränsad avdragsrätt ger upphov till, är det viktigt att inte välja ett tillvägagångssätt som missgynnar den som har inkomst av tjänst. Det är också självklart att en omläggning av rätten till avdrag för räntekostnader inte får leda till att vanliga inkomsttagares möjligheter att förvärva ett eget hem försvåras. Den enda lösning som då står till buds är att behandla samtliga räntor på samma sätt, oberoende av i vilket inkomstslag eller vilken förvärvskälla de förekommer. Om räntorna tillsammans med övriga kostnader och intäkter ger ett positivt eller negativt resultat bör från beskattningssynpunkt vara utan betydelse. Det nuvarande förvärvskällebegreppet är inte så definierat att det på ett rättvist sätt kan lösa de problem som följer av den föreslagna begränsningsregeln. Frågor som tidigare varit betydelselösa blir om förslaget genomförs av avgörande betydelse. Exempelvis blir en räntekostnad som redovisas i en förvärvskälla som ger överskott mer värd än om den i stället redovisats där underskott uppkommit.

TCO anför vidare att det i fråga om egenföretagare är omöjligt att i praktiken skilja ut räntor som hänför sig till verksamheten från privata räntor, att följden därför blir att företagare får bibehålla en obegränsad avdragsrätt om inte särskilda bestämmelser införs samt att det är oacceptabelt att endast begränsa löntagarnas avdragsrätt. Även om det kan synas självklart att avdrag skall medges för näringsräntor liksom för alla andra kostnader i verksamheten anser TCO att egenföretagarna måste acceptera en begränsning så länge man inte kan finna en metod att skilja näringsräntor från privata räntor eller driva verksamheten i sådan form att man klart kan skilja den privata ekonomin från verksamheten, något som f. n. kan ske bara beträffande aktiebolag. TCO vill påpeka att den s. k. staketmodell som nämns i promemorian innebär en långtgående reform och därmed är förknippad med betydande svårigheter vid ett genomförande. TCO anför vidare:

För att upprätthålla konsekvens i beskattningen krävs att man inte bara betraktar ränteutgifterna utan också ser till nettot av ränteinkomster och ränteutgifter, vilket också föreslagits.

Den skattskyldige bör separat redovisa sina ränteförhållanden. Vid exempelvis ränteintäkter på 5 000 kr. och ränteutgifter på 15 000 kr. bör det bli saldot, dvs. 10 000 kr., som blir föremål för avdragsbegränsning. Detta gäller oberoende av i vilken förvärvskälla dessa poster finns redovisade. Att beskatta inkomsträntorna fullt ut och begränsa avdragsrätten för utgiftsräntorna vore inkonsekvent. Speciellt svårt blev det att förstå en sådan inkonsekvens för de relativt stora grupper av villaägare som har inkomsträntor från reverser på tidigare ägda fastigheter och där dessa inkomsträntor används för att täcka de egna utgiftsräntorna. För att få en fördelningspolitiskt försvarlig "nettomodell" kan det vara skäl att begrän-

sa omfattningen av intäktsräntor som räknas av från utgiftsräntor till den nivå som angivits dvs. 30 000 kr.

För att så långt som möjligt ge ränteavdraget samma värde för individer med olika inkomster, bör man utforma avdraget så att skattelättnaden i möjligaste mån inte påverkas av den enskildes marginalskattenivå. Den princip som föreslagits och som innebär att ett underskottsavdrag får en högsta skattelättnad av 50 % bör även kunna tillämpas vid en begränsning som enbart gäller ränteavdragsrätten. Därigenom har man så långt möjligt utformat avdragsrätten så att värdet blir oberoende av inkomsternas storlek.

5 Begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde — fastighetssektorn

Flera remissinstanser riktar kritik mot förslagets effekter för bostadsrättshavare, villaägare och andra fastighetsägare samt för byggnadsindustrin. Några remissinstanser anser emellertid att den föreslagna begränsningen eller andra åtgärder är särskilt befogade på detta område eller att effekterna är otillräckliga.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län (majoriteten) tar upp det fallet att två personer med samma inkomst äger likartade villor, varav den ena är belägen i ett storstadsområde med höga villapriser och den andra i ett glesbygdsområde med betydligt lägre priser, ifrågasätter om det är förenligt med skatteförmågeprincipen att begränsa ränteavdragen för den som har betydligt högre kostnader och påpekar att sådana variationer kan förekomma även för villor eller radhus som är belägna i samma område, beroende på när och på vilka villkor fastigheten har anskaffats.

RRV uttalar att de regionala prisskillnaderna medför skillnader i upplåning och därmed underskottsavdrag, att de nuvarande skillnaderna i boendekostnader kommer att öka om förslaget genomförs samt föreslår att statistik över de totala underskotten på kommun- och länsnivå bearbetas och analyseras för att belysa de regionala olikheterna av tilläggsskatten. Vidare anför RRV:

RRV skall här endast beröra de ändringar som kommer att uppkomma efter reformens genomförande för villor med resp. utan statliga räntebidrag. RRV har beräknat skattesänkningen för personer med samma inkomster och samma bruttounderskott av villor. Personer med statliga lån och räntebidrag redovisar lägre nettounderskott av villor, eftersom underskottet redovisas efter det att räntebidraget dragits av från räntorna. Konsekvenserna av reformen blir att personer med räntebidrag i nästan samtliga fall får en betydligt större sänkning av skatten. — — — Effekten av detta torde bli att efterfrågan ökar på villor med räntebidrag och minskar på villor utan räntebidrag. Ett sätt att minska dessa snedvridande effekter, även om neutralitet ej uppnås, är att vid beräkningen av tilläggsskatten låta räntebidraget ingå i skatteunderlaget. — — — Med detta skatteunderlag finns fall där villaägare med räntebidrag kommer i ett sämre läge jämfört

med villaägare utan räntebidrag. Dessa skillnader är dock ganska små. Förslaget bör utredas vidare för att konsekvenserna skall bli bättre klarlagda.

Länsstyrelsen i Östergötlands län:

Beträffande underskott av schablontaxerad fastighet bör först klargöras bakgrunden till nuvarande regler. År 1974 antog riksdagen ett omfattande bostadspolitiskt program som i stora delar gäller även i dag. Där slogs fast att likartade bostäder skall ha samma boendekostnad oavsett besittningsform. Subventioner infördes för flerfamiljshus och enfamiljshus genom räntebidrag utifrån en garanterad räntenivå. Den garanterade räntenivån för flerfamiljshus var 3,9% (i dag 3,0%) och för enfamiljshus med statliga lån 6,0% (i dag 5,5%). Skillnaden i subventioner mellan flerfamiljshus och enfamiljshus motiverades med att villabeskattningen fungerar som ett stöd till boende i egna hem. Detta var ett nytt synsätt på villabeskattningen och en konsekvens härav borde enligt länsstyrelsens mening ha varit att medge varje villaägare lika stor "skatterabatt" oavsett marginalskatt. Genom den successiva ökningen av marginalskatterna och höjda räntekostnader har denna "skatterabatt" blivit större för varje år. Enligt länsstyrelsens mening får det därför anses principiellt riktigt att vidta åtgärder beträffande underskottsavdragen för villaägare och att införa regler som gör att underskottsavdragen i regel får samma värde oavsett marginalskatt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

En reduktion av villaunderskotten kommer att leda till ökade ojämnheter i boendekostnaden mellan olika delar av landet. I områden med hög produktionskostnad, högt marknadspris och därmed stor räntekostnad får avdragsreduceringen en mer kännbar effekt än i andra områden. Denna förstärks av de högre schablonintäkterna som följer av högre taxeringsvärdet. Genomsnittligt taxeringsvärde för villafastigheter utgör i Stockholms län 347 000 kr., Göteborgs och Bohus län 302 000 kr. och för hela riket 231 000 kr. Det är således skattskyldiga inom storstadsregionerna som sannolikt drabbas hårdast av avdragsbegränsningen. Denna snedvridande effekt på boendekostnaden och därmed disponibel inkomst kan länsstyrelsen inte acceptera.

Hyresgästernas riksförbund:

Samhällets stöd till boendet har ända sedan mitten på 1970-talet utvecklats på ett från bostadssocial synpunkt mycket negativt sätt. Enligt bostadsdepartementet har stödet ökat från 8 miljarder kr. år 1975 till drygt 20 miljarder kr. år 1980. Inriktningen av stödet har under denna tid ändrats radikalt. År 1975 svarade det stöd som i någon form är behovsprövat och som bestäms genom bostadspolitiska beslut, dvs. bostadsbidragen och räntebidragen till statligt belånade hus, för tre fjärdedelar av det totala stödet till boendet. År 1980 hade dessa stödformers andel sjunkit till hälften. Detta är var skattesubventionen genom villaägarnas ränteavdrag nästan 10 miljarder kr. eller hälften av stödet till boendet. Subventionerna över skatten gynnar framför allt höginkomsttagarna och har i hög grad styrt bostadsbyggandet på ett sätt som medverkat till ett alltmer segregerat boende. Storleken och priserna på villorna har drivits upp på grund av de förmånliga skattereglerna. Det är nu alldeles nödvändigt att denna ur bostadssocial synpunkt mycket negativa utveckling bryts. De resurser som

satsas på boendet måste fördelas efter de behov som finns. Sänkningen av marginalskatterna och begränsningen av värdet av underskottsavdragen innebär att de skattemässiga fördelarna för villaägare reduceras framför allt för de som har höga inkomster. De mest stötande subventionerna kan därvid begränsas. Som en följd av detta kommer förmodligen priserna på dyrare villor att falla något.

Förslaget till reformerad inkomstbeskattning medför emellertid inte att subventionerna genom villaägarnas underskottsavdrag kommer att minska i omfattning. Ökningstakten kommer att begränsas något, men underskotten kommer troligen enligt förbundets mening även i fortsättningen att öka med ett par miljarder kronor årligen.

Förbundet framhåller vidare att villaägarnas möjligheter att göra inflationsvinster kommer att bestå, att problemen beror på att skattesystemet inte är anpassat till inflationen samt att dessa problem inte löses genom den föreslagna reformen utan kräver andra åtgärder.

SBC anför att flertalet politiska partier inför valet 1979 avgav löften om oinskränkta avdrag för landets villaägare, att – även om de boende med bostadsrätt inte uttryckligen innefattades i löftet – de familjer som sedan 1979 har skaffat sig bostad i ett föreningshus har baserat sina boendekalkyler på att löftet om oinskränkt avdragsrätt skulle hållas, att det är etiskt oförsvarligt att vidta oförberedda åtgärder som medför ekonomiskt avbräck och rättsförluster för de boende samt att tidpunkten för beslut om ytterligare boendekostnadshöjningar är synnerligen illa vald med hänsyn till dels redan inträffade höjningar, dels att många lån kommer att konverteras under samma period som avdragsbegränsningen skall träda i kraft med starkt ökade räntekostnader som följd. Vidare anför SBC att det vid stark inflation är möjligt att bo i nyare hus endast om de initiala räntorna antingen subventioneras bort, varvid huvuddelen av kapitalkostnaderna betalas via statskassan, eller omfördelas över tiden genom antingen reallån eller paritetslån eller också via en skattekredit som skall återbetalas, att underskottsavdragen medför en sådan omfördelning över tiden genom att avdragen ger en skattekredit på räntekostnaderna, vilken återbetalas på grund av att schablonintäkten beräknas på ett taxeringsvärde som skall återspegla marknadsvärdet och därmed inflationen, samt att avdragen därför över tiden blir en mindre belastning på statskassan och skattebetalarna än vad subventionerna blir. SBC uttalar också att bostadsrätterna, speciellt bostadsrätterna utan statliga lån, har högre nettokostnader för kapital än andra boendeformer redan före avdragsbegränsningen, att bostadsrätterna är dubbelbeskattade och missgynnade på kreditmarknaden samt att inflationsvinsterna vid förvärv av äldre bostadsrätter är små jämfört med sekundärköp av småhus. SBC fortsätter:

SBC vill erinra om att denna individuella intäktsschablon främst motive-
rades med systemets tidigare brist på symmetri. Bostadsrättshavarna fick
sålunda göra fullt avdrag mot egen marginalskattesats för räntor på lån till
kontantinsatsen (som för äldre bostadsrätter ofta motsvarar nästan hela

totalpriset). För intäkt av fastighet skattade endast föreningen, vars skattesats är ca 50%. "Schablonintäkten i bostadsföreningen träffas således av en marginalsattesats om ca 50% medan bostadsrättshavarens ränteavdrag normalt torde göras vid en avsevärt högre skattesats". (Prop. 1978/79: 209). Genom att underskottsavdragen från 1985 får göras mot högst 50%, bortfaller detta argument för dubbelbeskattningen. Eftersom föreningens skattesats är ca 50% kommer symmetri att råda mellan avdrags- och intäktssida – 50% på båda – utan någon individuell schablon. Skatteomläggningen 1983–85 tillgodoser alltså i huvudsak det syfte som den nya intäktsschablonen från 1980 nu tjänar. Om nu två skilda medel sätts in för att tillgodose detta mål, blir följden en skärpning av den redan höga beskattningen på bostadsrätter, jämfört med andra boendeformer. SBC anser därför att skatteomläggningen i sig är ett argument för att den individuella bostadsrättsbeskattningen slopas, i den takt underskottsavdragen reduceras till 50%.

NBD:

Marginalsattesänkningen medför en begränsning av skattelättnaderna vid ränteavdrag för lånekostnader till egnahem. Sänkta marginalsattesatser kan sägas öka hushållens räntekänslighet. Å andra sidan uppstår ett ökat betalningsutrymme för bl. a. boendekostnader.

Dessa effekter är tillräckligt starka för att avsevärt påverka kostnadsbildningen för småhusboende, så att det ställer sig dyrare än förut jämfört med hyresboende, dvs. kostnadsneutraliteten mellan boendeformerna påverkas.

Läggs till detta avdragsreformen förstoras denna fördyring av villa-boende högst avsevärt – jämför angående det sagda följande schematiska resonemang hämtat ur det framlagda förslaget "Om marginalsikten t. ex. sänks från 80% till 65% innebär det schematiskt att räntekostnaden efter skatt ökar med så mycket som 75%. Om avdragets skattemässiga värde sedan ytterligare sätts ner genom en begränsning av underskottsavdrag leder detta till att kostnaden stiger med ytterligare 43%". Denna kostnadsökning antyder att förutsättningarna för småhusägande kommer att förändras drastiskt.

Den sannolika följden blir en kraftig minskning av småhusägande bland hushållen i framtiden, och detta i sin tur för med sig en försvagning av bostadsbyggande och byggsysselsättning, som närmare kommer att diskuteras i det följande.

Till detta kommer en ofrånkomlig försämring för redan etablerat småhusboende som kan bli särskilt kännbar bland hushåll som förvärvat hus framför allt under den senaste femårsperioden. Omläggning av lån i samband med konverteringar kan förstora denna grupp av berörda hushåll.

Egna hemmen har fått och kommer att få vidkännas kraftiga kostnadsökningar alldeles oberoende av skattereformen. Kostnadsökningen beror bl. a. på höjning av taxeringsvärden och intäktsprocenten, höjd ränta, höjda energipriser och kommunala taxor. Dessutom stiger produktionskostnaderna klart snabbare än inflationen.

NBD anför vidare att marknaden för frifinansierade småhus torde upphöra, att detsamma i stor utsträckning också gäller fritidshus, som uppförs på likartade eller för hushållen ännu kännbarare finansieringsvillkor, att statens ansträngningar att minska bostadssubventionerna kan komma att

medföra att den garanterade räntan och/eller upptrappningstakten vid statlig belåning höjs, att detta i kombination med minskning av avdragens värde gör att även den statligt belånade produktionen kan komma att ytterligare minska samt att till detta resultat också torde bidra småhusens efter reformen betydligt ökade boendekostnader jämfört med hyresbostäder. NBD fortsätter:

Nyproduktionen av småhus för egnahemsboende har redan mötts av avsättnings svårigheter. Dessa kommer att bestå och helt säkert öka efter hand som reformen blir fullt genomförd. Prisfallet i det befintliga beståndet, liksom den bristande neutraliteten mot hyresboende, kommer att förstärka denna effekt.

Sysselsättningen inom byggnadssektorn står redan inför allvarliga problem. Dessa kommer nu att förvärras, och avdragsreformen får betraktas som en ny riskfaktor i orsakssammanhanget. Småhusboendet begränsas för framtiden som framgått också med den uttalade ekonomiska styrning mot hyresboende, som avdragsbegränsningen innebär.

Produktionen av hyresbostäder är låg, trots nuvarande subventionsnivå. Småhusproduktion har alltmer fungerat som en bas för bostadsbyggandet. Den kommer nu delvis falla bort. I vad mån detta bortfall kan ersättas till någon del med produktion av hus med bostadsrätt är ovisst. Också här finns risk för störningar, t. ex. som följd av de rådighetsinskränkningar som Bostadsrättskommittén nyligen föreslagit när det gäller rätten för bostadsrättshavare att fritt sälja sina lägenheter.

Skattereformen medför därför en ytterligare allvarlig nedgång i bostadsproduktionen och sysselsättningen på byggnadsmarknaden. Detta är ett starkt vägande skäl för justering av skatteförslaget.

NBD uttalar att prisförändringarna på småhusmarknaden kan komma att bli mycket omfattande, även om det exakta utfallet kan vara svårt att uppskatta, att villakollektivet som helhet kommer att utsättas för ett mycket betydande värdefall räknat i realvärde, att värdefallet i åtskilliga fall kan betyda att fastigheterna inte längre utgör fullgod säkerhet för ingångna förbindelser, att underhåll och reparationer på småhussektorn försväras genom att nettokostnaden för finansieringen ökar, att småhusbeståndets skötsel därmed kommer att försämrats samt att till detta kommer vissa näringspolitiska effekter i det att småhus i mindre utsträckning än före reformen kan utnyttjas som säkerhet för finansiering av näringsverksamhet – av intresse särskilt för hantverk, handel och småindustri. NBD anser att i vart fall räntor på bostadslån bör undantas från avdragsbegränsningen.

NSD:

Det hävdas att särskilt större och dyrare villor redan blivit utsatta för en prispress. Detta är givetvis en verkan av skatteomläggningen som betyder att innehavarna av sådana villor redan innan omläggningen genomförts fått en ren kapitalförlust vars storlek vida överstiger de skattesänkningar som de får genom marginalskattesänkningarna. Detta inträffar oavsett om villaägaren har avdrag för räntor på villan eller inte.

Givetvis hade redan en marginalskattesänkning utan avdragsbegräns-

ning lett till prissänkningar. Emellertid hade dessa då varit mer naturliga och inte så påfallande stora som nu blir fallet. Detta är ytterligare ett skäl till att nöja sig med att genomföra marginalskattesänkning utan att i samband därmed genomföra avdragsbegränsningen.

Svenska bankföreningen:

I remissyttrandet från NBD beskrivs varför skatteförslaget medför kraftigt sänkta värden för småhus och fritidshus. En sådan utveckling har redan skett och skulle ytterligare pådrivas om effekten av ränteavdragen begränsas. Många av dessa fastigheter är högt belånade och såväl husägare som kreditgivare måste nu räkna med en allvarlig sänkning av värdet på kreditsäkerheten – i vissa fall till och med under den faktiska belåningen. Detta gäller givetvis även när fastigheterna har använts som säkerhet för lån till finansiering av näringsverksamhet såsom hantverk, småindustri och handel.

Boendekostnaderna för ett stort antal småhus- och fritidshusägare och bostadsrättsinnehavare ökar kraftigt till följd av en kombinerad marginalskatte- och avdragsreform. Bankföreningen anser att många hushåll inte kommer att klara av den nya situationen. Risken för ett starkt ökat antal exekutiva auktioner är uppenbar.

Bankföreningen anser att även de i detta avsnitt diskuterade omständigheterna starkt talar mot den föreslagna avdragsbegränsningen. – De eftersträfvade effekterna bör i stället uppnås genom den av bankföreningen ovan föreslagna sänkningen av högsta marginalskattesats till 60%. Om statsmakterna ändå skulle anse att en särskild avdragsreform är nödvändig, bör man enligt bankföreningens uppfattning närmare utreda om en sådan reform kan utformas på sådant sätt att de nu föreslagna och kritiserade asymmetriska effekterna undviks.

Svensk industriförening:

De inkomsttagare som drabbas är i första hand personer som under senare år köpt egna hem i storstadsområden där marknadspriserna ligger högt, även för tämligen anspråkslösa villor. Dessa personer, som oftast är yngre, har naturligt nog gjort husköpet för att skaffa sig och sin familj en hygglig bostad. Någon spekulation i framtida stora kapitalvinster har säkert inte varit ledmotivet. Ett genomförande av förslaget skulle medföra stora ekonomiska problem för dessa personer och kanske därigenom även beröva dem motivationen för en bra arbetsinsats i förvärvslivet. För husbyggnadsindustrin och alla dess underleverantörer skulle förslagets genomförande komma att få synnerligen negativa konsekvenser under lång tid framöver. Utöver de nu angivna konsekvenserna för villaägare och byggnadsindustrin skulle givetvis avdragsbegränsningen få allvarliga konsekvenser för praktiskt taget alla tillverkare av kapitalvaror.

SBEF ansluter sig till uttalandet i promemorian att det finns skäl för en gemensam inkomstberäkning, då fastigheter som utgör omsättningstillgångar i byggnadsrörelse hyrs ut, anser att regler redan nu bör utformas som medger detta och anför:

Ett flertal i praktiken vanliga situationer kan tänkas då förhållandena är sådana att fullständig resultatutjämnning mellan förvärvskällornas rörelse

och annan fastighet ter sig naturlig. Vanligt är sålunda att i en som enskild firma bedriven byggnadsrörelse ingår fastigheter som utgör omsättnings-tillgångar i rörelsen. Fastigheterna behandlas därvid dels såsom ingående i rörelse – vilket tar sig uttryck bl. a. i att en eventuell fastighetsförsäljning redovisas i rörelsen och i att fastigheterna vid värderingen behandlas enligt reglerna för lager av fastigheter med åtföljande rätt till nedskrivning på fastigheterna – och dels som ingående i en fastighetsförvaltning. Det senare tar sig uttryck i att de löpande fastighetsinkomsterna redovisas i inkomstslaget annan fastighet.

Överskott eller underskott från fastighetsförvaltningen bör i dylika fall enligt SBEF:s uppfattning alltid få avräknas mot underskott resp. överskott i rörelsen. I bägge verksamheterna – fastighetsförvaltningen och byggnadsrörelsen – kan med hänsyn till verksamheternas speciella art kraftiga variationer i resultatet förekomma år från år. Sålunda kan resultatet av fastighetsförvaltningen bl. a. påverkas av utförda reparations- och underhållsarbeten o. d. Den föreslagna förlängningen av tiden för fördelning av reparationsavdrag är inte tillräcklig för att åstadkomma motiverade resultatutjämnningar mellan åren. Resultatet i byggnadsrörelsen å andra sidan varierar vanligen mellan åren bl. a. på grund av det ekonomiska utfallet av i rörelsen utförda större entreprenadåtaganden. Resultatet av *ett* sådant arbete påverkar i stor utsträckning företagets hela årsresultat. Att notera i sammanhanget är dessutom att ett byggföretag ofta förvärvar egna fastigheter för att i konjunktursvackor genom arbeten på de egna fastigheterna bibehålla en jämn sysselsättning. Det anförda talar enligt SBEF:s mening ytterligare för den uppfattning som framförts i promemorian om att gemensam inkomstberäkning (eller fullständig kvittning av överskott resp. underskott) bör få ske mellan förvärvskällorna annan fastighet och byggnadsrörelse i det fallet samma fastigheter ingår dels som omsättnings-tillgångar i byggnadsrörelsen och dels som förvaltningsobjekt i förvärvskällan annan fastighet. Som redan anförts bör detta tillåtas även om en eventuell avdragsbegränsning i andra avseenden genomförs.

En motsvarande situation föreligger f. ö. då en person på grund av ägande och verksamhet i ett byggföretag också personligen anses bedriva byggnadsrörelse. Innehavda fastigheter eller aktier/andelar i fastighetsförvaltande företag utgör då oftast omsättningstillgångar i denna rörelse. Personen i fråga som alltså är vad man brukar kalla byggmästarsmiddad kan då tänkas redovisa inkomst av tjänst (från byggföretaget) inkomst av annan fastighet (förvaltningsresultatet av omsättningsfastigheter) underskott i rörelse (nedskrivning av omsättningsfastigheter/aktier eller andelar). I alla dessa fall bör enligt SBEF en gemensam inkomstberäkning tillåtas för de skilda förvärvskällorna personen redovisar eftersom personens samtliga ovan angivna inkomster i grunden emanerar från en och samma rörelse, nämligen byggnadsrörelsen. Värt att notera i det sammanhanget är att reglerna om värdering av omsättningsfastigheter/lageraktier, lagerandelar nyligen varit föremål för lagstiftning (SFS 1981: 295). Att tämligen omgående förta effekterna av denna lagstiftning ter sig enligt SBEF högst anmärkningsvärt.

SBEF uttalar vidare att skiftande årsresultat ofta förekommer inom byggbranschen, där mindre och medelstora företag inte har så många stora projekt på gång samtidigt, att ett år kanske vinstavräkning sker för ett förlustarbete varvid negativt rörelseresultat uppkommer, att nästa år vinst-

avräkning kan ske av ett projekt som ger vinst, varvid positivt rörelseresultat uppkommer, att det är i högsta grad otillfredsställande att fullständig resultatutjämning då inte får ske mellan åren samt att effekterna av de nya reglerna om behandlingen av pågående arbeten på löpande räkning, vilka leder till mer eller mindre slumpmässiga årsresultat, leder till att effekterna blir än mer otillfredsställande. SBEF anför vidare:

Framhållas skall också att avdragsbegränsningen helt allmänt torde få negativa effekter för den som äger och förvaltar hyresfastigheter. Under senare år har omfattande begränsningar i fråga om rätten till avdrag för reparationskostnader gjorts. Om man till dessa begränsningar lägger de nu föreslagna reglerna torde det stå klart att möjligheterna och viljan hos fastighetsägare att utföra större reparations- och underhållsarbeten på sina fastigheter kommer att minska. Marknaden för reparations- och ombyggnadsarbeten torde därmed sannolikt komma att påverkas i negativ riktning. En sådan utveckling kan ur samhällsekonomisk synvinkel inte på något sätt vara önskvärd, vare sig med tanke på fastighetsbeståndet eller med tanke på sysselsättningen inom byggsektorn.

SFR uttalar att kostnadsnivån för hushållen inte kommer att medge något nämnvärt boende i frifinansierade småhus i framtiden, att kanske också friliggande statligt belånade hus kommer i farozonen, om nuvarande räntebidrag minskar, vilket är sannolikt, att allt detta inte kan undgå att få konsekvenser för småhusproduktionen, att det leder till prisfall på småhusmarknaden samt att däri också ligger en ganska kraftig styrning mot hyres- och bostadsrättsboende. SFR anför vidare:

För hyresfastigheter har visserligen det antal år, på vilka ett större reparationsarbete får fördelas som avdrag vid beskattningen, utökats. Detta torde dock inte vara tillräckligt för att motverka de negativa effekterna av avdragsbegränsningen. Reparationsarbeten är numera så kostsamma att de i många fall skulle undvikas helt eller i vart fall skjutas på framtiden, om rätten till omedelbart avdrag beskäres eller begränsas i värde.

SABO (majoriteten):

Förslaget får endast marginella effekter på bostadssektorn. Den föreslagna avdragsbegränsningen medför att underskottsavdragen på småhusidan minskar med ca 1 miljard utifrån 1981 års förhållanden, dvs. knappt 10 %, eller omkring två tredjedelar av ett års volymökning. Således kvarstår de av SABO vid tidigare remisstillsfällena påtalade ekonomiska orättvisorna inom bostadssektorn.

Sveriges fastighetsägareförbund, som anser att man, om förslaget om begränsning av underskottsavdragens skattemässiga värde genomförs, bör undanta bostadssektorn eller i vart fall genomföra denna del av reformen med lång övergångstid, anför att förslaget kan förmodas leda till ett mer eller mindre utbrett skatteplanerande i avsikt att neutralisera överskott i en förvärvskälla mot underskott i en annan, att det är synnerligen olyckligt att en skattskyldig som råkar äga två fastigheter utgörande skilda förvärvskäl-

lor skall "straffbeskattas" till skillnad från den som har sina hyresfastigheter i en förvärvskälla samt att den som endast har en fastighet som ger underskott år efter år på samma sätt som villaägaren kan drabbas hårt av förslaget. Förbundet föreslår att kvittningsmöjligheter tillskapas inom inkomstslaget, eftersom man i annat fall riskerar en rad konstlade skattetransaktioner och eftersom förvärvskällebegreppet är föråldrat och ej konstruerat för detta syfte. Förbundet noterar den förbättring som utsträckningen av reparationsavdraget till sex år innebär och anser att detta kan i någon mån initiera en ökning av reparationsverksamheten i de enskilda hyreshusen. I sammanhanget kritiserar förbundet de ogynnsamma effekter som uppkommit genom inskränkningarna i avdragsrätten för reparationer vid statlig belåning och uttalar att detta har försvårat en önskvärd saneringsverksamhet i kommunernas äldre stadsdelar. Vidare anför förbundet:

Ett gammalt krav från förbundets sida är införandet av någon form av reparations- och/eller investeringsfonder. Denna fråga bör nu tas upp till förnyad behandling. Ifrågavarande angelägna reform bör kunna underlättas av bl. a. genomförda ändringar i bokföringslagen, varigenom praktiskt taget alla ägare av hyresfastigheter blivit bokföringsskyldiga. I sammanhanget kan man erinra om att fr. o. m. taxeringsåret 1980 har enskilda rörelseidkare fått möjlighet att sätta av 50% av rörelseresultatet till en investeringsreserv i förvärvskällan rörelse. Det är därför en naturlig utveckling, att även ägare av hyresfastigheter bör likställas med andra företagare och således beredas möjlighet att reservera medel för framtida behov genom avdrag för avsättning till investerings- och/eller reparationsfond. För hyreshusens del skulle en fond kunna leda till ytterligare förbättring av husens underhåll. Som läget är i dag föreligger stora svårigheter att låna till reparationer och underhåll. Man skulle, om någon form av konton infördes för hyreshusens del, kunna överföra överskott från vissa år till kontot för att sedan under ett annat år av stora reparationer kunna uttaga medel från kontot. Ett sådant system skulle även vara till gagn för hyresgästerna i form av förbättrat underhåll.

Förbundet uttalar också att intresset för lånefinansierade energibesparingsåtgärder troligen kommer att minska samt att vissa ytterligare skattefrågor, rörande rätt till avdrag för pensionsförsäkringspremier på grundval av inkomst av annan fastighet samt löner i fastighetsförvaltande bolag eller föreningar, bör övervägas i detta sammanhang.

SFF:

Enligt utredningen hänför sig omkring två tredjedelar av underskottsavdragen till underskott av schablontaxerad fastighet. Utredningen diskuterar inte den lösning av "avdragsproblemet" som därvid genast anmäler sig. Enligt föreningens uppfattning är det barockt att rasera nuvarande nettobeskattningsystem och skapa mängder av svåröverblickbara följdverkningar i stället för att helt enkelt höja inkomstschablonerna så att de något återtar tidigare relation till räntenivån. Naturligtvis måste en sådan

förändring ske stegvis under en viss tid men att över huvud taget inte ta upp denna åtgärd till seriös diskussion är ett uttryck för undfallenhet mot villaägarnas "kravmaskin". Och ändå är det väl känt att 70-talets ekonomiska vinnare är just villaägarna.

Sveriges villaägareförbund uttalar att förlusterna på grund av omläggningen i flertalet fall blir av förhållandevis begränsad storlek, högst ca 2 000 kr. per år, att försämringsarna för en mindre men ändå betydande grupp – uppskattningsvis ca 100 000 småhusägare – blir av större omfattning samt att de säkert i många fall kommer att medföra att fastigheterna måste säljas, varvid risk föreligger för direkta förluster. Förbundet anför vidare:

Vid bedömningen av skatteomläggningens konsekvenser måste som redan framhållits beaktas, att höjningen av räntan, oljepriset, taxeringsvärdena, de kommunala avgifterna, tomträttsavgälderna, m. m. redan lett till en kraftig höjning av boendekostnaderna. Köpare av småhus måste därför normalt ta i anspråk alla tillgängliga reserver för att finansiera fastighetsköpet och för att kunna betala de höga kostnaderna för att bo i husen. Varje ytterligare kostnadsökning kan därför vara direkt avgörande för om fastighetsköpet kan komma till stånd eller inte och vilket pris som de presumtiva köparna kan betala.

De möjligheter som ofta finns att lösa bostadsfrågan på annat sätt än genom köp av småhus leder vidare ofta till betydligt lägre kapitalkostnader. Detta gäller särskilt nya hyreshus och kooperativa bostadsrätts-hus. I dessa är den garanterade räntan låg, tre procent, samtidigt som de fördelaktiga lånereglerna är tillämpliga för praktiskt taget hela produktionskostnaden genom produktionskostnadsbelåningen. I många fall kommer därför hyra eller köp av sådana bostadsrätter att framstå som väsentligt bättre alternativ än köp av småhus.

Det är därför troligt att fastighetspriserna kommer att sjunka speciellt i vissa prisklasser. Hur stort priset blir är det i praktiken nästan omöjligt att beräkna, och meningarna härom är uppenbarligen mycket delade.

— — —

Hur utvecklingen blir i verkligheten är det dock som nämnts svårt att förutse. Genomförandet av skattereformen under tre år kommer möjligen att medverka till att, i löpande priser uttryckt, prisfallen inte blir så stora utan följden i stället huvudsakligen blir att den prisökning, som annars skulle ha uppkommit, uteblir. Uttryckt i fast penningvärde blir det dock med säkerhet en fortsatt värdesänkning. Under de båda senaste åren har det förekommit en sådan realvärdesänkning på ca 25 % i genomsnitt. Även vid en sådan utveckling uppkommer ofta förluster för ägarna, eftersom den höga räntan innefattar en ersättning för penningvärdesänkningen och förutsätter en häremot svarande nominell fastighetsvärdeökning. För de dyraste husen kan dock förutses ett prisfall även i nominella belopp. Detta gäller särskilt storstadsområdena, där kostnadsökningen redan varit särskilt stor bl. a. på grund av de höjda taxeringsvärdena och ändrade villaskattereglerna samt de höjda räntorna. De billigare husen har förmodligen något större möjligheter att hävda sig i konkurrensen om läget i förhållande till kommunikationer och annan service är någorlunda gott.

Det prisfall på småhus som kan befaras – och som f. ö. i viss utsträckning redan ägt rum – kommer att leda till direkta förluster för de småhus-

ägare som av någon orsak måste sälja och som därvid inte kan finna köpare som är beredda att betala samma pris som säljarna själva betalat.

Helt naturligt kommer de kraftigt förändrade förhållandena i fråga om boendekostnader och fastighetspriser att påverka också möjligheten att bygga och sälja nya småhus. För de befintliga småhusen kan, som framgått av det föregående, följderna ofta bli att den naturliga och av penningvärdeförsämringen betingade pris- och värdeökningen uteblir. För nyproduktionen leder däremot kostnadsutvecklingen till att priserna måste kunna stiga för att produktionskostnaderna skall täckas. Eftersom det på marknaden förekommer både äldre och nya hus, medför en oförändrad prisnivå på de förra att det successivt uppkommer en allt större prisskillnad mellan de äldre och de nyproducerade husen, som medför att de nya husen inte kan säljas. Eftersom kostnadsökningen kan väntas bli ca 10 % per år kan detta leda till att produktionen av nya småhus med äganderätt upphör efter ett fåtal år.

Denna utveckling är redan i full gång särskilt för frifinansierade hus och gruppbyggda småhus med äganderätt. Produktionen av de förra har redan praktiskt taget upphört, och igångsättningen av de senare minskar nu enligt uppgifter från bostadsstyrelsen med 35 % per år.

Denna utveckling får mycket allvarliga konsekvenser inte bara för byggföretagen utan också för sysselsättningen inom de berörda industrigrenarna och orterna.

Övergångsvis behöver verkningarna för bostadsförsörjningen inte bli allvarliga genom att varje års produktion utgör en mycket liten del av beståndet. Genom att de ifrågakommande företagen till stor del slås ut och arbetskraften övergår till annan sysselsättning finns dock risk för bostadsbrist längre fram, eftersom bostadsbeståndet då inte kan öka i den takt som krävs, på grund av att byggnadsindustrins kapacitet då har reducerats starkt. Verkningarna av skatteomläggningen blir därför mycket allvarliga också för den framtida bostadsförsörjningen.

Förbundet uttalar vidare att skatteförslaget innebär ett avsteg från de utfästelser som partiledarna gjorde 1979 och som villaköparna och villaägarna har haft anledning räkna med skulle gälla, att vissa delar av skatteförslaget klart strider mot grunderna för grundlagens retroaktivitetsförbud, att den kostnadsparitet mellan olika bostads- och dispositionsformer som samtliga politiska partier har varit ense om sedan 1975 sätts ur spel, att skattebetalare med eget kapital till stor del undgår att drabbas av skatteomläggningens negativa konsekvenser samt att avdragsbegränsningen får allvarliga sociala skadeverkningar för känsliga medborgargrupper, ofta barnfamiljer med hårt ansträngd ekonomi. Förbundet fortsätter:

Av det föregående har framgått att villaägareförbundet inte kan godta den avdragsbegränsning, som utgör en del av skatteförslaget.

Med marginalskattereformen förhåller det sig annorlunda. Också den medför visserligen betydande relativa försämringar för villaägarna och övriga skattebetalare med underskottsavdrag jämfört med hyresgäster och övriga skattebetalare utan underskottsavdrag. Dessa relativa försämringar torde uppgå till miljardbelopp. Med hänsyn till marginalskattereformens stora positiva verkningar för samhället bör dock dessa försämringar kunna godtas.

Förbundets förstahandsyrkande blir därför att avdragsbegränsningen dras bort från förslaget.

Om detta yrkande inte kan bifallas blir förbundets yrkande i andra hand följande.

Ett syfte med avdragsbegränsningen har sagts vara, att komma till rätta med "nolltaxeringen". Detta är givetvis angeläget. Det bör dock kunna ske med enklare medel, exempelvis med utnyttjande av generalklausulen, och utan att tusentals vanliga villaägare, som rättat sig efter hittillsvarande regler och vad politikerna lovat, ska få sin ekonomi spolierad. Det missbruk av avdragsreglerna som kan förekomma och som kan leda till nolltaxering torde normalt inte bero på höga villaavdrag. Om inte avdragsbegränsningen i sin helhet kan tas bort från förslaget bör den därför inskränkas till andra avdrag än för räntor för ägda bostäder.

Om inte heller detta yrkande kan bifallas bör införas en lång övergångstid för avdragsbegränsningen. Såsom framgått av professor Hagstedts utredning strider plötsliga förändringar av skattereglerna mot grunderna för grundlagens retroaktivitetsförbud. För att kunna anpassa sig till en ny situation krävs en lång övergångstid med särskilda regler. Dessa kan utformas på olika sätt, förslagsvis så, att procentsatsen för avdragets värde successivt sänks från den föreslagna högsta marginalsattesatsen (80 %) till 50 %. En så utformad regel skulle exempelvis kunna innebära att procentsatsen sätts till 75 % för 1983 och därefter sänks med fem procentenheter varje år fram till 1988, då den skulle komma att utgöra 50 %.

En annan möjlighet skulle kunna vara, att de nya avdragsreglerna endast införs för nya lån, medan hittillsvarande avdragsregler bibehålls för lån av den omfattning som förekom exempelvis då de nya reglerna införs.

Som en tredje möjlighet skulle kunna tänkas att införa ekonomiska skyddsregler för dem som drabbas värst av skatteomläggningen. Sådana regler med behovsprövning i varje särskilt fall skulle dock antagligen leda till byråkrati och svårigheter vid tillämpningen. Antalet berörda fastighetsägare torde bli mycket stort. Mera generellt verkande regler är därför att föredra.

Både de borgerliga partiernas oreserverade avståndstagande under valrörelsen 1979 till varje form av begränsning av avdragsrätten och det socialdemokratiska partiets uttalande, att ingen ska drabbas oskäligt av de regler som kan komma i framtiden, utgör starka argument för att någon form av övergångsregler införs.

Av det föregående har framgått att de värsta verkningarna uppkommer för dem som under senare år köpt småhus och därvid tvingats betala höga priser och ta stora lån, ofta med dåliga villkor.

I de fall priserna har varit höga har också fastighetstaxeringsvärdena blivit höga och villabeskattningen särskilt kännbar. Detta har främst inträffat i de fall då den undre gränsen för den progressiva villabeskattningen (450 000 kr.) överskridits. De nya skattereglerna torde komma att leda till prissänkning särskilt för dessa villor. För att kompensera för detta bör procentsatserna 4–8 % i intäktsschablonen sänkas och progressiviteten helst helt tas bort.

— — —

Förbundet vill avslutningsvis peka på de möjligheter som finns att genom en ny låneform komma till rätta med eller i varje fall starkt begränsa de problem som varit anledning till att förslaget om avdragsbegränsningen lagts fram. Att underskottsavdragen vuxit — och också i fortsättningen kommer att växa — till mycket stora belopp är främst en följd av den höga

inflationen och den höga räntan. Utgiftsräntorna och därmed ränte- och underskottsavdragen och skattebortfallet genom avdragen skulle kunna starkt begränsas om en möjlighet infördes till partiellt reala lån av det slag som villaägareförbundet föreslagit. — — — Förbundet får härmed upprepa sitt tidigare yrkande att en utredning snarast sker av denna finansierings- och låneform.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför angående förlängningen av tiden för reparationsavdrag:

Fördelningen av reparationsavdrag på sex år kommer att kunna medföra skatteadministrativa problem. Hur stort reparationsavdrag som totalt sett skall medges prövas i många fall inte förrän det sista år då avdraget yrkas. Detta kan redan i dag i extremfall innebära att reparationsavdraget inte prövas förrän nio år efter det år då reparationen skett, nämligen i det fall då reparationsavdraget har medfört underskott som utnyttjats genom framtida förlustavdrag. I sådana fall finns inte de ursprungliga deklarationerna bevarade, eftersom dessa bara sparas i sex år. Vid kontrollen av reparationsavdrag måste alla mellanliggande års deklarerationer tas fram. En utredning om reparationsavdragets storlek upp till tio år efter det år reparationen skett är naturligt nog svår att utföra och ger ofta ett bristfälligt resultat, då nödvändiga uppgifter inte kan erhållas.

Länsstyrelsen ifrågasätter därför lämpligheten av att låta reparationsavdrag uppdelas på sex år och förordar i stället att nuvarande uppdelning på tre år bibehålls. Det torde enligt länsstyrelsens mening dessutom inte bli lika vanligt med stora reparationsavdrag i framtiden med hänsyn till de skärpta regler som gäller från och med 1981 års taxering för reparationskostnader när statliga lån erhålls.

Om reparationsavdrag trots allt skall få uppdelas på sex år anser länsstyrelsen att det är nödvändigt att det totala reparationsavdraget fastställs redan det första taxeringsåret efter reparationen. Detta skulle vara till fördel både för den skattskyldige och för skattemyndigheterna.

6 Närmare om avdragsbegränsningen

6.1 Kvittning mellan beskattningsåren

Flera remissinstanser är kritiska mot att förlustavdrag inte får göras ens mot senare års inkomster av samma förvärvskälla och några anser att detta utgör ett incitament till felaktig redovisning.

Kammarrätten i Jönköping:

En nystartad verksamhet går regelmässigt med förlust i initialskedet. Efter en tid kan förlusten komma att vändas till vinst. I de fall verksamheten utgör endast en av flera i samma förvärvskälla — t. ex. i ett större företag — kan förlusten ofta avräknas helt. Denna möjlighet bortfaller emellertid när förvärvskällan enbart består av den ifrågavarande verksamheten. Den föreslagna ordningen skulle alltså främst drabba mindre företag vid nyetablering eller med så skiftande årsresultat att dessa ibland ger vinst och ibland förlust.

Kammarrätten anser rätten till förlustutjämning i förevarande fall så väsentlig, att ytterligare försök bör göras att finna en tillfredsställande metod för skatteberäkningen, eventuellt genom en sådan dispensregel som redovisas i promemorian (s. 86 f.) och som där med rätta avvisas som en allmän lösning för undantag från kvittningsförbudet.

RRV:

Problemet med nystartade rörelser som ofta redovisar underskott de första åren och inte skall få nyttja underskottsavdraget som förlustavdrag kommande år bör lösas. Det är troligt att viljan att investera i mer riskfyllda projekt annars minskar eller upphör.

Länsstyrelsen i Malmöhus län (majoriteten):

I promemorian redovisas två alternativ till den föreslagna metoden med tillägg av förlustavdraget vid beräkning av underlaget för tilläggsbelopp. Det första alternativet är att ändra förlustutjämningsreglerna så att avdrag för underskott i förvärvskälla får utnyttjas endast såsom en form av förlustavdrag från senare års inkomster i samma förvärvskälla. Det andra alternativet är att ha särskilda regler för förlustutjämning inom förvärvskällan vid beräkning av underlaget för tilläggsbelopp.

Det första alternativet avvisas av expertgruppen, eftersom det skulle innebära en mer långtgående avdragsbegränsning än som är avsett. Det andra alternativet skulle innebära mycket stora komplikationer. Det skulle t. ex. kunna innebära att förvärvskällornas resultat blev olika vid beräkning av beskattningsbar inkomst resp. underlag för tilläggsbelopp. Även detta alternativ avvisas därför.

Länsstyrelsen delar expertgruppens uppfattning att det andra alternativet får anses olämpligt med hänsyn till de komplikationer metoden skulle innebära. Beräkningen av underlaget för tilläggsbelopp skulle med denna metod komma att belastas med ytterligare arbetsmoment.

Det första alternativet att ett underskott i en förvärvskälla endast skall kunna utnyttjas mot senare års överskott i samma förvärvskälla kommer som expertgruppen påpekat, att innebära en större avdragsbegränsning än som var avsedd. Länsstyrelsen anser emellertid att de ovan påtalade effekterna av avdragsbegränsningen i viss mån kunde elimineras genom att medge valfrihet mellan den i dag gällande metoden för förlustutjämning och den av expertgruppen som första alternativ beskrivna metoden.

Den skattskyldige skulle alltså ha möjlighet att spara ett underskott i en förvärvskälla för att ett kommande år utnyttja detta mot ett överskott i samma förvärvskälla. Vid val av denna metod skulle det sparade underskottet minska även underlaget för tilläggsbelopp. Nackdelen för den skattskyldige skulle med denna metod inskränkas till den förskjutning i tiden som blir följden då underskottet utnyttjas vid ett senare tillfälle. Metoden skulle föredragas av de som förväntar att verksamheten i framtiden kommer att ge överskott som tillsammans med övriga inkomster innebär att brytpunkten passerar.

Skulle den skattskyldige välja att utnyttja ett förlustavdrag enligt dagens regler skulle således avdragsbegränsningen inträda. En sådan valfrihet mellan de beskrivna metoderna synes stå i överensstämmelse med principerna för avdragsbegränsningen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

En annan viktig fråga är kvittningsrätten mellan olika beskattningsår inom samma förvärvskälla. I promemorian har denna fråga skjutits på framtiden. Oklarheten om detta gör att förslagens konsekvenser är omöjliga att överblicka. Detta försvårar naturligtvis framför allt företagarnas skatteplanering. Däremot har expertgruppen underlättat för fastighetsägare att få full avdragsrätt för underskott genom att föreslå en förlängning av tiden för fördelning av reparationskostnader. Mot denna bakgrund synes det anmärkningsvärt att inga förslag till lindringar för övrig näringsverksamhet lämnats.

Skattechefen i Kronobergs län är kritisk mot att kvittningsrätt inte föreligger mellan åren och uttalar att effekten sannolikt kan leda till att många goda idéer aldrig kommer att förverkligas.

LRF:

Då även ett förlustavdrag skall läggas till vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp kommer dessa avdrag att behandlas på samma sätt som underskott mellan olika förvärvskällor. Nystartade rörelser och jordbruk redovisar ofta underskott under de första åren. Genom de föreslagna reglerna kan dessa underskott endast utnyttjas till 50% i samband med förlustavdragen. Detta innebär helt naturligt en mycket kraftig skärpning av marginalbeskattningen av enskilda rörelseidkare och jordbrukare. För aktiebolag föreligger inte samma förhållande och konkurrensneutraliteten mellan företagsformerna är därigenom upphävd. Det måste därför vara ett oavvisligt krav att förlustavdrag kan utnyttjas fullt ut inom förvärvskällan.

En annan märklighet i förslaget är att övergångsreglerna föreskriver att de förluster som uppkommer vid 1982 och 1983 års taxering får utnyttjas fullt ut i det nya systemet. De företagare som har dåliga eller medelmåttiga resultat f. n. kan följaktligen genom att tillskapa förluster dessa år vinna en fördel jämfört med de företagare som får förluster under kommande år. Detta är en osund princip som också belyser bristerna i förslaget.

NSD uttalar att det – genom att beskattningsperioden är så kort som ett år – inte går att undvika att vissa rörelseidkare då och då drabbas av förluster, att riskerna naturligtvis är särskilt stora i fråga om nystartade företag, samt att det är ett minimikrav att förluster mellan åren är kvittningsbara fullt ut. NSD anför vidare:

Enligt nya regler för beskattning av försäkringsersättning (fr. o. m. 1984 års taxering) får nu företagare vid totalskada på byggnad göra utrangeringsavdrag det år skadan inträffat. Försäkringsersättning som enligt de nya reglerna blir skattepliktig intäkt balanseras normalt mot detta avdrag.

Skulle emellertid försäkringsersättningen inte betalas ut under samma år som utrangeringsavdrag görs, kan förslaget få icke önskvärda konsekvenser.

Den skattskyldige kan genom avdraget få ett betydande underskott i rörelse. Detta underskott kan genom förslaget inte fullt ut balanseras mot

senare uppbyggnaden försäkringsersättning. Förlustavdraget skall enligt förslaget behandlas som underskottsavdrag och blir då underlag för tilläggsbeskattning.

Vi har i olika sammanhang fört fram tanken på att förluster skall få avräknas inte endast mot framtida inkomster – något som blev nödvändigt för ett 20-tal år sedan – utan även att en företagare skall få avräkna förluster mot tidigare havda inkomster. Detta skulle leda till en betydande minskning av problemen med så korta beskattningsår som ett år. Inte minst under slutet av 1970-talet har dessa olägenheter i denna del av det svenska systemet framträtt med full styrka. Vi förnyar vårt tidigare framförda yrkande.

SBEF riktar kritik mot att kvittning mellan åren inte tillåts ens inom samma förvärvskälla och anser att metoden inte kan försvaras med rent administrativa svårigheter. *SBEF* anser att det inte torde vara förenat med oöverstigliga hinder att efter erforderlig utredning finna en hanterlig väg att lösa problemet.

SFR:

Som ett absolut minimikrav om gällande regler ej kan behållas finner förbundet ett system, där man berättigas att fritt få kvitta underskott i förvärvskälla mot överskott i samma förvärvskälla ett senare år. Därigenom skulle nyföretagandet inte drabbas så hårt som annars sker. Vidare skulle den typen av verksamheter som har underskott permanent, såsom hobbyrörelser och lyxjordbruk, inte gynnas. Vid sidan av den föreslagna möjligheten skulle som för alla andra finnas kvar möjligheten att till högst 50% värde göra underskottsavdraget mot överskott i andra förvärvskällor redan samma år.

Sveriges fastighetsägareförbund anser att det i promemorian inte har presenterats några som helst bärande skäl för att inte medge kvittningsrätt mellan åren inom en förvärvskälla, att detta framför allt gäller konventionellt beskattad fastighet samt att förlängningen av avdragsrätten för reparationer från tre till sex år inte löser detta problem.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Enligt promemorian bör inte någon undantagsregel införas som medger kvittning mellan beskattningsåren vid beräkning av tilläggsbelopp med hänsyn till de komplikationer av administrativ art som en sådan undantagsregel skulle medföra. Som professor Lodin visat i en artikel i *Skattenytt* 1981 s. 545 skulle de administrativa problemen vara överkomliga, särskilt i jämförelse med de problem reformen i övrigt åstadkommer. Organisationen anser, att kvittning mellan beskattningsåren bör medges, i vart fall, vid beräkning av tilläggsbelopp.

SRF motsätter sig att förlustavdrag skall ingå i underlaget för tilläggsbelopp.

Länsstyrelsen i Malmöhus län:

En skattskyldig kan i den ovan beskrivna situationen ha intresse av att föra över kostnader från det första verksamhetsåret till det andra. Detta

skulle kunna ske genom felaktiga periodiseringar. Taxeringsmyndigheten skulle i ett sådant fall behöva kontrollera vad som i dag normalt sett inte behöver utföras, nämligen kontrollen av att de kostnader som hänför sig till ett visst år verkligen har kostnadsförts detta år.

LRF:

Behandlingen av underskott i det föreslagna systemet kommer i många fall att aktualisera de ramar som bokföringslagens (BL) och jordbruksbokföringslagens (JBL) värderingsregler och begreppet god redovisningssed ger. I en underskottssituation i viss förvärvskälla där man samtidigt har överskott i annan förvärvskälla med utrymme att styra överskottets storlek kommer behandlingen av underskottet i det nya systemet att leda till att underskottet helt naturligt minimeras med hjälp av uppvärderingar av omsättningstillgångar och aktiveringar av kostnader. Man kan befara att gränsöverskridanden i förhållande till BL och JBL kommer att bli vanliga. Samtidigt kan konstateras att värderingsreglerna och begreppet god redovisningssed inte är entydiga. Risken för skattetvister är alltså stor. Det är enligt delegationens mening olyckligt att den föreslagna lagstiftningen föder konfliktsituationer av detta slag. Hittills har sådana frågor normalt gällt den motsatta situationen, nämligen att alltför försiktiga värderingar gjorts. I den situationen finns inte något civilrättsligt problem. Det uppkommer däremot i det nya läget. Skattemässigt blir det då fördelaktigt att överskrida de civilrättsliga reglerna eller att i vart fall röra sig inom de inte sällan tänjbara gränsområdena. Delegationen menar att skattelagstiftning inte skall ges sådan utformning.

I detta sammanhang vill delegationen också peka på att inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse behandlas på annat sätt än inkomstslaget annan fastighet (konventionellt beskattad). Flertalet hyresfastigheter faller under BL. Det vanligaste skälet till underskott på sådana fastigheter är stora reparationskostnader. Dessa kostnader får enligt förslaget skattemässigt fördelas på sex år. Detta bör normalt medföra att underskott kan undvikas. I konventionellt beskattad fastighet kan alltså i bokföringen redovisas ett resultat som står i överensstämmelse med god redovisningssed utan att de negativa skattemässiga effekterna av ett underskott behöver tas. I jordbruksfastighet och rörelse föreligger inte denna möjlighet. Skall i dessa inkomstslag uppnås motsvarande fördelar måste antingen kostnaderna som föranleder underskott läggas ned under en följd av år – vilket oftast är företagsekonomiskt felaktigt – eller också måste de periodiseras på ett sätt som kan vara tvivelaktigt med utgångspunkt i god redovisningssed. Lagförslaget är i detta avseende inkonsekvent och orättvist.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Regler om begränsad effekt av ett underskottsavdrag kan också leda till att näringsidkare genom olika bokföringsåtgärder försöker undvika att redovisa underskott i förvärvskälla. De bokföringsåtgärder som kan bli aktuella är att aktivera sådana utgifter som borde vara kostnad, värdera lagret till för högt belopp, redovisa osäkra fordringar till för högt belopp, redovisa för låg kostnad för framtida garantikostnader m. m. Genom dessa och andra bokföringsåtgärder kan man undvika att redovisa underskott. Det är helt felaktigt ur redovisningssynpunkt att verksamheten inte utvisar

ett rättvisande resultat. Detta förhållande är vilseledande för banker, leverantörer och andra intressenter.

6.2 Räntetillägg vid bostadsförmån eller privat nyttjande av bil

Förslaget angående räntetillägg vid bostadsförmån har väckt stark kritik. Åtskilliga remissinstanser anser att förslaget leder till otillfredsställande resultat eller är sakligt omotiverat.

Kammarrätten i Jönköping anser att beskattningsresultatet av förslaget blir mindre tillfredsställande och anser att man i första hand bör utreda hur stor del av räntekostnaderna som belöper på bostaden, i andra hand försöka utforma en schablonregel med ledning av 44 § kommunalskattelagen och först i tredje hand använda den som föreslås i promemorian.

Länsrätten i Stockholms län:

Enligt förslaget skall, om värde av bostadsförmån tagits upp som intäkt av hyresfastighet, jordbruksfastighet eller rörelse, tillägg göras med den del av förvärvskällans räntekostnader som belöper på den egna bostaden. Här måste förslagsställarna ha gjort sig skyldiga till ett tankefel. Hyreshusägaren har nämligen redan tagit upp som intäkt det fulla marknadsmässiga hyresvärdet av sin bostad. Enligt förslaget skulle det bli dyrare att bo i lägenhet i det egna hyreshuset än att hyra en motsvarande lägenhet i grannhuset. Motsvarande gäller i huvudsak beträffande bostad på jordbruksfastighet och rörelsefastighet.

Länsrätten i Malmöhus län:

I 10 § 1 mom. sjätte stycket behandlas s. k. räntetillägg för bostadsförmån. Enligt förslaget skall härvid skilda beräkningssätt tillämpas såvitt avser å ena sidan jordbruksfastighet och å andra sidan hyresfastighet resp. rörelsefastighet. När det gäller jordbruksfastighet föreslås en proportionering (schablonmässig) mellan bostadsdelen (taxeringsvärdet på bostadsbyggnad inkl. tomtmark) och övriga tillgångar i förvärvskällan. Länsrätten vill framhålla att förutom de i promemorian omnämnda tillgångsslagen även bl. a. kontanter, bankmedel, andelar i ekonomiska föreningar, medel tillhörande olika slags insättningskonton kan komma i fråga. Enligt länsrättens mening kan problem uppkomma när det gäller värdering av de olika slagen av tillgångar samt gränsdragning mellan rörelsetillgångar och andra tillgångar, det sista inte minst i fråga om rörelsekapital i form av bankmedel. Det vore därför värdefullt om det t. ex. i anvisningar kunde närmare anges hur värdering och gränsdragningen skall ske; jämför punkt 2 av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen om statlig förmögenhetsskatt.

När det gäller bostadsförmån i den skattskyldiges egen hyresfastighet eller egen rörelsefastighet (hotell eller liknande) skall räntekostnaderna – i motsats till vad som föreslagits i fråga om jordbruksfastighet – fördelas mellan bostadsförmånens värde och summan av samtliga intäkter i förvärvskällan. Denna beräkningsgrund finner länsrätten vara, åtminstone i de allra flesta fallen, helt riktig. Man får då fram en korrekt andel av räntekostnaderna på ägarens lägenhet. Länsrätten ifrågasätter om det ej vore enklare, även om ej teoretiskt riktigt, att använda samma beräkningsgrund som föreslås för hyres- och rörelsefastighet också för jordbruksfastighet.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Schablonregeln för bostadsbyggnad i jordbruk leder till att en jordbrukare får räntetillägg även om samtliga lån lagts ned på investeringar i maskiner och driftbyggnader. Vid det omvända förhållandet, dvs. då lånen finansierat bostadsbyggnaden medan investeringarna i maskiner och driftbyggnader är obetydliga, blir jordbrukaren inte beskattad fullt ut för sin privata konsumtion. Dessa effekter är inte acceptabla och bör inte tillämpas ens övergångsvis i avvaktan på ett bättre system. Frågan bör lösas innan reformen genomförs.

RRV uttalar att det naturligtvis inte finns någon logisk förklaring till den skatteökning som kan uppkomma t.ex. på grund av tillbyggnad till en ladugård i ett jordbruk.

Länsstyrelsen i Östergötlands län avstyrker förslaget och anför:

Expertgruppen torde ha gjort sig skyldig till en felsyn beträffande tilläggsbelopp för räntekostnad avseende egen bostad på jordbruksfastighet resp. i hyreshus. För egen bostad bestäms enligt 42 § KL ett förmånsvärde efter ortens pris. Detta pris inkluderar räntekostnader. Det finns således inget motiv för att göra ett räntetillägg i dessa fall. Liknande synpunkter framförs av *Föreningen Sveriges fögderitjänstemän*.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att motiv inte föreligger för räntetillägg i fråga om konventionellt beskattad annan fastighet med hänsyn till att förmånsvärdet normalt torde kunna sättas så att fastigheten visar överskott. Vidare anför länsstyrelsen att bostadsförmån vanligen inte förekommer inom inkomstslaget rörelse, att fördelningsregeln leder till olämpliga resultat i fråga om jordbruksfastighet samt att räntetillägg i många fall kommer att helt falla bort genom kvittning mot kapitalinkomster. Mot bakgrund härav och av administrativa skäl avstyrks förslaget. Liknande synpunkter framförs av *Föreningen Sveriges skattechefer*.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

I de fall bostadsförmån skall redovisas har expertgruppen föreslagit att visst räntetillägg skall ske vid beräkning av tilläggsbeloppet. Grundprincipen, såsom den är uttryckt i 42 § kommunalskattelagen, är att bostadsförmån skall redovisas med ortens pris. I detta marknadsvärde torde då även kapitalkostnaden ingå. I den mån förmånsvärdena anses för lågt redovisade är det i detta avseende som uppjusteringar bör ske. Den föreslagna tilläggsposten för ränta synes därför obefogad. Även ur praktisk taxerings-synpunkt är förslagens utformning olämplig. En höjning av det deklarerade förmånsvärdet för hyresfastigheter kommer alltid att följas av en ändring av tilläggsposten ränta. Regeln om proportionering av utgiftsräntorna är dessutom krånglig och kan i vissa fall leda till icke önskvärda effekter. Så blir t.ex. fallet i förvärvskällor med stora lån och räntekostnader för driftinventarier. Om tilläggsposter för räntor skall beräknas förordas därför ett schablonmässigt tillägg av samma typ som föreslagits beträffande bilkostnader.

Även länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker förslaget och anser bestämmelserna svårtillgängliga och i vissa fall orättvisa samt att det kan ifrågasättas om grund för bestämmelsen föreligger med hänsyn till förmanvärdet som skall tas upp. Liknande synpunkter anförs av *skattechefen i Kronobergs län*. Länsstyrelsen i Norrbottens län avstyrker rätetillägg vid bostadsförmån av administrativa skäl.

LRF:

Expertgruppen konstaterar att boendet är privat även på jordbruksfastigheter och att en proportionering skall göras av räntorna mellan bostadsbyggnaden och därtill hörande tomtmark och samtliga tillgångar i förvärvskällan. Vid inkomsttaxeringen blir lantbrukaren beskattad för bostadsförmånsvärdet beräknat efter byggnadens taxeringsvärde och därvid tas inte hänsyn till tomtmarken. Det borde vara rimligt att samma begränsning tillämpas även beträffande räntefördelningen eftersom tomtmarken normalt är helt schablonmässigt tillskapad. Beträffande proportioneringen gäller att det är värdet av samtliga tillgångar i förvärvskällan som skall användas. Någon precisering av vad som förstås med "värdet" ges inte. Det är väl därför troligt att det är det värde som används på K4-blanketten som skall ligga till grund för proportioneringen. Även här finns ett inbyggt systemfel i resonemanget. Om t. ex. hustrun är lagfaren ägare till jordbruket och mannen står för driften bör proportioneringen ske enbart utifrån fastighetens taxeringsvärde. Förhållandet blir detsamma om verksamheten drivs i handelsbolagsform eller om ett aktiebolag arrenderar fastigheten.

Skillnaderna mellan små och stora jordbruk är i många fall allt för stora för att en schablonregel av detta slag skall vara tillfredsställande. På flera stora jordbruk har bostadsbyggnaden åsatts låga värden på grund av att de K-stämplat eller att de ansetts dyra i underhåll. På mindre jordbruk representerar byggnadsvärdet en stor del av totala värdet. Resultatet härav är att räntebelastningen på den privata delen blir förhållandevis mycket större på det mindre jordbruket. Detta i kombination med att värdet av samtliga tillgångar kan hanteras olika mer eller mindre beroende på slumpen gör att *regeln inte är tillfredsställande*.

Det måste vara ett förbiseende av expertgruppen att inte beakta intäkter av bostadsförmånsvärdet innan räntefördelningen görs.

Även *NSD* är kritisk till förslaget om rätetillägg vid bostadsförmån och invänder att det blir dyrare att själv bo i bostaden än att hyra ut den samt att man glömt bort att i schablonbeskattningen ligger inbakat ett avdrag för reparations- och andra kostnader, vare sig de uppkommit under ett visst år eller ej, och att underskottet på villor inte består av hela räntekostnaden. Liknande synpunkter framförs av *Sveriges fastighetsägareförbund*, som framhåller att i hyresvärdet ingår påslag för att täcka finansiella kostnader, *SHIO – Familjeföretagen* och *Sveriges köpmannaförbund*. *SRF* anser beräkningssättet för jordbruksfastigheter vara helt felaktigt.

Rätetillägget för privat användning av bil e. d. som utgör inventarium kritiserar från flera remissinstanser för att orsaka alltför mycket merarbete i förhållande till de belopp det kan bli fråga om. Förslaget anses på andra håll som alltför schabloniserat och andra lösningar förespråkas.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Förslaget att schablonmässigt beräkna ett förmånsvärde för personbil e. d., som redovisas som tillgång i en enskild näringsverksamhet, torde innebära merarbete för skattemyndigheterna. Av principiella skäl kan sätas i fråga om inte den privata delen av räntekostnaderna bör hänföras till inkomstslaget kapital. Den lösning som expertgruppen föreslår medför en alltför schablonmässig behandling av de skattskyldiga och kan uppfattas som felaktig och orättvis. Länsrätten förordar därför att förslaget inte genomförs i denna del. Gruppen har föreslagit att 1980 års företagsskattekommitté utreder frågan om att sätta ett "staket" kring rörelseförmögenheten. Frågan om ränteutgifternas fördelning för personbil e. d. i näringsverksamhet bör i samband därmed förhoppningsvis kunna lösas på ett bättre sätt.

RSV anser det tveksamt om räntetilläggen är befogade och anför:

Räntetillägget avses motsvara den del av finansieringskostnaden som är hänförlig till det privata nyttjandet av bilen. RSV vill ifrågasätta om en sådan korrigering är nödvändig. Enligt de nuvarande skatterättsliga principerna är nämligen förutsättningen för att bilen skall få behandlas som ett inventarium i rörelsen att bilen är nödvändig för verksamheten. Detta gäller även om bilen kan nyttjas för privat körning.

Följaktligen måste kapitalanskaffningskostnaden för bilen i sin helhet anses vara en rörelsekostnad. I detta sammanhang vill RSV påpeka att någon jämförelse med de s. k. bilförmånsvärdena inte kan göras. Bilförmånsvärdena bygger nämligen på principen att den som disponerar bilen skall beskattas för vad det skulle ha kostat om han själv anskaffat bilen. Någon hänsyn till att bilen även används för tjänstekörning tas inte. Om någon bil däremot inte är erforderlig för rörelsen eller i tjänsten medges inte i något fall avdrag.

Länsstyrelsen i Östergötlands län avstyrker förslaget och anför:

Expertgruppen föreslår räntetillägg vid beräkning av inkomst av fastighet eller rörelse för bil, båt eller liknande tillgång till den del sådan tillgång använts för privat bruk. En tillämpning av denna regel skulle innebära stora kontrolltekniska och administrativa problem. Räntetilläggen blir dessutom i de enskilda fallen ofta beloppsmässigt små. Dessutom kan ifrågasättas om inte redan nuvarande regler innebär att som privat andel av bilkostnaderna skall upptas den del av räntekostnaderna som belöper på det privata nyttjandet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län (majoriteten):

Länsstyrelsen anser såvitt gäller bilkostnaderna att de schablonmässiga räntetilläggen bör förutsätta schablonmässigt beräknade förmånsvärden. Den metod som f. n. tillämpas är att de totala bilkostnaderna fördelas mellan den privata användningen och den yrkesmässiga. I de totala bilkostnaderna borde även inräknas ränta avseende bilen. Av praktiska skäl göres emellertid inte detta då räntan under alla omständigheter är avdragsgill. Vid denna praktiska tillämpning beaktas emellertid inte att nettointäkt av rörelse och jordbruk även skall användas som utgångspunkt för beräk-

ning av underlaget för egenavgifter och socialförsäkringsförmåner. Länsstyrelsen anser att den nu föreslagna skattereformen kommer att innebära en omföring av privat andel av räntekostnader från näringsverksamheten till inkomst av kapital blir ett nödvändigt led i taxeringsarbetet. Den alternativa metoden är således att föredra enligt länsstyrelsens uppfattning. Likformigheten med andra skattskyldiga kan uppnås på ett bättre sätt eftersom avdragsbegränsningen endast inträder om inkomst av kapital verkligen visar underskott. Metoden innebär en tillämpning av de nuvarande reglerna, varför speciell lagstiftning således ej behöver komma ifråga.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

Teoretiskt sett torde inte samma invändning kunna riktas mot förslaget om räntetillägg för privat andel av bilkostnader i rörelse eller jordbruk. Länsstyrelsen bedömer dock förslaget som ett utslag av alltför långt driven exakthet vid beräkning av tilläggsbelopp. Förenklingsintresset bör här få ta över önskemålet om absolut exakthet. Oklarheten beträffande behandlingen av räntefria lån från arbetsgivare till anställd talar också för att man åtminstone bör avvakta med införandet av tilläggsbelopp för räntedelen av de privata bilkostnaderna.

Även *länsstyrelserna i Jämtlands och Norrbottens län* avstyrker förslaget av administrativa skäl. Länsstyrelsen i Jämtlands län påpekar därvid att beloppen i allmänhet skulle bli försumbara. *Skattechefen i Kronobergs län* anser förslaget mindre motiverat.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

Föreningen ifrågasätter också förslaget till räntetillägg för skuld på bil m. m. Förfarandet innebär otvivelaktigt en ytterligare komplikation vid deklarationsgranskningen. Det rör sig dock om relativt små belopp, vilket innebär att de inte torde komma att ägnas någon större uppmärksamhet vid granskningen. Bestämmelsens efterföljd kan därför väntas bli dålig, och skatteintäkterna obetydliga.

Föreningen Sveriges skattechefer:

Vad beträffar räntetillägget för bil m. m. i förvärvskälla finns skäl att vara än mer tveksam. Detta tillägg måste – i motsats till tillägget för bostad – baseras på flera mer eller mindre osäkra uppskattningar, nämligen av bilens värde, räntekostnaden och privatkörningen. Detta kommer säkerligen att ge upphov till tvister och processer med de skattskyldiga. Då det här rör sig i regel om relativt måttliga belopp, ibland rena struntsummor, avstyrker föreningen därför förslaget i denna del.

LRF anser förslaget medföra stora praktiska och administrativa svårigheter.

NSD:

Det riktiga förfarandet vore naturligtvis att man gjorde en uppdelning även av räntekostnaderna på en privat del och en del för användning i verksamheten. Den förra delen skulle då behandlas som en räntekostnad

under inkomst av kapital. Något skäl att jämföra med vad som ingår i värdet av en anställds bilförmån finns inte, så mycket mindre som dessa förmåner värderas efter samma grunder oavsett vederbörande förmånstagares marginalskatteförhållanden.

Sveriges bilindustri- och bilgrossistförening:

I betänkandet tas vissa frågor upp som berör bilområdet. Bl. a. föreslås att en enskild näringsidkare som använder bil i verksamheten skall påföras ett räntetillägg för den del som bilen används privat. Förslaget motiveras med att näringsidkare inte skall komma i bättre läge än andra skattskyldiga som beskattas för räntekostnader via bilförmånsvärdet.

Vi har naturligtvis inget att invända mot att man försöker uppnå en rättvis beskattning, men denna form av millimeterrättvisa torde kosta mer än den smakar. Ökat krångel och ökade kostnader både för beskattningsmyndigheter och skattskyldiga skulle bli följderna om förslaget genomfördes. Ytterligare bördor skulle läggas på småföretagen. Den näringsidkare som köpt bilen kontant skulle påföras en räntekostnad som inte existerar i verkligheten. Vi avstyrker förslaget om räntetillägg för näringsidkare.

SRF:

Schablontaxering av bilförmån enligt RSV:s anvisningar bör gälla alla inkomstslag. I denna schablon finns räntefaktor med, varför det får anses onödigt att tillföra denna bestämmelse.

Några remissinstanser tar upp särskilda frågor, främst avseende beräkningen och de ändringar som reformen kan föranleda i fråga om värderingen av anställds bilförmån.

Länsrätten i Malmöhus län:

När det gäller beräkningen av räntetillägg för bil bör det klart framgå av lagtext eller anvisningar vilket värde som skall läggas till grund för ränteberäkningen. Enligt lagtextförslaget synes det vara värdet enligt räkenskaperna ("tillgångens värde") medan författningskommentarerna i promemorian talar om "värdet på bilen" resp. "värdet på bilar av olika märken och årsmodeller", i exemplet dessutom om "uppskattat värde".

Länsrätten vill också – med hänsyn till den mångfald mål som rör bilar, privatkörning osv. – framhålla önskvärdenheten av att det införs ett lägsta belopp, då ändring ej bör företagas vid taxering, t. ex. om antalet mil vid privatkörningen ändras. Förslagsvis kan alla ändringsbelopp under 500 kr. falla bort.

RSV:

Om ett räntetillägg efter andra överväganden ändå anses böra införas bör dock en annan metod användas än den som nu gäller för att beräkna finansieringskostnaden vid bilförmån. Denna beräkning grundar sig nämligen på den s. k. återanskaffningsmetoden och återspeglar vad det skulle ha kostat den skattskyldige själv att årligen skaffa en ny bil. Om denna metod används blir räntetillägget större än vad som motsvarar den faktiska finansieringskostnaden. I stället bör finansieringskostnaden schablonmässigt

beräknas efter en viss procentsats på bilens verkliga anskaffningsvärde och redovisas i den specifikation över bilkostnader på blankett R 1 resp. R 5, som utgör en sammanställning av de i räkenskaperna bokförda bilkostnaderna. Detta värde bör dessutom vara oberoende av bilens ålder. Alternativt kan näringsidkaren åsättas ett schablonmässigt beräknat belopp oberoende av anskaffningskostnad, bilens ålder och privat körsträcka.

Hur än schablon tillägget beräknas skall beloppet inte återföras på blanketterna R 1 eller R 5 utan endast på blanketten "Uppgift om beräkning av underlag för tilläggsbelopp".

Vidare föreslås det i promemorian att den reducering av finansieringskostnaden som nu görs när bilförmånsvärdena räknas fram skall upphöra. Det skulle medföra att hela finansieringskostnaden skulle belöpa på den anställde i form av bilförmånsvärde. Detta kan inte anses rimligt med hänsyn till att en förutsättning för att värdering enligt RSV:s anvisningar skall få ske är att bilen även används i tjänsten. I annat fall skall den skattskyldige påföras företagets totala kostnad som inkomst. Följaktligen skulle beskattningseffekterna bli olika mellan anställda och dem som har bil i rörelsen. Reduceringen sker i dag så att den anställde står för 33 % av finansieringskostnaden. Detta motsvarar ungefär den vanligaste fördelningen för rörelseidkare vid redovisning av bilkostnader, nämligen att 40 % av kostnaderna återförs. Vid bilförmånsvärderingen justeras dessutom anskaffningskostnaden årligen och motsvaras av nybilspriset den 15 juli inkomståret, vilket ju inte sker vid beräkning av den skattemässiga förmånen att privat använda rörelsebil.

Någon ändring av reduceringen av finansieringskostnaden kan med hänsyn till det anförda inte anses nödvändig. Sker en sådan justering så måste emellertid även den statliga bilersättningen och avdraget för bilresor till arbetet justeras. I beräkningsunderlaget för dessa belopp ingår nämligen en beräknad finansieringskostnad som en kompensation för anskaffningen av bilen.

Sveriges bilindustri- och bilgrossistförening förutsätter att principen om reduktion av finansieringskostnadsdelen i bilförmånsvärdet bibehålls, då rätten till avdrag ju kommer att finnas kvar även efter skattereformens genomförande, om än i reducerad form.

6.3 Undantag från kvittningsförbudet

De remissinstanser som har yttrat sig i fråga om undantagen från kvittningsförbudet är i allmänhet positiva till förslaget, men flera av dem anser att ytterligare undantag behövs.

Länsrätten i Malmöhus län ifrågasätter om inte kvittningsrätten mellan å ena sidan inkomst av fastighet eller rörelse och å andra sidan underskott som hänför sig till ränta på skuld i samband med förvärv av förvärvskällan också bör gälla dödsbo efter den skattskyldige, så länge dödsboet taxeras för sig, eftersom någon skatteskärpning inte synes vara avsedd att inträda om den skattskyldige avlider.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län har inte något att invända mot förslagen i fråga om kvittningsrätt i vissa situationer, delar uppfattningen

att kvittningsmöjligheterna bör framgå av lagtexten och inte avgränsas genom dispenser samt uttalar att det bör klarläggas i vilka ytterligare fall kvittning bör få ske, innan reformen genomförs.

RRV anför att en generell rätt att kvitta underskott mot inkomster av kapital upp till 30 000 kr. skulle medföra ett ytterligare skattebortfall om endast 124 milj. kr. jämfört med den föreslagna kvittningsrätten villa-kapital, att en begränsad kvittningsrätt dels medför ökad administration, dels försvårar skattemyndigheternas kontrollmöjligheter samt att RRV anser det bättre att tillåta en generell kvittning eller helt ta bort kvittningsrätten.

Länsstyrelsen i Östergötlands län:

Det i promemorian föreslagna undantaget från kvittningsförbudet mellan underskott av schablontaxerad fastighet och inkomst av kapital tillstyrks av länsstyrelsen. De övriga undantagen från kvittningsförbudet kan länsstyrelsen däremot inte tillstyrka. Som skäl härtill kan anges dels att reglerna bör göras så enkla och enhetliga som möjligt och dels att dessa fall inte kan anses som så särskilt angelägna att kvittning bör få ske. Det kan dessutom anföras många andra situationer där undantag från kvittningsförbudet framstår som minst lika angelägna. Därför bör undantagen från kvittningsförbudet vara så få som möjligt.

Länsstyrelsen i Malmöhus län (majoriteten):

Förslaget till avdragsbegränsning innebär en generell begränsning. Expertgruppen har emellertid ansett det motiverat med kvittning vid beräkning av tilläggsbeloppet i vissa angivna fall. I promemorian diskuteras möjligheten att införa en dispensregel för kvittningsfallen. Tanken på detta avvisas med hänsyn till bl. a. den ökning av arbetsbelastningen som detta skulle innebära för riksskatteverket. Länsstyrelsen delar expertgruppens uppfattning att undantag från kvittningsförbudet bör vara särskilt angiven i lagen om statlig inkomstskatt och inte utformas som en dispensregel. Länsstyrelsen anser emellertid att utöver de i lagen intagna undantagen från kvittningsförbudet det i vissa angivna fall kunde vara motiverat med kvittning. En dispensregel skulle således kunna utformas på så sätt att riksskatteverket kan medge undantag från kvittningsförbudet i dessa fall. Detta borde gälla de förut påpekade fallen där avdragsbegränsningen kan tänkas ha en hämmande effekt på nyföretagandet och där de formella reglerna medför att verksamheter som framstår som en ekonomisk enhet måste redovisas var för sig. En sådan dispensregel skulle enligt länsstyrelsens mening komma att tillämpas i begränsad omfattning och arbetsbelastningen för riksskatteverket bör därför kunna hållas på rimlig nivå.

Expertgruppen föreslår att underskott av schablontaxerad fastighet skall kvittas mot inkomst av kapital. Kvittningsregeln är enligt länsstyrelsens uppfattning välmotiverad.

Det har tidigare påpekats de kontrollsvårigheter som föreligger vid avgörande om en räntekostnad skall anses vara hänförlig till inkomst av kapital eller annan fastighet. Underskott av schablontaxerad fastighet skall enligt förslaget få kvittas mot inkomst av kapital med upp till 30 000 kr. Kvittningsregeln innebär således att dessa kontrollproblem till stor del elimineras. Ur administrativ synpunkt bör en sådan kvittning ej föranleda något merarbete då den kan företagas som en direkt följd av taxeringen.

Undantag från kvittningsförbudet skall enligt expertgruppens förslag medges i ytterligare tre fall. Dessa motiveras med att det är fråga om ränteutgifter som skall dras av under inkomst av kapital trots att de sakligt sett hör samman med intäkter som redovisas i andra förvärvskällor. De tre fallen gäller ränta på skuld avseende aktier och andelar i fåmansföretag, ränta på skuld för arvsskatt eller gåvoskatt avseende fastighet eller rörelse samt ränta på skuld avseende andelar i handelsbolag som äger fastighet eller bedriver rörelse. Länsstyrelsen anser det motiverat att kvittning vid underskott av kapital medges i dessa fall. Förfarandet med kvittning medför att ifrågavarande räntekostnader måste särbehandlas vid taxeringen. Metoden kommer därför att medföra merarbete då räntekostnaden dels skall medges som ett avdrag under inkomst av kapital och dels minska underlaget för tilläggsbelopp om inkomst av kapital visar underskott.

Den i promemorian angivna alternativa metoden att medge avdrag för ifrågavarande räntor i resp. förvärvskälla skulle därför enligt länsstyrelsens mening vara att föredra. Med denna metod blir beräkningen av underlaget för tilläggsbelopp inte skilt från taxeringen. Metoden innebär emellertid också konsekvenser i andra avseenden som expertgruppen anser bör prövas i den allmänna översynen av förvärvskällereglererna som motiveras av reformen. Det är länsstyrelsens uppfattning att förfarandet med beräkning av underlaget för tilläggsbelopp som en särskild omgång utöver att fastställa den taxerade inkomsten bör ske på sådant sätt att taxeringsarbetet inte kompliceras. Den av expertgruppen föreslagna metoden bör därför endast övergångsvis accepteras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

Kvittning mellan förvärvskällor inom olika inkomstslag skall enligt promemorian kunna ske i vissa fall. Dessa kvittningsmöjligheter tillrättalägger vissa av de mest besvärande olägenheterna med den föreslagna avdragsbegränsningen. Det finns även andra fall då kvittningsmöjligheten kan vara befogad. Som exempel kan nämnas kvittning av underskott i jordbruk eller rörelse mot realisationsvinster uppkomna vid försäljning av däri ingående fastigheter. Dessa frågor bör utredas vidare.

Länsstyrelsen i Jämtlands län tillstyrker förslagen om undantag från kvittningsförbudet.

Skattechefen i Kronobergs län:

Utredningen föreslår bl. a. att räntor som är hänförliga till inköp av aktier i ett *fåmansägt aktiebolag* bör få kvittas mot tjänsteinkomster som den skattskyldige lyft från bolaget. Enligt min uppfattning bör då även ränteunderskott som uppkommer på grund av inköp av aktier i *börsnoterade bolag* få kvittas mot vinster på försålda aktier av samma slag. Börsbolagen har av tradition låga utdelningar. Det måste i och för sig vara önskvärt ur samhällsekonomisk synpunkt att denna utdelningspolitik bibehålls.

Utredningens förslag innebär att det blir förmånligare för en aktieägare med inkomster över brytpunkten att bolaget höjer utdelningen än att värdet på bolagets aktier ökar. En stor andel av de personer som berörs av avdragsbegränsningen är villaägare och har således normalt underskotts-

avdrag. I praktiken har det därför inte någon större betydelse om aktierna är lånefinansierade eller inköpta med egna medel. Det blir i båda fallen förmånligare för aktieägaren att bolaget höjer utdelningen än att aktievärdet ökar.

Om förslaget om kvittningsförbud förverkligas kommer aktieägarna sannolikt att ställa krav på höjda aktieutdelningar. Uppfylls inte dessa krav kommer dessa personer (om de handlar rationellt, vilket man kan förutsätta) att lämna aktiemarknaden.

Enligt utredningen kommer ca 10% av de heltidsarbetande att drabbas av avdragsbegränsningen. Utan att ha någon tillgänglig statistik kan man med fog anta att dessa personer äger en betydligt större andel än 10% av de börsnoterade aktierna. Som bekant kan mycket små störningar på en marknad (t. ex. ökat utbud) skapa svårbemästrade situationer.

Jag har velat belysa problemen men ställer mig i princip skeptisk till kvittning i fråga om aktier i såväl fåmansbolag som börsnoterade bolag. Om man anser sig vilja gå med på kvittning för aktier i fåmansbolag, bör detta ske genom ett dispensförfarande.

Motsvarande bör gälla såvitt avser ränta på lån för att betala *arvs- och gåvoskatt*.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

Kvittning mellan underskott av schablontaxerad fastighet och inkomst av kapital verkar i sig inte komplicerad, och torde inte kräva några kontrollinsatser utöver den rent tekniska granskningen. Däremot utgör kvittningen naturligtvis ett tillkommande moment i granskningsarbetet.

Vad beträffar kvittning för ränta på skuld avseende aktier m. m. uppstår problem. Det är i det närmaste omöjligt för skattemyndigheterna att kontrollera hur lånade medel används. Detta gäller i synnerhet när en sådan prövning ska göras i efterhand, kanske flera år efter det att skulden uppkommit. Det finns därför risk för missbruk av denna kvittningsrätt, allra helst som skattemyndigheternas kontrollresurser är begränsade och deras användning därför måste prioriteras hårt. Föreningen vill varna för varje skatteteknisk åtgärd som innebär att lånat kapitals användning måste utredas.

LRF anför att exakt samma effekt som beskrivs i promemorian i fråga om två personer med eget kapital som köper fastighet resp. aktier för detta och aktier resp. fastighet för lånade medel kan uppkomma i jordbruk, där verksamheten sonderfaller i olika förvärvskällor. *LRF* fortsätter:

Enligt förslaget skall följaktligen inkomst av kapital upp till 30 000 kr. få kvittas mot underskott i villafastighet. Detta är i och för sig en rimlig tanke men den kommer helt naturligt att föda avarter. Den som kan påverka sin inkomstsituation på annat sätt kan nå stora fördelar med detta förslag. Dessa personer kan med tämligen enkla transaktioner byta ut en del av inkomsten av tjänst mot inkomst av kapital upp till 30 000 kr. och härigenom vinna en kvittningsmöjlighet som andra grupper saknar.

Det föreslås att en person som köpt aktier i ett fåmansägt aktiebolag och finansierat förvärvet med lån skall få dra av ränteutgiften under inkomst av kapital och få kvitta denna mot tjänsteinkomst från bolaget. Motsvarande

skall gälla för person som ärver näringsverksamhet och som får anstånd med att betala arvsskatten. De underskott som ränta på grund av anståndet kan åstadkomma skall få kvittas mot inkomster från näringsverksamheten. Detsamma skall gälla ränta som avser skuld på gåvoskatt. Dessa förslag är naturligtvis välmotiverade men de innehåller samtidigt stora brister, då det inte tas tillräcklig hänsyn till de olika kombinationer som kan uppkomma mellan förvärvskällorna. Ej heller beaktas effekterna av utbyte av gäldenärer.

NSD anför att man i promemorian har dragit den i och för sig riktiga slutsatsen av exemplet angående olika beteenden vid förvärv av fastighet och aktier att man måste införa en kvittningsrätt beträffande schablontaxerade egna hem, att en sådan kvittningsrätt är lika naturlig i fråga om andra fastigheter, rörelse och jordbruk, samt att beloppsspärren utgör ett onödigt komplicerande inslag i lagstiftningen och leder till otillfredsställande resultat. Beträffande kvittningsrätt i fråga om underskott på grund av ränta på skuld för inköp av aktier i fåmansbolag e. d. anför NSD:

En sådan kvittningsrätt framstår som självklar. Vi vill emellertid peka på följande regel, som torde komma att vålla åtskilliga komplikationer i praktiken.

Det åligger enligt förslaget den skattskyldige att visa att räntan avser ett sådant lån som av honom använts för förvärv av aktierna eller andelarna i fråga. Den grundläggande förutsättningen för kvittningsrätten är att räntan hänförs till en skuld som uppkommit i samband med förvärvet av aktierna i fåmansföretaget. Det åligger den skattskyldige att visa att så är fallet. Någon kvittning föreligger således inte i de fall då han ådragit sig skulden vid ett senare tillfälle eller om han lämnat aktierna som säkerhet för skulden.

Eftersom det hittills varit likgiltigt till vilken förvärvskälla ett ränteavdrag hänförs sig (bortsett från den kommunala beskattningen i vissa fall) har taxeringsmyndigheterna oftast ingen som helst kännedom om vari den skattskyldiges skuldsättning består. Det blir för den som har förvärvat aktier t. ex. genom köp för några år sedan en ren tillfällighet om han gjort avbetalning på det lånet eller något annat lån som han innehar. Dessvärre kan man räkna med att den, som varit skötsam och amorterat för att frigöra sina tillgångar i aktier från lån t. ex. för att kunna disponera friare över aktierna, drabbas värre än den som över huvud taget inte gjort några amorteringar eller gjort amorteringarna på lån som avser annat än inköpet av aktierna. Något motiv varför en sådan olika behandling skall införas i samband med omläggningen har inte angivits i betänkandet. Praktiskt blir det därför av stor betydelse att taxeringsmyndigheterna kan klarlägga vart olika lån hänförs sig och hur mycket som har amorterats på de olika lånen. Det kommer uppenbarligen i praktiken att leda till besvärliga gränsdragningsproblem. För att undgå dessa bör kvittning tillåtas mot ränta på de lån, som föreligger vid tidpunkten för reglernas ikraftträdande.

NSD anför vidare att regeln endast kan användas då den skattskyldige kan ta ut tillräckliga löne-medel ut företaget, något som kan vara svårt i fråga om nystartade företag, att det även i andra fall kan uppkomma situationer där företaget inte kan betungas med tillräckliga löneuttag, t. ex.

om företagaren är sjuk och uppbär sjukpenning från försäkringskassan i stället för lön från företaget eller tillfälligt måste lägga ner verksamheten och söka sig annat arbete, samt att dessa effekter inte är godtagbara. NSD fortsätter:

Liknande undantag från kvittningsförbudet har även uppställts i det fall då underskottet hänför sig till inkomst av fastighet eller inkomst av rörelse och beror på att den skattskyldige ådragit sig ränta på skuld för arvsskatt eller gåvoskatt som avser fastigheten resp. rörelsen, vilken verksamhet fortfarande innehas eller bedrivs av den skattskyldige. Motsvarande förslag gäller beträffande kapitalunderskott som uppkommer på grund av att den skattskyldige utger ränta på skuld som avser andelar i ett handelsbolag som innehar eller bedriver fastigheten eller rörelsen.

De invändningar vi framfört då det gäller kvittning av kapitalunderskott beträffande aktier är även giltiga i de förevarande fallen.

Vi vill emellertid särskilt understryka att i gåvoskattefallet en avgjord risk finns för en inlåsningseffekt. Om den skattskyldige överlåter rörelsen men behåller skulden kommer nämligen förbudet mot kvittning att inträda. Denna inlåsningseffekt bör undvikas genom lämplig uppmjukning av undantagsregeln.

Specialregler är vidare erforderliga för den händelse den skattskyldige som har skulden själv avlidit och hans arvingar övertagit företaget och i samband därmed också övertagit den avlidnes arvsskatteskuld.

Svensk industriförening:

Enligt förslaget skall det i två speciella fall vara tillåtet att göra avdrag för underskott vid beräkning av tilläggsbelopp. Ett av dessa undantag har tillkommit för att inte försvåra förvärv av små och medelstora företag. I dessa fall skall ränta som uppkommit i samband med förvärvet få dras av mot överskott från näringsverksamhet. Föreningen har naturligt nog ingen invändning mot denna undantagsregel, men anser att den även bör utsträckas till de fall då ränta uppkommer i samband med ökning av aktiekapitalet genom nyemission i fåmansbolag.

Svenska sparbanksföreningen anser att det föreslagna undantaget från kvittningsförbudet – upp till 30 000 kronors inkomst av kapital – kan visa sig otillräckligt för sina syften.

SABO (majoriteten):

SABO har vidare noterat förslaget att underskott av schablontaxerad fastighet ska kunna kvittas mot överskott av kapital upp till ett belopp av 30 000 kr. Innebörden av detta blir, i motsats till skattereformens intentioner, att avdragseffekten under ovan relaterade betingelser är lika med marginalskatteeffekten. Detta förhållande kan endast komma småhusägare med god ekonomi till godo och detta bör undvikas.

Sveriges fastighetsägareförbund:

Som ett av de bärande skälen till kvittning av underskott av schablontaxerad fastighet mot överskott av kapital har angetts att ett förbud skulle kunna "ge upphov till ojämnheter i beskattningen och skapa icke önskvärda styreffekter i fråga om sparande". Vidare sägs det i förslaget: "Vad

gäller icke schablontaxerade fastigheter finns givetvis ibland samma argument men där tillkommer det förhållandet att underskott många gånger hänger samman med stora avdrag för reparationskostnader. I sådana fall är kvittning mot kapitalinkomster knappast naturlig . . .” Ett sådant synsätt är helt felaktigt. Underskottsavdrag som är hänförligt till exempelvis reparationskostnader motsvaras av faktiska kostnader. Genom att på detta sätt försvåra för fastighetsägaren att företa genomgripande reparationer, kommer förslaget att leda till ett minskat underhåll av fastighetsbeståndet.

Som förbundet tidigare påpekat härrör villaunderskotten från den ofullständiga beskattningen genom schablonintäkten. Detta medför att den skattskyldige i dessa fall tjänar på underskottsavdragen. Att denna grupp av skattskyldiga dessutom skall gynnas genom kvittningsmöjligheten mot kapitalöverskott framstår som oöverlagt. Det finns givetvis inga ekonomiskt bärkraftiga motiv bakom förslaget i denna del. Förbundet föreslår därför att de regler som gäller för schablontaxerade fastigheter – såvitt avser kvittning mot kapitalöverskott – skall gälla även för konventionellt beskattade fastigheter.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Enligt förslaget föreligger vissa undantag från kvittningsförbudet. Vad avser de fall där underskott av kapital får kvittas mot inkomst av tjänst resp. fastighet eller rörelse kan följande anföras.

Reglerna bör utformas så att alla räntekostnader avseende förvärv av förvärvskälla eller aktier eller andelar i företag undantas från kvittningsförbudet. Som undantagsreglerna är utformade i den föreslagna lagtexten är det tveksamt om räntekostnaden för alla i praktiken förekommande förvärv verkligen är undantagna, såsom exempelvis räntor på skuld för att lösa ut syskon vid arvskifte.

6.4 Speciella frågor

Ett flertal speciella frågor angående avdragsbegränsningens närmare utformning tas upp av remissinstanserna.

SFF:

Av de problem som skapas av utredningens förslag om avdragsbegränsning vill föreningen speciellt framhålla de som sammanhänger med förvärvskälleavgränsning. För en placering i aktier eller obligationer är utdelning/ränta resp. värdeförändring två sidor av samma sak. Det nya förslaget innebär att det blir viktigt att skilja på dessa båda sidor eftersom den ena hänföres till förvärvskällan kapital och den andra till tillfällig förvärvsverksamhet.

Eftersom emellertid faktum kvarstår att utdelning/ränta och värdestegring är två sidor av samma sak kommer den föreslagna begränsningen inte att vara effektiv för dem för vilka en utjämning är tillräckligt betydelsefull. Marknaden tillhandahåller redan nu mängder av möjligheter att utjämna inkomsterna inom de båda förvärvskällorna. Det är att vänta att nya former och tillämpningar av förlustkälleutjämning kommer fram såväl i institutionell som i privat form.

För dem som har underskott av kapital genom att de belånat en värdepappersportfölj aktualiserar förslaget frågan om hur gäldräntan skall anses

fördelad mellan de båda förvärvskällorna kapital och tillfällig förvärvs-
verksamhet. Anvisningarna i kommunalskattelagen är inte entydiga på
denna punkt. De tycks förutsätta att den belånade tillgången hänför sig till
en och endast en förvärvskälla. Så är fallet under ett år då endast utdel-
ning/räntor erhållits från portföljen. Men om den skattskyldige också gjort
realisationsvinster aktualiseras fördelningsproblemet. Skall därvid gäld-
räntan i första hand avräknas mot utdelning eller realisationsvinst? Eller
skall den proportioneras? Frågorna illustrerar det godtyckliga i avgräns-
ningen mellan de båda förvärvskällorna.

Föreningen föreslår att därest utredningens skatteförslag i sina huvud-
drag genomföres den förändringen dock sker att realisationsvinster/förlus-
ter av fondpapper hänföres till förvärvskällan kapital. I andra hand föreslår
föreningen att underskott i förvärvskällan kapital får kvittas mot överskott
i förvärvskällan tillfällig förvärvsverksamhet.

NSD:

Man kan räkna med att de som f. n. har underskott i förvärvskällan
kapital kommer att söka göra sådana omplaceringar att kapitalet ger så hög
avkastning som möjligt för att därigenom underskottet skall nedbringas.

Detta kommer i sig att betyda att det blir mindre intressant att placera
pengar i aktier, som i sig inte ger särskilt stor direkt avkastning i form av
utdelning men möjligen en avkastning i form av värdestegring som kom-
penserar den låga utdelningen. Det finns därför risk för att aktieplacera-
rna – vilka i mycket hög grad torde befinna sig bland inkomsttagare på
inkomstnivån ovan brytpunkten – kommer att fly viss del av aktiemarkna-
den.

Sveriges aktiesparares riksförbund:

Ett särskilt problem uppstår såvitt avser det undantag från det allmänna
kvittningsförbudet som föreslås innebärande att underskott av schablon-
taxerad fastighet skall kunna kvittas mot inkomst av kapital. För att kunna
utnyttja denna rätt till kvittning av maximalt 30000 kr. kommer en strävan
efter finansiella kapitalplaceringar med hög direktavkastning att uppstå.
Detta kan leda till att aktier framstår som ett sämre alternativ än andra
motsvarande placeringar beroende på att i avkastningen på aktier också
ligger en förväntad värdestegring och direktavkastningen därför är relativt
låg. För att komma till rätta med denna situation som inte stämmer överens
med statsmakternas intentioner att verka för ett expansivt näringsliv bör
övervägas om inte kvittning också borde få ske mot realisationsvinst på
aktier. Ett alternativ härtill är att parallellt med reformen genomföra lätt-
nader i realisationsvinstbeskattningen för aktier. En kvittning mot realisa-
tionsvinst på aktier är motiverad även av det faktum att totalavkastningen
på ett aktieinnehav utgöres av två element nämligen utdelning och eventu-
ell värdestegring. Dessa ligger ibland mycket nära varandra och är delvis
utbytbara. Man behöver bara tänka på alternativet till att uppbära utdel-
ning nämligen att sälja en aktie med kupong strax före bolagsstämman.

Liknande synpunkter framföres av *Skånes handelskammare*.

Svenska försäkringsbolags riksförbund:

Kapitalförsäkringar tecknas i stor utsträckning i syfte att trygga ett
företags fortbestånd vid generationsväxling eller vid en kompanjons döds-

fall. Utfallande försäkringsbelopp är avsett att användas till att erlægga arvsskatt eller att lösa ut arvinge eller kompanjon från del i ett familjeföretag. Sådana försäkringar tecknas utan belåning, men möjligheten till framtida livförsäkringslån – mot rimliga kostnader – kan vara avgörande för om försäkring skall tecknas. Med livförsäkringslån avses sådana lån som försäkringsbolagen enligt av Försäkringsinspektionen fastställda regler lämnar mot säkerhet i försäkringen.

Önskar en familjeföretagare belåna en redan tecknad kapitalförsäkring kommer ränteutgiften att hänföras till förvärvskällan kapital. Om denna ränteutgift är så stor att den överstiger övriga intäkter inom förvärvskällan kommer förvärvskällan kapital att utvisa underskott. Detta underskott kan då komma att bilda underlag för tilläggsbelopp. För den enskilde försäkringstagaren kommer i vissa fall kostnaderna att framstå som orimligt höga. Om en försäkring redan är belånad finns också möjlighet att avveckla lånet genom att annullera eller nedsätta försäkringen. Annullation eller nedsättning av en försäkring innebär dock alltid en ekonomisk förlust för försäkringstagaren. Om dödsfallsskyddet i den nedsatta försäkringen skall behållas på samma nivå som dödsfallsskyddet netto före nedsättningen (försäkringsbeloppet minus lånet) krävs i regel därutöver en avsevärd höjning av den tidigare årspremien. I många fall torde ett familjeföretag inte kunna klara en sådan höjning. Följden blir då att dödsfallsskyddet helt eller delvis raseras, vilket kan få allvarliga konsekvenser för ett familjeföretags fortbestånd.

Enligt den föreslagna lydelsen till 10 § lagen om statlig inkomstskatt skall ränta på skuld avseende förvärv av rörelse eller fastighet få kvittas fullt ut mot inkomster från näringsverksamheten. Detta skall gälla oavsett om verksamheten drivs i direktägd form eller via aktiebolag eller handelsbolag.

På motsvarande sätt skall ränta på skuld för arvs- eller gåvoskatt avseende rörelse eller fastighet få kvittas fullt ut mot inkomster från verksamheten.

Riksförbundet instämmer helt i tankegångarna bakom nämnda förslag men anser att samma möjlighet till full kvittningsrätt mot inkomster från näringsverksamheten bör föreligga för livförsäkringslån avsedda att finansiera livförsäkringar som tecknas för att säkerställa kapital som behövs för att betala arvsskatter och/eller förvärva rörelse eller fastighet i samband med generationsskifte.

Kapitalförsäkringarnas betydelse vid generationsskiften inom familjeföretagen har framhållits bl. a. av departementschefen i propositionen 1979/80: 77 s. 20.

Att generellt medge full kvittningsrätt för livförsäkringslåneränta för personer som har sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i förslaget till 10 § lagen om statlig inkomstskatt och som skulle varit berättigade till full kvittning för låneränta avseende förvärv eller arvs- och gåvoskatt synes principiellt väl överensstamma med innebörden av den föreslagna 10 § i övrigt. Presumtionen för att sådana livförsäkringar, tecknade på näringsverksamhetens ägare eller makes liv, avser att underlätta generationsskifte och betalning av arvsskatter, torde vara så starkt att ytterligare kriterier för full kvittningsrätt inte behöver uppställas. Möjlighet till full kvittning mot inkomst av näringsverksamheten bör också medges blivande arvinge som tecknat livförsäkring på den som driver näringsverksamheten. Detta förutsätter att den blivande arvingen redan har inkomst från den näringsverksamhet han avses överta vid arvfall.

Skulle ytterligare begränsning ändå anses erforderlig bör denna ske genom att full kvittningsrätt medges intill viss nivå. Denna nivå borde i så fall med ett strikt betraktelsesätt vara relaterad till företagets resp. fastighetens värde. Eftersom detta i praktiken kan leda till komplikationer föreslår riksförbundet i stället att eventuell begränsning görs till viss bestämd nivå angiven i visst antal basenheter eller på annat sätt indexerad.

Möjligheterna att trygga ett familjeföretags fortbestånd vid generationsväxling försämras avsevärt om det remitterade förslaget genomförs så att även räntor för belånade kapitalförsäkringar som tecknas för sådant ändamål kan komma att bilda underlag för tilläggsbelopp.

Om den av riksförbundet föreslagna kvittningsrätten inte skulle kunna godtas generellt, yrkar riksförbundet dock att för den kategori lån som ovan berörts medges kvittning under en övergångstid om tio år. Detta får anses vara ett minimum för att ge ifrågakvarande näringsidkare möjlighet att omstrukturera sina dispositioner för kommande generationsskiften.

SFFF och *Försäkringstjänstemannaförbundet* framhåller behovet av kontanta medel i samband med frånfälle och anför att livförsäkringar, där premierna finansieras med lån, ofta är den bästa eller enda möjliga lösningen, att det nu framlagda förslaget innebär en kostnadsökning som kan leda till att försäkringsskyddet måste reduceras samt att det i tidigare lagstiftningssammanhang har ansetts angeläget att inte öka nettokostnaderna. Organisationerna pekar också på vikten av kontinuitet i försäkringsbeskattningen, bl. a. med hänsyn till försäkringsavtalens långsiktiga karaktär, vilket enligt deras uppfattning bör leda till att nuvarande regler om underskottsavdrag och förlustavdrag bör bibehållas inte bara i fråga om räntor på familjeföretagares livförsäkringslån, med vilka premierna betalats, utan också för varje annan livförsäkringstagare som har betalat premierna med lån på försäkringen.

RRV:

Utredningen har heller inte motiverat varför enbart underskottsavdragen skall ingå i underlaget för tilläggsskatten. De allmänna avdrag som skulle kunna ingå i underlaget är periodiska understöd och pensionsförsäkringar. Förvärvsavdraget kan egentligen ses som en del av skatteskalen. Även avdraget för icke hemmavarande barn skulle kunna bakas in i skatteskalen som en skattereduktion. Utredningen motiverar heller inte, varför inte avdragen under tjänst skall ingå i underlaget för tilläggsskatt. De problem som finns vid beräkningen av tilläggsskatten är så stora att det krävs omfattande utredningsarbete för att lösa dem. Frågan som till sist kvarstår är att finna ett underlag för beskattning som svarar mot personens ekonomiska bärkraft.

Skattechefen i Kronobergs län anser sig inte böra inta någon annan ståndpunkt än förslaget då det gäller det allmänna avdraget för pensionsförsäkringspremier.

Svenska försäkringsbolags riksförbund:

Kostnaderna för pensionering av anställda utgör inte något allmänt avdrag utan föres inom förvärvskällan rörelse. Kostnaderna kan uppgå till betydande belopp och föranleda underskott i rörelse för vilket avdrag kan göras enligt reglerna om förlustutjämning.

Det föreslagna systemet innebär därför att kostnaderna för pensionering av anställda kan komma att ligga till grund för beräkning av tilläggsbelopp. Enligt riksförbundets uppfattning bör undantag göras för avdragsgilla kostnader för pensionering av anställda.

I fråga om sjömans- och sjöfartsbeskattningen uttalar *Sveriges redareförening* att den i enlighet med sin kritik mot avdragsbegränsningen också avvisar motsvarande ändringar i sjömansbeskattningen samt anför:

Den föreslagna konstruktionen är i och för sig en konsekvent och rimlig överföring till denna typ av beskattning av den föreslagna begränsningen i avdrag för underskott för fysiska personer och föranleder därför icke som sådan särskilda invändningar, men givetvis kommer det ökade antalet tabeller att medföra merarbete och öka risken för misstag. Föreningen noterar också att man icke i betänkandet närmare behandlar de förslag som erfordras i fråga om regler för beskattning av utomnordiska ombordanställda.

Svensk rederinäring har gått starkt tillbaka under senare år trots den av riksdagen fastställda målsättningen att vidmakthålla en konkurrenskraftig och betydande handelsflotta under svensk flagg. Den har gjorts till föremål för flera utredningar sedan år 1973 och i dessa har många förslag framförts angående bl. a. viss liberalisering av nu tillämpade beskattningsbestämmelser. Syftet med dessa förslag har angivits vara att stimulera till investeringar i en näring av stor betydelse för det svenska samhällets ekonomi och i synnerhet för dess bytesbalans. Riksdagen har anslutit sig till önskemålet att stimulera till investeringar i branschen och i det av Närsjöfartsutredningen 1981-12-11 avgivna betänkandet "Sjöfartens roll i trafikpolitiken" återfinnes också vissa förslag i fråga om finansiering och beskattning. I detta sammanhang behandlar enmansutredaren också underskottsavdragen vid partrederi. (S. 16: 28–16: 30.) Därvid behandlar utredningsmannen också uttryckligen den nu remitterade promemorian angående reformerad inkomstbeskattning. Närsjöfartsutredningen avslutas i denna del med följande uttalande: "Jag vill i sammanhanget blott understryka vikten av att nybildning av företag på sjöfartsområdet ej försvåras, vilket som redan sagts kräver tillgång till riskvilligt kapital även utanför de seglande delägarnas krets. Särskilt under de känsliga uppbyggnadsåren, då nya idéer skall visa sin livskraft i konkurrens med etablerade in- och utländska konkurrenter, är det naturligt att underskott uppstår i rörelsen. Samma tendens skapas av den f. n. snabba kostnadsstegringen och höga räntenivån. Samhället bör, i stället för att försvåra utbudet av riskvilligt kapital i detta skede, uppmuntra till sådant."

Sveriges Redareförening ansluter sig fullt ut till Närsjöfartsutredningens kommentarer. Det bör tilläggas att kommunikationsministern också f. n. överväger på vilket sätt sjöfartsnäringens situation kan underlättas och att konkreta förslag i sådan riktning nu diskuteras mellan arbetsmarknadens parter.

Det skulle mot denna bakgrund vara orimligt att nu föreslå ytterligare begränsningar i den redan drastiskt beskurna möjligheten till underskottsavdrag i partrederirörelse. Sveriges Redareförening hemställer därför att särskilda undantagsregler införes i syfte att upprätthålla minst den redan låga nivån för underskottsavdrag som för närvarande gäller inom denna sektor.

7 Beskattningen av äkta makar

Många remissinstanser har – inte minst av administrativa skäl – uttalat sin tillfredsställelse med att förslaget i promemorian innebär en minskning av sambeskattningen. Åtskilliga har önskat längre gående eller fullständig särbeskattning av B-inkomster. Kritik har riktats mot att den särskilda kvittningsrätten villa-kapital inte föreslås gälla mellan makar och även i övrigt mot att makars rätt att utnyttja varandras avdrag minskar. I något yttrande framhålls dock att samma synsätt bör läggas på inkomst- och avdragssidan. Endast i ett yttrande förespråkas uttryckligen en ökad sambeskattning men även andra påpekar att en ökad särbeskattning leder till att det får större betydelse för familjens skattebelastning hur inkomster och avdrag fördelar sig inom familjen.

Kammarrätten i Jönköping delar inte uppfattningen i promemorian att det inte finns anledning att nu ta upp en principiell diskussion om sambeskattningen som sådan, pekar på de administrativa problem som sambeskattningen av B-inkomster medför och tidigare överväganden samt anför:

Det förhållandet att nu skall genomföras en skattereform som innebär att mer än en fjärdedel av hela statsskattens belopp skall lyftas av och ersättas av andra skatteformer motiverar enligt kammarrättens mening att det allvarligt prövas om icke också den redan tidigare utredda makebeskattningen kan reformeras i detta sammanhang. De kraftigt sänkta marginalskatterna torde bidra till att benägenheten hos makar att genomföra transaktioner av skatteflyktskaraktär minskar. Och samhället bör inte skattevässigt diskriminera äktenskapet som samlevnadsform genom att bibehålla den skillnad i beskattning som nu gäller mellan å ena sidan äkta makar och å andra sidan sambor utan barn. Skillnaden kommer till uttryck bl. a. i den mycket vanliga situationen att sambor gemensamt köper ett radhus eller en villa. Motsvarande diskriminering inträder om sambor får barn.

Kammarrätten föreslår den ändringen av makebeskattningen att uppdelningen i A-inkomster och B-inkomster slopas vid ikraftträdandet av den nu aktuella reformen av inkomstbeskattningen. I tydlighetens intresse må anmärkas att kammarrättens förslag om en omedelbar makebeskattningsreform alltså inte berör övriga sambeskattningsregler, t. ex. rätt att fördela avdrag.

Länsrätten i Stockholms län:

När det gäller beskattning av makar går utredningen balansgång mellan sär- och sambeskattning på ett sätt som inte verkar helt genomtänkt. Många exempel kan anföras som visar på betydande skillnader i skatte-

mässigt utfall beroende på hur makar på olika sätt disponerar en totalt lika förmögenhetsmassa. För makar kommer det därför att bli mycket angeläget att försöka sammanföra kapitalinkomster, ränteutgifter och villaunderskott på ett sådant sätt att underskotten kan utnyttjas maximalt. Resultatet blir en rad skattedikterade transaktioner mellan makar resp. felredovisningar av inkomster och kostnader med åtföljande stora kontrollproblem för skattemyndigheterna och en tung extrabelastning i det praktiska taxeringsarbetet. Förslaget beträffande makars sambeskattnings står vidare i ett motsatsförhållande till det familjelagstiftningsarbete som går ut på att förstärka makars möjligheter till individuellt ägande och ekonomiskt oberoende av varandra.

Länsrätten i Malmöhus län, som starkt understryker vikten av enkla, tydliga och lättillämpade regler och därför med gillande noterar införandet av ett grundavdrag som dessutom höjs till 5 000 kr. för A-inkomster, delar i stort den uppfattning som framförs i promemorian men anser att kvittningsrätten villa-kapital bör gälla också mellan makar.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Makebeskattningen skall enligt förslaget ändras så att sambeskattningen av inkomster kvarstår endast vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp. Sambeskattnings skall ske först om B-inkomsten överstiger ett grundavdrag på 5 000 kr. Länsrätten tillstyrker förslaget i denna del. Det kommer utan tvekan att minska antalet fall då de komplicerade sambeskattningsreglerna skall tillämpas. En ännu större förenkling skulle givetvis uppnås om sambeskattningen av sådana inkomster helt upphörde. Länsrätten anser att vinsterna med en sådan åtgärd är så stora att det allvarligt bör övervägas om det är möjligt att genomföra den, i all synnerhet som de nu lagda förslagen medför nya moment vid skatteberäkningen. För att inte komplicera förfarandet har gruppen medvetet föreslagit ett förenklat förfarande som inte alltid ger tillfredsställande resultat.

Expertgruppen föreslår också att rätten till kvittning av underskott mellan makar begränsas vid beräkning av underlag för tilläggsbelopp. F. n. saknar det i stort sett betydelse vid taxeringen hur makar redovisar förmögenhet sig emellan. Med den kvittningsbegränsning som gruppen föreslår får de förmögenhetsrättsliga frågorna en väsentligt större betydelse vid taxeringen. Sannolikt får kvittningsbegränsningen till följd en mängd transaktioner mellan makar för att uppnå skattefördelar. Detta kan väntas medföra att kontrollproblemen ökar och att belastningen på skattedomstolarna blir högre. Länsrätten anser att expertgruppens förslag i denna del kommer att försvåra taxeringsarbetet och vill därför förorda att kvittningsrätten mellan makar behålls.

Expertgruppen föreslår att sambeskattningen av makars B-inkomster vid 1984 och 1985 års taxeringar skall avse grundbeloppet medan den vid 1986 års taxering skall avse tilläggsbeloppet. Länsrätten ifrågasätter om det finns anledning att under en så kort tidsperiod tillämpa tre olika regelsystem för sambeskattningen av makars inkomster och förordar i stället att sambeskattningen skall avse tilläggsbeloppet redan fr. o. m. 1984 års taxering.

RRV uttalar att eftersom kvittningsrätten villa-kapital inte skall gälla mellan makar kommer förmodligen omföringar att ske mellan makarna, visar ett exempel på betydelsen av vem som har inkomst resp. underskott och anför:

Av detta exempel framgår att skatteplanering blir allt viktigare. Sådan planering kommer sannolikt att automatiskt göras av personer med kunskaper i skattefrågor. För att ovannämnda snedvridande effekt av förslaget inte skall drabba personer som inte har så ingående kunskaper om skattefrågor behövs en aktiv information i dessa frågor. Höga krav kommer alltså att ställas på skattemyndigheter och andra samhällsföreträdare för att informera vanliga inkomsttagare om frågor kring skatteplanering.

RSV (majoriteten) uttalar att ett slopande av B-inkomstbegreppet skulle vara önskvärt från administrativ synpunkt.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser att de nuvarande sambeskattningsreglerna generellt sett innebär avsevärt merarbete ur skatteadministrativ synpunkt, bl. a. stora svårigheter att rätt beräkna skatten i många fall, och finner det därför angeläget att gränsen för sambeskattning höjs kraftigt, gärna till mer än 5 000 kr. Länsstyrelsen tillstyrker i och för sig konstruktionen med grundavdrag men anser att den föreslagna avräkningsmetoden är olämplig och i stället borde utformas så att 5 000 kr. avräknades hos vardera maken. Vidare anser länsstyrelsen att höjningen bör gälla fr. o. m. 1984 års taxering och att sambeskattningen – som föreslagits – bör gälla grundbelopp och inte tilläggsbelopp vid 1984 och 1985 års taxeringar.

Länsstyrelsen i Blekinge län:

Problemen som uppkommer vid beskattning av makar med B-inkomster blir stora. Enklast vore att nu passa på och införa fullständig särbeskattning. Ett mindre antal familjer skulle drabbas hårt och ett mindre antal göra stora vinster. Så sker även på annat sätt i och med de nu föreslagna ändringarna. Övergångsbestämmelser kan eventuellt göra övergången mjukare.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

Analysen av effekterna av de lagda förslagen om sambeskattningen syns något förvirrande. Helt klart är att man med de föreslagna reglerna mer och mer närmar sig en helt individuell beskattning. Ur förenklings-synpunkt är detta bra. Länsstyrelsen anser att starka skäl talar för att redan nu ta steget fullt ut och undanröja de kvarvarande inslagen av sambeskattningen åtminstone vad gäller inkomstbeskattningen. Utöver förenklingshänsynen talar de sänkta marginalskatterna emot att ha kvar sambeskattningen. En ytterligare viktig förenkling som då blir följden är att uppdelningen på A- och B-inkomst förlorar i betydelse. De administrativa svårigheterna med sammanläggning av B-inkomster och inte minst allmänhetens svårigheter att räkna ut sin skatt skulle då också försvinna.

Länsstyrelsen i Jämtlands län (majoriteten):

Länsstyrelsen ser med tillfredsställelse att antalet fall med sambeskattning av makars B-inkomster begränsas. Gränsen 2 000 kr. för sambeskattning av B-inkomster infördes 1970. Med hänsyn till inflationen är det hög tid att höja beloppet till 5 000 kr. och samtidigt göra det till ett grundavdrag. Utredningens motivering för att vid 1984 och 1985 års taxeringar bibehålla nuvarande bestämmelser kan därför inte anses hållbar. Länsstyrelsen föreslår i stället att de nya reglerna för sambeskattning av B-inkomster på tilläggsbelopp införs redan vid 1984 års taxering och att grundavdraget höjs vid 1986 års taxering.

Skattechefen i Kronobergs län:

Ur administrativ synpunkt skulle mycket vinnas om man helt kunde avskaffa begreppet B-inkomst. Detta vållar f. n. avsevärt merarbete och därmed merkostnader för statsverket. Av betydelse är vidare att bestämmelserna ofta är svårförståeliga för de skattskyldiga och begränsar dessas möjligheter att själva räkna ut sina skatter. Merintäkterna kanske är lägre än de administrativa merkostnaderna för det allmänna.

Vidare anser skattechefen att det vore värdefullt med ett uttryckligt uttalande att någon ändring inte avses i möjligheten för ena maken att dra av hela räntekostnaden i fråga om gemensamt ägd villa.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi noterar att de föreslagna bestämmelserna innebär en betydande nedgång i antalet fall.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

Föreningen anser att gränsbeloppet för B-inkomst, som föreslås satt till 5 000 kr., bör höjas ytterligare. Det är viktigt att minska antalet skattskyldiga med B-inkomst, då deras skatteuträkning är mycket komplicerad. Den sammanfaller dessutom ofta med andra komplikationer, exempelvis någon av eller båda begränsningsreglerna. Det kan nämnas att huvuddelen av förfrågningarna till LSM i samband med att de slutliga skattsedlarna nyligen utsändes avsåg bestämmelserna om B-inkomst. Det höjda gränsbeloppet bör f. ö. tillämpas redan fr. o. m. 1984 års taxering. Härigenom begränsas det antal skattskyldiga som behöver komma i kontakt med de minst sagt inkonsekventa övergångsbestämmelserna.

På sikt bör man sträva efter att helt komma ifrån sambeskattningen.

Föreningen Sveriges skattechefer:

På en punkt anser föreningen att man i förhållande till det framlagda förslaget bör kunna gå längre i förenklingshänseende än vad som föreslagits. Det gäller uppdelningen på A- och B-inkomst. Det är ett system som f. n. förorsakar såväl de skattskyldiga som myndigheterna mycket besvär. Nu föreslås att B-inkomst under 5 000 kr. skall undantas från sammanläggning. Det är i och för sig ett steg i rätt riktning och undantar flertalet skattskyldiga som i dag befinner sig i denna situation.

Föreningen ifrågasätter emellertid om man inte borde slopa denna bestämmelse helt. De administrativa vinsterna synes här väga över de fördel-

ningspolitiska betänkligheter man kan ha. Föreningen föreslår därför att reglerna om uppdelning på A- och B-inkomst utgår.

LO:

En avdragsfråga som expertgruppen berör bör emellertid kunna avgöras redan nu. Expertgruppen föreslår att makars sambeskattnings av B-inkomster upphör utom vid beräkning av tilläggsskatt och om B-inkomsten överstiger 5 000 kr. Denna regel medför vissa lättnader men utgör en väsentlig förenkling. LO finner därför förslaget godtagbart, särskilt som särbeskattnings så långt möjligt bör eftersträvas. En förutsättning bör emellertid vara att samma synsätt tillämpas också ifråga om rätt att föra över inte utnyttjade allmänna avdrag till den andra maken. Expertgruppen har funnit att starka administrativa och förenklingsskäl talar för att slopa rätten att medge kvittning mellan makar men har inte lagt fram något förslag.

LO finner att en fullständig individualisering av avdragsreglerna är en minst lika naturlig utvidgning av särbeskattningsprinciper som lättnaderna i sambeskattnings av B-inkomster och finner det logiskt att båda reformerna vidtas samtidigt.

LRF kritiserar effekterna av förslaget och anser att makar bör ha rätt att kvitta underskott sinsemellan.

NSD:

Då det gäller de ännu kvarstående inslagen av samtaxering av äkta makars B-inkomster föreslås vissa uppmjukningar i den remitterade promemorian. Dessa har onekligen vissa fördelar så till vida att de inte på samma sätt som den hittillsvarande samtaxeringen av kapitalinkomster o. d. kommer att verka direkt hindrande på gifta kvinnors arbetsutbud. Någon principiell lösning har emellertid inte eftersträvats i promemorian. Tvärtom leder den föreslagna begränsningen av underskottsavdrag och förlustavdrag till nya egendomligheter för makar som skall samtaxeras.

En brist är att möjlighet inte finns att kvitta ett underskott på annan fastighet som innehas av den ena maken mot överskott av kapital hos den andra maken. Något bärande motiv varför så inte skulle kunna ske har över huvud taget inte angivits i betänkandet. Man riskerar därför att få ogynnsamma beskattningseffekter beroende endast på en irrationell uppdelning av kostnader och inkomster mellan de båda makarna. Särskilt för sådana makar som av ett eller annat skäl inte kan vidta interna transaktioner eller omfördela tillgångar blir effekten stötande.

Den kritik som riktats mot samtaxeringen från vår sida i flera tidigare sammanhang är därför alltjämt berättigad. Enligt vår uppfattning bör i princip någon samtaxering av B-inkomster för att höja progressionen på sådan B-inkomst över huvud taget inte ske. Bibehålls den, bör den åtminstone omfatta endast makarnas sammanlagda B-inkomster efter avdrag för underskott av B-inkomstnatur om detta netto överstiger ett minimibelopp, förslagsvis 25 000 kr.

Skånes handelskammare:

Ett annat problem med anknäpning till den föreslagna undantagsregeln om kvittning av underskott av schablontaxerad fastighet mot överskott av

kapital utgör makars sambeskattnng. Det är enligt Handelskammarens mening angeläget att undantaget utvidgas till att avse även överskott av kapital hos den andre maken. Handelskammaren kan inte finna att detta skulle belasta taxeringsarbetet i så hög grad som expertgruppen påstår eller i högre grad än vad sambeskattnngen i sig själv medför. Samtidigt ter det sig stötande att familjer som på grund av familjeförhållanden inte anser sig kunna eliminera konsekvenserna av begränsningen i kvittningsrätten genom interna transaktioner skall drabbas av en hårdare beskattning än typfamiljen. Härtill kommer att fråga är om en kostnad för familjen. Till yttermera visso kan i detta fall sambeskattnngen med den föreslagna regeln sägas innebära en dubbel progressivitet.

Likalydande uttalande görs av *Sveriges aktiesparares riksförbund*.

Svenska företagares riksförbund:

Vi reagerar vidare kraftigt mot att förslaget inte ger fulla möjligheter till utjämning mellan makar. Det måste vara en självklarhet, att det mellan makar skall kunna ske en utjämning mellan överskott och underskott av samma slag utan att omdisponeringar och krumbukter skall till.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Vad avser sambeskattnng av makar kan bl. a. anmärkas att förslaget gör det än mer besvärligt för makar att göra en skatteberäkning. Det är vidare anmärkningsvärt att kvittning inte får ske vid beräkning av skatt på B-inkomst mellan ena makens underskott och den andra makens överskott i förvärvskälla.

SRF uttalar att det motsätter sig makebeskattnngens utökade särtaxering när det borde vara tvärtom och anför:

Vi motsätter oss helt förbudet mot överföring av allmänna avdrag och underskottsavdrag mellan makar. Samma gäller förbud mot kvittning av inkomst av kapital mot underskott av villaschablon mellan makar.

Vi anser det vidare vara inkonsekvent, att vid förmögenhetsbeskattnngen skall gälla samtaxering men vad gäller avkastningen av förmögenheten skall särtaxering ske. Detta måste anses stötande, då det faktiskt finns många familjer, där fortfarande den ena av makarna är hemmaarbetande.

Skattelagar får inte på detta sätt tillåtas ta överhand över civilrättsliga lagar, vad gäller familjens status. Risken blir i så fall, att skattedelen får för stor betydelse i familjens ekonomi.

Ett angivet skäl att förenklingsvinster ligger i att antalet fall av personer med B-inkomst starkt begränsas synes vidare vara ett synnerligen svagt argument.

Sveriges villaägareförbund:

För att undvika orättvisor och skattedikterade transaktioner borde sambeskattnngen helst helt upphöra. Alternativt bör möjlighet till kvittning finnas också mellan underskottsavdrag för egna hem och den andra makens inkomst av kapital.

Sveriges fastighetsägareförbund anser det som en orättvisa att inkomst av annan fastighet alltid anses som B-inkomst och sambeskattas och framhåller också att det komplicerade regelsystemet gör det omöjligt för en lekman att beräkna makarnas skatt. Förbundet anser det vore naturligt att inkomst av fastighetsförvaltning – liksom inkomst av jordbruksfastighet och rörelse – utgjorde A-inkomst om den skattskyldige har varit verksam i förvärvskällan, att det är i och för sig positivt att en utökad särbeskattning föreslås samt att man borde kunna helt genomföra särbeskattning även av inkomster från hyreshus. Vidare anser förbundet att kvittningsmöjligheter bör finnas mellan makars fastighetsinkomster.

NSD uttalar att kvittningsrätten lön från fåmansföretag – ränta på lån för aktieköp bör gälla även lön till andra maken samt sådan ersättning till make och underåriga barn som taxeras hos aktieägaren. Vidare anser *NSD* att om makarna gemensamt tagit upp lånet, avräkning bör få ske mot deras sammanlagda inkomst.

8 Övriga skattefrågor

Behandlingen av *skattefria lån till anställda* tas upp av några remissinstanser.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Länsrätten vill redan i detta sammanhang peka på en annan fråga som hänskjuts till ytterligare utredning. Det gäller frågan om beskattning av räntefria lån till anställda. Det är alldeles uppenbart att förmåner av denna art i hög grad blir eftersträvarsvärda. Länsrätten anser därför att det från såväl allmänhetens som tillämpande myndigheters synpunkt måste anses vara ett starkt önskemål att frågan om beskattning av en sådan förmån besvaras innan en sådan omfattande reform som den nu föreslagna genomförs.

Länsstyrelsen i Jämtlands län (majoriteten):

Med de nya bestämmelserna kan förmån av räntefritt lån från arbetsgivare ge upphov till en klar skatteförmån för skattskyldiga med inkomst över brytpunkten. Länsstyrelsen vill därför understryka nödvändigheten av att frågan om beskattning av förmån av räntefritt lån får en snar lösning.

Skattechefen i Kronobergs län:

Utredningens förslag om tilläggsbelopp för *räntefria lån* från arbetsgivaren är mer befogat. Risken för missbruk är här betydligt större. Personer med höga inkomster har oftast en ledande (bestämmande inflytande) ställning i företaget och kan därför låta framtida löneökningar utgå i form av räntefria lån.

Enklarest torde man kunna komma tillrätta med problemet på det sätt som Brottsförebyggande rådet i annat sammanhang föreslagit dvs. att förmånen upptas till beskattning i sin helhet såsom inkomst av tjänst. Härigenom kan man undvika det betungande förfarandet med tilläggsbelopp.

LRF:

Det är självklart att expertgruppen har tagit upp frågan om räntefria lån och det är lika naturligt att expertgruppen anser att de räntefria lånen bör bli föremål för beskattning. Emellertid har expertgruppen inte kunnat göra det lika enkelt för sig beträffande räntefria lån som beträffande många andra frågor. Skälet härtill är att Brottsförebyggande Rådet redan 1980 tog upp denna fråga och föreslog att de räntefria lånen skulle beskattas. Vid remissbehandling framkom så många skäl emot en sådan beskattning att förslaget inte blivit föremål för lagstiftning. Detta har resulterat i att expertgruppen nöjer sig med att konstatera att "saken bör därför bli föremål för ytterligare överväganden innan lagreglering sker. Det är dock angeläget att frågan snarast får en lösning". Delegationen nödgas ånyo konstatera att promemorian framtagits under allt för stor brådska och att åtskilliga frågor måste analyseras bättre innan de kan bli föremål för lagstiftning. Samtliga problem hänger på ett eller annat sätt ihop varför helheten kräver att samtliga frågor är färdigutredda innan förslaget läggs till grund för lagstiftning.

Endast ett fåtal remissinstanser tar upp förslaget till ändring i *begränsningsregeln* (80/85-procentregeln).

LRF delar bedömningen att de nuvarande reglerna måste ändras och att av de båda metoder som diskuteras i promemorian (A och B) metod A i vissa fall kan ge inte avsedda effekter, varför den inte bör genomföras, samt anför:

I betänkandet motiveras förslaget att inte låta egenavgifterna påverka begränsningsregeln med att neutralitet mellan skilda företagsformer därigenom inte föreligger. Sedan avgifterna alltmer börjat likna en skatt som tas ut oberoende av företagarens förmåner på grund av avgifterna finns ingen anledning att lämna egenavgifterna utanför bestämmelserna om nedsättning av skatt. Enligt delegationens uppfattning bör avgifterna således ingå både i spärrbeloppet och skattebeloppet.

Den föreslagna begränsningsregeln innebär ett totalt skatteuttag som ligger på samma nivå som f. n. Enligt trepartiöverenskommelsen skulle marginalsatterna sänkas. Som en följd härav borde rimligen även den inkomsttagare vars skatt bestäms med tillämpning av begränsningsregeln erhålla ett minskat totalt skatteuttag. Spärrbeloppet bör därför bestämmas på annat sätt.

Den nuvarande regeln om att den beskattningsbara inkomsten skall ökas med investeringsavdrag vid bestämning av spärrbeloppet föreslås kvarstå. Sedan nya regler om investeringsavdrag vid inventarieanskaffning införts (SFS 1981: 1099) måste 3 § andra stycket ändras till . . . "vid inkomsttaxeringen medgivet särskilt investeringsavdrag". I annat fall får den stimulanseffekt som investeringsavdraget åsyftar inte avsedd verkan i kombination med begränsningsregeln.

I de fall begränsningsregeln skall tillämpas och den skattskyldige redovisar såväl statligt beskattningsbar inkomst som underskottsavdrag föreslås att både grundbelopp och tilläggsbelopp skall få nedsättas dock skall tilläggsbeloppet inte få nedsättas med större belopp än som motsvarar tilläggsbeloppet beräknat på den beskattningsbara inkomsten. Eftersom skatten på tilläggsbeloppet därför måste delas upp i två delar måste även

anges vilken del – den beskattningsbara inkomsten eller tillkommande post – som skall anses utgöra den högsta resp. lägsta delen av tilläggsbeloppet. I förslaget till lagtext saknas detta.

NSD:

Vad vi vill särskilt vända oss emot beträffande detta förslag är – bortsett från vår uppfattning om avdragsbegränsningen – att egenavgifter tagits bort från de skatter, vilka enligt nuvarande regler kan påverka skattenedsättningen. Med hänsyn till att fr. o. m. den 1 januari 1982 egenavgifterna kommer att få ett ökat inslag av skatt genom att de tas ut även på inkomstdelar, vilka inte påverkar försäkringsförmånerna, finner vi det omotiverat att göra den föreslagna ändringen.

SRF motsätter sig regelsystemet på den grund att det gör redan befintliga svårigheter mera komplicerade och anför att stora förhoppningar hade knutits till att dessa komplicerade regler skulle försvinna, när inkomstskattereformen skulle genomföras.

RSV:

Enligt de föreslagna reglerna i fråga om begränsning av skatt skall viss del av det justerade underlaget för tilläggsbelopp beaktas vid fastställande av spärrbelopp. Det är inte alltid lätt att avgöra om begränsningsregeln blir tillämplig förrän skatten har beräknats.

Det är viktigt att man tar till vara förenklingsmöjligheterna i det nya systemet och det är därför önskvärt att begränsningsregeln utformas på annat sätt så att fastställandet av underlag för tilläggsbelopp behöver ske bara i de fall underlaget överstiger brytpunkten.

Lagtexten bör också göras tydligare på så sätt att det anges något om uppdelningen av spärrbeloppet mellan makar.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi:

Av de i promemorian diskuterade metoderna för den praktiska hanteringen av begränsningsregeln delar myndigheten den uppfattningen att metoden B är lättast att tillämpa. Trots föreslagna förenklingar av begränsningsregeln innebär emellertid även tillämpningen enligt metod B att beräkningsarbetet kompliceras.

De remissinstanser som har tagit upp frågan om beräkning av inkomstskatt för *ackumulerad inkomst* anser i allmänhet att de redan befintliga administrativa svårigheterna förvärras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

Expertgruppens analys av svårigheterna med tillämpning av reglerna om beräkning av statlig inkomstskatt har inskränkt sig till valet av skattetabell. Vid en så drastisk förändring av skatteskalorna som nu föreslagits är det förvånande att expertgruppen inte tillvaratagit möjligheten till radikala förenklingar i det mycket krångliga sättet att beräkna den statliga inkomstskatten. En ingående översyn av dessa regler förordas av länsstyrelsen. Man kan t. o. m. ifrågasätta nödvändigheten av att ha kvar reglerna.

Skattechefen i Kronobergs län:

Hanteringen av ärenden angående ackumulerad inkomst enligt dagens system är ofta mycket komplicerad. I fall som rör makar med A- och B-inkomster där makarna omväxlande har högst A-inkomst och där fördelningen skall ske på tio år har vederbörande deklarationsgranskare att – i blankett för beräkning av ackumulerad inkomst och hjälpblankett till denna – göra över 500 noteringar. Beräkningen kompliceras ibland av att begränsningsregeln (80/85-procentregeln) blir tillämplig.

Eftersom varken begränsningsregeln eller bestämmelserna om A- och B-inkomsternas beskattning förenklats genom förslaget, lär ej heller beräkningen av ackumulerad inkomst i det nya systemet bli enkel. Då realisationsvinst vid försäljning av fast egendom fortsättningsvis kommer att omfattas av reglerna för ackumulerad inkomst, torde antalet ärenden avseende ackumulerad inkomst med stor sannolikhet komma att öka.

Särskilda svårigheter orsakar förslaget att tillämpa den skatteskala och de skatteregler som gällde för ettvar av de år som skatteberäkningen avser. Svårigheterna accentueras om man härtill lägger, att deklarationsgranskaren, som har att handlägga ärenden om ackumulerad inkomst, årligen får högst ett eller ett par ärenden av detta slag och således för detta/ dessa speciella tillfällen har att sätta sig in i en kavalkad av närmast rättshistoriska bilder. För att i någon mån minska dessa olägenheter kunde man dels genomföra en renodlad särbeskattning och dels bibehålla bestämmelserna om att skatteberäkningen skall ske med ledning av det sista årets skatteskala, dock att man övergångsvis tillämpar sista "konventionella" årets skatteskalor för år som ligger före 1983 och i övrigt använder sista årets skatteskalor och övriga skatteregler.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi anför att beräkningen av skatt för ackumulerad inkomst, som sker manuellt, ytterligare försvåras, vilket givetvis kräver ökade arbetsinsatser från personalen.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi:

Statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst kan inte beräknas maskinellt i ADB-systemet utan måste alltid räknas manuellt. Föreslagen ändring kommer att i viss mån försvåra det redan nu ofta besvärliga utrednings- och beräkningsarbetet.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

På s. 134 föreslås att man vid beräkning av ackumulerad inkomst ska tillämpa den skatteskala och övriga skatteregler som gäller vid taxeringen för de aktuella år under vilka fördelning ska ske. En sådan ordning förutsätts numera inte vara förenad med samma praktiska svårigheter som tidigare.

Såvitt föreningen kan bedöma, torde de praktiska svårigheterna vara minst lika stora som tidigare. Det bör uppmärksammas att den statliga inkomstskatten i dessa fall inte kan beräknas med hjälp av ADB-systemet. Därtill kommer de komplikationer som uppstår när tillägg av ackumulerad inkomst för visst taxeringsår innebär att den skattskyldiges inkomster kommer över brytpunkten så att underlag för tilläggsbelopp måste beräk-

nas. Hur detta ska lösas har inte berörts i promemorian. Det kan således bli nödvändigt att beräkna tilläggsposter och kvittningsräntor för ett inkomstår som ligger tio år bakåt i tiden, såvida inte begränsningar görs i lagstiftningen. Av intresse är inte minst vilken instans som ska göra sådana beräkningar.

Föreningen Sveriges skattechefer:

Statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst kan inte beräknas maskinellt i ADB-systemet utan måste alltid räknas manuellt. Utrednings- och beräkningsarbetet är redan i dag besvärligt. Det nya beräknings sättet kommer att än mer försvåra detta arbete. Det är enligt föreningens mening beklagligt att man ej kunnat finna någon enklare form, om man nu skall ha kvar dessa bestämmelser.

Förslagets inverkan i fråga om *jämkning av preliminär skatt* tas upp i ett par remissyttranden.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi:

A-skattejämkning

F. n. krävs i flertalet av fallen uppgifter från de skattskyldiga om inkomst från arbetsgivare, övriga inkomster med angivande av storleken av B-inkomster, inkomst för make eller sammanboende med angivande av B-inkomster, specifikation av underskott av s. k. schablonfastighet samt övriga inkomster och avdrag.

Efter reformens genomförande kommer ytterligare specifikation att behövas av inkomst av kapital för att eventuell rätt till avräkning av underskott av schablonfastighet skall kunna bedömas.

LSMS utfärdade under budgetåret 1980/81 totalt 61 277 jämningsbeslut beträffande A-skatt.

Särskild beräkningsgrund

Det ojäm förligt största antalet av denna typ av stående skattejämkning består av nedsättningsbeslut, dvs. att inkomsten nedsätts med ett visst belopp innan skatteavdrag verkställs enligt preliminärskattetabellen. I dessa fall kontrolleras eller bedöms i första hand avdragssidan då ansökan inkommer första gången. Följande år sker som regel ändring endast efter anmälan från skattskyldig.

Redan hösten 1982, då särskild beräkningsgrund för inkomståret 1983 skall bestämmas, kommer de lokala skattemyndigheterna (LSM) att behöva begära in fullständiga jämningsansökningar. Detta beror på att hänsyn nu måste tas till den förändrade frigränsen för B-inkomster, rätten till avdrag för underskott av schablontaxerad fastighet mot överskott i kapital innan tilläggsbelopp beräknas samt att det måste fastställas om inkomster-na överstiger brytpunkten.

LSMS bedömer att fastställandet av särskild beräkningsgrund kräver avsevärt ökade resursinsatser främst hösten 1982 men även 1983 och 1984 om hänsyn ska kunna tas till den här föreslagna reformen.

LSMS utfärdade under 1981 29 783 beslut om särskild beräkningsgrund.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi:

Jämkning av preliminär skatt sker i mycket stor utsträckning genom s. k. årlig jämkning, dvs. grunden för skatteberäkning har angetts på preliminärskattsedeln redan då den utsänds. Dessa jämkningar föranleds i regel av underskott på fastighet, kostnader för resor till och från arbetet eller utgivna periodiska understöd. Jämningsbesluten utformas oftast på det sättet att skatt skall beräknas på inkomsten minskad med visst belopp. Som underlag för besluten behövs uppgift om underskottets eller kostnadens art och storlek samt om eventuella inkomster utöver inkomst från huvudarbetsgivaren. Förfarandet ger god överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

I de fall jämkning skall ske på grund av underskott i förvärvskälla kan nu tillämpad metod inte oförändrad användas vid inkomster över brytpunkten utan att slutlig skatt i alltför hög grad kommer att avvika från preliminär uttagen skatt. Skillnaden mellan slutlig skatt och preliminär skatt ökar med stigande inkomster och underskottsavdrag. Metoden att man i sådana fall efter vissa schabloner minskar nedsättningsbeloppet med hänsyn till underskottsavdragets och inkomstens storlek synes alltför svårhanterligt. Det kan därför starkt ifrågasättas om metoden med nedsättningsbelopp kan användas vid underskott i förvärvskälla, då den beräknade inkomsten är över brytpunkten.

För ifrågavarande jämkningar behövs utöver ovan nämnda uppgifter även uppgift om årsinkomst. Detta medför att ansökningarna i ökad omfattning behöver kompletteras genom förfrågningar från lokal skattemyndighet. De föreslagna reglerna för beräkning av statlig inkomstskatt kan därför på goda grunder antas medföra betydligt ökat arbete vid jämkning av preliminär skatt. Ökningen av lokal skattemyndighets arbetsbörda kommer särskilt göra sig gällande under arbetet med de s. k. årliga jämkningarna under oktober–november månader, dvs. under den tid då lokala skattemyndigheterna även i övrigt har hård arbetsbelastning.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

En allt större del av jämkningarna sker genom beslut redan före inkomstårets ingång. Besluten anges på den preliminära skattsedeln med hjälp av ADB-systemet. Den troligen vanligaste anledningen till sådant beslut är underskott på villafastighet. Beslutet ges i allmänhet formen av att skatt ska beräknas på inkomsten, minskad med visst belopp. Detta belopp motsvaras i princip av underskottet på fastigheten, uppdelat på antal lönetillfällen.

Denna beslutsprincip torde i framtiden inte kunna användas för personer med inkomster över brytpunkten. Föreningen har svårt att se hur man på ett någorlunda enkelt sätt ska kunna utforma besluten så att de ger acceptabel överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Oavsett hur man löser problemet torde jämningsförfarandet för personer med underskottsavdrag och inkomster över brytpunkten bli avsevärt mera betungande för LSM än i nuläget.

Ytterligare *särskilda frågor* tas upp i några yttranden.

Länsrätten i Malmöhus län:

Vidare vill länsrätten framhålla att det vore önskvärt om det kunde förtydligas hur de nya reglerna i förslaget kommer att påverka tillämpning-

en av vissa dubbelbeskattningsavtal (enligt länsrättens mening då närmast sådana avtal som tillämpar olika former av exemptmetoden).

Skattechefen i Kronobergs län:

Reglerna om skattetillägg torde inte behöva ändras. Däremot bör uttalande tas in i propositionen om en relativt liberal tillämpning av bestämmelserna i förekommande fall under åtminstone de första åren.

De föreslagna reglerna kan försvåra för många skattskyldiga att själva räkna ut sin skatt och därmed också storleken av sina eventuella kvarstående skatter. För den skull bör reglerna *om bestämmande av kvarskatteavgift* ses över och riksskatteverket få i uppdrag att utfärda vägledande anvisningar.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi:

Preliminär B-skatt

Merparten av den preliminära B-skatten debiteras på grundval av slutlig skatt för senaste taxeringsår. I de fall den skattskyldige inte påförts slutlig skatt eller taxerad inkomst beräknas öka med minst en femtedel eller då han tidigare haft att erlægga preliminär A-skatt skall han utan anmaning avge preliminär självdeklaration. Även i andra fall har han rätt att inkomma med sådan, t.ex. då inkomstförhållandena förändras under inkomståret. Lokal skattemyndighet kan även anmana skattskyldig att inkomma med preliminär självdeklaration.

Eftersom grunderna för debitering av den statliga skatten förändras väsentligt vid genomförande av reformen kommer myndigheten enligt vad nu kan bedömas att främst inför inkomståren 1983 och 1984 (då debitering av B-skatt blir för hög om den sker med stöd av den slutliga skatten) att tvingas handlägga ett mycket stort antal preliminära självdeklarationer. De skattskyldiga kommer givetvis att inkomma med deklaration eftersom B-skatten eljest i många fall blir för hög.

Preliminär självdeklaration skall enligt 18 § uppbördslagen avlämnas senast den 1 december året före inkomståret och skattsedel översändas till den skattskyldige senast den 25 februari inkomståret (36 § uppbördslagen). Eftersom tiden för debitering av B-skatt är begränsad kommer arbetsuppgiften att vara mycket betungande under de ovan angivna åren. Särskilda utredningar kommer troligen också att behöva genomföras i många fall t.ex. med hänsyn till att s.k. räntetillegg för näringsidkare, jordbrukare m. fl. kan komma i fråga vid bestämmande av underlag för tilläggsbelopp.

LSMS hade under år 1980 72 750 B-skattskyldiga varav ca 24 000 avsåg fysiska skattskyldiga. Samma år behandlades endast 4 179 preliminära självdeklarationer, varav ca 3 200 avsåg fysiska skattskyldiga, under tiden november—februari.

Förhandsuträkning av skatt och förtidsåterbetalning

Dessa arbetsuppgifter är rent manuella. För arbetsuppgiften förtidsåterbetalning har de lokala skattemyndigheterna vid 1981 års taxering haft visst stöd av ADB-systemet via terminal. Bägge arbetsuppgifterna kommer emellertid att bli mer komplicerade och följaktligen mer resurskrävande. Ökar antalet förhandsuträkningar och förtidsåterbetalningar ytterligare föreligger risk att myndigheten inte kommer att hinna med att utföra arbetsuppgiften inom för de skattskyldiga acceptabel tid.

Vad beträffar förtidsåterbetalningar kommer troligen antalet fall där remiss till taxeringsnämnden måste ske att öka väsentligt t. ex. i de fall där räntetillägg till underlaget för tilläggsbelopp kan komma i fråga om uppgiften inte kan återfinnas i självdeklarationen.

— — —

Omräkning av skatt

ADB-systemet tillåter i dag endast omräkning för det närmast föregående taxeringsåret. På grund av de f. n. stora balanserna hos länsrätten är det endast i undantagsfall som ett länsrättsbeslut kan omräknas maskinellt. Systemet används därför företrädesvis för omräkningar på grund av LSM:s beslut enligt 72 a § TL och krediteringsändringar. I de flesta andra fall måste omräkning ske manuellt. RSV planerar dock att fr. o. m. 1982 års taxering successivt genomföra ett system som tillåter maskinella omräkningar för tre år. Det är således bl. a. arbetssituationen hos länsrätten och taxeringsavdelningens besvärshet som avgör hur stort merarbetet kommer att bli hos LSM när det gäller omräkningar. I vilket fall som helst kommer dock omräkning av skatt att kompliceras genom reformen.

Vidare påpekar lokala skattemyndigheten att skatteuträkningen i de fall där dubbelbeskattningsavtal skall tillämpas och den därför inte kan ske i ADB-systemet kommer att ytterligare försvåras.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi:

Vid beräkning av skattetillägg behövs f. n. endast uppgift om det belopp som grundar tillägget. Med de föreslagna reglerna för beräkning av statlig inkomstskatt måste man beträffande inkomster över brytpunkten även ange till vilka belopp höjd taxering beror på att underskott i förvärvskälla ändrats resp. på t. ex. utelämnad inkomst. Frågan har ej berörts i promemorian.

Ett par remissinstanser tar upp frågan om en *höjning av sparavdraget*.

Svenska bankföreningen:

Vidare bör det s. k. sparavdraget i deklarationen nu höjas kraftigt i sparstimulerande syfte efter att ha varit oförändrat sedan 1975. Med hänsyn till penningvärdeförsämringen sedan dess borde nu sparavdraget åtminstone fördubblas. Starka skäl talar för en ytterligare, kraftig höjning av beloppet.

Svenska sparbanksföreningen:

Sparavdraget är en generell åtgärd som långsiktigt och varaktigt stimulerar sparandet. En höjning av sparavdraget till de av föreningen föreslagna beloppen – 2 200 resp. 4 400 kr. – skulle i hög grad förstärka den föreslagna skatteomläggningens positiva effekter på inflationstakt och sparande.

SCB anser det viktigt att en utveckling kommer till stånd av modeller för aktualisering och framskrivning av fördelningsstatistiken liksom för att belysa och simulera effekter på levnadsförhållandena av olika samhällspolitiska åtgärder. SCB anför vidare att de följdverkningar som omläggningen

får för statistiken är svåra att förutse samt att verket förutsätter att det får tillfälle att yttra sig över utformningen av deklara-tionsblanketter och liknande frågor.

RRV:

Syftet med de i rapporten framlagda förslagen uppges vara att uppmuntra till arbete, produktiva insatser och sparande samt att motverka spekulation och inflation. Det finns dock inget förslag om uppföljning av skatteförslagets effekter. Den normala bevakningen av utvecklingen av arbetskraftsutbud, sparande och inflation genom insamling och bearbetning av statistik kan inte väntas ge direkta svar på, om förändringar i olika avseenden är hänförliga just till effekter av skatteförslaget. Skattesystemets styrande effekter på hushållens beteende är i dag inte kända genom empiriska undersökningar. Det är således särskilt angeläget med en uppföljning av en skattereform vars huvudsyfte bl. a. är att påverka hushållens beteende. Även med hänsyn till att förslagen kan påverka mycket stora delar av befolkningen i flera andra avseenden bör en planerad uppföljning av reformens effekter komma till stånd.

Om beslut fattas om genomförande av skatteförslagen, förutsätter RRV därför att beslut samtidigt fattas om uppföljning av förslagets effekter. Exempelvis skulle det vara möjligt – genom tillägsfrågor i statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar – att studera hur enskilda individer påverkas av skatteförslaget och vilka totala effekter på arbetskraftsutbudet som detta medför.

NSD:

I detta sammanhang vill vi ta upp en fråga som har betydelse för sådana företagsägare, som avvecklat innehavda aktiebolag med hjälp av 1974 års lagstiftning (SFS 1974: 990). I denna lagstiftning finns en särskild bestämmelse (11 §) om att dessa företagare inte får bilda aktiebolag omedelbart utan att då riskera att drabbas av skattekonsekvenser. Avvecklingen har skett utan kännedom om den helt nya situation och den helt nya asymmetriska beskattningen av fysiska personer, som skulle inträda om en begränsning av underskottsavdrag införs. Däremot drabbas inte aktiebolag. De som lockats avveckla sina aktiebolag har därmed betagits den praktiska möjligheten att använda den företagsform som de anser vara den riktiga i ett sådant läge. Vi hemställer därför i detta sammanhang att den berörda skatteflyktsklausulen i 1974 års lagstiftning upphävs med omedelbar verkan.

Liknande synpunkter framförs av *SHIO – Familjeföretagen* och *Sveriges köpmannaförbund*.

NSD och *SBC* anser att övergångstiden för avdragsbegränsningen bör förlängas.

9 Lagtexten

Länsrätterna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län anser att avrundningsregeln i 9 § 4 mom. lagen om statlig inkomstskatt bör stå kvar.

Länsstyrelsen i Östergötlands län:

I 10 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt föreslås att i underlag för tilläggsbelopp skall inräknas belopp varmed avdrag medgetts för eget eller makes underskott i förvärvskälla.

Länsstyrelsen utgår från att med begreppet avdrag som medgetts för underskott i förvärvskälla avses endast den del av underskottet som kunnat utnyttjas av den skattskyldige och inte hela underskottsavdraget. I praktiken redovisas nämligen hela underskottsavdraget på deklarationsblanketten, även i de fall då underskott i förvärvskällan överstiger sammanräknad inkomst. Ett förtydligande i denna del bör därför lämpligen ske.

Kammarrätten i Jönköping:

I den föreslagna lydelsen av 10 § femte stycket lagen om statlig inkomstskatt ges bl. a. regler om underskott som hänför sig till ränta på skuld avseende aktier och andelar i ett fåmansföretag.

I modern lagstiftning undviks nakna substantiv i det vällovliga syftet att åstadkomma en tämligen normal sakprosa. Detta sker ofta genom att ett substantiv får föregås av den obestämda artikeln en eller ett. Denna metod torde sällan leda till det missförståndet att artikeln skulle vara ett räkneord.

Vad gäller lagstiftning av förevarande karaktär finns emellertid anledning till försiktighet. Denna försiktighet är särskilt påkallad med hänsyn till att obestämd artikel saknas i äldre delar av lagen och även till att den utelämnats på ett flertal ställen i det nu framlagda lagförslaget.

Länsrätten i Malmöhus län:

I [10 § 1 mom. femte stycket andra meningen] regleras kvittning av underskott av kapital mot inkomsten av tjänst i den mån underskottet hänför sig till ränta på skuld avseende aktier eller andelar i fåmansföretag. Definition av sistnämnda begrepp återfinns i 35 § 1 a mom. sjunde stycket kommunalskattelagen. Som fåmansföretag anses aktiebolag, ekonomisk förening och handelsbolag. Eftersom kvittningssituation, när det gäller handelsbolag, särskilt regleras i föreslagna 10 § 1 mom. femte stycket punkten b) – beroende på den olika utformningen av skattskyldighet m. m. mellan aktiebolag och ekonomisk förening å ena och handelsbolag å andra sidan – bör uttrycket "fåmansföretag" utbytas mot "aktiebolag eller ekonomisk förening".

I stycket "av tjänst" stadgas också att underskottet inte får minskas med högre belopp än vad den skattskyldige under beskattningsåret uppburit i kontant lön från företaget.

Reduceringen skall alltså ske med den vid *taxeringen fastställda inkomsten av tjänst*, dock högst den *kontanta lönen* från företaget.

Promemorian rör sig härvid med två olika begrepp, *dels inkomsten av tjänst*, som påverkas av andra intäkter, kostnadsersättningar m. m. och

avdrag för intäkternas förvärvande, dels den kontanta lönen från företaget. Sistnämnda begrepp bör väl, såvitt länsrätten förstår, ej kunna omfatta mer än vad som kontant uppburits i lön. Andra ersättningar ävensom naturaförmåner o. d. skall således då ej heller ingå i det kvittningsbara beloppet "kontant lön". Länsrätten – som inte har något direkt förslag till ändring av lagtexten – vill ändå peka på den oklarhet som kan komma att råda i det praktiska taxeringsarbetet. Bestämmelsen, sådan den nu utformats, kommer säkerligen att förorsaka förfrågningar, missförstånd och tvister. Det borde således, enligt länsrättens mening, ändå övervägas om inte stadgandet kunde förtydligas med ett uttalande av departementschefen om vad som avses med kontant lön.

Enligt promemorian behövs inte en uttrycklig bestämmelse om att kvittningsrätt ej bör föreligga om den skattskyldige ej längre innehar några aktier eller andelar i företaget. Länsrätten delar ej denna bedömning. Lagtexten bör enligt länsrättens uppfattning i förtydligande syfte kompletteras med en bestämmelse om att kvittning är tillåten endast så länge aktierna eller andelarna innehas av den skattskyldige eller så länge verksamheten bedrivs av den skattskyldige. En jämförelse med punkterna a) och b) kan annars lätt leda till den misstolkningen att bestämmelserna under avsnittet "av tjänst" har en annan innebörd i nu avsett hänseende än vad reglerna i a) och b) har.

I stycket "av tjänst" talas det ej om att räntan skall avse skuld som hänför sig till förvärv av aktier i aktiebolag eller andelar i ekonomisk förening. Länsrätten ifrågasätter om inte större klarhet vinnas om lagtexten förses med orden "förvärv av" mellan "på skuld avseende" och "aktier eller andelar" samt ordet "den skattskyldiges" införes mellan "på" och "skuld" i samma mening.

När det gäller kvittningsrätten av underskott av kapital mot inkomst av fastighet eller rörelse bör det också, enligt länsrättens bedömning, i lagtexten under punkten b) anges "förvärv av" mellan "skuld avseende" och "andelar i ett handelsbolag". Genom dessa förtydliganden kommer det fram att arten av förvärv inte spelar någon roll. Även t. ex. benefika fång (arv, testamente, gåva, bodelning) skall omfattas, blott alla andra förutsättningar är uppfyllda. Vidare bör det uttryckligen stadgas att kvittningsutrymmet – som avses i kommentaren i promemorian – skall minskas, när delägaren tillförs medel från bolaget i samband med att hans insats i bolaget sätts ned.

Länsstyrelsen i Jämtlands län:

Undantaget såvitt avser ränta på skuld för aktier eller andelar i fåmansföretag förutsätter att räntan hänför sig till skuld som uppkommit i samband med förvärvet och att den skattskyldige innehar aktierna eller andelarna. I motsats till utredningen anser länsstyrelsen att en uttrycklig bestämmelse härom skall tas in i lagtexten för att undvika missförstånd.

RSV:

10 § 1 mom. sjätte stycket lagen om statlig inkomstskatt

Den föreslagna lydelsen "Har den skattskyldige tagit upp värde av bostadsförmån . . ." bör lämpligen ändras till "Skall den skattskyldige taxeras för värde av bostadsförmån . . .".

10 § 1 mom. åttonde stycket

I författningskommentaren (s. 161) förutsätts det att RSV kommer att utarbeta anvisningar vad gäller räntesatsens storlek och värdet på bilar av olika märken och årsmodeller.

Enligt 60 a § taxeringskungörelsen skall RSV meddela verkställighetsföreskrifter till de skatteförfattningar som anges i 1 § taxeringslagen. I sistnämnda lagrum nämns kommunalskattelagen och lagarna om statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt.

Vad RSV i enlighet med promemorian skall utarbeta kan inte anses utgöra rena verkställighetsföreskrifter, utan innebär en sådan utfyllnad av en lagregel att ett särskilt bemyndigande därom krävs. Som exempel på andra fall av bemyndiganden i nu aktuellt hänseende kan nämnas förordningen (1978: 23) med bemyndigande för riksskatteverket att meddela föreskrifter för värdering av bilförmån och förordningen (1981: 345) med bemyndigande för riksskatteverket att meddela föreskrifter för beräkning av avdrag för bilresor.

Samma synpunkter i fråga om 10 § 1 mom. sjätte stycket framförs av länsrätten i Göteborgs och Bohus län samt Föreningen Sveriges skattechefer. Länsrätten anför vidare:

11 § 1 mom. fjärde stycket lagen om statlig inkomstskatt

Förslaget innebär att av makars B-inkomster 5000 kr. skall avräknas i första hand hos den make som har den lägsta B-inkomsten. Det förekommer att makar har lika stora B-inkomster. Hur avräkning skall ske i dessa fall bör göras klart.

RSV:

11 § 1 mom. femte stycket

Här stadgas i andra meningen att även räntetillägg skall utgöra B-inkomst, om inkomst av förvärvskällan utgör B-inkomst. I författningskommentaren (s. 164) sägs att i vissa fall kan ett sådant tillägg avse en förvärvskälla som lämnar underskott. I så fall måste alltså bedömas om ett överskott skulle ha utgjort A- eller B-inkomst.

En sådan bedömning är ett helt nytt inslag i den redan nu invecklade A-B-inkomstproblematiken. Den måste göras av taxeringsnämnderna "vid sidan om" den egentliga taxeringen.

De räntetillägg det är fråga om är

- räntetillägg för bostadsförmån och
- räntetillägg på grund av privat utnyttjande av bil, båt eller liknande tillgång.

Dessa räntetillägg torde i regel härröra från förvärvskällor där överskott utgör A-inkomst. Vidare torde det oftast inte vara fråga om några större tillägg, bl. a. med hänsyn till den reducering som skall ske enligt 10 § 1 mom. sjunde stycket.

Med hänsyn till att uppdelningen på A- och B-inkomst i övrigt är schablonartad, men trots detta föranleder mycket administrativt merarbete, anser RSV det angeläget att undvika det "finsnickeri", som bestämmelsen i 11 § 1 mom. femte stycket andra meningen innebär.

Om bestämmelsen får stå kvar måste för det fåtal B-inkomstfall det är fråga om bl. a. samtliga deklarationsblanketter framsida förses med en

särskild ruta för att förse datorn med uppgift om B-räntetilläggets storlek. Skatteuträkningen blir än mer invecklad.

Om bestämmelsen ändå skall vara kvar bör den vara placerad i fjärde stycket, så att det framgår att den skall beaktas när 5 000-kronorsgränsen tillämpas. Eftersom fall kan uppkomma där kapitalinkomster, högst 30 000 kr. enligt 10 § 1 mom. sjunde stycket skall avräknas från såväl A- som B-inkomst, krävs bestämmelser om turordningen för avräkning. Vidare är "1 mom." utelämnat efter "10 §".

Slutligen anser RSV att det – om bestämmelsen skall vara kvar – kan ifrågasättas om inte samma sak av rättviseskäl bör gälla även för de i 10 § 1 mom. fjärde stycket 1. och 2. angivna beloppen för underlag för tilläggsbelopp. Detta skulle emellertid skapa mycket stora praktiska och administrativa problem.

Sjömansbeskattningen

Enligt 9 § 2 mom. sjömansskattelagen (1958:295) beräknas skatten på engångsbelopp (t. ex. semesterersättning, retroaktiv lön m. m.) efter den procentandel, som skatten på den beskattningsbara månadsinkomsten under den månad, när engångsbeloppet avräknas, utgör av månadsinkomsten jämte värdet av fri kost.

I de fall underlaget för beräkning av grundbelopp skiljer sig från det underlag som skall ligga till grund för beräkning av tilläggsbelopp ger nu nämnda regel inte tillräcklig ledning för att beräkna skatten på engångsbelopp. Eftersom det i promemorian (s. 136) förutsätts att de marginalskattelettnader och avdragsbegränsningar som skall gälla för inkomsttagare i land även skall gälla för ombordanställda, bör detta även avse engångsbeloppen. Det krävs därför att någon särskild formel för beräkning av skatt på engångsbelopp utarbetas.

Lagen om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

På s. 134 i promemorian föreslås att den skatteskala, liksom de övriga skatteregler, som gällde vid taxeringen för de aktuella år under vilka fördelning skall ske, skall tillämpas. Denna nya princip bör lämpligen föras in i 1 § tredje stycket i lagen. Ändring bör även ske av punkt 2 av anvisningarna till 1 §.

10 Administrativa frågor

10.1 Beslutsunderlaget

Åtskilliga remissinstanser anser att den föreslagna reformen och dess verkningar borde ha blivit föremål för en djupare analys och att det är omöjligt att bedöma dessa utan kännedom om finansieringen.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län (majoriteten) kritiserar att beskrivningen av effekterna har skett utan hänsyn till finansieringen. Vidare anför länsrätten att effekterna av de föreslagna ändringarna inte i många andra hänseenden kan anses vara tillräckligt belysta samt att stora väsentliga ändringar, vars effekter inte är ordentligt utredda, är ägnade att medföra stor osäkerhet för berörd allmänhet och stora tillämpningsproblem för såväl skatteförvaltning som förvaltningsdomstolar.

RRV anser att innehållet i promemorian i väsentliga delar avviker från de krav på analys och fullständighet som brukar ställas i det offentliga utredningsväsendet.

RSV framhåller att konsekvenserna för skatteförvaltningen endast beskrivits i mer övergripande ordalag samt anser att effekterna för enskilda är ofullständigt redovisade.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser det otillfredsställande att i promemorian framläggs förslag som innehåller brister som klart anges och förutsätter att ansträngningar görs under ärendets fortsatta beredning för att undanröja dessa brister.

SACO/SR anser att den föreslagna begränsningen och dess konsekvenser är otillräckligt utredda.

Finansbolagens förening:

Ett genomförande av förslagen skulle få omfattande och djupgående effekter i det svenska samhället. Mot den bakgrunden finner föreningen det anmärkningsvärt att rapporten inte innehåller någon analys av effekterna av de omvälvande förslagen. Inte heller redovisas motiven för vissa av förslagen.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän kritiserar att man i förslaget inte redovisat hur reformen skall finansieras, till följd varav det är omöjligt för den enskilde att nu se vilka följder reformen kommer att få för hans ekonomi, samt anför att de reella effekterna naturligtvis också påverkas av en rad okända faktorer såsom inflation, löneutveckling, räntepolitik och kommunalskattens utveckling.

KF:

Den föreslagna skattereformen beräknas medföra en minskning av uttaget av statlig inkomstskatt med omkring 25 % eller ca 9 miljarder kr. Den expertgrupp inom budgetdepartementet som lagt fram förslaget har inte prövat frågan om skattereformens finansiering, men väl uttalat sig om förslagets marknadseffekter i olika hänseenden. I den överenskommelse mellan regeringen och socialdemokraterna som ligger till grund för expertgruppens arbete framhålls att skattereformen i sin helhet bör finansieras genom en höjning av arbetsgivaravgiften eller genom införande av en vidare produktionsfaktorskatt. Enligt KF:s uppfattning hade det varit önskvärt, att expertgruppen i vart fall hade diskuterat och analyserat effekterna av alternativa finansieringsformer. De framlagda förslagen berör i allt väsentligt eller så gott som uteslutande inkomstskattens roll som fördelningspolitiskt instrument. Expertgruppen framhåller att det helt övervägande antalet inkomstagare får med de nya reglerna en sänkt inkomstskatt. Med hänsyn till att reformen har förutsatts bli totalfinansierad skulle det ha varit mycket värdefullt för såväl den enskilde skattebetalaren som samhället att få klarlagt vilka kategorier skattskyldiga som skall finansiera reformen. Resonemanget om marknadseffekter m. m. är svårt för att inte säga omöjligt att bedöma utan att ha kunskap om på vilket sätt och av vilka reformen skall betalas.

NSD kan inte acceptera att så stor principiell omläggning som förslaget innebär görs på så bristfälligt utredningsmaterial och anser att man bör avvakta ett principbetänkande från kommittén om underskottsavdrag.

SBEF anför att ett så genomgripande förslag som det här är fråga om inte bör genomföras utan att en ordentlig utredning görs om effekterna av förslaget samt att en sådan av naturliga skäl inte har medhunnits. Redan detta förhållande talar enligt *SBEF*:s mening för att förslagen i nu berörd del inte läggs till grund för lagstiftning.

Svenska företagares riksförbund kritiserar att det inte finns någon utredning om vilka effekter på det ekonomiska livet som ett genomförande av förslaget skulle få.

Sveriges aktiesparares riksförbund:

Det är allvarligt om den politiska lösning som uppkommit genom skatteförslaget skulle leda till att de noggranna analyser som borde ägnas dylika avgörande ekonomiska frågor icke kommer till stånd. Förbundet finner att de samhällsekonomiska effekterna av de framlagda förslagen icke är utredda så omsorgsfullt som rimligen bör krävas i dessa utomordentligt viktiga frågor. I stället kännetecknas hela förslaget av en genomgående vårdslöshet mot den enskilda skattebetalaren. Vår rekommendation är att detta lagförslag inte läggs till grund för en lagstiftning. Tillräcklig utredning bör först äga rum.

SHIO – Familjeförretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Den nu remitterade promemorian innehåller förslag om en genomgripande omläggning av den statliga inkomstbeskattningen. Förslagen har utarbetats av en 1981 särskilt tillsatt arbetsgrupp efter att en politisk uppgörelse i skattefrågan träffats mellan centerpartiet, folkpartiet och SAP. Huvudpunkterna i den föreslagna reformen är att marginals-katten skall sänkas, reformens första moment, och att den skatteminskning som följer av rätten att göra underskottsavdrag skall begränsas till högst 50 % av avdragsbeloppet, reformens andra moment.

Det regelsystem som föreslås i promemorian får anses innebära den mest dramatiska förändringen i svensk beskattning sedan tillkomsten av 1928 års kommunalskattelag.

Organisationerna finner det anmärkningsvärt att förslagspartierna bundit sig för en så genomgripande reform utan att besluten föregåtts av en ordentlig analys av förslagen och inte heller någon egentlig belysning av de effekter som reformen kan förmodas medföra för nyetablering, i form av snedvridningseffekter för företag och marknader och allmän påverkan av svensk ekonomi. Det förtjänar även att påpekas att förfarandet att den politiska beslutsprocessen föregår förslag och remissbehandling inte är förenligt med hittillsvarande förvaltningspraxis i vårt land.

SRF anför att det – kanske med rätta – hävdas att förslaget innebär den mest genomgripande omläggningen av inkomstbeskattningen efter införandet av kommunalskattelagen 1928, att då rimligen en däremot svarande inträngande utredning borde ligga till grund, att så uppenbarligen nu inte är fallet samt att *SRF* beklagar detta. Vidare anför *SRF* att en reform inte bör

politiskt bindas så hårt att synpunkter från remissinstanserna blir i det närmaste omöjliga att beakta.

Sveriges villaägareförbund beklagar att informationen har varit så bristfällig och endast belyst inkomstskatten och inte finansieringen, varigenom intrycket blivit alltför positivt och debatten grundad på felaktiga förutsättningar.

10.2 Administrativa frågor

Remissinstanserna påpekar att skattemyndigheterna redan har en svår arbetssituation, att den föreslagna reformen inte minst i förening med en eventuell produktionsfaktorskatt skulle allvarligt förvärpa förhållandena, att skattereglerna är alltför komplicerade samt att betydande förenklingar är påkallade.

Kammarrätten i Jönköping:

Skattesystemet är redan så komplicerat att behovet av förenklingar framstår som mycket stort. Kammarrätten noterar därför med tillfredsställelse att kravet på enkelhet varit en viktig utgångspunkt vid utformningen av förslagen. Kammarrätten förutsätter att denna utgångspunkt blir vägledande också vid den slutliga utformningen av propositionstexten.

Länsrätten i Stockholms län anser att förslagen i promemorian kommer att leda till ett ännu mer komplicerat och svårtillgängligt skattesystem och påpekar att huvudprinciperna kompletteras med åtskilliga särbestämmelser samt att ytterligare sådana kan beräknas tillkomma i framtiden. Länsrätten anför också att de skattskyldigas befattning med sina deklarationer kompliceras och att uppgiftslämnandet i deklarationerna torde få byggas ut avsevärt samt fortsätter:

Förslagen kommer att leda till ett betydande merarbete för skatteförvaltningen och skattedomstolarna i ett läge där dessa redan är hårt arbets-tyngda och arbetar med betydande eftersläpningar. Den samlade översynen av skattereglerna och skatteprocessen blir än mer angelägen. Taxeringsmyndigheterna måste med den föreslagna nya ordningen i ett stort antal fall fastställa ytterligare ett skatteunderlag. Många skattskyldiga måste underrättas om grunderna för avvikelse från deklarationerna i detta nya hänseende för att de ska få möjlighet att överväga om de ska föra talan mot taxeringsnämndens beslut om underlag för beräkning av tilläggsbelopp. Antalet uppgifter i skattelängder och skattsedlar på slutlig skatt stiger. Skattedomstolarna kommer att få än flera skattemål att handlägga.

Länsrätten i Malmöhus län:

Från principiell synpunkt kan framhållas att den föreslagna reformen innebär att något helt nytt införs i den svenska skatterätten. Det system som föreslås kan bli svårt att administrera. I promemorian uttalas dock att en utgångspunkt för förslagen är att kravet på enkelhet måste ges hög prioritet, bl. a. för att undvika att öka belastningen på skatteförvaltningen.

Vidare sägs att det nya regelverket inte får bli alltför svåröverskådligt och ohanterligt. Länsrätten vill framhålla vikten av att dessa synpunkter verkligen blir beaktade. Skatteadministrationen är f. n. hårt belastad. Länsrätten befarar därför att de nya skattereglerna kommer att medföra en ökning av antalet skattemål. Länsrätten vill även i detta sammanhang understryka att rättssäkerhet för de enskilda skattskyldiga också bör vara vägledande vid systemets utformning. Detta kan bl. a. iakttagas genom enkla och lättillämpliga regler samt genom lättillgänglig och god information.

Förslaget har, enligt promemorian, utformats så att det inte skall försvåra mera långsiktiga lösningar. Det pågår f. n. ett flertal utredningar som kan komma att bli av betydelse för lösningen av de problem som nu finns i fråga om underskottsavdragen. Reformen är tänkt att bli genomförd under tre år, med början kalenderåret 1983. Länsrätten vill i detta sammanhang betona att eftersom det är ett helt nytt system som skall införas nya problem kommer att uppstå. Länsrätten anser det därför vara angeläget att tillämpningssvårigheter och andra övergångsproblem noggrant följs upp. Det är, enligt länsrättens uppfattning, viktigt att de pågående utredningarna erhåller sådana direktiv att förbättringar av reformen möjliggörs under en övergångstid. Med hänsyn till de praktiska problem som enligt länsrättens mening tveklöst kommer att uppstå för de rättstillämpande myndigheterna är det nödvändigt att denna uppföljningstid ej blir för lång. Enligt länsrättens bedömning bör denna tid kunna knytas till den i promemorian föreslagna övergångstiden 1983–1985. När denna tid har gått till ända (1986 års taxering), bör också övergångsproblemen kunna vara lösta.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län:

Den tekniska utformningen av avdragsbegränsningen innebär att särskilt debiteringen av statlig inkomstskatt kompliceras. Grundbeloppet skall beräknas på den beskattningsbara inkomsten, vilket inte torde vålla några svårigheter. Tilläggsbeloppet skall beräknas på den beskattningsbara inkomsten ökad med underskottsavdrag, förlustavdrag och räntetillägg och minskad med inkomst av kapital, dock med högst 30 000 kr., och med viss inkomst av tjänst, fastighet eller rörelse. Bestämmandet av underlaget för tilläggsbelopp har sådan vikt att det bör jämföras med fastställandet av taxerad inkomst. Underlaget för tilläggsbelopp bör därför antecknas särskilt i skattelängden och vederbörliga ändringar göras i bl. a. 68 § taxeringslagen. Vid ändring i taxering, där tilläggsbelopp beräknas, bör det åligga länsrätt och överinstanser att bestämma underlaget för tilläggsbelopp. För länsrätternas del kan bestämmelse härom lämpligen införas i 50 § taxeringskungörelsen. Förslagets genomförande innebär följaktligen att länsrätternas domsblanketter m. m. måste göras om.

— — —

Expertgruppen har strävat efter att göra tilläggen till det nuvarande regelsystemet så enkla som möjligt. Länsrätten nödgas dock konstatera att de nya reglerna i många avseenden medför en komplicering av systemet, som kommer att ställa myndigheterna inför stora problem av praktisk och principiell art. En del av de enkla och schablonartade bestämmelser, som föreslås om t. ex. räntetillägg, medför klart otillfredsställande resultat och måste kompletteras och därmed också kompliceras för att bli acceptabla bl. a. från rättvisesynpunkt.

Enligt länsrättens bedömning leder förslaget till ett än mer markerat skattetänkande hos allmänheten. Det kommer att ställa större krav på de

skattskyldiga bl. a. när det gäller redovisning av förmögenhetsrättsliga förhållanden. Reglernas komplexitet kommer sannolikt att leda till ett ökat antal skatteprocesser. Belastningen på skattedomstolarna kommer att öka både i fråga om antal mål och i fråga om målens svårhetsgrad.

Statskontorets allmänna bedömning är att ett förverkligande fullt ut av skatteuppgörelsen, trots ansträngningar att hålla tillbaka de administrativa effekterna, kommer att medföra ett inte obetydligt administrativt merarbete för de skattskyldiga och myndigheterna. Statskontoret anför vidare:

Enligt betänkandet skall förslaget börja tillämpas fr. o. m. inkomståret 1983. Det innebär att de nya reglerna skall vara klara och kunna tillämpas praktiskt under hösten 1982. De lokala skattemyndigheterna måste då exempelvis kunna meddela beslut om särskild beräkningsgrund med ledning av de regler som skall gälla för 1983. För uppbörd av skatt krävs att blanketter, tabeller, ADB-system etc. är utvecklade i god tid före ingången av 1983. Alla skattskyldiga behöver också ha information om de nya reglerna och skatteförvaltningens personal bör vara utbildad i god tid för att kunna svara på allmänhetens frågor.

Med hänsyn till det betydande förberedelsearbete som således krävs, den mycket korta tid som står till buds även vid ett snabbt riksdagsbeslut och den besvärliga arbetssituationen som redan nu råder inom skatteförvaltningen ifrågasätter statskontoret om genomförandetidpunkten är realistisk. Avser man att parallellt införa produktionsfaktorskatt är tidpunkten enligt statskontoret bestämda uppfattning definitivt orealistisk.

Statskontoret uttalar också att den omläggning av skattesystemet som föreslås innebär en betydligt ökad beskattning i företagssektorn och en motsvarande minskning hos löntagarna, att detta kräver en anpassning av skatteadministrationen, att det – om de nu aktuella förslagen genomförs – blir nödvändigt att omfördela resurser från de lokala skattemyndigheterna till länsstyrelserna, att man därutöver på nytt bör överväga de lokala skattemyndigheternas organisatoriska ställning, att ett mål bör vara att förlägga huvuddelen av beskattningsverksamheten till de lokala skattemyndigheterna och inordna dessa i länsstyrelserna, att arbetsgivarkontrollen är eftersatt i förhållande till annan skattekontroll, att denna obalans ytterligare förstärks om produktionsfaktorskatt införs eller avgiftsuttaget ökar samt att det därför numera är mer angeläget än tidigare att avgiftsadministrationen förs över till skatteförvaltningen.

RRV:

Den genom RS-reformen förutsatta utbyggnaden av granskningsorganisationen har ännu inte helt genomförts. Åtskilliga inom reformens ram planerade rationaliseringsåtgärder har inte heller kommit till stånd. RS-reformen har hittills inneburit stora påfrestningar på skatteförvaltningen genom ökad arbetsvolym, störningar i ADB-driften, vakanser m. m. Den eftersträlvade kontrollnivån vid inkomstbeskattningen har härigenom inte uppnåtts.

RSV uttalar att det av resursskäl måste allvarligt prövas om inte ett flertal former av småavdrag, vilkas existens i dag motiveras av skatteförmågeprincipen, bör kompletteras med ett schablonavdrag samt att en reform med denna inriktning är nödvändig redan för att i dagens situation kunna upprätthålla en godtagbar granskningsnivå. RSV anför vidare:

I promemorian har betonats vikten av enkelhet. Detta främst med tanke på taxeringsorganisationens arbetssituation. Som framgår i det följande av detta yttrande medför förslaget ändå en betydande ökning av skattemyndigheternas arbete. Det är mot denna bakgrund som de uttalanden som görs i promemorian angående förfiningar av reformen bör ses. RSV har i och för sig förståelse för att förslaget kan behöva kompletteras.

Detta framgår bl. a. av det tidigare anförda. Av den redogörelse som i det följande lämnas över skatteförvaltningens nuvarande arbetssituation och förslagets konsekvenser framgår klart att kompletterande reformer inte är möjliga såvida dessa i sig inte innebär förenklingar eller förenklingar i annat hänseende samtidigt genomförs.

— — —

För den nya organisation av taxering i första instans som gäller fr. o. m. 1978 gäller bemanningsresurser som beräknats utifrån de under år 1975 gällande förhållandena. Det sålunda framräknade behovet av tjänster skulle successivt tillföras organisationen, vilket också har skett t. o. m. år 1980. Av den beslutade bemanningen saknas 160 tjänster, som var avsedda för granskningsorganisationen vid de lokala skattemyndigheterna. Den deklara-tionsvolym som skulle handläggas av dessa granskare uppgår till ca 650 000 deklara-tioner. Det är enligt RSV:s mening synnerligen angeläget att de ursprungliga bemanningsbesluten verkställs för att i någon mån lindra nuvarande prekära arbetsläge inom taxeringsorganisationen. Här bör särskilt framhållas att antalet deklara-tioner nu är ca 800 000 fler (ca 12%) än 1975. I vissa län uppgår volymökningen till 35%. Den största delen av ökningen hänför sig till det mera svårgranskade materialet.

Ändringarna i de materiella och formella reglerna har varit omfattande sedan de ursprungliga bemanningsberäkningarna gjordes. Trots att skatteförvaltningen har en omfattande och intensiv utbildningsverksamhet gör RSV den bedömningen att det inte är möjligt att belasta gransknings-tjänstemännen med ytterligare regler utan risk för en kraftig försämring av kvaliteten på granskningen. Det nu sagda skall ses mot bakgrund av att det redan i nuläget inom organisationen hävdas att tolkningen av reglerna många gånger måste göras otillåtet extensiv. Det nu föreliggande förslaget är till sin natur sådant att det tvingar granskarna till en siffergranskning i stället för att rikta in sig på det mera komplicerade skatteundrandragandet.

RSV uttalar också att det är väsentligt att frågor om uppgiftsskyldighet och utformning av blanketter ägnas stort intresse redan på utredningsstadiet, innan arbetet på en ny lagstiftning har fortskridit för långt, att tiden uppenbarligen inte har medgett utarbetandet av en deklara-tionsblankett samt att RSV har funnit att förslaget medför stora svårigheter att utforma ändamålsenliga blanketter. RSV beräknar att ca 650 000 skattskyldiga be-höver lämna särskilda uppgifter för fastställande av underlag för tilläggsbe-lopp, att granskningen av dessa uppgifter tar i anspråk ca 43 årsarbetskraf-

ter, vilket motsvarar ca 86 handläggare under granskningsperioden, samt att huvuddelen av merarbetet torde falla på tjänstemannagranskade deklARATIONER. RSV anför vidare att tjänstegranskarna redan i dag har en mängd arbetsmoment att beakta eller utföra, att tillkommande arbetsmoment kan splittra uppmärksamheten och koncentrationen och därför nedsätta granskningshastigheten mer än de tillkommande arbetsmomenten motiverar, att även arbetet med att informera och besvara frågor från allmänheten kommer att öka samt att även detta merarbete i huvudsak torde falla på tjänstegranskarna. RSV:s resursberäkning gäller under förutsättning att förslaget om allmän produktionsfaktorskatt inte genomförs och omfattar inte den ytterligare personal som behövs för beräkning av preliminär skatt m. m. RSV beräknar att registreringskostnaderna ökar med omkring 90 000 kr., att den erforderliga utbildningen kostar ca 7 milj. kr., varav 2,3 milj. kr. utgör direkta merkostnader, samt att ökad information måste ges de skattskyldiga till en kostnad av ca 2,5 milj. kr. I fråga om jämkning av preliminär skatt påpekar RSV att den hittillsvarande normala beräkningsgrunden inte kan användas i det nya systemet, att beräkningarna blir svårare samt att arbetsbördan kommer att öka betydligt för de lokala skattemyndigheterna. RSV fortsätter:

Det är inte bara själva beräkningarna som försvåras och tar längre tid. Förfrågningarna från allmänheten kommer givetvis att öka och ta mycken tid i anspråk. Reglerna för skatteuträkningarna är ju redan nu så invecklade att många skattskyldiga inte förstår den information som lämnas i bl. a. broschyrer trots alla ansträngningar att göra dem lättillgängliga. Genom reformen införs nya facktermer och begrepp, som inte låter sig översättas till ett vardagligare språk. Problemen blir inte mindre av att reformen genomförs i etapper, där t. ex. skatteuträkningen för inkomståret 1984 kommer att skilja sig avsevärt från 1985. Det blir alltså inte fråga om någon tillfällig arbetstopp utan en förstärkning av personalen är ofrånkomlig.

Länsstyrelsen i Södermanlands län:

Taxeringsorganisationen har fortfarande inkörningsproblem. RS-reformen har inte fullföljts. Antalet deklARATIONER har ökat sedan bemanningsberäkningarna gjordes. Ändringar och tillägg i skattelagstiftningen under de senaste åren har förorsakat ett avsevärt merarbete. Budgetdepartementet har nyligen beslutat att deklARATIONSGRANSKNINGEN med hjälp av fritidsfunktionärer skall skäras ned. I årets budgetproposition föreslås att skatteadministrationen åter skall omfattas av de generella nedskärningarna av anslagen. Både inkomstskattereformen och promsen är avsedda att genomföras fr. o. m. 1983. Ett mycket stort antal viktiga detaljfrågor är ännu olösta. Länsstyrelsen vill även erinra om att genomgripande ändringar på företagsbeskattnings område beslutats tidigare att tillämpas fr. o. m. 1984 års taxering. Förberedelsearbetet under den korta tid som återstår till genomförandet medför stora påfrestningar för skatteförvaltningen. Länsstyrelsen menar sammanfattningsvis att skatteförvaltningen måste tillföras relativt betydande resurser, om man skall klara av alla nya uppgifter med bibehållen ambitionsnivå i arbetet.

I skilda sammanhang har länsstyrelsen understrukt behovet av förenklingar i nuvarande skattesystem och även lämnat ett antal förslag till åtgärder. Länsstyrelsen anser det angeläget att ett reformarbete med detta syfte tidsmässigt samordnas med inkomstskattereformen. Än viktigare ter sig detta om en allmän produktionsfaktorskatt väljs som finansieringskälla.

Länsstyrelsen i Östergötlands län:

Länsstyrelsen vill först peka på den besvärande arbetssituation som f. n. råder beträffande deklarationsgranskningen vid taxering i första instans. Kontrollen av deklARATIONERNA är sålunda i stor utsträckning alltför ytlig och på många punkter förekommer ingen kontroll alls. Detta är bland annat en följd av ett alltmer komplicerat skattesystem, som dessutom ständigt är föremål för ändringar. Det är därför mycket angeläget att alla möjligheter att förenkla skattesystemet tas till vara. Detta gäller i särskilt hög grad när större skattereformer skall genomföras. I promemorian sägs mycket riktigt att kravet på enkelhet måste ges hög prioritet och förenklingar av skattereglerna göras. Om förslagen i promemorian genomförs torde de dock totalt sett helt klart innebära en hel del merarbete för skatteadministrationen trots att förenklingar på vissa punkter har föreslagits. Expertgruppen kan enligt länsstyrelsens mening inte anses ha levt upp till målsättningen att åstadkomma förenklingar av redan existerande skatteregler. Länsstyrelsen vill därför kraftigt understryka att förenklingar nu måste ske på andra områden inom skattesystemet. Många förslag till sådana förenklingar har redan framförts i de av länsstyrelserna till kommundepartementet avlämnade långtidsbedömningarna för budgetåren 1982/83–1985/86. Några exempel härpå är att schablonavdraget under inkomst av tjänst höjs till minst 1 000 kr., att avdrag för frivilligt periodiskt understöd slopas, att avdrag för kapitalförsäkringspremier slopas, att förvärvsavdraget slopas, att extra avdrag för nedsatt skatteförmåga på grund av sjukdom slopas.

Länsstyrelsen i Blekinge län:

Från länsstyrelsens sida har liksom från ett flertal representanter för skatteförvaltningen i riket i ett otal sammanhang framhållits, att nuvarande skattesystem blivit så invecklat, att det inte längre kan hanteras på ett tillfredsställande sätt. Behovet av förenklingar har påtalats och förslag väckts. Trots att en del förenklingar i andra sammanhang åstadkommits eller aviserats, är det med bestörtning länsstyrelsen tar del av innehållet i de två betänkandena. Även om förslagsställarna gjort mycket för att välja det enklaste av olika alternativ kommer reformerna att kräva stora ytterligare resurser om inte effektiviteten hos skatteförvaltningen helt skall efter sättas. Vad värre är är dock, att efter hand nya regler tillskapas i sådan omfattning, att det inte längre är möjligt för den enskilde skattetjänstemannen att kunna allt. RS-reformen syftade bl. a. till att endast en granskning av deklARATIONEN skulle ske och endast en tjänsteman skulle ha kontakter med den skattskyldige. Detta skulle vid ett fullt genomförande innebära att samma tjänsteman skulle klara inkomstbeskattning, pensionsgrundande inkomst och skattetillägg. Redan detta ställer stora krav på den enskilde tjänstemannen. Den reformerade inkomstbeskattningen ställer nya krav och här till kommer en helt ny skatt – promsen – som vederbörande måste lära sig.

Skatteförvaltningens resurser är som bekant hårt ansträngda. RS-utbyggnaden är inte färdig. Besparingar gör att nyrekrytering inte kan ske förrän vakans uppkommit. Eftersom en tjänsteman inte kan granska rörelsedeklarationer förrän efter två års internutbildning saknas redan i dagsläget möjlighet att besätta alla existerande tjänster. Ett genomförande av de föreliggande förslagen skulle innebära att ytterligare avsevärd personalförstärkning behövs. För att personalen skall hinna utbildas måste den, om ändringarna gäller från 1984 års taxering anställas våren—sommaren 1982.

Inte bara för granskning och beredning av deklARATIONER behövs resursförstärkning. Även besvärsheterna torde komma att drabbas av ökade arbetsuppgifter. Behovet av uppdelning av ränteutgifter mellan förvärvskällor skapar nya konflikthanledningar. Om inte reformen i detta hänseendet skall stanna på papperet i avsaknad av kontroll, lär ett mycket stort antal processer, om i och för sig inte särskilt stora belopp, kunna förväntas i skattedomstolarna.

Inte bara för skatteförvaltningen kommer föreslagna reformer att innebära ökad börda. Bokföringsmedhjälparna får avsevärt mer att göra och kommer att få ökade personalbehov. Dessa behov täcks delvis genom att personal från skatteförvaltningen erbjuds anställning med åtföljande ytterligare rekryterings- och utbildningsbehov inom förvaltningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län konstaterar att skatteförslaget innebär en ökad arbetsbelastning för beskattningsmyndigheterna och kontrollproblem i fråga om hänförande av ett avdrag till rätt förvärvskälla och avgränsning av förvärvskällorna samt att beräkningarna av underlaget för tilläggsbelopp kommer att innebära en ökad arbetsbörda.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län:

En stor olägenhet i vårt inkomstskattesystem är de omfattande och krångliga reglerna som tillkommit genom att man inte planmässigt sökt långsiktiga lösningar utan snarare vidtagit åtgärder för att tillrättalägga vissa detaljer. Kritik från allmänheten möter dagligen de tjänstemän som arbetar på fältet med inkomstbeskattningen. Även personalen hos skattemyndigheterna uttrycker ofta sitt missnöje med det komplexa och krångliga regelsystem som omgärdar inkomstbeskattningen. Det föreligger ofta svårigheter att få de skattskyldiga att förstå de regler som ligger till grund för beslut i beskattningsfrågor. Länsstyrelsen vill därför även i detta yttrande framhålla att det är mycket angeläget att man i en lösning på längre sikt mycket starkare än hittills beaktar kravet på förenklingar.

Expertgruppen har på s. 53 i promemorian på ett bra sätt redogjort för sin syn på kravet på enkelhet. Tyvärr måste länsstyrelsen konstatera att kravet på enkelhet i förslagen i alltför hög grad fått ge vika för andra krav. Detta leder till att de nu lagda förslagen ytterligare kommer att komplicera regelsystemet. Inte heller har förenklingar av någon betydelse i gällande regler föreslagits. Länsstyrelsen befarar att de nya reglerna kan leda till svårigheter både för allmänhet och myndigheter. För allmänheten rör det sig om svårigheter att själv planera, deklarerar och kontrollera sin skatt. För myndigheterna är risken stor att det praktiska handhavandet blir så arbetskrävande att andra angelägna arbetsuppgifter som skattekontroll måste eftersättas.

— — —

Länsstyrelsens bedömning är att förslaget till skattereform leder till ytterligare krångligheter i ett redan alltför invecklat system. Kraven på såväl allmänhet som skattemyndigheter kommer att öka och den administrativa apparaten att växa.

Inom skatteförvaltningen pågår f. n. utvecklingsarbete med metoder för skattekontroll. En genomgående tankegång i detta arbete är att åstadkomma en planerlig kontroll av de skattskyldiga. Risken blir nu att kontrollen alltför mycket kommer att domineras av prövning av underskottsavdrag och förvärvskälleavgränsningar. Detta kan inte ses som en ändamålsenlig utveckling av skattekontrollen. Denna bör i stället riktas mot det väsentliga skatteundragandet. Länsstyrelsen anser det viktigt att behovet av kontroll beaktas vid bedömningen av förslaget.

Granskningsmyndigheternas resurser är redan nu hårt ansträngda. Den bemanningsberäkning som gjordes i samband med RS-reformen är inte längre aktuell. Bl. a. har den förlängda taxeringsperioden inte fullt genomförts och det komplicerade deklarationsmaterialet ökat i antal. Samtidigt kommer tilldelningen av medel för fritidsgranskning som utgör en buffert för skattemyndigheterna att reduceras. Därtill kommer en allmän nedskärning av myndigheternas anslag i besparingssyfte. Av årets statsverksproposition framgår dessutom att den slutgiltiga utbyggnaden av RS-organisationen får anstå. Det är därför ytterst angeläget att de granskningsresurser som finns används på ett ändamålsenligt sätt och sätts in mot det väsentliga skatteundragandet.

Om den nuvarande kontroll- och servicenivån skall kunna bibehållas efter införandet av de ändringar som föreslagits krävs antingen en resursförstärkning eller genomförande av betydande förenklingar i nu gällande ordning. Det senare alternativet är det mest tilltalande. Tänkbara förenklingar som skulle kunna ge betydande resurstillskott för angelägen kontroll är

- definitiv källskatt för löntagare
- ökat schablonavdrag från inkomst av tjänst
- borttagande av sambeskattningen
- förlängd taxeringsperiod
- m. fl.

Länsstyrelsen i Värmlands län:

Skatteförvaltningen måste fortfarande anses befinna sig i inledningsskedet av en mycket genomgripande omorganisation föranledd av den s. k. RS-utredningen. Mycket stark kritik har framförts i fråga om förvaltningens möjlighet att leva upp till utredningens förslag och målsättning. Kritiken måste – åtminstone till viss del – anses berättigad.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län:

Det är t. ex. orimligt att f. n. innan RS-reformen är helt genomförd lägga ytterligare arbetsuppgifter på lokala skattemyndigheterna, taxeringsenheterna och taxeringsnämnderna utan betydande tillskott av personal. I detta sammanhang bör uppmärksammas att under överskådlig tid ett stort antal deklARATIONER kommer att granskas av s. k. fritidsgranskare, vilket medför en stor extra arbetsbelastning på lokala skattemyndigheterna eftersom fritidsgranskarna inte beräknar pensionsgrundande inkomst eller påför skattetillägg och förseningsavgift. Detta extraarbete utförs i dag av lokala

skattemyndigheterna utan att dessa tilldelats några personella resurser härför.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför att undantagsbestämmelser, som kan vara påkallade från rättvisesynpunkt, innebär ett frångående av föresatsen att de nya bestämmelserna skall utformas enkelt, att förslaget inte beaktar de svårigheter som kan väntas uppkomma, t. ex. i fråga om att hänföra en kostnad till rätt förvärvskälla, samt att det är påtaglig brist att förslaget inte har föregåtts av en analys hur tilläggsbeloppet skall redovisas i deklara-tionsblanketter, längder och slutskattsedlar.

Länsstyrelsen i Norrbottens län:

Det förslag som framlagts är enligt länsstyrelsens mening alltför detaljerat. Ny lagstiftning kräver erfarenhetsmässigt ökad information till de skattskyldiga samt ökad kontroll från skattemyndigheternas sida. Ju mera detaljerad den nya lagstiftningen är desto större blir informations- och kontrollbehovet. I detta sammanhang bör också framhållas att vid 1984 års taxeringar tillämpas för första gången många nyligen beslutade ändringar på företagsbeskattningens område. Ett införande av bestämmelser om underskottsavdragen i enlighet med förslaget innebär enligt länsstyrelsens bedömning att kontrollen av den nya lagstiftningen med nuvarande resurser inom skatteadministrationen inte kan läggas på en acceptabel nivå. Om ökade resurser för kontrollen inte ställs till förfogande måste därför förslaget om underskottsavdragen förenklas. Vidare måste även skattereg-lerna på andra områden förenklas.

Skattechefen i Kronobergs län:

Det merarbete som en ändring av bestämmelserna skulle medföra för granskarna hänger främst samman med att fastställa underlag för beräkning av tilläggsbeloppet. Granskarna skall därvid ta hänsyn till vissa till-läggsposter enligt avsnitt 6.3 i förslaget och måste därför bl. a. kontrollera att eventuella överskott under kapital kvittas mot underskott av villafas-tighet, beräkna hur stor del av räntekostnaderna för rörelse samt jord-bruks- eller hyresfastighet som belöper på privatbostaden och därefter kvitta dessa mot eventuella underskott i förvärvskällan eller överskott under inkomst av kapital. Dessutom skall vid beräkning av underlaget för tilläggsbelopp de räntor som belöper på eventuell privat användning av bil i rörelsen samt privat bostad i ovannämnda fastigheter beaktas, liksom lån som använts för anskaffande av näringsverksamhet.

Vid granskning av skattskyldig med inkomst över brytpunkten innebär nämnda arbetsmoment ett betydande merarbete för granskarna. Något egentligt kontrollarbete är det inte fråga om, utan endast att man med hjälp av i deklara-tionen förhoppningsvis befintliga uppgifter skall kunna få fram ett riktigt debiteringsunderlag. Detta innebär en ytterligare förskjutning av granskningsarbetet från kontroll till beredning av deklara-tioner.

— — —

Ur granskningssynpunkt nödgas man sammanfattningsvis konstatera att lagen ålägger oss att granska alla avlämnade självdeklara-tioner liksom att detta skall ske med millimeterrättvisa. I takt med att skattelagstiftningen

byggs på med nya bestämmelser har mer tid fått anslås till den s.k. beslutsredovisningen på deklarationsblanketten. Datahjälpen har blivit ett måste och den kräver att varje belopp finns på sin rätta rad liksom kryssen i sina rätta rutor. Det nu aktuella förslaget kommer med all sannolikhet att medföra än mer avancerad beslutsredovisning, som i sin tur medför att än mer tid av deklarationsgranskningen får tas från kontrollen av innehållet i deklarationerna för att göra dessa klara för registrering av lämnade uppgifter.

— — —

I första hand går nuvarande komplicerade skattelagstiftning ut över de skattskyldiga. Klagomålen och det dåliga humöret går däremot oftast ut över skatteförvaltningarnas personal. De föreslagna ändringarna skärper läget.

Situationen är allvarlig redan i nuläget. Framför allt måste vi värna om rättssäkerheten för de enskilda skattebetalarna/människorna. Kraven på skatteförvaltningen att förverkliga detta mål och att se till att samhället får in erforderliga medel har successivt ökat. Disproportionen mellan krav och möjligheter att förverkliga desamma är redan för stor. Om utrymme skall finnas för att i praktiken också tillämpa den föreslagna inkomstskattereformen krävs snara åtgärder. I första hand måste omgående ske radikala förenklingar av gällande rätt och tillämpningen av denna. I andra hand erfordras personella förstärkningar och icke som i dag i realiteten personalminskningar. Det är uteslutet att förslagen till reformerad inkomstbeskattning och produktionsfaktorskatt skall kunna administreras med tillgängliga resurser på ett tillfredsställande sätt. Här erfordras utredning om vilka effekter förslagen har på arbetsbelastningen inom skatteadministrationen.

Lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi befarar att reformen kommer att medföra en ytterligare belastning av de redan hårt ansträngda resurserna, eftersom myndigheten redan i dagsläget måste avsätta stora resurser för att klara av upplysning till de skattskyldiga om hur stats- och förmögenhetsskatten har beräknats och uttalar att stora krav kommer att ställas på utbildnings- och informationssektionen hos RSV. Sammanfattningsvis bedömer myndigheten att genomförande av reformen kommer att kräva ökade resurser inte minst under de första åren och anser att reformen kommer att tillföra skattesystemet nya komplicerade och tidskrävande administrativa arbetsuppgifter, något som helt strider mot gjorda uttalanden och önskemål att förenkla skattereglerna.

Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi:

Tillämpningen av de regler som föreslås i promemorian medför för lokala skattemyndigheterna delvis betydande komplikationer i förhållande till vad som gäller f. n. De flesta reglerna skall visserligen tillämpas vid ADB-mässig beräkning av statlig inkomstskatt t. ex. reglerna om makebeskattning, marginalskattespärr och begränsningsregeln. De skall emellertid även tillämpas i stort antal manuella arbetsmoment bl. a. vid manuella omräkningar av skatt i anledning av ändrad taxering, vid jämkning av preliminär skatt, vid uträkning av förhandsbesked om skatt och vid handläggning av förtursrestitutioner.

— — —

De föreslagna reglerna, som i stor omfattning skall tillämpas vid manuell beräkning hos lokal skattemyndighet, kommer – trots vissa förenklingar – att medföra ökade svårigheter i myndighetens arbete.

Genomföres förslagen behöver myndigheten tillföras ökade resurser. Utan resursförstärkning inom serviceområdet – framför allt jämkning och omdebitering – kommer myndigheten inte kunna bemästra det nya regelsystemet. Lokala skattemyndigheten förutsätter att myndigheternas arbete underlättas genom att riksskatteverket tar fram dels lämpliga arbetsblanketter dels program så att terminalsystemet i största möjliga utsträckning kan utnyttjas för beräkningsarbete.

Föreningen Sveriges fögderitjänstemän:

En medveten utgångspunkt för expertgruppens arbete sägs ha varit kravet på enkelhet i skattereglerna. Förvisso kunde reformen ha utformats så att lagstiftningen blivit mera komplicerad än vad som nu är fallet. Föreningen anser ändå att man borde ha gått ännu längre i sin strävan efter förenklingar. Förenklingar i skattelagstiftningen är nödvändiga för att LSM framdeles ska få utrymme för den offensiva roll i kontrollverksamheten gentemot skattskyldiga och arbetsgivare som förutsatts av statsmakterna i annat sammanhang.

Föreningen anför vidare att LSM bortsett från de rent taxeringsmässiga konsekvenserna kommer att få känna av en kraftig ökning av den redan nu livliga upplysningsverksamheten gentemot allmänheten, att stora svårigheter – inte minst tidsmässigt – kommer att uppstå vid jämkning av preliminär A-skatt och debitering av B-skatt, främst under månaderna november–februari, samt att de tillkommande arbetsuppgifterna kommer att gå ut över den egentliga kontrollverksamheten.

Föreningen Sveriges skattechefer:

På s. 53 har framhållits att kravet på enkelhet måste ges hög prioritet. Vidare betonas att en rad nya arbetskrävande moment tillkommit i taxeringsarbetet under senare år och att detta lett till problem i olika avseenden. Strävan bör därför vara att förenkla skattereglerna och att undvika att tillföra systemet nya komplicerade och tidskrävande inslag.

— — —

Det är angeläget att förenklingar i det nuvarande regelsystemet görs. Flertalet länsstyrelser har i annat sammanhang till regeringen lämnat förslag till förenklingar som bör kunna genomföras ganska omgående. I första hand bör ett väl tilltaget schablonavdrag under inkomst av tjänst – liksom i flertalet andra västeuropeiska länder – införas. Vidare bör man rensa i avdragsfloran under allmänna avdrag. Avdraget för premier för kapitalförsäkringar o. d. bör tas bort, liksom avdraget för frivilliga periodiska understöd. Även förvärvsavdraget bör försvinna och ersättas av förhöjt barnbidrag. Med dessa ändringar skulle granskarna få mera tid för väsentligt kontrollarbete. Dessa ändringar skulle enligt föreningens mening kunna genomföras utan större utredningar. Det finns givetvis även andra önskemål och förslag, vilka framgår av länsstyrelsernas ovan nämnda förslag. För den enskilde blir de av länsstyrelserna föreslagna ändringarna i regel

ganska neutrala. En stor fördel med desamma är naturligtvis, att det blir enklare att deklarerera. Ändringar i denna riktning är också nödvändiga om man på sikt vill ha ett system med definitiv källskatt för flertalet löntagare.

— — —

En viktig förutsättning för att reformen skall kunna fungera i praktiken är att deklarationsblanketterna jämte bilagor utformas på sådant sätt att underlag för grundbelopp och tilläggsbelopp kan tas fram maskinellt. Desamma gäller kvittning mellan inkomst av kapital och underskott av schablontaxerad fastighet och vissa andra tilläggsposter. Det kan inte godtas att reformen genomförs förrän dataprogram framtagits som fungerar tillfredsställande. Det är ett krav att möjliga datorstöd noggrant undersöks. Alltför många skatteprojekt har forcerats fram utan att tillräcklig tid anslagits till programmering och annat förberedande datorarbete.

— — —

I den överenskommelse som träffats mellan regeringen och socialdemokraterna — s. 172 i promemorian — framhålles, att kampen mot skattefusk och skatteflykt bör fortsätta och intensifieras. Det är emellertid ostridigt att de föreslagna reglerna för inkomstbeskattningen kommer att ställa stora krav på dem som skall handha kontrollen och ta ansenliga resurser i anspråk. Samtidigt föreslås i den nu framlagda budgetpropositionen, att de totala kostnaderna för länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna fr. o. m. budgetåret 1982/83 skall skäras ned med två procent. Även om vissa punktinsatser samtidigt föreslås för revisions- och mervärdeskatteenheter vid länsstyrelserna kommer föreslagna nedskärningar att drabba deklarationskontrollen och även arbetet med besvären till länsrätt, kamarrätt och regeringsrätt. Vidare vill regeringen t. v. inte medge inrättandet av resterande 160 RS-tjänster samtidigt som budgetdepartementet begärt en minskning av fritidsgranskningen fr. o. m. 1983 års taxering.

Varken expertgrupperna för reformerad inkomstbeskattning eller promsutedarna har sökt beräkna vilka resurser som erfordras för nya arbetsuppgifter, utan endast gjort allmänna uttalanden. Då några förenklingsförslag ej heller framlagts, är det omöjligt att i detta läge beräkna resursbehovet för att genomföra det framlagda förslaget. Föreningen utgår ifrån att en sådan beräkning görs innan propositionen föreläggs riksdagen och att en sådan beräkning blir föremål för överläggningar mellan berörda parter.

KF:

Expertgruppen framhåller att en utgångspunkt för förslagen är att kravet på enkelhet måste ges hög prioritet. Därvid synes gruppen i första hand ha haft skattemyndigheternas arbete i åtanke. KF delar expertgruppens uppfattning i denna del. I skilda sammanhang har framhållits att reglerna för inkomst- och förmögenhetsbeskattningen redan nu är så omfattande och komplicerade att skattemyndigheterna har uppenbara svårigheter att klara av sina uppgifter att åstadkomma en rättvis och likformig taxering. För den enskilde skattskyldige är det omöjligt att överblicka regelsystemet. KF vill hålla för sannolikt att det är få skattskyldiga som med hjälp av skattereglerna kan konstatera eller kontrollera att de betalar rätt inkomstskatt. Detta är ett förhållande som kan få förödande konsekvenser för respekten för skattereglerna. KF ifrågasätter om skattesystemet över huvud taget tål regler av sådan art att de ytterligare försvårar möjligheterna för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter och att kontrollera riktigheten i myndighe-

ternas beslut. Förenklingsbehovet är så påtagligt att vissa rättvisesynpunkter i det enskilda fallet måste ges en mer begränsad betydelse.

Eftersom avdragsbegränsningen oundvikligen måste innebära en komplikation är det nödvändigt att samtidigt ta till vara de möjligheter till förenklingar som kan finnas på andra punkter. framhåller gruppen. Några förslag till förenklingar av gällande regler lämnas emellertid inte, vilket kan vara förklarligt med hänsyn till den korta tid gruppen arbetar. Enligt KF:s uppfattning är det angeläget att en fortsatt översyn av skattereglerna medför konkreta förenklingar för såväl skattemyndigheterna som för den enskilde skattskyldige.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund:

Genom reformens andra moment kommer skatteadministrationen att tillföras nya och omfattande arbetsuppgifter som kräver utbildning av personal och ytterligare personal av stor omfattning. De skattskyldigas svårigheter att på ett korrekt sätt lämna de ytterligare uppgifter som krävs kommer med största sannolikhet att öka frekvensen av tekniska fel. Skattemyndigheternas kontrollverksamhet kommer att bli omfattande och möta en mångfald frågor som kommer att leda till taxeringsprocesser. Vid gransknings- och kontrollverksamheten kommer med stor sannolikhet en mångfald frågor upp som torde kräva ändrad lagstiftning. Till följd härav kommer ytterligare regler med tillhörande övergångsbestämmelser att behöva skapas efter hand. En sådan utveckling leder till än större administrativa problem och misstro till vårt redan invecklade skattesystem. Genom införande av begränsningsreglerna kommer man att skapa fler problem än man löser.

Det är oacceptabelt att belasta vårt redan i dag komplicerade skattesystem med förslaget regelkomplex, som rubbar symmetrin i systemet och gör skattesystemet ännu svårare att förstå för de skattskyldiga. Att komplicera systemet ytterligare kan inte befrämja skattemoralen.

SRF:

Vad som framför allt behövs inom svenskt beskattningsområde är förenklingar av gällande bestämmelser. Detta inte minst för att en normal-svensk skall ha en rimlig möjlighet att undvika oavsiktliga fel, som kan leda till icke obetydliga ekonomiska och civilrättsliga konsekvenser. Det nu föreliggande förslaget går tyvärr den motsatta vägen, trots att man i det samma i flera sammanhang säger sig syfta till förenklingar.

Förslagen innebär också i mycket stor omfattning problem beträffande kontrollmöjligheterna. Detta i sin tur kommer att leda till avsevärda risker för stötande orättvisor.

Under senare år har ställts krav från såväl myndigheter som andra grupper att skattebrott och annan ekonomisk brottslighet måste stoppas. Det är också helt klart, att komplicerade skatteregler och ett högt skatetryck utgör en god grogrund för ekonomisk brottslighet. Tyvärr tvingas vi konstatera, att det nu framlagda förslaget genom sitt invecklade regelsystem ej kommer att underlätta rättstillämpningen eller medverka till en bättre skattemoral.

Slutligen anser vi, att reformen ytterligare krånglat till skattelagarna och därmed gjort det ännu svårare för gemene man att på rätt sätt upprätta sin

deklaration. Att försöka sig på någon form av skatteplanering blir för honom i det närmaste ogörligt.

— — —
Vi vill inte underlåta påpeka de stora svårigheter, som kommer att uppstå vid utformning av deklarationsblanketter. Det kan synas trivialt att nämna i detta sammanhang, men sådana överföringar av belopp som i dagens blankett 1, där t. ex. underskott av villaschablon skall skrivas åtta gånger, får bara inte öka. Det vill således till att ordentliga resurser och god tid anslås för att få till stånd användbara blanketter.

TOR:

I promemorian utsågs att en utgångspunkt för förslagen är kravet på enkelhet. Som motivering härför anfördes att en rad nya och arbetskrävande moment har tillkommit i taxeringsarbetet under senare år samt att det är allmänt omvittnat att den ökade belastningen på skatteförvaltningen har lett till problem i olika avseenden.

Förbundet anser — med beaktande av medlemmarnas arbetssituation — denna motivering välgrundad. RS-reformen har ännu inte följts upp med en tillräcklig utbyggnad av taxeringsorganisationen. Ändå torde de planer som denna utbyggnad vilar på inte ta hänsyn till de ytterligare arbetsmoment som tillkommit genom ny och ändrad lagstiftning under senare tid. Taxeringsarbetet har därigenom alltmer blivit inriktat på ren formell granskning. Redan utan ytterligare arbetsbelastning kan därför ifrågasättas om taxeringen uppfyller den målsättning som uppställs härför.

I promemorian uttalas också att förslagen avdragsbegränsning oundvikligen måste innebära en komplikation och att det därför är nödvändigt att samtidigt ta till vara de möjligheter till förenklingar som kan finnas på andra punkter.

— — —
Sammantaget med de effekter det nu också remitterade förslaget om proms medför för taxeringsarbetet vill förbundet allvarligt ifrågasätta om taxeringsarbetet i fortsättningen verkligen kommer att uppfylla den målsättning som uppställts härför.

TCO:

TCO vill också avslutningsvis framhålla att förslaget om reformerad inkomstbeskattning medför betydande merarbete för skatteadministrationen. De områden som i första hand berörs är deklarationsgranskning, skatteuträkning (preliminärskatt, jämkningar m. m.) och information till allmänheten. Utan resursförstärkningar kommer detta merarbete att resultera i att andra arbetsuppgifter blir eftersatta eller måste utföras under stor tidspress. Erfarenhetsmässigt blir resultatet en försämrad arbetssituation, en lägre nivå på skattekontrollen och en sämre service till allmänheten.

TCO menar att det är viktigt att man förebygger att en sådan situation uppkommer genom att tilldelat skatteadministrationen erforderliga resurser.

11 Allmän produktionsfaktorskatt och alternativa finansieringsformer

Näringslivsorganisationerna avstyrker genomgående att skattereformen finansieras med en allmän produktionsfaktorskatt. Det framhålls bl. a. att denna skatteform hämmar investeringarna och tillväxten och försvagar de svenska företagens ställning gentemot utländska konkurrenter. I en del yttranden ifrågasätts också behovet av totalfinansiering. Löntagarorganisationerna företräder olika synpunkter. En fråga som återkommer i yttrandena är om den allmänna produktionsfaktorskatten verkligen övervältras bakåt i enlighet med vad kommittén har utgått från.

SCB:

Verket har inte heller i nu föreliggande sammanhang funnit anledning att ta ställning till de samhällsekonomiska effekterna av om en produktionsfaktorskatt införs. En samhällsekonomisk kalkyl över sådana effekter i olika hänseenden står och faller med de antaganden, t. ex. beträffande övervältringsgraden, som den bygger på. Emellertid finns det ej någon möjlighet att i praktiken vare sig belägga eller vederlägga dessa antaganden – ens i efterhand.

RRV:

En övervältring bakåt av promsen är liksom av arbetsgivaravgiften beroende av det utrymme som finns för löneökningar och av utfallet av avtalsförhandlingarna. I fråga om skatten på kapitalersättning är det än mindre möjligt att garantera en övervältring bakåt. Det beror främst på förekomsten av priskonkurrens med andra former för kapitalplacering, bl. a. på den internationella kapitalmarknaden.

RRV anser mot bakgrund av angivna förhållanden att införandet av promsen främst kan få psykologisk betydelse genom det särskilt uttalade syftet att utgöra finansiering av inkomstskattereformen och genom betoningen av utvidgningen av underlaget för beskattning av kapitalersättning. Denna betydelse skall emellertid ses i belysning av att promsen utgör en riskabel beskattningsform, därför att den kan allvarligt äventyra ansträngningarna att förbättra bytesbalansen, om en verklig övervältring av skatten bakåt inte kommer till stånd även i ett längre tidsperspektiv. Enligt RRV:s mening bör därför den erforderliga ökningen av skatteinkomsterna sökas i skatteformer som vid sidan av arbetsgivaravgiften med större säkerhet ger den avsedda övervältringen bakåt. Om promsen införs, är det under alla förhållanden viktigt, att övervältringseffekterna av de för skattereformens finansiering erforderliga förändringarna i skattesystemet noga följs genom övervakning av priser och löner samt den ekonomiska utvecklingen i övrigt.

Statens industriverk:

Antag att de avtalslutande parterna på arbetsmarknaden blir överens om en nivå på de nominella löneökningarna som är förenlig med en bibehållen eller något förbättrad konkurrenskraft för industrin. Den föreslagna

inkomstskattesänkningen genomförs då mot att löntagarna minskar sina nominella lönekrav tills samma reala utfall uppnås, samtidigt som företagen belastas med endera mervärdeskatt eller produktionsfaktorskatt. Företagens konkurrenssituation blir då oförändrad liksom löntagarnas realinkomster, men med det viktiga undantaget att inkomstskatteskalen har genomgått en betydande förändring. Skulle mervärdeskatten i stället användas för att dra in köpkraften blir skillnaden att den inhemska prisnivån höjs med samma belopp som förändringen i mervärdeskattesatsen. Detta medför förändringar av förmögenhetsfördelningen och utlöser vissa automatiska kompensationer liksom kompensationskrav i övrigt som verkar ytterligare inflationsdrivande om inte särskilda kompenserande åtgärder vidtas. Det innebär således en uppenbar nackdel i jämförelse med en finansiering med något av faktorskatterna. Det bör emellertid understrykas att promsens fördelar i detta avseende inte kan uppnås med mindre än att övervältringen sker fullt ut och i en riktning. Erfarenheter från de s. k. Hagarundorna i början av 1970-talet tyder på att detta villkor i praktiken är svårt att uppfylla. Å andra sidan är förmodligen förväntningarna hos företagen mer realistiska i dag. Den erfarenhet vi har idag av en industriell kris och dess följdverkningar saknades helt 1974 vilket kan förklara företagets dåvarande överoptimism. Denna ledde till att de nominella löneökningarna blev lika höga som i våra konkurrentländer trots att någon motsvarighet till våra kraftiga höjningar av arbetsgivaravgifterna inte förelåg. Det senaste löneavtalet pekar också på en betydande realism på löntagarsidan. Det är dock som nämnts ovan inte tillräckligt med att övervältringen enbart sker bakåt. Industriföretagen har visserligen fått en kraftigt förbättrad situation sedan 1977 men deras vinstnivåer är inte ännu tillfredsställande. Det medför att de inte kan bära en betydande del av produktionsfaktorskatten utan att det får sysselsättningskonsekvenser. Uppbindningen av de avtalsslutande parterna för att säkerställa en övervältring bakåt bör därför göras kraftigare än som var fallet vid Hagauppörelsen, annars riskeras 10000-tals arbetstillfällen i den konkurrensutsatta sektorn.

I valet mellan arbetsgivaravgifter och produktionsfaktorskatt väger neutraliteten tyngre än den initiala investeringshämmande effekten. Det är den relativt arbetsintensiva verkstadsindustrin, inte de mer kapitalintensiva basindustrierna som bör expandera under 1980-talet. Det är dessutom inte motiverat att i dagens läge punktbeskatta arbetskraften. Det slutliga valet står följaktligen mellan produktionsfaktorskatten och mervärdeskatten. För produktionsfaktorskatten talar möjligheten att sänka konsumentprisindex och därmed inflationsförväntningarna. För mervärdeskatten talar att regeringen inte behöver välja mellan risken av en konkurrenskraftförsvagning och risken av en konflikt med arbetsmarknadens parter som följd av en aktiv roll i löneförhandlingarna. Industriverket förordar därför att mervärdeskatten utnyttjas för köpkraftsindragning i samband med 1983 års avtalsrörelse och inkomstskattesänkning, om inte garantier kan skapas för att en produktionsfaktorskatt övervältras fullständigt och omedelbart på löntagarna. Detta ställningstagande innebär inte att industriverket generellt förordar produktionsfaktorskatten. När en köpkraftsindragning är aktuell av andra skäl än i den här ovan behandlade sammanhanget med sänkningen av marginalskattesatserna bör mervärdeskatten utnyttjas i stället, om man inte anser att en övervinstsituation är för handen. Men i ett sådant läge utgör en revalvering ett gott alternativ.

SACO/SR:

SACO/SR finner det inte meningsfullt att i detta sammanhang göra några uttalanden om i vilken grad reformen kommer att behöva finansieras. Självfallet kommer det under de närmaste åren att krävas en ansvarsfull ekonomisk politik, vilket bl. a. innebär en successiv begränsning av budgetunderskotten. Det är dock knappast sannolikt att de skattehöjningar detta förutsätter är just de som i debatten sågs motsvara en totalfinansiering av den nu föreslagna sänkningen av den direkta statsskatten. Kommande års ekonomiska politik kan inte bindas på ett sådant sätt. Sannolikt kommer kommunalskattesatserna att höjas samtidigt som det finns en risk att inflationen urholkar storleken på skattereformen.

— — —

Det finns samtidigt inte anledning att tro att förräntningskravet från den som gör investeringar inom näringslivet kommer att förändras. Kapitalalets förräntningskrav är starkt beroende av internationella avkastningsmöjligheter. En ökad beskattning av kapitalinkomsterna kommer i ett sådant fall att leda till att kapitalavkastningen efter skatt återställs till den tidigare nivån genom olika anpassningsprocesser. För nyinvesteringar kommer en sådan lönsamhet att krävas att såväl den normala kapitalavkastningen som skatten täcks. Det innebär att anpassningen kommer att ske genom att investeringsvolymen sjunker, vilket medför en lägre kapitalstock per anställd och en lägre produktivitet och tillväxttakt än eljest. Vid en given produktionsteknik så kommer den totala kapitalandelen i produktionen att öka på bekostnad av löneandelen. Vid en internationell jämförelse kommer då lönerna att anpassas nedåt. Åtgärder av det slag som innebär att kapitalstockstillväxten hålls tillbaka är enligt SACO/SR:s uppfattning inte något samhällsintresse i dag, utan medför i första hand en sämre reallöneutveckling och under en övergångstid eventuellt också ökade svårigheter att hålla en full sysselsättning.

De skäl som kan tala för en likformig beskattning av de olika produktionsfaktorerna synes därför enligt SACO/SR vila på en svag ekonomisk grund.

Det är enligt SACO/SR:s uppfattning viktigt att de nya skatter som kan komma att införas inte försämrar den internationella konkurrenskraften. Men skatterna bör heller inte verka inflationsdrivande. Dessa båda målsättningar torde vara enklare att uppnå med höjda arbetsgivaravgifter än med höjd moms eller införande av allmän produktionsfaktorskatt. Erfarenheterna från de s. k. Haga-uppgörelserna är att höjda arbetsgivaravgifter vid denna tid inte kom att avräknas fullt ut från löneutrymmet. I stället minskade vinsterna. Dessa erfarenheter innebär emellertid inte att det samma behöver ske under 1980-talet. Vid tiden för Haga-uppgörelserna och de därpå följande lönerörelserna fanns sannolikt en mindre medvetenhet än i dag om riskerna med för stora lönekostnadsökningar. Det förut-sattes att företagen hela tiden skulle kunna vidta åtgärder som kompenserade för dessa kostnadsökningar. I dag bör arbetsgivaravgifter kunna hanteras på ett mer medvetet sätt.

Med hänsyn till de betydande finansieringsproblem som f. n. finns i den offentliga sektorn är SACO/SR medveten om att höjningar av såväl arbetsgivaravgifter som moms kan bli aktuella. En allmän produktionsfaktorskatt medförande lägre investeringar framstår i dagens läge som ett sämre alternativ.

Finansbolagens förening avråder starkt från införandet av en allmän produktionsfaktorskatt. Föreningen anser att en sådan skatt skulle verka inflationsdrivande och leda till ökade kapitalkostnader för särskilt de små och medelstora företagen.

LO:

En sänkning av de direkta skatterna av den omfattning som här föreslås måste i princip finansieras.

LO uttalade redan i samband med remissen över föregående betänkande om den s. k. promsen, "Bruttoskatter" (Ds B 1979: 3) att proportionella skatter hellre borde tas ut indirekt än i form av direkta skatter. Arbetsgivaravgifter var att föredra framför moms, men hade den nackdelen att enbart arbetsinkomster belastas.

— — —
En allvarlig invändning mot den tekniska lösning som föreslogs 1979 var att såväl företagens räntekostnader som utdelningar undantogs från promsunderlaget. En mycket stor andel av den del av produktionsresultatet som går till ersättning till kapitalet undandrogs därmed den avsedda beskattningen.

LO förordade därför bestämt att ytterligare ansträngningar skulle göras för att inkludera räntor och utdelningar.

Det är därför med tillfredsställelse LO nu kan konstatera att så har skett. Promsen kan därmed bli en naturlig finansieringskälla för reformen av den direkta skatten. I statsskatteskalen görs ingen skillnad mellan arbetsersättning och kapitalersättning. De som får sina inkomster från kapitalersättning får alltså del av marginalskattesänkningen på precis samma sätt som löntagare och andra med arbetsinkomster. Proms är därför en långt mera rättvis finansieringsform än arbetsgivaravgifter för den skatteomläggning från direkt till indirekt skatt som nu förestår.

Såsom påpekas i Metallindustriarbetareförbundets yttrande medför med nödvändighet en skatt som ska träffa hela förädlingsvärdet en hårdare relativ beskattning av kapitalintensiv verksamhet än en skatt som bara träffar arbetsersättningen. Det är just avsikten att skapa större neutralitet mellan valet av människor eller maskiner.

Det är därför också fullt logiskt att investeringarna träffas av proms. Investeringar utgör ingen omedelbar kostnad utan en placering. Kostnaderna uppstår i takt med förbrukningen och avskrivningarna är också avdragsgilla från promsunderlaget.

Redan i de generösa avskrivningsregler som tillämpas i den svenska lagstiftningen ligger en investeringsstimulans, som också kommer att gälla i förhållande till promsen. Snabbare avskrivningar än förslitning ger ett "förskott" på avdraget, men i princip inget extra avdrag utöver vad som ändå utgår så småningom. Omedelbart avdrag för hela investeringen i stället för avdrag för avskrivningar skulle alltså i ännu högre grad än avskrivningsreglerna förskotta avdraget och därmed utgöra en stimulans till ökade investeringar.

LO är i nuvarande läge inte främmande för denna konstruktion av promsen.

— — —
Det är, såsom Metallindustriarbetareförbundet också påpekar, naturligt att promsens införande noga följs upp. Därvid bör särskilt uppmärksam-

mas eventuella tendenser till "dubbla" kreditmarknader som skulle kunna tänkas uppstå till följd av att bara företag betalar proms på sina räntebetalningar. Finansföretagen skulle i sämsta fall kunna tänkas få ett intresse av att rikta sin kreditgivning åt andra håll. Detta bör dock vara beroende av övervältringseffekten av promsen.

Sammanfattningsvis finner LO dock att den föreslagna konstruktionen mycket väl bör kunna utgöra underlag för att införa en proms, som i likhet med alla andra skatter, så småningom får justeras och vidareutvecklas.

Landstingsförbundet:

Styrelsen påvisade produktionsfaktorskattens effekt på den kommunala ekonomin i sitt yttrande över bruttoskattekommitténs delbetänkande (Ds B 1979: 3) Bruttoskatter, och framförde att om landsting och kommuner tvingas kompensera sig för inkomstbortfallet genom skattehöjningar skulle det angivna syftet med produktionsfaktorskatten förfelas. Om produktionsfaktorskatt införs som ett led i en skatteomläggning bör därför landsting och kommuner kompenseras för effekterna på deras ekonomi. Styrelsen står fast vid denna uppfattning.

ĽRF:

Delegationen har vid sin tekniska granskning av bruttoskattekommitténs betänkande Allmän produktionsfaktorskatt (Ds B 1981: 15) funnit förslaget behäftat med sådana brister att dess genomförande har avstyrkts. Redan detta utgör skäl att avvisa denna finansieringsform. Ur lantbrukets synpunkt skall dessutom framhållas att den övervältring bakåt som avses ske med promsen inte är genomförbar utan att lantbrukarnas situation försämraras på ett helt oacceptabelt sätt. En sådan förändring skulle dessutom stå i strid mot riksdagens principbeslut om att lantbrukarnas ekonomiska situation skall vara jämförlig med andra grupper. Eftersom en övervältring bakåt inte kan ske måste en proms på lantbruksprodukter på ett eller annat sätt drabba konsumenterna. Därtill kommer att promsen i lantbruket i första hand drabbar de nyetablerade lantbrukarna och de som gör större nyinvesteringar. Promskompensationen lär emellertid svårligen kunna vara öronmärkt varför de hårdast drabbade inte kan få full kompensation.

Om den föreslagna reformen genomförs och beslut fattas att den skall finansieras genom höjd arbetsgivaravgift påverkas exportindustrins konkurrensförmåga i förhållande till utländska konkurrenter i negativ riktning. Även på hemmamarknaden skulle en höjning av arbetsgivaravgifterna ge till resultat att konkurrensläget för svensktillverkade produkter försämrades i förhållande till importerade. Nyss angivna effekter på både exportmarknaden och hemmamarknaden av höjd arbetsgivaravgift skulle sålunda förta de positiva effekterna av den under 1981 genomförda devalveringen.

Om skattereformen likväl kommer att finansieras via höjda arbetsgivaravgifter måste utrymme tas ur tillgängligt löneutrymme, för att inte kostnaderna skall försämra näringslivets konkurrenssituation.

En arbetsgivaravgiftshöjning drabbar också egenavgifter för rörelseidkare och lantbrukare. En sådan kostnadsbelastning kan inte tolereras med hänsyn till lantbrukets försämrade lönsamhet och växande svårigheter att få kompensation för ökade kostnader via höjda livsmedelspriser. Ett krav är därför, att ett fribelopp för egenföretagare införs i likhet med tidigare tillämpad princip.

NSD diskuterar först effekten av en skatt på arbetsersättning. Omedelbart leder en höjd löneskatt enligt NSD till ökade kostnader för företagen. Om inte den höjda löneskatten relativt snabbt kompenseras med en dämpad löneutveckling kan man räkna med en rad negativa effekter på ekonomin – störningar i resursallokeringen, svårigheter i den internationella konkurrensen, minskade investeringar. Syftet med Hagaöverenskommelserna i mitten av 1970-talet var, fortsätter NSD, att genom paketlösningar skapa förutsättningar för en omedelbar och snabb övervältring av arbetsgivaravgifterna på lönerna. Enligt NSD:s uppfattning visar verkligheten att föreställningen att arbetsgivaravgifterna skulle avräknas från löneutrymmet var en illusion. På längre sikt leder en avgiftshöjning enligt NSD till minskade reallöner och lägre produktion. NSD diskuterar också frågan om skatter och inflation. Enligt NSD tyder undersökningsresultat på att inkomstskattehöjningar kan verka inflationsdrivande men att även progressivitetssänkningar kombinerade med avtalsreglerade satsningar på låglöne-grupper kan få denna effekt. NSD tillägger att en skattefinansiering av inkomstskattereformen i sig kan verka inflationsdrivande. NSD behandlar därefter skatten på kapitalersättning. NSD framhåller att de avkastningskrav som möter företagen är internationellt bestämda och att det saknas erfarenheter om hur man via institutionella arrangemang skulle kunna bereda vägen för en bakåtriktad övervältring av en företagsbaserad skatt på kapital. En bakåtriktad övervältring av kapitaldelen ter sig enligt NSD än mer orealistisk än vad gäller lönedelen. NSD fortsätter:

Promsens kapitaldel innebär alltså att kapitalkostnaderna för nyinvesteringar ökar samtidigt som räntabiliteten efter skatt på tidigare genomförda investeringar sjunker. Företagssparandet och möjligheterna till internfinansiering av nyinvesteringar reduceras därmed. När vinsterna går ned faller aktiekurserna och möjligheterna till nyemissioner begränsas. Detta betyder att soliditeten går ned.

Det ligger i promsens natur att skatt utgår när förädlingsvärdet är positivt oavsett om vinst uppkommer i verksamheten eller ej. En förlust får visserligen avräknas från skatten på räntekostnaderna men skatten på kapitalersättning blir ändå positiv om räntekostnaderna är mer betydande. Detta kan vara ett besvärande förhållande, särskilt för nyetablerade företag.

I ett läge där i jämförelse med utlandet det relativa kostnadsläget är onormalt högt innebär promsen risker att produktionsverksamhet som i en mer balanserad kostnadssituation skulle vara lönsam kan komma i ett kritiskt läge och t. o. m. riskera att slås ut.

Detta är försvarbart endast om det inom näringslivet finns tillräckligt många företag med gynnsamma utvecklingsmöjligheter och om det därtill föreligger tillräcklig rörlighet i produktionsfaktorerna. Man kan hysa tvivel om huruvida detta är fallet i dag. De potentiellt expansiva företagen är för det första tillbakahållna av det höga relativa kostnadsläget. För det andra har det ofta påpekats hur de senaste årens ekonomiska politik har motverkat rörligheten på kapital- och arbetsmarknaderna. Därför innebär ett införande av en proms betydande risker för att den redan nu otillräckligt

stora industrisektorn krymper ytterligare liksom att arbetslösheten ytterligare ökar.

En faktor av stor betydelse för bedömning av promsens långsiktiga effekter är dess verkningar på företagens kapitalkostnader och därmed på investeringarna. Kapitalkostnaden för ett projekt kan definieras som den lägsta internränta som investeringen med hänsyn till olika skatter måste generera för att företaget skall uppfylla det avkastningskrav som riktas mot det av dess finansärer.

Finansierarnas avkastningskrav är beroende av de alternativa placementsmöjligheter som står till buds på inhemska och utländska marknader. På grund av kapitalets internationella rörlighet kan det hävdas att det reala avkastningskravet efter företagsanknutna skatter är internationellt bestämt. I så fall skulle en övervältring bakåt av promsens kapitalandel som tidigare nämnts vara utesluten. Därmed måste man räkna med att skatten driver upp kapitalkostnaden för nyinvesteringar. Följden blir då negativa effekter på den produktiva investeringsverksamheten inom landet. I stället uppmuntras placeringar i icke-produktiva förmögenhetsobjekt. Promsen gör det också mer lönsamt att flytta kapital och produktion utomlands. Troligen reduceras även utlandsinvesteringarna i Sverige, vilka vi bl. a. av teknologiska skäl har stor anledning att värna om.

Det svenska näringslivet befinner sig nu i en svår lönsamhetskris. Svårigheterna att undvika en alltför stark minskning av sysselsättningen i näringslivet har varit och är fortfarande stora. Omfattande offentliga stödåtgärder har framtvingats av omständigheterna. Att i ett sådant läge införa en proms måste betraktas som helt uteslutet. Återverkningarna på exportens konkurrenskraft, sysselsättningen och välförhållandets utveckling skulle bli förödande.

En förutsättning för att industrin skall kunna möta de krav som riktas mot den från olika håll är att investeringarna ökar kraftigt. Detta borde innebära att alla tänkbara åtgärder sattes in för att stimulera industrins investeringar. Varje åtgärd som innebär ett steg i motsatt riktning måste avvisas.

De betydande konkurrenssnedvridande effekter som skulle följa av en produktionsfaktorskatt måste anses som mycket allvarliga.

Den slutsats vi drar av det anförda är att promsens samhällsekonomiska verkningar ter sig mycket ogynnsamma. Denna slutsats understryks ytterligare av det faktum att en proms inte används av någon annan nation trots att dess princip är känd även utomlands.

Promsens effekter på vår internationella konkurrenskraft, investeringarna och inflationstakten skulle vara så allvarliga att vi *bestämt yrkar att promsen ej införes.*

I överenskommelsen från april 1981 mellan mittenpartierna och socialdemokraterna anges det att inkomstskattereformen skall finansieras med en skattehöjning. Från näringslivets sida har det vid flera tillfällen hävdats att en marginalskaftereform till stor del finansieras sig själv – efter viss tid – genom att tillväxten drar upp skatteunderlagen. Det har t. ex. visats att endast relativt måttliga ökningar i den årliga arbetstiden är nödvändiga för att en marginalskaftereform skall vara självfinansierande. Skattedelegationen avstyrker även av detta skäl promsen.

Om det ändå skulle anses nödvändigt att finansiellt kompensera en marginalskattereform för det kortsiktiga intäktsbortfallet vore det enligt skattedelegationens mening klokast att minska de offentliga utgifterna. Varje skattehöjning motverkar nämligen de positiva effekterna av reformen.

Om nu en kompenserande skattehöjning blir oundviklig av politiska skäl menar delegationen att momsens borde kunna användas. Momsen är en skatt med i väsentliga avseenden bättre egenskaper än moms och arbetsgivaravgifter. Detta gäller t. ex. med avseende på konkurrensneutralitet och investeringsverknningar.

Problemet med momsens anses vara dess framåtriktade övervältring och därmed dess höjande effekt på konsumentprisindex. Detta skulle kunna utlösa kompensationskrav av olika slag. Det finns därför skäl att erinra om att pensioner och andra basbeloppsanknutna transfereringar numera inte automatiskt ökar till följd av en momshöjning.

Med hänsyn till att inkomstskattereformen innebär en köpkraftsförstärkning borde kompensationskrav från löntagarnas sida inte behöva utlösas.

Sammanfattningsvis anser således skattedelegationen att, om finansiering är ofrånkomlig, den bör åstadkommas i första hand genom utgiftsminskningar och i andra hand genom användning av moms.

Skånes handelskammare ifrågasätter starkt om inte en delfinansiering av reformen är tillräcklig. Skulle produktionsfaktorskatten inte övervältras bakåt kan, framhåller handelskammaren, resultatet bli bl. a. ökade kostnader för kommunerna som måste täckas genom en höjd kommunalskatt. En sådan höjning skulle drabba näringslivet ytterligare. Handelskammaren anför vidare bl. a. att det finns en risk för att en produktionsfaktorskatt kan ge företag anledning att förlägga produktion utomlands samtidigt som utländska företags investeringar i Sverige kan komma att minska.

Enligt *Svensk industriförening* skulle en allmän produktionsfaktorskatt medföra ökade kostnader för företagen och verka inflationsdrivande. Vidare skulle det svenska näringslivets konkurrenskraft försämrats och investeringsviljan hämmas. Föreningen anför:

En totalfinansiering genom höjda arbetsgivaravgifter skulle enligt gjorda beräkningar kräva en höjning av arbetsgivaravgiften om ca 8,5% under perioden 1982–1985 eller ca 3% per år. Enär företagen som bekant är utomordentligt kostnads känsliga, skulle en sådan belastning allvarligt försämra lönsamheten och därmed även konkurrensförmågan. Möjligheten att övervältra en sådan kostnad på löntagarna genom avräkning på eventuella lönekrav vid kommande löneförhandlingar är enligt föreningens mening praktiskt taget obefintlig. Erfarenheten visar att sådana avräkningar är utomordentligt svåra att genomföra i praktiken. Slutsatsen av detta resonemang leder till att föreningen bestämt avvisar varje form av ytterligare pålagor på näringslivet.

Därest skattereformen skall genomföras måste således finansieringen ske på annat sätt. Enligt föreningen är enda möjligheten att göra kraftiga nedskärningar i statens utgifter, varvid även sådana områden som sjukförsäkring, pensioner och sociala förmåner måste bli föremål för försämringar. Vidare torde en ökning av mervärdesskatten bli nödvändig.

Svenska bankföreningen, som åberopar NSD:s yttrande, understryker att det för den samhällsekonomiska balansen i allmänhet och kreditmarknaden i synnerhet är av utomordentlig vikt att budgetunderskottet utan uppskov kraftigt nedbringas, i första hand genom återhållsamhet med de offentliga utgifterna.

SFR ställer sig helt avvisande till en allmän produktionsfaktorskatt. Förbundet anser att det är önsketänkande att räkna med att skatten skall neutraliseras i löneutvecklingen, att skatten skulle försvåra konkurrensituationen i ett läge där vårt näringsliv har svårigheter att hävda sig på utlandsmarknaden och gentemot lågprisimporten, att skatten också för med sig en ökning av andra kostnader som relaterar sig till varans baspris samt att införandet av skatten skulle hämma investeringsutvecklingen, nyföretagandet och forsknings- och utvecklingsverksamheten.

Svenska försäkringsbolags riksförbund åberopar NSD:s yttrande och konstaterar att en allmän produktionsfaktorskatt skulle leda till ökade kostnader för bolagens skadehantering och påverka premienivån på sakförsäkringar om övervältringen sker på annat sätt än kommittén antagit.

Svenska kommunförbundet (majoriteten) framhåller att förslaget medför inkomstbortfall för kommunerna. Förbundet anför vidare:

Kommittén förutsätter i sitt förslag att produktionsfaktorskatten övervältras bakåt på ersättningarna för arbete och kapital. Styrelsen utgår i sin bedömning från att en sådan övervältring kan åstadkommas men vill erinra om vikten av att så sker. Effekten blir eljest prishöjningar som leder till inflation.

Kommittén tar i nu föreliggande betänkande ställning till den tidigare öppna frågan om nettoinvesteringarna och förordar att dessa skall ingå i basen för en allmän produktionsfaktorskatt. Styrelsen känner tveksamhet inför detta i ett ekonomiskt läge där investeringarna särskilt i den konkurrensutsatta sektorn bör stimuleras.

Som styrelsen framhållit i sitt i dag avgivna yttrande över "Reformerad inkomstbeskattning" (Ds B 1981:16) bör den skattereform som den här aktuella produktionsfaktorskatten eller arbetsgivaravgiften är avsedd att finansiera leda till positiva effekter för samhällsekonomin. Bl. a. bör den kunna skapa förutsättningar för en lugnare prisutveckling, vilket får en gynnsam inverkan på den kommunala ekonomin.

Styrelsen kan emellertid inte bortse från att övervältringen av produktionsfaktorskatten på ersättningen för arbete och kapital leder till en långsammare ökning av skatteunderlaget än om skattesänkningen i stället togs ut i form av löneökning. Detta intäktsbortfall torde enligt styrelsens bedömning vara större än den positiva effekt reformen kan få på kostnadsutvecklingen. Även om kommunernas resurser under den överblickbara framtiden kommer att vara mindre än under 1970-talet är det därför nödvändigt att noga beakta effekterna för kommunerna av skattereformens genomförande och finansiering, vilket kan behöva påverka produktionsfaktorskattens storlek.

Svenska kraftverksföreningen framhåller betydelsen av frågan om produktionsfaktorskattens övervältring. Enligt föreningen torde frånvaron av gränskorrigerig negativt påverka Sveriges konkurrensmöjligheter inom det nordiska elkraftutbytet.

Svenska metallindustriarbetareförbundet:

För att promsen dels inte ska driva på inflationen, dels inte försämra konkurrenskraften så måste den räknas av vid avtalsförhandlingarna, dvs. övervältras bakåt. Detta gäller dock bara lönedelen av promsen. Kapitalbeskattningarna ska löntagarna självfallet inte betala vid löneförhandlingarna.

Ur näringspolitisk synvinkel är det också viktigt hur promsen påverkar kapitalanvändningen i handel och fastighetsförvaltning samt finansföretag. Det är viktigt att dessa företag får en effektiv beskattning av sitt kapital på motsvarande sätt som nu skulle belasta kapitalintensiv industri. Det är inte möjligt att nu bedöma om den fastslagna promsen i varje detalj kommer att vara tillräckligt effektiv.

Svenska sparbanksföreningen:

Skatteomläggningen förutsattes i överenskommelsen totalfinansieras genom höjda arbetsgivaravgifter eller genom införandet av en allmän produktionsfaktorskatt. Föreningen vill starkt understryka sin uppfattning att skatteomläggningens positiva effekter inte urholkas genom att inflationsdrivande större budgetunderskott tillåts. Det skattebortfall som omläggningen innebär måste kompenseras av nya intäkter och/eller sänkta statliga utgifter genom fortsatt återhållsam budgetpolitik. Sparbanksföreningen tar inte ställning till alternativa finansieringsformer men förutsätter att, i det fall en allmän produktionsfaktorskatt införes, införandet sker i sådana former att näringslivets konkurrenskraft gentemot utlandet inte försämras.

Sveriges advokatsamfund:

Erfarenheterna från arbetsgivaravgifterna visar att övervältringen inte fungerar effektivt utan att betydande kostnadsökningar uppstår för näringslivet. Om garantier för övervältringen skall kunna skapas torde krävas kompletterande lagstiftning för arbetsmarknaden och för kapitalmarknaden. Sådan lagstiftning är inte förenlig med svensk rättstradition och skulle dessutom allvarligt påverka marknadskrafterna.

I utredningen finns ingen analys av hur skatten påverkar statens och medborgarnas ekonomi vid olika utfall. Hit hör också den viktiga frågan hur skatten kan komma att påverka företagens nyinvesteringar. Det förefaller därför inte väl motiverat att införa en helt ny skatt med okända konsekvenser. Om skattetrycket skall omfördelas måste det enligt samfundets mening vara bättre att använda befintliga skatter och avgifter.

Sveriges aktiesparares riksförbund anför att undersökningar tyder på att endast 30–40 % av höjningarna av arbetsgivaravgifterna under 1970-talet övervältrades bakåt på löntagarna. Enligt förbundet bör en ytterligare

avgiftshöjning i allt fall inte aktualiseras förrän avtalsförhandlingarna har slutförts. Förbundet framhåller att en skatt på vinster och ränteutgifter skulle höja företagens kapitalkostnader och fördyra investeringarna. Enligt förbundet skulle aktiesparandet påverkas negativt och detta skulle få kompenseras med nya sparstimulanser, något som kan försvåra återgången till en effektivt fungerande kapitalmarknad. I finansieringsfrågan anför förbundet:

Att som i förslaget utgå ifrån en 100-procentig finansiering av marginalskattesänkningen genom andra skatter eller avgifter skulle vid en inflation som överstiger 5,5% innebära en betydande överfinansiering av reformen. Ett höjt totalt skattetryck innebär en utveckling som går stick i stäv mot statsmakternas tidigare intentioner att stimulera det svenska näringslivet. Det måste för den enskilda människan vara lönsamt att arbeta och att investera. Det kan därför enligt vår mening starkt ifrågasättas om inte en delfinansiering borde vara tillräcklig. Såvitt avser finansieringsformen är en höjd moms att föredra framför proms och höjd arbetsgivaravgift då momsen inte negativt påverkar industrins internationella konkurrenskraft och inte heller bör påverka lönebildningen då löntagarna redan kompenseras genom lägre direkta skatter. Momsen påverkar till skillnad från promsen och arbetsgivaravgifterna inte heller sysselsättningen negativt. Därtill kommer promsens negativa inverkan på investeringsviljan.

SALF:

SALF delar uppfattningen att skattereformen skall betalas genom en motsvarande höjning av andra statsinkomster. Det kan i praktiken bara ske genom en höjning av mervärdeskatten eller arbetsgivaravgiften eller genom att införa en produktionsfaktorskatt.

En ensidig höjning av mervärdeskatten utan kompensationsåtgärder drabbar särskilt hårt utsatta grupper i samhället. Högre mervärdeskatt kan också leda till en dämpning av efterfrågan vilket i den svenska ekonomins nuvarande läge vore allvarligt. Den ekonomiska politiken bör i stället inriktas på att höja efterfrågan, i första hand på inhemska produkter. Det är dock svårt att förutse i hur hög grad efterfrågan kommer att minska vid en eventuell höjning av mervärdeskatten eftersom hushållen genom marginalskattesänkningen samtidigt får en ökad köpkraft. Till mervärdeskattens fördel hör att den är neutral i konkurrensen på den svenska marknaden mellan inhemska och utländska varor. SALF anser att skattereformen till en del bör finansieras genom en höjning av mervärdeskatten. Därvid bör barnfamiljer och pensionärer med enbart folkpension kompenseras genom höjda barnbidrag och högre pensionstillskott.

En differentiering av mervärdeskatten har diskuterats som en väg att minska de fördelningspolitiskt negativa effekterna av en höjd mervärdeskatt. Eftersom differentierade mervärdeskatter inte har prövats i Sverige är det för närvarande inte praktiskt möjligt att använda detta alternativ för att finansiera skattereformen. På sikt bör man dock överväga möjligheten att införa en differentierad mervärdeskatt på t. ex. baslivsmedel.

Såväl höjda arbetsgivaravgifter som införandet av en produktionsfaktorskatt kommer att belasta produktionen. Arbetsgivaravgiften beräknas på lönesumman medan produktionsfaktorskatten läggs på både arbets-

kraftskostnaderna och kapitalkostnaderna. Produktionsfaktorskatten är därmed neutral i förhållande till produktionsfaktorerna. Arbetsgivaravgiften belastar däremot arbetskraftsintensiva verksamheter särskilt hårt. Detta förhållande talar till produktionsfaktorskattens fördel.

En höjning av arbetsgivaravgiften eller införandet av en produktionsfaktorskatt kan leda till ökade kostnader för företagen. Till skillnad från mervärdesskatten kan dessa skatter på grund av gällande internationella bestämmelser inte lyftas av produktionen vid export. Därmed riskerar exportindustrins konkurrenskraft att försämrats. Också när det gäller hemmamarknaden kan den svenska industrins konkurrenskraft försämrats till följd av höjda arbetsgivaravgifter eller en ny produktionsfaktorskatt, eftersom dessa skatter inte belastar importen.

Ett högre kostnadsläge för den svenska industrin till följd av högre arbetsgivaravgifter eller införandet av en produktionsfaktorskatt vore i och för sig olyckligt med hänsyn till industrins pressade läge. Genom den föreslagna skattereformen kommer huvuddelen av löntagarna att få en väsentligt höjd disponibel inkomst. Det blir därför möjligt att under genomförandeperioden acceptera lägre löneökningar än vad som annars varit nödvändigt. Härigenom blir ökningen av arbetskraftskostnaderna och därmed också de totala produktionskostnaderna inte högre utan snarare lägre än om skatterna i stället tagits ut i form av inkomstskatt. SALF anser att det bör vara möjligt att införa en produktionsfaktorskatt i anslutning till den föreslagna skattereformen utan att industrins totala produktionskostnader behöver öka. SALF är för sin del berett att verka för en sådan utveckling.

— — —

SALF anser att skattereformen bör finansieras genom en kombination av höjd mervärdesskatt och införandet av en produktionsfaktorskatt.

SHIO – Familjeföretagen och Sveriges köpmannaförbund anser att företagen skulle få räkna med en ökad och kvarstående kostnad för arbetsersättning om förslaget genomfördes. Skatten på kapitalersättning kan enligt organisationerna leda till att företagen undviker länefinansiering och i stället använder egna medel i syfte att inte öka underlaget för skatt och därmed i vissa fall försämrar sin likviditet på ett olyckligt sätt. Att beskatta företagens nettoinvesteringar, bromsa nyanställningar och inte särbehandla exportinriktad verksamhet måste, anför organisationerna, bedömas som tre förödande konsekvenser för Sveriges ekonomi. Organisationerna anför vidare:

Organisationernas uppfattning är att en marginalsattesänkning till stor del är självfinansierande genom tillväxt i skatteunderlaget på grund av ökad aktivitet i ekonomin och genom minskade incitament för skatteunddragande. I den mån reformen måste finansieras bör inte företagen och företagsamheten belastas med denna kostnad. Förslagsställarnas uppfattning att finansieringskostnaden kan övervältras bakåt finner organisationerna vara orealistisk bl. a. med hänsyn till det ekonomiska utrymmet för löneökningar och med hänsyn till företagens nuvarande internationella konkurrenskraft. Vidare kommer en totalfinansiering av reformen att vara inflationsdrivande. Organisationerna motsätter sig därför en finansiering genom produktionsfaktorskatt eller arbetsgivaravgifter.

— — —

I anslutning till diskussionerna om finansiering av förslaget till reformerad inkomstbeskattning har också diskuterats en eventuell finansiering genom mervärdeskatt. Mervärdeskatten har dock redan nått en betydande höjd, vilket i sig inger betänkligheter. Den privata konsumtionens nedgång 1981 kommer enligt årets finansplan att accentueras under 1982. Själva nedgången kommer troligen ej att vara kortsiktig. Att då ytterligare "belasta" konsumtionsutgifterna framstår som riskfyllt.

En höjning av mervärdeskattesatsen från dess redan nu höga nivå accentuerar påtagligt riskerna för en starkt ökande irreguljär näringslivssektor. Resultatet härav kan mycket väl bli ett stort inkomstbortfall för staten.

Sveriges jordägareförbund ställer sig negativ till en allmän produktionsfaktorskatt.

Sveriges redareförening ansluter sig till NSD:s yttrande och framhåller att sjöfartsnäringen är mycket kapitalintensiv och i synnerligen stor omfattning utsatt för internationell konkurrens.

SRF anser att det inte är en realistisk förhoppning att produktionsfaktorskatten skall kunna räknas av mot sänkta lönekrav, att de små och medelstora företagen har dålig lönsamhet och litet eget kapital och därför inte skulle klara av att betala sin del av den nya skatten, att det är motsägelsefullt att i nuvarande läge beskatta investeringarna samt att skatten skulle försämra svenska produkters konkurrensförmåga gentemot utländska produkter. Liknande synpunkter framförs av *Trädgårdsnärings riksförbund*. Med hänsyn till kravet på konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska produkter anser riksförbundet att den statliga inkomstförstärkningen bör ske genom någon form av mervärdeskatt.

Sveriges villaägareförbund anser att reformen bör finansieras genom successiva höjningar av mervärdeskatten. Förbundet förordar finansiering genom arbetsgivaravgifter framför allmän produktionsfaktorskatt och avvisar bestämt finansiering genom höjda energiskatter.

TCO:

TCO förutsätter att sänkningen av inkomstskatten finansieras på ett sätt som uppfyller kraven på likformighet och rättvisa.

En skatt som skall kompensera för inkomstbortfallet vid sänkning av inkomstskatten måste vara sådan att även inkomster som inte är arbetsinkomster beskattas. En s. k. generell produktionsfaktorskatt uppfyller dessa krav: produktionsfaktorerna arbete och kapital beskattas lika. Därmed uppnår man också den fördelen att man inte snedvrider konkurrensen mellan olika verksamheter beroende på om de kräver särskilt stora insatser av arbetskraft eller kapital.

Utöver önskemålet att en skatt bör träffa olika verksamheter på ett likartat sätt, oberoende av hur kapital- resp. arbetskraftsintensiva de är, är det av betydelse att man eftersträvar skatter som inte är inflationsdrivande. Mervärdeskatt och generell produktionsfaktorskatt har samma effekt på prisnivån om löntagarna kräver oförändrade bruttolöner och ägarna en bibehållen avkastning. I båda fallen tvingas företagen höja sina priser för att tillgodose de krav som ägare resp. anställda ställer. Skatternas olika karaktärer ger emellertid förutsättningar för skillnader i prisbildningen.

Om man väljer att höja mervärdeskatten resulterar det i en motsvarande prishöjning, dvs. man får en övervältring framåt på konsumenterna. Om inte priserna justeras uppåt kan inte företagen tillförsäkras oförändrad avkastning, liksom löntagarna inte heller kan garanteras bibehållna löner. En allmän produktionsfaktorskatt kan däremot betraktas som liktydig med en definitiv källskatt: den utgår utan avdrag på bruttolönen, och den beskattar kapitalinkomster på samma sätt som arbetsinkomster. Den kan alltså ses som ett alternativ till inkomstskatten. En introduktion av en allmän produktionsfaktorskatt eller en höjning av en redan införd allmän produktionsfaktorskatt kan alltså växlas av mot en sänkning av inkomstskatten. Med sänkta inkomstskatter kan löntagarna tillförsäkras väl så god reallöneutveckling som om produktionsfaktorskatt inte hade införts.

Eftersom en produktionsfaktorskatt påverkar företagens kostnader som en bland många utgifter, kommer också utrymmet för löneökningar att begränsas i samma utsträckning som produktionsfaktorskatten höjs. Samtidigt får löntagarna genom lägre inkomstskatter större nettobehållning av sina löner. När företagen får en extra utgift för produktionsfaktorskatten, minskas deras förmåga att betala löneökningar med exakt den summan som går till produktionsfaktorskatt. Dessa kostnader kommer att övervältas bakåt på löntagarna liksom fallet är med de rena lönesummeskatterna. Därigenom kommer löntagarna att få lägre löner än om produktionsfaktorskatt inte hade införts. Tack vare sänkning av inkomstskatten kan produktionsfaktorskatten införas utan att löntagarnas reallöneutveckling försämras. Företagens kostnadsläge kommer heller inte att påverkas av produktionsfaktorskatten. Kostnaderna kommer bara att få en annan rubricering, produktionsfaktorskatt i stället för lönekostnader, utan att den totala kostnadsnivån förändras. Företagen har därför heller inget skäl att höja sina priser. Som instrument för att dämpa inflationen är produktionsfaktorskatt därför överlägsen mervärdeskatt.

En särskild fördel med mervärdeskatten anses vara att den inte hämmar exporten. Någon möjlighet att avlyfta produktionsfaktorskatt vid export föreligger inte. Produktionsfaktorskatten påstås därför belasta exportpriserna. Om emellertid produktionsfaktorskatt införs samtidigt med att inkomstskatten sänks, blir effekten att löntagarna inte behöver göra så stora löneyrkanden för att kunna betala sin progressiva inkomstskatt som de skulle bli tvungna till om ingen skatteomläggning gjordes. Härigenom blir arbetskraftskostnadens stegring, och därmed prisstegringen på exportvaror, inte högre än om skatten i stället skulle ha tagits ut som inkomstskatt. Den generella produktionsfaktorskatten blir därför som påtalats jämförbar med alla andra slag av kostnader utan att den totala kostnadsnivån påverkas. En generell produktionsfaktorskatt driver alltså inte upp företagens kostnader vid export, trots att den inte, som mervärdeskatten, är avlyftbar. Den innebär bara att kostnaderna inom en given ram fördelas på annat sätt.

Ett speciellt problem gäller dock om investeringar kan undantas från beskattningsunderlaget. TCO anser att om de administrativa problemen med att undanta investeringar blir för stora bör de inkluderas i beskattningsunderlaget. TCO förutsätter att eventuella negativa effekter på investeringarna då i stället beaktas vid utformningen av skattesystemet i dess övriga delar.

Kostnadsberäkningarna tas upp av RRV som anför:

Förslaget innebär att den statliga inkomstskatten delas upp dels i ett grundbelopp, dels i ett tilläggsbelopp (tilläggs katt). RRV har beräknat förslaget effekter utifrån den urvalsundersökning som verket genomfört avseende 1979 års inkomster. Inkomst och avdrag har skrivits fram till år 1981 med de antaganden om löner och priser som RRV hade i inkomstberäkningen för budgetpropositionen¹. I övrigt har utredningens antaganden använts. RRV avser att förnya beräkningarna så snart undersökningen avseende 1980 års inkomster är klar. — — — Utredningen har beräknat kostnaden för marginalskattereformen till 8 900 milj. kr. och RRV till 9 650 milj. kr. De olika posterna har beräknats till följande belopp i milj. kr.

	Utred- ningen	RRV	Diffe- rens
Sänkta skattesatser för att uppnå målet om högst 20 % statlig skatt upp till 16 basenheter	-4 485	-4 491	- 6
Sänkta skattesatser i skikten över 16 basenheter	-2 190	-2 766	-576
Justering av marginalskattespärrens nivå (från 27 % till 30 % kommunal skattesats)	+ 150	+ 150	-
Avdragsbegränsning i skikten över 16 basenheter	+1 375	+1 123	-252
Sänkta skattesatser i lägre skikt för att åstadkomma en balanserad reformeffekt	-3 750	-3 682	+ 68
Totalt	-8 900	-9 666	-766

Av sammanställningen framgår att RRV beräknat totalkostnaden för reformen till ca 765 milj. kr. mer än utredningen. Sänkningen av skatten över 16 basenheter har utredningen beräknat till 2 190 milj. kr. och RRV till 2 766 milj. kr., dvs. en merkostnad för staten på 576 milj. kr. En del kan förklaras av att RRV har en annan framskrivning till år 1981. Tilläggs skatten har utredningen överskattat med 252 milj. kr.

¹ Lönesummeutvecklingen mellan åren 1979—1981 är i beräkningarna 19,1 %.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1982-03-30

Närvarande: f. d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Reuterswärd, justitierådet Palm.

Enligt lagrådet den 29 mars 1982 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 1982 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för budgetdepartementet Wirtén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
2. lag om ikraftträdande av lagen (1982:000) om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsrådet Bodil Hulgård.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*.

Den skatteomläggning, som innefattas i de remitterade förslagen, syftar främst till en väsentlig sänkning av den s. k. marginalskatten kombinerad med en begränsning av det skattemässiga värdet av underskottsavdrag för skattskyldiga i högre inkomstskikt. Tekniskt åstadkommes detta genom att den statliga inkomstskatten föreslås utgå i form av två delbelopp, grundbelopp och tilläggsbelopp, med skilda skatteskalor och med olika underlag för beräkningen. För grundbeloppet skall underlaget utgöras av den beskattningsbara inkomsten, bestämd i princip på samma sätt som f. n., och uttaget skall utgöra högst 20 % när reformen är fullt genomförd. Tilläggsbeloppet, som skall utgå endast i inkomstskikt över den s. k. brytpunkten, skall grundas på ett underlag, som omfattar den beskattningsbara inkomsten ökad med främst sådant underskott i egen eller samtaxerad makes förvärvskälla, som avdragits vid bestämmande av den skattskyldiges beskattningsbara inkomst. Härigenom kommer sådana underskott att återföras till beskattning vid bestämmande av tilläggsbelopp.

Reformförslaget är ett resultat av en partipolitisk överenskommelse. Den promemoria, benämnd Reformerad inkomstbeskattning, som utarbetats inom budgetdepartementet på grundval av överväganden inom en politiskt sammansatt expertgrupp, har remissbehandlats. Ett stort antal myndigheter och organisationer har framfört stark kritik mot reformförslagen bl. a. i tekniskt hänseende.

Remisskritiken, såvitt den avser förhållanden som lagrådet enligt 8 kap. 18 § regeringsformen har att beakta vid sin granskning, inriktar sig i stor utsträckning på befarade svårigheter att avgränsa olika förvärvskällor från

varandra. Det betonas att gränserna är diffusa och att dessa frågor haft förhållandevis ringa betydelse i det nuvarande skattesystemet. Effekterna av att avdragsrätten enligt förslaget i princip knyts till förvärvskällan anses därför svåra att överblicka och konsekvenserna befaras ofta bli rent slumpartade. Det anförs vidare att de skattskyldiga kan antas i fortsättningen försöka styra utvecklingen i olika förvärvskällor så att överskott eller underskott blir så litet som möjligt och vidtaga olika omdispositioner eller transaktioner för att undgå effekten av avdragsförbudet. Slutligen betonas kraftigt från olika myndigheters sida att reformen väntas medföra en väsentligt ökad belastning på skatteadministrationen.

De synpunkter av remissinstanserna som nu redovisats är enligt lagrådets mening i huvudsak befogade. De remitterade förslagen grundas emellertid uppenbarligen på bedömningen att de olägenheter, som kan vara förknippade med förslagen, inte är av sådan beskaffenhet att de bör hindra att reformen genomförs enligt den valda uppläggningsplanen. Såvitt gäller förvärvskällebegreppet har departementschefen aviserat tilläggsdirektiv till kommittén om underskottsavdrag att med förtur behandla frågan om ändringar i utformningen. Av lagrådsremissen framgår också att det är avsikten att nu föreslå vissa ändringar i övrigt i skattelagstiftningen med syfte att uppnå förenklingar i taxeringsförfarandet.

De berörda tillämpningsproblemen har genom remissbehandlingen av departementspromemorian blivit ingående belysta. Lagrådet kan därför för sin del i detta hänseende inskränka sig till att betona angelägenheten av att förvärvskälleproblematiken snabbt får en lösning som är anpassad till det nya skattesystemet.

Föredragningen inför lagrådet har till stor del ägt rum innan lagförslagen ännu fått sin slutliga utformning. Vid den därvid företagna lagtekniska granskningen har lagrådet i ett flertal hänseenden framfört erinringar och ändringsförslag, som i allt väsentligt beaktats i de genom remissen överlämnade lagförslagen.

Med hänsyn till det anförda föranleder de remitterade förslagen ytterligare uttalande från lagrådets sida endast i följande hänseende.

I 10 § 6 mom. förslaget till lag om ändring i lagen om statlig inkomstskatt regleras bl. a. det fallet att en skattskyldig erhållit lån på förmånliga villkor från arbets- eller uppdragsgivare. Vid beräkningen av underlag för tilläggsbelopp skall ett belopp motsvarande förmånens värde läggas till den beskattningsbara inkomsten. Enligt den allmänna motiveringen skall förmånen värderas med utgångspunkt i en normalränta på samma sätt som tillämpas i fråga om fåmansföretagen. Härom anges i riksskatteverkets anvisningar (RSV Dt 1980: 13) att sedvanlig ränta i regel inte anses "understiga det belopp som framkommer om beräkning sker efter en räntesats som motsvarar det lägsta av riksbankens diskonto plus två procent, antingen vid årets ingång eller utgång".

Den föreslagna beskattningen av ränteförmån ingick inte i det ursprungliga förslaget till åtgärds paket. Det synes i stället närmast ha föranletts av synpunkter som framkommit vid remissbehandlingen. Lagrådet vill därför något kommentera förslaget.

Förslaget innebär en betydande utvidgning av skattskyldigheten för beräknad ränteförmån. Den har hittills gällt blott fåmansföretagare och liknande, för vilka särskilda regler om uppgiftsskyldighet m. m. gäller, och där bestämmelsen om räntebeskattnings ingår som ett led i åtgärder för att motverka skattefritt överförande av rörelsevinst till företagsledare och aktieägare. De nya reglerna vänder sig mot en helt annan kategori personer. De kommer att i princip röra anställda i alla företag. De ränteförmåner det här gäller kan antas ofta avse lån för förvärv av bostäder. Såsom bestämmelsen utformats i förslaget blir den i princip tillämplig även på offentliganställda. Lagrådet förutsätter emellertid att tillägg inte är avsedda att göras i fråga om räntesubventioner som stats- och kommunalanställda kan åtnjuta inom ramen för statliga och kommunala åtgärder av allmän natur till stöd för bostadsförsörjningen.

För tillämpning av den föreslagna regeln torde krävas en utvidgning av arbetsgivarnas generella uppgiftsskyldighet enligt 37 § taxeringslagen. Även om lönen som sådan inte ger anledning till misstanke om att tilläggsbelopp kan bli aktuellt, kan förhållandet bli annorlunda när den skattskyldiges – och hans makes – totala inkomstförhållanden klarlagts. Det måste tyvärr befaras, att arbetet med utrönande av om räntesubvention förelegat och om storleken av sådan subvention kommer att motverka strävandena att förenkla löntagarbeskattningen.

I och för sig är emellertid den med 10 § 6 mom. tänkta beskattningen av räntesubventioner en logisk konsekvens av den föreslagna lagstiftningens inställning i övrigt till räntor som avser villalån o. d. Lagrådet vill framhålla att det då också får anses logiskt att vid beräkning av förmånens värde beakta att normal ränta på bostadslån influeras inte bara av riksbankens diskonto utan också av samhällets subventioner till denna sektor. Endast om arbetsgivarens subventioner av bostadslån överstiger samhällets synes någon egentlig förmån föreligga. Vid beräkning av normalränta för arbetsgivares bostadslån till anställd torde vidare, för att en rättvisande jämförelse med normala lånefall skall kunna ske, även böra beaktas att bostadslån i stor utsträckning löper med bunden ränta och under sådan bindningstid inte följer diskontoförändringarna. Också i detta hänseende synes en avvikelser från vad som tillämpas i fråga om fåmansföretag vara motiverad.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-04-01

Närvarande: statsrådet Ullsten, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om reformerad inkomstbeskattning

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
2. lag om ikraftträdande av lagen (1982: 000) om ändring i lägen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

1 De remitterade förslagen

Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran. I fråga om 10§ 6 mom. förslaget till lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt har lagrådet dock framfört synpunkter angående tolkningen av begreppet sedvanlig ränta. Jag vill i anledning härav anförda följande.

Jag kan i stora delar ansluta mig till lagrådets uttalanden. I de av lagrådet återgivna anvisningarna från riksskatteverket uttalas också att bedömningen *i regel* bör ske med utgångspunkt i diskontot. Naturligtvis finns det fall där en sådan jämförelse kan bli missvisande, varför även andra faktorer bör beaktas. Härvidlag bör man å andra sidan inte gå alltför långt. I det diskuterade fallet med bostadslån bör man enligt min mening inte beakta mer än de räntevillkor som är gängse inom denna sektor. Här ligger också att om räntan på ett lån binds för en tid efter förebild av vad som vanligen sker i bostadslånesammanhang så uppkommer inte någon ränteförmån som skall föranleda räntetillägg, även om den ursprungligen avtalade räntan kan framstå som låg efter några år. Räntan måste naturligtvis från

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 8 mars 1982.

början ha legat på en nivå som kan betecknas som normal. Inte heller kan det anses som en sådan ränteförmån att stats- och kommunalanställda på samma villkor som andra får del av de förmåner som ges inom ramen för det allmänna bostadspolitiska stödet. Däremot skulle det föra för långt att t. ex. vid lån från en enskild arbetsgivare göra en bedömning med utgångspunkt från den nettoräntenivå som uppkommer för småhusägare med statligt räntebidrag. De bostadspolitiska stödåtgärderna har sin givna inriktning och de är i regel också sådana att särskilda villkor skall vara uppfyllda för att de skall utgå.

2 Övriga lagförslag

I lagrådsremissen upptas – förutom de till lagrådet remitterade förslagen – förslag till

3. lag om ändring i lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,

4. lag om ändring i lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall,

5. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt,

6. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),

7. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),

8. lag om allmän löneavgift,

9. lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter.

Jag förklarade då att jag hade för avsikt att inom kort återkomma med förslag till nya tabeller för sjömansskatten och jag avser nu att ta upp denna fråga.

Som jag framhöll i lagrådsremissen påkallar inkomstskattereformen vissa ändringar i fråga om den skatt som enligt reglerna i lagen om sjömansskatt, SjöL, tas ut av dem som är anställda ombord på svenska handelsfartyg. Även dessa skattskyldiga bör få del av marginalskattesänkningarna men samtidigt vidkännas avdragsbegränsningarna. Jag redogjorde i lagrådsremissen närmare för hur detta bör uppnås och lade också fram erforderliga förslag till ändringar i SjöL utom såvitt avser de vid SjöL fogade tabeller som innehåller skattesatserna för sjömansskatten. När jag nu tar upp denna fråga vill jag i sammanhanget även föreslå några ytterligare ändringar i fråga om sjömansskatten. Dessa berör de olika komponenter som vid sidan av skattesatserna för den statliga inkomstskatten är avgörande för sjömansskattens storlek. Även för dessa lämnades en redogörelse i lagrådsremissen. Storleken av dessa komponenter – värdet av naturaförmåner, vissa avdrag m. m. – bestämdes senast år 1978, varför en justering nu lämpligen bör ske.

Sjömansskatten bör bestämmas med utgångspunkt i en kommunal skattesats på 29 % i stället för som nu 28 %. Denna höjning sammanhänger med att genomsnittsskattesatsen stigit för de relativt typiska sjömanslänen från

28,26% för år 1978 till 29,04% för år 1982. Vidare bör värdet av fri kost räknas upp från nuvarande 535 kr. per månad till 805 kr. per månad. Detta överensstämmer med den värdering som enligt riksskatteverkets anvisningar sker vid landtaxeringen.

Till grund för de nuvarande tabellerna för sjömansskatt ligger vidare bl. a. ett schablonmässigt s. k. omkostnadsavdrag med årsbelopp om 4000 kr. i fjärrfart och 2000 kr. i närfart. Med hänsyn till prisutvecklingen och till det förhållandet att ett särskilt schablonavdrag på 1000 kr. nu föreslås för löntagare bör beloppen höjas till 7000 kr. resp. 4000 kr. Förslaget om slopande av avdragsrätten för premier på kapitalförsäkringar bör vidare medföra att ett sådant avdrag inte längre inräknas i tabellerna.

Tabellerna grundas också på ett särskilt avdrag från skatten, bl. a. med hänsyn till att ombordanställda har mindre möjligheter än andra att utnyttja de förmåner som samhället erbjuder. Avdraget bör höjas från 400 kr. per månad i fjärrfart och 175 kr. per månad i närfart till 600 kr. resp. 275 kr.

Slutligen föreslår jag att inkomstgränsen vid beräkning av sjömansskatt för utomnordisk sjöman höjs från 2400 kr. till 3000 kr.

Riksskatteverket har befogenhet enligt 9 a § SjöL att fastställa de sjömansskattetabeller som används för beräkningen av sjömansskatten i de enskilda fallen med beaktande av de ändringar som sker i fråga om uttaget av statlig inkomstskatt och storleken av det kommunala grundavdraget (prop. 1978/79: 56, SkU 1978/79: 20, rskr 1978/79: 108, SFS 1978: 916 och prop. 1981/82: 30 bil. 4, SkU 1981/82: 8, rskr 1981/82: 14, SFS 1981: 1004). De ändringar som jag nu föreslår är emellertid sådana att riksdagen måste fatta beslut om dem. Det är dock tillräckligt att nya tabeller för sjömansskatten fastställs för år 1983.

Nya tabeller för sjömansskatten har upprättats i enlighet med vad jag nu har anfört.

Jag har i lagrådsremissen redogjort för skälen till att lagrådets yttrande inhämtats endast över förslaget till lag om ändring i lagen om statlig inkomstskatt och den därtill hörande särskilda ikraftträdandelagen. Tabellerna för sjömansskatt är av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande inte är påkallat.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga

- dels de av lagrådet granskade förslagen,*
- dels övriga lagförslag.*

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
1 Förslag till lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt	3
2 Förslag till lag om ikraftträdande av lagen (1982: 000) om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt	13
3 Förslag till lag om ändring i lagen (1977: 1071) om basenhet enligt 10 § 1 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt	16
4 Förslag till lag om ändring i lagen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall	17
5 Förslag till lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt	21
6 Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)	34
7 Förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)	41
8 Förslag till lag om allmän löneavgift	43
9 Förslag till lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter	44
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 1982	45
1 Inledning	45
2 Allmän motivering	46
2.1 Skattereformens inriktning	46
2.2 Den närmare utformningen av skattereformen	51
2.2.1 Allmän uppläggning	51
2.2.2 Beräkning av underlag för tilläggsbelopp	52
2.2.2.1 Inledning	52
2.2.2.2 Undantag från kvittningsförbudet	53
2.2.2.3 Tilläggsposter i vissa fall	57
2.2.3 Makebeskattningen	61
2.2.4 Marginalskattespärren	62
2.2.5 Begränsningsregeln	63
2.2.6 Särskilda frågor	64
2.2.6.1 Extra avdrag	64
2.2.6.2 Sjömansbeskattningen	65
2.2.7 Vissa förenklingsåtgärder	66
2.2.8 Övergångsregler	69
3 Upprättade lagförslag	70
4 Specialmotivering	71
4.1 Lagen om statlig inkomstskatt	71
4.2 Lagen med ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	80
4.3 Lagen om begränsning av skatt i vissa fall	83
4.4 Lagen om sjömansskatt	84
4.5 Lagen om allmän löneavgift	85
4.6 Övriga lagar	86
5 Hemställan	86
6 Beslut	86
Bilaga 1	
Sammanfattningen i Ds B 1981: 16	87
Bilaga 2	
Författningsförslagen i Ds B 1981: 16	93
Bilaga 3	
Remissammanställning	122
1 Remissinstanserna m. m.	122

2	Remissinstansernas huvudsakliga inställning	124
3	Sänkningen av marginalskatterna m. m.	130
3.1	Behovet av marginalskattesänkningar	130
3.2	Skatteskalorna och marginalskattespärren	134
3.3	Inflationsskyddet för skatteskalorna	138
3.4	Särskilda frågor	140
4	Begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde – utom fastighetssektorn	144
5	Begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde – fastighetssektorn	164
6	Närmare om avdragsbegränsningen	176
6.1	Kvittning mellan beskattningsåren	176
6.2	Räntetillägg vid bostadsförmån eller privat nyttjande av bil ..	181
6.3	Undantag från kvittningsförbudet	187
6.4	Speciella frågor	193
7	Beskattningen av äkta makar	198
8	Övriga skattefrågor	204
9	Lagtexten	213
10	Administrativa frågor	216
10.1	Beslutsunderlaget	216
10.2	Administrativa frågor	219
11	Allmän produktionsfaktorskatt och alternativa finansierings- former	233
	Utdrag av lagrådets protokoll den 30 mars 1982	248
	Utdrag av protokoll vid regeringsammanträde den 1 april 1982	251
1	De remitterade förslagen	251
2	Övriga lagförslag	252
3	Hemställan	253
4	Beslut	254